

**T.C.
İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
ORTAÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI**

**FRANKİA'DA KAOS: VİKİNGLER VE KAROLENJ DEVLETİ'NİN ÇÖKÜŞ
SÜRECİ(829-870)**

Yüksek Lisans Tezi

ATAKAN ÇİÇEK

HAZİRAN 2019

**T.C.
İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
ORTAÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI**

**FRANKİA'DA KAOS: VİKİNGLER VE KAROLENJ DEVLETİ'NİN ÇÖKÜŞ
SÜRECİ(829-870)**

Yüksek Lisans Tezi

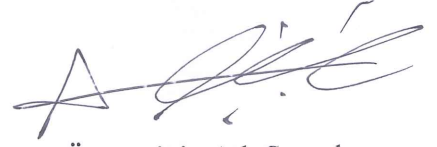
**DANIŞMAN
DOÇ. DR. FATİH DURGUN**

HAZİRAN 2019

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığımı ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim.

İmza

Öğrencinin Adı Soyadı

ATAKAN ÇİÇEK

Danışmanlığını yaptığım işbu tezin tamamen öğrencinin çalışması olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığını taahhüt ederim.

İmza

Danışmanın Unvanı Adı Soyadı

Doç.Dr. FATİH DURGUN

İMZA SAYFASI

Atakan ÇİÇEK tarafından hazırlanan “Frankia’da Kaos: Vikingler ve Karolenj Devleti’nin Çöküş Süreci(829-870)” başlıklı bu yüksek lisans Tarih Anabilim Dalı, Ortaçağ Tarihi Bilim Dalı’nda hazırlanmış ve jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ

Tez Danışmanı:

Doç.Dr. Fatih DURGUN

Kurumu: İstanbul Medeniyet Üniversitesi

İMZA

Üyeler:

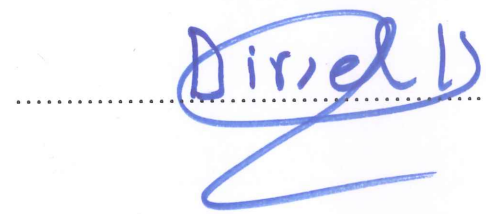
Prof. Dr. Turhan KAÇAR

Kurumu: İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Prof. Dr. Birsal KÜÇÜKSİPAHİOĞLU

Kurumu: İstanbul Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 25/ ..07.../2019.

ÖNSÖZ

Karolenj Devleti 8.yüzyılda hızla genişleyerek Avrupa anakarasında en önemli güç haline gelmiştir. Ancak bu genişleme Şarlman'ın ölümü ile durmuş ve yerini iç sorunlara bırakmıştır. Veraset Sistemi Sorunu olarak bilinen bu iç sorunlar Karolenj Devleti'nin 829 yılında başlayan bir İç Savaş yaşamasına neden olmuştur. Aynı dönemde, Vikingler olarak bilinen İskandinavya kökenli korsanlar Avrupa anakarasında saldırılar düzenlemeye başlamıştır. Zaman içinde, yağma amaçlı Viking saldırıları Avrupa anakarasında kendilerine yurt bulma amacına dönüşmüştür. Karolenj Devleti ve Vikingler, modern tarih yazımında birçok kez araştırılmış konular olarak öne çıkmıştır. Ama hazırlanan çalışmalar bu iki konuyu birbirinden ayrı araştırmayı tercih etmiştir. Ülkemizde de yapılan bazı tezler olmasına rağmen bu çalışmalarda Karolenj İç Savaşı ve Viking saldırıları ayrı konular olarak ele alınmıştır. Ülkemizde Ortaçağ Avrupa Tarihi konusunda yapılan çalışmaların artmasına rağmen Karolenj Devleti ve Viking ilişkileri konusunda hiçbir çalışmanın olmadığı göze çarpmaktadır. Bu çalışma tüm bunlardan hareketle Türkçe literatürün Ortaçağ Avrupa Tarihi konusunda genişlemesini amaçlamaktadır.

Beni bu konuda çalışma yapmaya yönlendiren, tez yazım sürecinde her zaman yanımda olan, sorularımı cevaplayan pek kıymetli tez danışmanım Doç. Dr. Fatih DURGUN'a sabrı, nezaketi, yardımı ve yol göstericiliği nedeniyle ne kadar teşekkür etsem azdır. Ayrıca tez yazım sürecindeki destekleri nedeniyle Dr. Simon COUPLAND, Prof. Dr. Janet NELSON, Jöel SUPÉRY, Prof. Dr. Rosamond MCKİTTERİCK, Hüseyin SALİKOĞLU ve Sinan ÇAKAR'a teşekkürü bir borç bilirim.

ATAKAN ÇİÇEK

HAZİRAN 2019

ÖZET

FRANKİA'DA KAOS: VİKİNGLER VE KAROLENJ DEVLETİ'NİN ÇÖKÜŞÜ (829-870)

ÇİÇEK, Atakan

Yüksek Lisans Tezi, Tarih Anabilim Dalı, Ortaçağ Tarihi Bilim Dalı

Danışman: Doç.Dr. Fatih Durgun

Haziran, 2019. 133 Sayfa.

Karolenj Devleti'nin Şarlman yönetiminde 8.yüzyılda Batı Avrupa'da en önemli siyasi güç haline gelmiştir. Ancak Şarlman'ın ölümünün ardından Karolenj Devleti politik sorunlar ile karşılaşmıştır. Veraset Sistemi'nin yol açtığı bu durum İmparator Louis'in kötü yönetimi nedeniyle Karolenj İç Savaşı'na neden olmuştur. 829 yılında başlayan Karolenj İç Savaşı, 843 yılında Verdun Antlaşması ile sona ermiştir. Buna rağmen Avrupa siyasetindeki etkileri uzun yıllar hissedilmeye devam etmiştir. Karolenj İç Savaşı esnasında Vikingler de Frankia kıyılarında tekrar görülmeye başlamışlardır. Şarlman dönemine dayanan bir geçmişi olan Karolenj Devleti-Viking ilişkileri, Karolenj İç Savaşı nedeniyle saldırgan hale gelmiştir. Karolenj İç Savaşı'nı bir fırsat olarak gören Vikingler zaman içinde daha tehlikeli hale gelmişlerdir. Birbirine paralel olarak ilerleyen Karolenj İç Savaşı ve Viking saldırıları Frankia'da kaosa neden olmuştur. Karolenj Devleti parçalanırken Vikingler, Batı Avrupa'da yeni bir siyasi güç olarak yükselmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Karolenjler, Vikingler, İç Savaş,

ABSTRACT

CHAOS IN FRANCIA: THE VIKINGS AND THE FALL OF CAROLINGIANS(829-870)

ÇİÇEK, Atakan

Master Thesis, Department of Medieval History

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Fatih Durgun

June 2019. 133 Pages.

Under the rule of Charlemagne, The Carolingian Empire has become the most important political power in West Europe in the eighth century. But after the Charlemagne's death, Carolingian Empire has faced serious problems. These problems, like the succession crisis was the reason, caused the Carolingian Civil war because of Emperor Louis's so-called misgovernment. Despite the end of the Carolingian Civil War with Treaty of Verdun in the year of 843, impacts of it have left a mark in the politics of Europe for a long time. Vikings are started to seen on Francia coasts during the Carolingian Civil War. Relationship between Carolingian Empire and Vikings, which went back to Charlemagne's time, has become offensive again. Vikings were getting more dangerous in time because of Carolingian Civil War. In the eyes of Vikings, Carolingian Civil War was an opportunity. Carolingian Civil War and Viking attacks were getting progress parallel to each other. This caused great chaos in Francia. While Carolingian Empire was falling apart Vikings were rising up as a new politic power.

Keywords: Carolingians, Civil War, Vikings.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR DİZİNİ.....	vi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KAROLENJ İÇ SAVAŞI ÖNCESİNDE SİYASİ DURUM, VERASET SİSTEMİ VE VİKİNGLER İLE İLİŞKİLER

I.1	
Giriş.....	10
I.2 Frankia ve İskandinavya Coğrafyasının Özellikleri ve İlişkisi.....	10
I.3 Karolenj-İskandinavya İlişkilerinin Başlangıcı.....	13
I.4 Kral Godfred İmparator Şarlman’a Karşı.....	22
I.5 Godfred Sonrası Danimarka ve Frankia.....	27

İKİNCİ BÖLÜM

KAROLENJ İÇ SAVAŞI VE VİKİNGLER(829-843)

II.1 Giriş.....	37
II.2 Karolenj Devleti’nde İç Savaşın Başlangıcı ve Başlangıç Nedenine Dair Yaklaşımlar...37	
II.3 İç Savaşın İlk Aşaması: 829-830 İsyanı.....	43
II.4 İç Savaşın İkinci Aşaması: 833-34 İsyanı.....	47
II.5 Ölümüne Kadar İmparator Louis’in Yönetiminde Karolenj Devleti’nin Durumu.....	52

II.6 İç Savaştan Sonra Başlayan Viking Saldırıları.....	56
II.7 Karolenj Devleti'nin Parçalanması: 840-843 İç Savaşı(Üç Kardeş Savaşı).....	62
II.8 Strasbourg Yemini ve Verdun Antlaşması.....	66
II.9 Üç Kardeş Savaşı Esnasında Viking Saldırılarının Artışı.....	71

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

FRANKİA'DA SİYASAL DÜZEN VE VİKİNG ETKİSİNİN ARTIŞI (843-870)

III.1 Giriş.....	76
III.2 Verdun Antlaşması'nın Ardından Frankia'da Siyasi Durum (843-855).....	76
III.3 Verdun Antlaşması'nın Ardından Frankia'da Vikingler Saldırıları (843-855).....	80
III.4 İmparator Lothar'ın Ölümünün Ardından Frankia'da Siyasal Düzen (855-860).....	93
III.5 Frankia'ya Yerleşmeye Vikingler ve Saldırıları (855-860)... ..	100
III.6 Karolenj Dünyası ve Vikingler (860-870).....	104
SONUÇ.....	112
HARİTALAR.....	114
KAYNAKÇA.....	123

KISALTMALAR DİZİNİ

bkz. : Bakınız

Çev. : Çeviren

Edt. : Editör

MGH : Monumenta Germaniae Historica

No : Numara

Vol. : Volume

Giriş

Karolenj Devleti, Şarlman döneminden itibaren Avrupa anakarasındaki en önemli siyasi güç haline gelmiştir. Ancak Şarlman'ın ölümünün ardından baş gösteren iç sorunlar Karolenj Devleti'nin parçalanmasına neden olmuştur. Aynı dönemde Avrupa anakarasında görünmeye başlayan Vikingler de zaman içinde ufak korsan gruplarından büyük istilacı ordulara evrilmişlerdir. Günümüz tarih çalışmaları genellikle Karolenj Devleti'nin çöküşünü ve Viking saldırılarını ayrı konular olarak incelemektedir. Ancak bu yanlış bir yaklaşımdır. İki konu arasında doğrudan bağlantı vardır. Bunlardan yola çıkarak çalışmanın odak noktası Karolenj Devleti'nin Çöküş süreci ve Viking Saldırıları olarak belirlenmiştir. 829 yılında başlayan Karolenj İç Savaşı ile Frankia kıyılarının maruz kaldığı savunmasızlık, İç Savaş süresince Viking gruplarının buraları yağmalayarak askeri ve ekonomik güç kazanmalarını sağlamıştır. Karolenj Devleti, 829 yılından itibaren Karolenj İç Savaşı nedeniyle, 870 yılında imzalanacak Meersen Antlaşması'na kadar sürececek olan siyasi bir kaos içine düşmüştür. “*Frankia'da Kaos*” olarak nitelediğimiz bu süreç Vikinglerin Avrupa anakarasında bir siyasi güç olarak öne çıkmasını sağlamıştır.

Yukarıda belirttiğimiz odak noktasının daha iyi anlaşılabilmesi için bu giriş bölümünde ilk olarak birincil kaynakların hangi eserler olduğu ve Karolenj Devleti-Viking ilişkilerini ne açıdan ele aldıkları ele alınacaktır. İkinci olarak Karolenj Devleti-Viking ilişkilerine olan modern yaklaşımları incelenecektir. Bu sayede günümüz tarih çalışmalarında Karolenj Devleti-Viking ilişkilerinin araştırılması hususundaki zayıflıklar ortaya konacaktır.

Çalışmanın Birincil Kaynakları

Karolenj Devleti tarihini araştırmak için birçok farklı kaynak kullanma şansına sahibiz. Bunlara örnek olarak yıllıklar, şiirler, biyografiler, tarih kitapları ve emirnameler gösterilebilir. Ancak İskandinavya'da 8. ve 9.yüzyılda yazılı kültürün gelişmemesi nedeniyle Viking saldırılarını incelemek içinde Avrupa kökenli kaynakların kullanılması gereklidir. Bu kaynakları tanıtırken yazarları ve içerikleri hakkında bilgi vermek yeterli olacaktır. Birincil kaynakların anlaşılması, çalışmanın argümanının kavranmasını kolaylaştıracaktır.

Çalışmam boyunca birçok farklı konuya değinilmesi gerektiğinden çeşitli kaynaklar kullanılmıştır. Fakat *Annales Regni Francorum*(*Frank Kraliyet Yıllığı*)¹ ve *Annales*

¹ “Royal Frankish Annals” *Carolingian Chronicles: Royal Frankish Annals and Nithard's History*, Çev. Bernhard W. Scholz, (University of Michigan Press 1999).

Bertiniani(*Bertin Yıllığı*)² en temel kaynaklar olarak öne çıkmaktadır. Birçok farklı yıllık kayıtları ile Şarlman döneminde oluşturulan *Frank Kralliyet Yıllığı* her yıl Karolenj Devleti topraklarında meydana gelen olayları anlatmaktadır. 829 yılında sonlanan *Frank Kralliyet Yıllığı*’nın yazımında görev alan birçok isim olduğu bilinmesine rağmen ismi kesin olarak bilinen tek kişi Einhard(d.770-ö.840)’dır. 829 yılından itibaren Karolenj Devleti’nde yaşanan olayların kaydını *Bertin Yıllığı*’nda tutulmuştur. *Bertin Yıllığı*’nın iki yazarı vardır. Troyes’li Prudentius(ö.861) ve Reims’li Hincmar (d.806-ö.882). 882 yılında Hincmar’ın ölümü ile biten yıllık, araştırmanın en önemli iki kaynağından biridir. Çünkü her yıl özellikle Frankia topraklarındaki olaylar hakkında ayrıntılı kayıt tutmuştur. Viking saldırıları da bu kayıtların içinde yer almaktadır. Aynı dönemde yazılan ve bu iki temel yıllığa yardımcı yıllıklar da vardır. *Annales Fuldenses*(*Fulda Yıllığı*)³, *Annales Fontanellenses*(*Fontanelle Yıllığı*)⁴, *Annales Xantenses*(*Xantenses Yıllığı*)⁵, *Annales Mettenses Priori*(*Metz Yıllığı*)⁶ ve *Reginonis Abbatis Prumiensis Chronicon*(*Prüm’lü Regino Kroniği*)⁷ bu yıllıklara örnek olarak verilebilir. Bu yıllıkların her biri Karolenj Devleti’nin siyasi ve yer yer sosyal durumu ile ilgili kayıtlar bulundurmaktadır. İlaveten Viking saldırıları da bu yıllıklarda bahis konusu olmuştur. Bu yıllıklar Karolenj İç Savaşı ve sonrasında Frankia’daki kaosu incelemesini kolaylaştırmaktadır. Çünkü Viking saldırılarının öğrenilmesini sağlayan, her yıl düzenli tutulan bu yıllıklardır. İlaveten, yazıldıkları bölgelere göre Viking saldırılarına ve Karolenj İç Savaşı’na dair bulundurdıkları farklı kayıtlar karşılaştırmalı bir anlatım izlenmesini sağlamaktadır.

Çalışmanın bir diğer temel kaynağı biyografilerdir. Bu konuda en önemli eser Einhard tarafından yazılan *Vita Karoli Magni*(*Büyük Karl’ın Hayatı*)⁸ biyografisidir. Şarlman’ın çocukluğundan ölümüne hayatının anlatıldığı bu eserin 817-829 yılları arasında yazıldığı tahmin edilmektedir. Einhard, Şarlman’ı askeri, dini, sosyal ve idari olarak her yönüyle anlatmaktadır. Özellikle askeri seferlerini anlattığı bölüm Şarlman’ın yönetim anlayışının kavranması ve Vikingler ile Karolenj Devleti’nin ilişkilerinin geçmişi konusunda önemli bilgiler içermektedir. Bir diğer önemli biyografi ise Astronomer diye nitelendirilen, kimliği

² *The Annals Of St-Bertin*, Çev. Janet L. Nelson, (Manchester & New York: Manchester University Press, 1991). *Annales Bertiniani*, Edt. Georg Waitz, MGH, (Hannover: Hahn, 1883).

³ *Annales Fuldenses*, Edt. Georg Heinrich Pertz & Fridericus Kurzee, MGH, (Hannover: Hahn, 1891). *The Annals Of Fulda*, Çev. Timothy Reuter, (Manchester & New York: Manchester University Press, 1992).

⁴ “*Fragmentum Chronici Fontanellensis*”, *Scriptorum Tomus II*, Edt. Georg Heinrich Pertz, MGH, (Stuttgart: Hahn, 1829).

⁵ *Annales Xantenses et Vedastini*, Edt. B.De Simson, MGH, (Hannover: Hahn, 1909).

⁶ *Annales Mettenses Priores*, Edt. Bernhard De Simson, MGH, (Hannover: Hahn, 1905).

⁷ *Reginonis Abbatis Prumiensis, Chronicon*, MGH, (Hannover: Hahn, 1890).

⁸ Einhard, *Vita Karoli Magni*, Çev. Özlem Genç, (Gece Kitaplığı Yay. Nisan 2016).

bilinmeyen biri tarafından yazılan *Vita Hludovici Imperatoris*(*İmparator Louis'in Hayatı*)⁹ adlı biyografidir. 814-840 yılları arasında Louis'in tüm hayatının anlatıldığı biyografi İç Savaş öncesinde ve İç Savaş esnasında Karolenj Devleti'ni anlatmaktadır. İmparator Louis'in oğulları Louis, Lothar ve Pepin ile girdiği taht mücadelesi hakkında yıllıklarda yer almayan bazı bilgiler bu biyografi de verilmektedir. İç Savaş yıllarını içeren bir başka biyografi Paschasius Radbertus tarafından kaleme alınmış olan *Vita Walae*(*Wala'nın Hayatı*)¹⁰ adlı eserdir. Şarlman'ın kuzeni olan Wala(d.755-ö.836) bir din adamıdır. Hanedanı üyesi olması sebebiyle her daim Karolenj Sarayı ile ilişki içerisinde olmuştur. Özellikle 829-836 yılları arasında İmparator Louis'in oğlu Lothar'a yönetimi kaybettiği isyanları ayrıntılı olarak anlatmıştır. Çünkü İmparator Louis'in yanında bulunan kişilerden biridir. Diğer kaynaklar Lothar'ın yönetim dönemini anlatmamayı seçerken Radbertus'un eseri isyanların neden başarısız olduğunun anlaşılmasında çok önemli bir kaynaktır. Radbertus gibi döneme farklı bir bakış sağlayan biyografi de Rimbart(d.830-ö.888) tarafından yazılmıştır. Anskar'ın(d.801-ö.865) hayatının anlatıldığı *Vita Anskarii*(*Anskar'ın Hayatı*)¹¹ adlı biyografi diğer biyografilerden ayrı olarak İskandinavya ile Frankia ilişkilerine odaklanmaktadır. İskandinavya'da misyonerlik faaliyetlerini başlatan Hamburg Kilisesi Başrahibi Anskar, Karolenj Devleti-Viking ilişkilerine yeni bir boyut getirmiştir. 865 yılında Anskar'ın hayatını kaybettiği döneme kadar Vikingler ile Hristiyan Avrupa'nın girdiği dini etkileşim bu biyografide anlatılmaktadır.

Frank Kraliyet Yıllığı ve *Bertin Yıllığı*'nin dışında çalışmanın en temel kaynaklarının başında Nithard(d.800-ö.844) tarafından yazılan *Historiarum Libri III*(*Üç Tarih Kitabı*)¹² gelmektedir. *Historiarum Libri III*, 840-843 yılları arasında İmparator Louis'in oğulları arasında gerçekleşen taht mücadelesini anlatan bir eserdir. İç Savaşın taraflarından biri olan (Dazlak)Charles tarafından yazdırılması sebebiyle Karolenj İç Savaşı'nı Charles ve İmparator Louis'in açısından anlatmaktadır. İç Savaşın 840-843 arası döneminin diğer kaynaklarda yüzeysel olarak anlatılması sebebiyle çalışmanın en önemli üçüncü kaynağı olarak öne çıkmaktadır. Fakat anlatım tarzı ve yazar Nithard'ın konumu nedeniyle siyasi propaganda çalışması olarak görülmelidir. Buna rağmen Karolenj İç Savaşı anlatma hususunda diğer

⁹ Astronomer, Son of Charlemagne; A Contemporary Life Of Louis The Pious, Çev.Allen Cabaniss,(Syracuse University Press, 1961).

¹⁰ *Charlemagne's Cousins Contemporary Lives Of Adalard And Wala*, Çev. Allen Cabaniss, (Syracuse University Press, 1967).

¹¹ Rimbart, *Anskar Apostle Of The North*, Edt. Charles H. Robinson, (Society for the Propagation of the Gospel in Foreign Parts 1921).

¹² "Nithard's History", *Carolingian Chronicles: Royal Frankish Annals and Nithard's History*, Çev. Bernhard W. Scholz, (University of Michigan Press, 1999).

birincil kaynakların 840-843 dönemine ait fazla bilgi vermemesi Nithard'ın çalışmasının değerini arttırmaktadır.

Çalışmanın yazımında kullanılan diğer önemli bir kaynak yayınlanmış emirnameler olmuştur. *Capitularia Regum Francorum I ve II*¹³ çalışmasında günümüze ulaşmış tüm emirnameler toplanmış ve *Monumenta Germaniae Historica* serisi tarafından yayımlanmıştır. Bu emirnameler devlet yönetiminin temelini oluşturmaktaydı. Bu nedenle emirnameler Frankia'da yaşanan kaostan boyutlarının anlaşılmasında önemli bir kaynaktır.

Karolenj Devleti-Viking İlişkileri Konusunda Modern Yaklaşımlar

Karolenj Devleti Tarihi ve Viking Tarihi araştırmalarında belli akademisyenler ve eserleri ön plana çıkmaktadır. Fakat eserlerin kapsadığı konular incelendiğinde her eserin ya Karolenj Devleti yâda Vikingler odaklı anlatım izlediği görülmektedir. Elbette Karolenj Devleti'ni inceleyen eserler de Vikingleri inceleyen eserler de yer yer birbirlerinden bahis etmektedir. Fakat eserlerdeki bu bahisler büyük bir yer kaplamamaktadır.

Karolenj Devleti tarihinin önemli araştırmacıları arasında Rosamond McKitterick bulunmaktadır. McKitterick, *The Frankish Kingdoms Under the Carolingians, 751–987*¹⁴ adlı çalışmasında Capet Hanedanı'nın kuruluşuna kadar Frankia'da yönetimde bulunan Karolenj Hanedanını anlatmaktadır. Konusu nedeniyle Karolenj İç Savaşı, bu çalışmada önemli bir yer kaplamaktadır. Fakat Viking saldırıları eserde yeterince yer etmemektedir. Hatta 843 yılı öncesinde yapılan Viking saldırılarından bahis dahi edilmemektedir. Viking saldırıları Karolenj İç Savaşından bağımsız olarak gerçekleşen olaylar olarak anlatılmaktadır. McKitterick'in düştüğü hataya *Carolingian World* adlı çalışmasında da rastlamaktayız. Marios Costambeys, Simon Mclean ve Mathhew İnnes tarafından hazırlanan bu çalışma kuruluşundan yıkılışına kadar Karolenj Devleti'nin ve Karolenj Krallıkları'nın tarihini anlatmaktadır. Fakat Viking saldırıları çalışmada ele alınan konulardan değildir. Karolenj İç Savaşı, iki çalışmanın da temel bölümlerinden olmasına rağmen Vikinglerin iç savaş esnasındaki saldırıları önemsenmemiştir.

Editörlüğü Rosamond McKitterick tarafından yapılan *The New Cambridge Medieval History, Volume 2 c.700–c.900*¹⁵ adlı çalışma Cambridge Üniversitesi'nin dünya tarihini

¹³ Capitularia Regum Francorum I, Edt.Alfredus Boretius, MGH, (Hannover:Hahn, 1883). Capitularia Regum Francorum II, Edt.Alfredus Boretius, MGH, (Hannover: Hahn, 1897).

¹⁴ Rosamund McKitterick, *The Frankish Kingdoms Under the Carolingians 751–987*, (London & New York: Longman, 1983).

¹⁵ . *The New Cambridge Medieval History Volume 2 c.700–c.900*, Edt. Rosamund McKitterick, (Cambridge University Press 2008).

incelediği serinin bir parçasıdır. İncelediği yıllar nedeniyle Karolenj Devleti ve Viking saldırıları çalışmanın başlıca konuları arasında yer almaktadır. Ancak Karolenj Devleti'nin ve Viking saldırılarının ayrı ayrı bölümlerde ele alındığı göze çarpmaktadır. Simon Coupland tarafından yazılan “The Vikings In Francia and Anglo-Saxon England to 911” adlı bölüm Viking saldırılarını uzun uzun anlatırken Janet Nelson'ın kaleme aldığı “The Frankish Kingdoms, 814-898: The West” adlı bölüm Karolenj Devleti'nin tarihine yoğunlaşmaktadır. Ayrıca Johannes Fried tarafından hazırlanan “The Frankish Kingdoms, 819-911: The East and Middle Kingdoms” bölümü de çalışmada bulunmaktadır. Birbiri ile paralel gerçekleşen olayların anlatıldığı bu üç bölümde de Viking saldırıları anlatılırken Karolenj İç Savaşı'na, Karolenj İç Savaşı anlatılırken Viking saldırılarına değinilmekten kaçınılmaktadır. Birkaç cümle ile bu olayların varlıklarından bahsedilmesine rağmen iki konu arasında bağlantı kurulmamaktadır. Viking saldırıları ile Karolenj İç Savaşı birbirlerinden bağımsız gerçekleşen olaylar olarak sunulmaktadır.

Pierre Riche'nin *Les Carolingiens: Une famille qui fit l'Europe*¹⁶ adlı çalışması birçok yönüyle Karolenj Hanedanı'nı ve Karolenj Devleti'ni incelemektedir. Karolenj İç Savaşı konusunda geniş bir bölüm bulunurken Viking saldırılarından kısa kısa bahsedilerek konu dışına çıkarılmıştır. Viking saldırıları ile Karolenj İç Savaşı arasındaki ilişki “*Karolenjlerin politik krizleri kuzeyli korsanlar için bir nimetti.*”¹⁷ sözü ile Riche tarafından ortaya konmaktadır. Riche, açıkça Karolenj Devleti'nin iç sorunlarının Vikingler için bir avantaj olduğuna değinmektedir. Ancak çalışmanın odak noktasının Karolenj Devleti olması Viking saldırıları ile Karolenj İç Savaşı bağlantısının araştırılmamasına neden olmuştur.

Viking saldırılarının Karolenj İç Savaşı araştırılırken göz ardı edildiği en önemli çalışmalardan biri Mayke De Jong tarafından kaleme alınan *The Penitential State, Authority and Atonement in the Age of Louis the Pious, 814–840*¹⁸ adlı eserdir. İmparator Louis'in tahta çıkması ile Karolenj Devleti'nin iç savaşa sürüklenmesi çalışmanın temel konusudur. De Jong, Karolenj İç Savaşı'na giden süreci çok iyi bir şekilde incelemiştir. Ancak bu süreç içerisinde başlayan ve artan Viking saldırıları herhangi bir şekilde eserde yer etmemektedir.

Karolenj Devleti tarihini yâda genel olarak ortaçağı temel alan eserlerde Karolenj Devleti-Viking ilişkileri göz ardı edilirken aynı durum Vikingleri araştıran eserlerde de yer

¹⁶ Pierre Riché, *The Carolingians The Family Who Forged Europe*, Çev. Michael Idomir Allen, (Philadelphia: University Of Pennsylvania Press, 1993).

¹⁷ Riché, *The Carolingians*, 159.

¹⁸ Mayke de Jong, *The Penitential State*, (Cambridge: Cambridge University Press, 2009).

etmektedir. Bu konuda en önde gelen eserlerden biri Peter Sawyer'ın editörlüğünü yaptığı *The Oxford Illustrated History of the Vikings*¹⁹ adlı çalışmadır. Vikinglerin sosyal, ekonomik, askeri ve siyasi olarak ele alındığı bu çalışmada Janet Nelson “The Frankish Empire” bölümünü kaleme almıştır. Karolenj Tarihi çalışmalarında alanının en önde gelen isimlerinden biri olan Nelson bölüm boyunca Vikinglerin, Karolenj Devleti topraklarına yaptığı saldırıları nedenleri ile anlatmaktadır. Buna rağmen Karolenj İç Savaşı'ndan yâda Karolenj Devleti'nin siyasi durumunun Viking saldırılarına etkisinden bahis geçmemektedir. Nelson, Viking saldırılarını anlatırken Karolenj Devleti'nin siyasi durumunu göz ardı etmiştir. Peter Sawyer'ın diğer bir çalışması olan *King and Vikings*²⁰ adlı çalışma da aynı sorun göze çarpmaktadır. İmparator Louis döneminde saldırıların başladığını belirten Sawyer, Viking saldırılarına karşı önlem alınamadığını da eklemiştir. Fakat önlemlerin neden alınamadığından yâda Karolenj İç Savaşı'ndan bir bahis geçmemektedir. Çalışmada odak noktanın Vikinglerin Batı Avrupa kıyılarına yaptıkları saldırıları olmasına rağmen Batı Avrupa'nın siyasi durumuna değinilmediği görülmektedir.

Sawyer'ın çalışmalarında bulunan eksiğin aynısına Stefan Brink'in editörlüğünü yaptığı *The Viking World*²¹ çalışmasında rastlanmaktadır. Bu çalışmada, Vikinglerin sosyal, ekonomik, askeri ve siyasi hayatı ayrıntılı bir şekilde incelenmesine rağmen Karolenj İç Savaşı bahis konusu olmamıştır. Ayrıca Robert Ferguson'ın kaleme aldığı *The Hammer and The Cross*²² çalışmasında da odak nokta Viking saldırıları ve Hristiyan topluluklar olmuştur. Fakat Vikinglerin, Karolenj Devleti topraklarına yaptıkları saldırılarda bahsedilmesine rağmen Karolenj İç Savaşı'na değinilmemektedir.

Donald Logan'ın *The Vikings in History*²³ ve Gwyn Jones'un *A History of Vikings*²⁴ adlı çalışmaları doğrudan Viking saldırılarına yoğunlaşmaktadır. Çalışmalar 8. ve 11.yüzyıllar arası Viking faaliyetlerini anlatmaktadır. Fakat Vikinglere odaklanması ve kapsadığı zaman aralığı bakımından Karolenj İç Savaşı'na yeterince yer ayrılmamaktadır. Bahis geçen bölümlerde de Karolenj İç Savaşı'nın Viking saldırıları ile olan bir bağlantısına değinilmemektedir.

Karolenj Devleti ve Vikingler ilişkisini inceleyen bir Türkçe çalışma bulunmamaktadır. Ancak yukarıda da incelenen çalışmalarda da olduğu gibi Karolenj Devleti ve Vikingler

¹⁹ Peter Sawyer, *The Oxford Illustrated History of the Vikings*, (Oxford University Press 1997).

²⁰ Peter Sawyer, *Kings and Vikings (Scandinavia and Europe AD 700-1100)*, (Routledge, 1982).

²¹ Stefan Brink, *The Viking World*, (Routledge Publishing 2008).

²² Robert Ferguson, *The Hammer and The Cross*, (Londra:Penguin Books, 2010).

²³ F. Donald Logan, *The Vikings in History*, (London and New York: Routledge 1991)

²⁴ Gwyn Jones, *A History of the Vikings*, (Londra: Oxford University Press, 1968).

birbirinden ayrı konular olarak incelendiği çalışmalar bulunmaktadır. Karolenj Devleti konusunda Özlem GENÇ tarafından 2012 yılında *Charlemagne ve Karolenj Rönesansı*²⁵ adlı bir doktora tezi ve Gamze BOZKURT DALGAN tarafından 2016 yılında *Karolenj Krallığı*²⁶ adıyla bir yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Viking saldırıları konusunda Selim KARAGÖZ tarafından *Vikingler ve Viking İstila Çağı (M. S. 793-1066)*²⁷ adıyla 2014 yılında bir yüksek lisans tezi ve HALİL YAVAŞ tarafından yine 2014 yılında *IX.-XI. yüzyıllarda Norman İstilaları ve Bu İstilaların Avrupa'nın Oluşumuna Etkisi*²⁸ adıyla bir yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Genel literatürde yapıldığı görülen Karolenj Devleti ve Vikingler'in ayrı konular olarak incelenme anlayışının Türkçe çalışmalara da yansıdığı görülmektedir.

Çalışmalar incelendiğinde her biri çalışmanın yalnızca Karolenj Devleti'ne yada Viking saldırılarına odaklanmış anlatımının varlığı görülmektedir. Bunun bir nedeni olarak hem Vikinglerin hem de Karolenjlerin Avrupa tarihinde etkili olduğu zaman aralığı sunulabilir. 8.yüzyılın ortalarından başlayarak 11.yüzyılın ortalarına kadar etkili olan Karolenj hanedanı ve Vikinglerin birbirinden ayrı üç yüzyıllık süreci araştırmacıları inceleme konusunda bu konulardan birine odaklanmaya itmektedir. Araştırmacıların Karolenj Devleti ve Vikingleri birbirinden ayrı ele almaları, Karolenj İç Savaşı'nın Viking saldırılarının artışında temel faktörlerinden biri olduğunun anlaşılmasını engellemektedir. Günümüz araştırmalarındaki bu eksiklik, yukarıda incelediğimiz çalışmaların kötü yâda yanlış çalışmalar olduğu anlamına gelmemektedir. Her bir çalışma, odaklandığı dönem itibarınca kendine özgü bir yapıya sahiptir. Ancak Karolenj Devleti-Viking ilişkilerinin ayrı ayrı ele alınma biçimi çok basit bir faktörün çalışmalarda göz ardı edilmesine neden olmuştur. Karolenj İç Savaşı esnasında Frankia'da oluşan kaos ortamı kıyılarda ve suyollarında büyük bir savunmasızlık yaratmıştır. Bundan yararlanarak saldırılara başlayan Vikingler, Karolenj Devleti'nin ve devamında Karolenj Krallıkları'nın yaşadığı iç sorunlar sayesinde büyük bir siyasi figür haline gelmiştir. Öyle ki zaman içinde Frankia'da toprak sahibi olmuşlar, yurt edinmişler ve 1066'da Britanya adasını ele geçirmişlerdir. Bu nedenlerden dolayı Karolenj Devleti-Viking ilişkileri birlikte ele alınması gereken bir konudur.

²⁵ Özlem GENÇ, *Charlemagne ve Karolenj Rönesansı*, Doktora Tezi, (Gazi Üniversitesi, 2012).

²⁶ Gamze BOZKURT DALGAN, *Karolenj Krallığı*, Yüksek Lisans Tezi, (Harran Üniversitesi, 2016).

²⁷ Selim KARAGÖZ, *Vikingler ve Viking İstila Çağı (M. S. 793-1066)*, Yüksek Lisans Tezi, (Aksaray Üniversitesi, 2014).

²⁸ HALİL YAVAŞ, *IX.-XI. yüzyıllarda Norman İstilaları ve Bu İstilaların Avrupa'nın Oluşumuna Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, (Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, 2014).

Çalışmanın Tezi

Bu çalışma günümüz tarih çalışmalarının aksine Karolenj Devleti'nin Çöküşü'nün ve Viking saldırılarının gösterdiği paralelliğe odaklanmaktadır. Frankia'da 829 yılında Veraset Sistemi Sorunu'na bağlı olarak Karolenj İç Savaşı başlamıştır. Aşağıda da tartışıldığı üzere Karolenj İç Savaşı'nı takiben Vikingler, Avrupa anakarasına yeniden saldırılara başlamışlardır. Bu nedenle bu çalışma Vikinglerin Avrupa anakarasında bir siyasi güç olarak ortaya çıkmalarını ve zaman içinde Batı Avrupa'yı kendilerine yurt edinmelerini sağlayan hususun Karolenj İç Savaşı olduğu tezini savunmaktadır. Çünkü ikincil kaynakları değerlendirirken belirtildiği üzere tarih çalışmaları Karolenj Devleti'nin Çöküşü ile Viking Çağı olarak adlandırılan süreçleri birbirinden bağımsız olarak ele almaktadır. Çalışma boyunca günümüzde takip edilen bu anlayışa karşı çıkılarak Karolenj İç Savaşı ve Viking saldırıları birbirine paralel olarak incelenecektir. Bu sayede Vikinglerin saldırıları ile Frankia'da yaşanan kaos arasındaki bağ gösterilecektir.

Bu çalışmanın ilk bölümünde Karolenj Devleti ile Vikingler arasındaki ilişkinin geçmişi ve Karolenj İç Savaşı'nın tarihsel arka planı incelenecektir. Şarlman döneminde Karolenj Devleti'nin genişlemesi Karolenj Devleti-Viking ilişkilerinin başlangıcı olmuştur. 800 yılında Şarlman'ın İmparator olması ise Veraset Sistemi Sorunu'nu yaratmıştır. Veraset Sistemi, Şarlman'ın ölümü ile giderek daha büyük bir sorun haline gelmiştir. İmparator Louis'in bu sorunu çözmemesi Karolenj Devleti'ni iç savaşa sürüklemiştir.

İkinci bölümde ise 829 yılından itibaren Frankia'da oluşan kaos ortamı bölümün ana temasıdır. Karolenj İç Savaşı, Frankia kıyılarını savunmasız bırakırken Vikingler saldırılar düzenlemeye başlamışlardır. 840 yılında İmparator Louis'in ölümü ile üç taht varisi Charles, Louis ve Lothar'ın birbiri ile olan mücadelesi Vikinglerin, Frankia'da bir siyasi güç olmasına zemin hazırlamıştır.

Üçüncü bölümün ana teması Karolenj Devleti'nin Verdun Antlaşması ile Karolenj İç Savaşı'nı bitirmesine rağmen Frankia'daki kaos ortamını ortadan kaldıramamıştır. Çünkü Veraset Sistemi Sorununa dayanan kötü ilişkiler ve düşmanlıklar Karolenj hükümdarlarının topraklarını iyi yönetememesine neden olmuştur. Bundan güç alan Vikingler yağmacı korsan grupları olmaktan çıkmaya ve Avrupa'ya yerleşmeye başlamışlardır. Bu durumun temel sebebi Viking saldırılarının büyük gücü değil Karolenj Devleti'nin çöküşü olmuştur.

Her bölümün birbiri ile olan ortak bağı Karolenj İç Savaşı'dır. Şarlman döneminde Avrupa anakarasının en önemli devleti konumuna gelen Karolenj Devleti'nin girdiği iç savaş

ağır sonuçlar doğurmuştur. Frankia’da bir kaos ortamı doğmuştur ve Vikingler bu kaos sayesinde güçlenmişlerdir. Bu bağlamda bu çalışma günümüz tarih çalışmalarında ayrı konular olarak ele alınan Karolenj Devleti-Viking araştırmalarındaki bu eksikliği kapatmayı amaçlamaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAROLENJ İÇ SAVAŞI ÖNCESİNDE SİYASİ DURUM, VERASET SİSTEMİ VE VİKİNGLER İLE İLİŞKİLER

I.1 GİRİŞ

Vikingler 9. ve 11.yüzyıllar arasında Avrupa tarihinde çok derin izler bırakmışlardır. “Viking Çağı” olarak adlandırılan bu dönemde başta Britanya olmak üzere birçok bölgeye saldırılar düzenlemişlerdir. Fakat yapılan araştırmalarda Britanya’ya yapılan saldırıların öne çıkması Frankia’ya yapılan saldırıların arka plana itilmesine ve hak ettiği değerin verilmemesine neden olmuştur. Hâlbuki Frankia’ya hâkim olan Karolenj Devleti de saldırılardan en az Britanya kadar etkilenmiştir. Hatta Viking saldırılarının Karolenj Devleti’ni yıkılışa sürüklediği dahi öne sürülmektedir. Ancak kaynaklar incelendiğinde Viking saldırılarının Karolenj Devleti’nin çöküşüne neden olduğu görülmemektedir. Aksine Karolenj Devleti’nin çöküşü, Vikinglerin, Batı Avrupa’da hâkim bir güç olmasını sağlamıştır. Bu nedenle bu bölümde Karolenj Devleti’nin iç savaşa nasıl sürüklendiği ve bu esnada Vikingler ile ilişkilerinin nasıl olduğu anlatılacaktır.

Bölüm boyunca odaklanılacak sorular şunlardır: Frankia ile İskandinavya’nın coğrafi yapısı, Karolenj Devleti-Viking ilişkilerine nasıl etki etmiştir? Karolenj Devleti’nin Vikingler ile nasıl bir geçmişi vardır? Şarlman’ın yayılmacı politikası, Vikingler ile ilişkilerde neden önemlidir? Şarlman’ın, 800 yılında İmparator unvanını alması Karolenj Devleti’nde ne gibi sorunların ortaya çıkmasına neden olmuştur? Dan Kralı Godfred ve Harald, Karolenj Devleti ile nasıl ilişkiler sürdürmüşlerdir? Şarlman’dan sonra tahta çıkan İmparator Louis’in yönetimi neden iç sorunlara neden olmuştur? Bu sorular ışığında bu bölümün temel argümanı, Karolenj İç Savaşı’nın asıl nedeninin İmparator Louis’in kötü yönetimi ile Veraset Sistemi Sorunu olduğu ve Vikinglerin Karolenj Devleti’nin İç Savaşa sürüklenmesinde bir rolünün bulunmadığıdır. Özetle bu bölümde 829 yılında başlayan Karolenj İç Savaşı’na kadar Frankia’nın siyasi durumu ve Vikingler ile ilişkisinin tarihsel arka planına yoğunlaşılacaktır. Çünkü, Karolenj Devleti’nin parçalanması ile sonuçlanan bu sürecin hem Vikingler hem de Karolenj Devleti açısından bir altyapısı bulunmaktadır.

I.2 Frankia ve İskandinavya Coğrafyasının Özellikleri ve İlişkisi

İskandinavya ile Frankia, coğrafi olarak aslında birbirlerine yakın iki bölge konumundadır. Ancak aralarına giren Baltık Denizi’nin iki bölgenin daha derin ilişkiler

kurmasına engel olduğu söylenebilir. Yine de İskandinavya'nın bir parçası olan Danimarka'nın Avrupa ile kara bağlantısı bulunmaktadır. İskandinav yarımadasında yaşayan insanların siyasi ve sosyal faaliyetleriyle uzun bir geçmişi vardır. Buna rağmen Britanya ve Avrupa anakarasında yaşayan insanlarını İskandinav toplumunu tanımaları 8.yüzyılın sonunda olmuştur.

İskandinavya'nın coğrafi konumu İskandinav halkının coğrafya ile uyumlu bir karakter kazanmasına sebep olmuştur. İskandinavya birbirinden farklı diller ve krallıklardan oluşmasına rağmen denizciliğin ortak geçim kaynağı olması coğrafyanın etkisine en önemli göstergedir. Denizciliğin yanısıra korsanlık, İskandinav toplumunun temel geçim kaynaklarından biri idi. Gerçekleştirdikleri korsanlık faaliyetleri ile elde ettikleri ganimetler sert iklim koşullarında yaşayan İskandinav toplumunun ekonomisi için büyük öneme sahipti. Demir Çağı'ndan beri soğuk bir iklime sahip olan İskandinavya'nın tarım yapmaya uygun olmayan toprakları, kuzeyli insanları denizcilğe yönelten en önemli sebep olarak öne çıkmaktadır. Kısacası ağır iklim koşullarının İskandinavya'da yaşayan insanları, korsanlığa yönelttiği vurgulanmalıdır.²⁹ Diğer yandan ise İskandinavların yaptığı korsanlık faaliyetlerinin normal olduğunun altı çizilmelidir. Çünkü korsanlığın temel gayesi ganimet elde etmektir. Ganimet, Karolenj Kralı Şarلمان için bile çok mühim bir geçim kaynağı iken İskandinav halklarının ganimet elde etmek için korsanlık yapması ortaçağ dünyasında gayet olağan³⁰ bir durumdu.³¹ Ganimet yalnızca İskandinav toplumları için bir geçim kaynağı değildi. Korsanlık faaliyetleri gerçekleştiren tüm insanlar için ganimet hayati bir öneme sahipti.

İskandinavya'da yaşayan insanların denizi merkeze alan yaşam tarzları onların denizcilik için temel araç olan gemi yapımı konusunda da gelişmelerini sağlamıştır. Kuzeyliler tarafından yapılan gemilerin Britanya ve Frankia'da kullanılan deniz araçlarına kıyasla daha hafif ve daha hızlı olması da yine coğrafya ve yaşam tarzının sonucudur. Jan Bill'e göre coğrafi etkinin yanında tarihsel süreç içerisinde Avrupa'dan kopuk bir yapıya sahip olması İskandinavya'nın kendine özgü denize bağlı yaşam şeklinin oluşmasını sağlamıştır. Bu sayede İskandinavlar denizi her açıdan kullanmaya başlamışlardır. Bu nedenle gemiler İskandinavlar için bir hayli önemlidir. Arkeoloji çalışmaları Viking gemilerinin tarihinin 4.yüzyıla kadar gittiğini ortaya koymaktadır. Kalıntılar göstermektedir ki yüzyıllar içerisinde İskandinavlar

²⁹ *The Cambridge History Of Scandinavia Volume I Prehistory to 1520*, Edt.Knut Helle, (Cambridge: Cambridge University Press 2003), 64-66.

³⁰ Elbette olağanlık gösteren durum 9.yüzyıla kadar ilerleyen bir süreci kapsamaktadır. 9.yüzyılın ortalarından itibaren bu saldırılar bir istila halini almaya başlamıştır.

³¹ Anders Winroth, *The Age of The Vikings*, (New Jersey: Princeton University Press 2014), 41-42.

kendilerini gemi yapma konusunda geliştirmişlerdir.³² İşkandinav halklarının üstüne katarak ilerledikleri denizcilikte 8.yüzyıla gelindiğinde Osberg ve Gokstad tip gemiler kullandığı görölmektedir. Bu gemi tipleri kargo taşıma, savaş ve törenlerde kullanılmaktaydı. Özellikle kıyılarda kullanmak için idealdi.³³ Ancak sadece kullandıkları gemiler değıl İşkandinav denizcilerinin tecrübeleri de onları Avrupalı insanlardan ayırmaktaydı. Arkeolojik çalışmalara göre yüzlerce yıllık denizcilik tarihi olduğı görölen İşkandinavlar, bu süreç içinde denizi ve havayı kullanmayı hatta okumayı öğrenmişlerdir. Bulutları, rüzgârı ve kokuyu kullanarak yön bulabilmekteydiler. Suyun tadı ve kokusunu kullanarak nerede olduklarını anlayabilmekteydiler. Ayrıca güneş, ay, yıldızları kullanarak yön bulabilmekte ve havayı okumaktaydılar. Yani İşkandinavyalılar hayatlarını geçirdikleri denizi kullanmanın birçok çeşidini yüzlerce yılın verdiğı tecrübe sonucu öğrenmişlerdir.³⁴

Şüphesiz ki İşkandinavların yön bulma yetenekleri ve denizcilikteki üstünlükleri nedeniyle su yolu ile ulaşılabilir her yer tehlike altındaydı. İşkandinavlar, Avrupa anakarasında iki bölgeye saldırılarını yoğunlaştırmışlardır. İlki Avrupa kıyısında bulunan en büyük ada olan Britanya’dır. İkinci bölge ise Frankia’dır. Seine, Ren, Garonne ve Loire büyük nehirlerin yanı sıra bu nehirlerden kopan birçok küçük nehir Frankia’ya yayılmaktaydı. Frankia sahip olduğı coğrafi yapı neticesinde nehir taşımacılığı açısından çok elverişli bir yerdir. Seine nehrini kullanarak Frankia’ya giren bir gemi rahatlıkla Paris’e ulaşabilirken, Loire nehrini kullanan bir gemi ülkenin en içlerine kadar ilerleyebilir. Ren Nehri ile Orta Frankia bölgesine ulaşılabilirken Elbe Nehri, Doğı Frankia’yı boydan boya geçmektedir. Kısacası Frankia coğrafyası İşkandinav toplumu gibi denizci toplumlar için ilerlemesi ve istediğı takdirde saldırması çok uygun bir bölgedir. Britanya ise Thames ve Shannon gibi su yollarına sahip olmasının yanı sıra ada olmanın getirdiğı dezavantaja sahiptir. Sayılanlara ek olarak hem Frankia’nın hem de Britanya’nın ortak dezavantajları bulunmaktadır. İşkandinavya’nın soğık iklimine kıyasla daha sıcak ve verimli bölgelere sahip olmaları bu dezavantajların ilkidir. İkinci dezavantaj ise Britanya ve Frankia’nın, İşkandinavya’ya en yakın sıcak ve verimli yerler olmalarıdır. İşkandinavya ikliminin soğıkluğu elbette temel neden olarak kabul edilemez. Ancak daha iyi yaşam isteğı oluşmasına neden olması beklenebilir. Araştırmalar 780’li

³² Judith Jesch, *Ships and Men in the Late Viking Age The Vocabulary of Runic Inscriptions and Skaldic Verse*, (Woodbridge: The Boydell Press, 2001), 119-120. Peter Sawyer, *The Oxford Illustrated History of the Vikings*, (Oxford University Press 1997), 182-188.

³³ Gemilerin uzunlukları 21-23 metre arası enleri ise 5 metre civarıydı.

³⁴ *The Viking World*, Edt.Stefan Brink & Neil Price, (Routledge, 2008), 170-179. Sawyer, *Vikings*, 188-201. Kelly Robert DeVries & Robert Douglas Smith, *Medieval Military Technology*, (University Of Toronto Press, 2012), 291-293.

yıllardan itibaren İskandinavya'nın ikliminin soğuklaştığını ortaya koymaktadır. 9. ve 10.yüzyıllardaki iklimsel değişiklik şüphesiz Vikingler'in batıya hücumunda bir faktördür.³⁵ İskandinavlara doğuya doğru yol aldıkları zaman kendi anavatanları gibi soğuk Slav toprakları ile karşılaşmaktaydı. Batı'ya yelken açtıkları zaman ise İskandinav denizcilerinin karşısına çıkan ilk bölgeler Frankia ve Britanya'dır.

İskandinav korsanlar Britanya ve Frankia'ya gruplar halinde saldırılara başlamak için 9.yüzyıla dek beklemişlerdir. İskandinavların korsanlık faaliyetlerinin 6.yüzyıla dek gitmesine karşın yaklaşık üç asır ufak saldırılar ile yetinmeleri ilgi çekicidir. İklimsel değişikliğin yanısıra 9.yüzyılda değişen İskandinav politikasının bir diğer nedeni İskandinavya'nın kültürel yapısında saklıdır. Çocuk yaşlarda evlenmenin ve poligaminin yaygın olduğu İskandinavya'da nüfus yoğunluğunun Neolitik döneme göre kırk kat artmış olduğu yapılan araştırmalara yansımıştır.³⁶ 9.yüzyıla gelindiğinde artan nüfusun ihtiyaçlarını karşılamak için korsanlık yapan İskandinavlara daha uzak bölgelere gitmeye ve yeni saldırı sahaları aramaya başladılar. Bu süreçte, ganimet elde etmeyi benimseyen anlayışları ve denizci karakterleri Avrupa'da etkili olmalarında temel faktör oldu. Günümüzde "Vikingler" olarak adlandırılan bu grupların Frankia ile olan ilişkileri ise 9.yüzyıl öncesine dayanmaktadır.³⁷

I.3 Karolenj-İskandinavya İlişkilerinin Başlangıcı

Viking adı, tarih içerisinde farklı farklı anlamlar kazanmıştır. Bazı kesimler bu ismin "Koydan Koya Gidenler" anlamına geldiğini belirtmektedir. Eski kuzey dilinde ise Viking kelimesinin "Deniz Korsanı" anlamına geldiği bilinmektedir. Ancak İskandinavya'dan gelen korsan denizciler, Britanya kaynaklarında "Kâfirler" olarak ve Karolenj kaynaklarında "Paganlar" ya da "Danlar" olarak adlandırılmışlardır. "Kuzeyli İnsanlar" terimi ise tüm İskandinav halklarını kapsayan genel bir terim olarak zaman zaman kaynaklarda kullanılmıştır.³⁸ Kısacası İskandinav korsanlarına verilen isimler kaynaktan kaynağa farklılık gösterebilmektedir. İskandinav toplumlarına verilen birçok isim olduğu gibi Avrupa anakarası ile çok eskiye dayanan ilişkileri vardır. Fakat temel eserler 793 yılını Viking Çağı'nın başlangıcı

³⁵ İskandinavya'nın iklimi zaman zaman soğumuş veya ısınmıştır. Ayrıntılı bilgi için. Astrid E. J. Ogilvie, "Climate", *Medieval Scandinavia An Encyclopedia*, (New York & London: Garland Publishing, 1993), 94. H.H.Lamb, *Climate, History And The Modern World*, (London: Routledge, 1997), 155-160.

³⁶ Stig Welinder, "Prehistoric Agriculture in Eastern Middle Sweden", *Acta Archaeologica Lundensia, Series in 8* Minore No:4*, (1975), 72.

³⁷ John C. Sharpe, *The Viking Expansion: Climate, Population, Plunder*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, (Montana Üniversitesi, 2002), 35-38.

³⁸ *The Viking Age: A Reader*, Edt.Angus A. Somerville & R. Andrew McDonald, (University Of Toronto Press, 2014), XVI. Sawyer, *Vikings*, 134. Umberto Eco, *Ortaçağ 1*, Çev. Leyla Tonguç Basmacı, (Alfa Yayınları 2.Basım, Nisan 2014), 93.

kabul etmektedir. Buna rağmen İskandinavya ilişkileri yalnızca yağmacı saldırılardan ibaret değildir. İki toplum arasındaki ilişkiler hem ticari hem dini hem de siyasi bir altyapıya sahiptir.

Viking gruplarının 8.yüzyılın son yıllarında başlayan saldırıları Frankia'daki siyasi durum ile ilintili bir süreç izlemiştir. Viking saldırılarının artışı ile paralel ilerleyen Karolenj-İskandinavya ilişkisi 830'lardan itibaren çatışmacı bir nitelik kazanmıştır. Bundan dolayı yapılan tarih çalışmalarında 830 öncesi dönemin göz ardı edildiği görülmektedir. Hazırlanan çalışmalarda ise ekonomik olarak ya da doğrudan Vikingler odaklı bir bakış açısı izlenmektedir.³⁹ Çalışmaların bakış açılarından dolayı, Karolenj Devleti'nin siyasi durumu ile Viking saldırıları arasındaki ilişkinin geçmişe dayanan mesele olduğu gözlerden kaçmaktadır. Oysa Frankia ve İskandinavya bölgeleri arasındaki ilişkilerin çok daha derin bir geçmişi olduğu söylenebilir. İskandinav toplumları hakkında Frankia'da kaydedilen en eski bahislerden birine Tours'lu Gregory'nin *Historia Francorum Libri X(Frankların Tarihi)*⁴⁰ adlı eserinde rastlanmaktadır. “Danlar, Teoderik'in Krallığı'nın kıyılarını yağmaladı.” Sözleriyle Gregory, 6.yüzyılda korsanlık yapan Danların saldırısından bahsetmektedir. Fakat Şarlman ile birlikte bir imparatorluğa evrilen Karolenj Devleti döneminde Vikinglere ilişkin ilk kayıtlara 777 yılında rastlanmaktadır. *Frank Kralliyet Yıllığı* ve *Metz Yıllığı*'nda geçen kayıta Saksonlar'ın Karolenjler'e karşı gerçekleştirdiği direnişin lideri Widukind'in⁴¹ kuzeyli adamlara(Nordmannos) sığındığından bahsedilmektedir.⁴² Widukind'in Danimarka Krallığı'na sığınması, Danların Saksonya-Karolenj Devleti ilişkisinde bir taraf olduğunu göstermektedir. Bir diğer kayıt 782 yılında Şarlman tarafından gerçekleştirilen genel toplantıya⁴³ aittir. Şarlman'ın Saksonya seferini takiben gerçekleştirdiği toplantıya Dan Kralı Sigfrid, Halptani (Halvdan) adlı temsilcisini göndermiştir. Nitekim bu kayıt Şarlman'ın 4500 Sakson'u infaz ettirdiği Verden Katliamı'nı takiben yıllıklara girmiştir. Bu anlamda ilk kayıtlar

³⁹ 830 yılı öncesinde İskandinavya-Frankia ilişkilerine ekonomik olarak yaklaşan eserlere örnek olarak Sawyer, *Vikings*, 19-31. Janet L.Nelson, “The Frankish Kingdoms, 814—898: The West” *The New Cambridge Medieval History, Volume 2 c.700–c.900*, Edt.Rosamund McKitterick (Cambridge: Cambridge University Press 2008), 206. Simon Coupland, “Money And Coinage Under Louis The Pious”, *Francia* 17/1(1990), 23–54. Simon Coupland, “The Frankish Tribute Payments to the Vikings and Their Consequences”, *Francia* 26/1, (1999), 57–75. Simon Coupland, *Carolingian Coinage and the Vikings: Studies on Power and Trade in the 9th Century*, (Aldershot: Ashgate), 2007.

⁴⁰ Danların Galya'ya saldırdığı ile ilgili kayıt için Gregory Of Tours, *History Of The Franks*, (Columbia University Press, 1916), 54.

⁴¹ Witigindus ya da Witing olarak kayıtlarda farklı şekillerde geçer.

⁴² *Annales Mettenses Priores*, Edt.B. De Simson, MGH, (Hannover: Hahn, 1905), 65. “Royal Frankish Annals” *Carolingian Chronicles*, Çev. Bernhard W. Scholz, (University of Michigan Press 1999), 55-61.

⁴³ Genel Toplantı: Karolenj Devleti'nde hükümdarın isteği doğrultusunda gerçekleştirilen görüşmelerdir. Frankia'nın dört biryanından önemli din adamları ve soylular bu toplantılara katılırlar. Hükümdarın devlet meseleleri hakkında görüş aldığı bir danışma meclisi olarak nitelendirilebilir.

Karolenjler ile İskandinav toplumu⁴⁴ arasındaki siyasi ilişkinin sanılanın aksine daha uzun bir geçmişe sahip olduğunu göstermektedir.⁴⁵

Yukarıda da belirtildiği üzere İskandinavlar, korsanlık faaliyetleri ile 9.yüzyıla kadar zaman zaman Avrupa kıyılarına saldıran topluluklardı. 8.yüzyıldan itibaren ise Karolenjler ile İskandinav topluluklarının Şarlman döneminde daha yakın bir ilişkisi oluşmuştur. Karolenjler tarafından bakıldığında bunun temel nedeni Şarlman'ın izlediği askeri politikadır. Şarlman'ın askeri politikasının temelinde de paganların Hristiyanlaştırılması yatıyordu. Bu nedenle Şarlman'ın Saksonya'ya düzenlediği askeri seferler, 770'li yıllardan başlayarak bölgeyi Hristiyanlaştırma işlevi görüyorlardı. Şarlman'ın Saksonya politikasının giderek İskandinavya'ya etki ettiği iki toplum arasında gelişen ilişkiler ışığında öne sürülebilir. ⁴⁶ 771 yılında hükümdarlığın tamamen Şarlman'ın eline geçmesiyle birlikte Hristiyanlaştırma bir devlet politikası haline gelmeye başlamıştır.

Şarlman'ın, Saksonya'nın Hristiyanlaştırılması için harcadığı çaba Karolenj âlimlerinden de destek bulmuştur. Saray okulunda ders veren alimler Hristiyanlaştırma politikasını desteklemişlerdir. Şarlman'ın saray okulu döneminin en önde gelen âlimlerinden oluşmaktaydı. Bu âlimlerin⁴⁷ başında Paul Deacon ve York'lu Alcuin gelmektedir. Bu alimler henüz Viking Çağı⁴⁸ olarak adlandırılan dönemin dahi başlamadığı zamanlarda(780'ler) Danlar'ın Hristiyanlaştırılması hakkında belli fikirler ortaya atmışlardır. Örneğin Paul yazdığı bir şiirde Şarlman'a Dan Kralı Sigfrid'in kılıç⁴⁹ yoluyla bile olsa Hristiyan yapılmasını tavsiye etmektedir. "Hristiyanlık, Danlar gibi dinsizler için bir kurtuluş" düşüncesinin hakim olması zorla Hristiyanlaştırma eylemini desteklemesine sebep olmuş olabilir. Paul'un şiiri yazarken

⁴⁴ Vikingler Dan, İsveç ve Norveç Vikingleri olarak ayrılmaktadır. Birbirleri ile akraba olan milletlerdir. Ancak farklı bölgelerde yaşamaktadırlar. Bakınız. John Malam, *Exploring the Vikings*, (Londra: Evans Brothers Limited, 2006), 9.

⁴⁵ Robert Ferguson, *The Vikings: A History*, (2009 Penguin Group), 162. Sawyer, *Vikings*, 20. Roger Collins, *Early Medieval Europe(300-1000)*, (McMillan Publishing 1991), 319. Şarlman'ın Saksonya seferini neden ve nasıl gerçekleştirdiği hakkında diğer bir kayıt *Hildesheim Yıllığı*'dir. Ayrıntılı bilgi için Latince edisyonu ve İngilizce çevirisi için bakınız; *The Annals of Hildesheim*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Çev. Bethany Hope Allen, (University Of New Hampshire 2007), 50. *Annales Hildesheimenses*, ed. Georg Waitz, MGH, (Hannover: Hahn Scriptorum 1878), 13.

⁴⁶ *Chronicles*, 55-78.

⁴⁷ Eğitimin kilisenin elinde olduğu düşünüldüğünde her din adamlarının aynı zamanda bir âlim olduğu unutulmamalıdır. Bakınız. Seda Erkoç, "The Content Of Elementary And Higher Education In 8th - 9th Century Frankish Monasteries", *Sakarya University Journal of Education*, 4/2 Ağustos 2014, 19-37

⁴⁸ Vikingler'in Avrupa'ya saldırıları ile etki altına aldıkları döneme verilen modern tarihsel addır. 793 yılındaki Lindisfarne Saldırısı ile 1066 yılında İngiltere Krallığı'nın ele geçirilmesi ile sonuçlanan Hastings Savaşı arasındaki zamanı kapsamaktadır. Bakınız; Martin Syrett, *Scandinavian History in the Viking Age*, (University of Cambridge, 2004), "Preface".

⁴⁹ Her ne kadar vahşi olsa da onların düşüncesi Dinsizler ile savaşıldığı üzerinedir. Bu nedenle onların kılıç ya da barış ile zorla dine sokulması bir kurtuluş olarak görülüyor olabilir. Nitekim Saksonlara 782 yılında Verden katliamı ile yapılmaya çalışılan şey budur. Hristiyan olmaya zorlamak.

aslında Danlar'ı bir tehlike olarak algıladığı söylenebilir.⁵⁰ Şarlman döneminde politika haline gelen Hristiyanlaştırma fikirleri Karolenj-İskandinavya ilişkisinin gelişmesine zemin hazırlamıştır.

Şarlman'ın Saray Okulu'nda bulunup benzer düşüncelere sahip olan bir diğer âlim ise York'lu Alcuin'dir. Alcuin, Paul ile aynı düşünceyi⁵¹ paylaşarak 789 yılında Saksonya'da bulunan bir rahibe mektup yazmıştır. Mektupta Danlar'ın Hristiyan yapılmasının bir imkânı olup olmadığını sormaktadır. Hatta Alcuin'in İskandinav toplumunun Hristiyan yapılması ile ilgili düşünceleri *Vita Sancti Willibrord (Aziz Willibrord'un Hayatı)* adlı eserine dahi yansımıştır. Alcuin, hagiografik eserinde Danlar'ın Hristiyan yapılması hakkında ipuçları vermektedir. Alcuin, *Aziz Willibrord'un Hayatı* adlı eserde Willibrord'un yolculuğu esnasında kuzeyde bulunan Danimarka'ya gittiğini ve burada yaşayan kuzeyli pagan insanları Hristiyanlığa davet ettiği bilgisini aktarır. Ancak Willibrord'un teklifi *Aziz Willibrord'un Hayatı* adlı eserde verilen bilgiye göre Ongendus isimli Dan Kralı tarafından reddedilmiştir. Willibrord'un böyle bir teklifte bulunduğu düşünüldüğünde İskandinavya'yı Hristiyanlaştırma hareketlerinin çok daha eskiye dayandığı düşünülmelidir. Ancak Anders Winroth yaptığı araştırmada Alcuin'in, *Aziz Willibrord'un Hayatı* eserinde anlattığı Willibrord ve Dan Kralı Ongendus hikâyesinde manipülatif niyetler barındırdığını belirtmektedir. Alcuin, Beowulf⁵² destanında geçen İsveç Kralı Ongentheow ismini Ongendus'a çevirerek Latince forma sokmuştur. Bu şekilde Willibrord ve Dan Kralı Ongendus hikâyesini oluşturmuştur. Winroth ortaya koymaktadır ki Willibrord böyle bir görüşme yapmamıştır. Alcuin, Willibrord'un dahi Danlar'ı Hristiyanlaştırmak istediği hikâyesiyle İskandinavya'nın Hristiyanlaştırılmasına zemin hazırlamayı düşünmektedir. İlaveten Alcuin'in eseri dışında Willibrord'un Danimarka'ya ziyaretinin geçtiği başka birincil kaynak olmaması Winroth'un tezini güçlendiren bir durumdur.⁵³ Bu bağlamda Alcuin'in Danlar'ın Hristiyan yapılması üzerine

⁵⁰ Anders Winroth, *The Conversion of Scandinavia*, (Yale University Press 2012), 12-14. Şarlman'ın saray okulu hakkında bakınız. Tehmina Bhote, *Charlemagne: The Life and Times of an Early Medieval Emperor*, (New York: The Rosen Publishing, 2005).

⁵¹ Ancak Alcuin, Paul Deacon'a kıyasla zorla Hristiyanlaştırmaya karşıdır. 796 yılında Şarlman'a yazdığı mektupta daha yavaş ve barışçıl süreci savunduğu görülmektedir. Bakınız. "Letter Of Alcuin", *Carolingian Civilization: A Reader*, Edt. Paul Edward Dutton, (Canada: Broadview Press 1996), 110-112.

⁵² Beowulf destanı 6.yüzyılda geçen fantastik olayları konu almaktadır. Bu nedenle orada geçen isimlerin 8. Yüzyılda Willibrord tarafından bulunması ve Hristiyanlığa davet edilmesi anlamsız bir durumdur. Bakınız. *Beowulf*, Çev. Kevin Crossley-Holland, Edt. Heather O'Donoghue, (New York: Oxford University Press, 1999).

⁵³ . Hatta Alcuin'in eseri dahi birincil kaynak olarak nitelendirilemez. 739 yılında hayatını kaybettiği düşünülen Willibrord'un hagiografisi ölümünden yaklaşık yarım asır sonra kaleme alınmıştır. Ayrıca Alcuin, bu eseri kaleme alırken 8. Yüzyılın sonu olduğu unutulmamalıdır. Bu dönem Saksonların Karolenjler tarafından hâkimiyet altına alındığı ve Hristiyanlaştırıldığı bir dönemdir. Bakınız. Michael Richter, "The Young Willibrord", *Willibrord: Apostel Der Niederlande Gründer Der Abtei Echternach*, Edt. Georges Kiesel & Jean Schroeder, 25-30. Alcuin'in mektubu ve Hristiyanlaştırma görüşleri hakkında ayrıntılı bilgi için bakınız; Winroth, *Scandinavia*, 13-14.

düşünceleri zaten mektuplarında geçen bir konu iken yazdığı hagiografik⁵⁴ eserde düşüncelerinden kaynaklı bir temel oluşturmaya çalıştığı söylenebilir.

Paul ve Alcuin'in eserlerinden yola çıkarak Karolenj Devleti ile İskandinavya arasında 9.yüzyıldan önce siyasi iletişimin yanısıra Karolenj Devleti'nin paganları Hristiyanlaştırma istediğinden kaynaklanan dini temelli bir etkileşim olduğu görülür. Şarlman döneminde daha da belirgin hale gelen bu etkileşim aslında Şarlman ve Karolenj Devleti'nin Hristiyanlaştırma misyonuna dayanır. Nitekim askeri seferlerinin dahi Şarlman'ın Hristiyanlık görüşü ile bağlantılı olduğu göze çarpmaktadır. Einhard, *Vita Karoli Magni*(*Büyük Karl'ın Hayatı*) adlı eserinde Şarlman'ın askeri seferlerine büyük bir yer ayırmıştır. Einhard, Şarlman'ın hayatı boyunca Slavlar, Turingiyalılar, Saksonlar, Avarlar, Müslümanlar, Obodritler gibi çoğunluğu Hristiyan olmayan halklar üzerine sefer gerçekleştirdiğini eserinde vurgulamaktadır. Seferler esnasında bazen kılıç bazen ise barış ile bölge toplulukları Hristiyan yapılmıştır. Bu nedenle Şarlman'ın, askeri seferler incelendiğinde Avrupa'nın her yerine Hristiyanlığı yayma amacı güttüğü söylenebilir. Ayrıca Paul gibi Alcuin'in de İskandinav halklarının Hristiyanlaştırılması konusunda gösterdiği istekli tutum, Hristiyanlığın pagan topraklara götürülmesi düşüncesinin barındırdığı kuvveti gözler önüne sermektedir.⁵⁵

Şarlman'ın dini temelli askeri seferlerinin bazen ağır sonuçlar doğurduğu olmuştur. 782 yılında gerçekleştirilen Verden Katliamı bunlar arasında en önemlisidir. Saksonya'ya yaptığı seferde Şarlman tarafından Hristiyan olmaya zorlanan Sakson halkının direnişi Şarlman'ı toplu bir katliam yapmaya itmiştir. Şarlman, Saksonları Hristiyan yapmak için 4500 kişiyi infaz ettirerek bölge halkına gözdağı vermiştir. Ancak Şarlman'ı aslında böylesine bir katliam yapmaya iten şeyin pagan bir topluluğu zorla bile olsa Hristiyan yapmasının doğru bir hareket olduğuna inanmasıdır. Şarlman'ın katliamları⁵⁶ ve askeri seferleri diğer pagan toplulukları da

⁵⁴ Daha iyi anlamak için Alcuin tarafından yazılan eserin türüne dikkat etmeliyiz. Bu eserlere Hagiografi yani Azizlerin Yaşam Öyküleri denir. Temelinde Hristiyanlıkta önemli yeri olan ve Aziz olarak nitelendirilmiş kişilerin din uğrunda gerçekleştirdikleri mucizeleri ve olağanüstü olaylarında yer aldığı anlatımlardır. Genelde Aziz'in hayatını kaybetmesinin ardından kaleme alınan eserler belli tür kalıpları vardır. Ayrıntılı bilgi bakınız. *Medieval Hagiography: An Anthology*, Edt.Thomas Head, (New York: Routledge, 2000).

⁵⁵ Şarlman'ın niyeti yayılmacı anlayışı ve hayatı için, Bakınız. Einhard, *Vita Karoli Magni*, Çev. Özlem Genç, (Gece Kitaplığı Yayınları Nisan 2016), 39. *Ortaçağ Cilt 1*, Edt.Umberto Eco, (İstanbul: Alfa Yayınları, Nisan 2014), 159-161. Karolenj Devleti'nin ve I.Gregorius'un Pagan topluluklara bakışı hakkında bakınız. Frederick H. Russell, "The Just War In The Middle Ages", *The Just War In The Middle Ages*, Edt. Frederick H. Russell, (Cambridge: Cambridge University Press, 1975), 28,293-294.Gregorius I'in misyonerlik faaliyetine gönderdiği Canterbury'li Augustinus ilerleyen yüzyıllarda gerçekleştirilecek misyonerlik faaliyetlerine temel olmuştur. Gregorius'un görevi hakkında ayrıntılı bilgi için bakınız, Michael A. Green, *St. Augustine of Canterbury*, (Londra: Janus Publishing, 2005)Şarlman'ın Pagan komşuları üzerinde uyguladığı politika için bakınız. Yitzhak Hen, "Charlemagne's Jihad", *Viator*, Volume 37, 33-51.

⁵⁶ Şarlman, hayatı boyunca onlarca sefere çıkmıştır. Bu seferlerin çoğu pagan olarak nitelenen Hristiyan olmayan toplumlardır. Seferler sonucunda Şarlman Hristiyan olmadıkları için binlerce insanın ölümüne sebep olmuştur.

tetikte olmaya zorlamıştır. Danimarka bu komşulardan biridir. 777’de Dan Kralı Sigfred’in yanına sığınan Widukind, Sigfred’in eşinin kardeşidir. Bu sayede Danimarka Kralı ve Danimarkalı yöneticiler, Saksonya’da yaşananlardan kolaylıkla haberdar olmaktaydılar. Danlar’ın komşuları olan Saksonlar’ın zorla Hristiyan yapılmaya çalışmalarını olağan karşılamaları beklenemez. Belki de Verden katliamını takiben Sigfred’in Şarlman’a elçi göndermesi Şarlman’ın öfkesinden sakınmak için yapılan bir deneme idi. Nitekim Sigfred döneminde Danlar’ın Frankia’ya saldırı düzenlememesi Şarlman’ın yarattığı korkuyu göstermektedir. Özetle, Vikingler’in saldırılar gerçekleştirdiği “Viking Çağı” denen dönem başlamadan önce Karolenjler ve Vikingler arasında yoğun ve gerilimli bir ilişkinin olduğu görülmektedir.⁵⁷

Frankia ile İskandinavya arasındaki ilişki yalnızca siyasi veya dini temelli değildir. İskandinavlar ile Franklar arasındaki ticari ilişkilerin de geçmişe dayandığı görülür. Ticari ilişkiler konusunda uzun süredir nümizmatik çalışmalar yürütülmektedir. Arkeolojik kazılar sayesinde İskandinavya’nın farklı bölgelerinde 754-793 yılları arasına tarihlenen 4 adet Karolenj parası bulunmuştur.⁵⁸ Kazılar sonucu elde edilen veriler 793 yılının öncesi ve sonrasında farklılık içermektedir. İskandinavya’da bulunan Karolenj paralarının sayısında 793 yılını takiben meydana gelen artış göze çarpmaktadır. Aynı yıl içerisinde Lindisfarne Manastırı’na⁵⁹ ilk saldırının yapılmış olması iki olay arasında bağ olabileceği fikrini akıllara getirmektedir. Şüphesiz 793 yılının ardından meydana gelen bu artışın Viking grupları tarafından gerçekleştirilen saldırılar ve keşifler ile ilgisi vardır. Bulunan paraların yanısıra İsveç’in deniz kıyısında bir yerleşim yeri olan Birka’da yapılan arkeolojik kazılarda Frankia’ya ait eşyalar bulunmuştur. İki toplum arasındaki ticari ve siyasi ilişkilerin varlığının özellikle İskandinavlar için çok yararlı olduğu düşünülmelidir. Bu sayede İskandinavlar, Frankia coğrafyasını daha iyi tanıma fırsatı bulmuşlardır. Şarlman ise Danlar’ın bir tehlike olduğuna dair etraftan gelen uyarılara rağmen saldırılar başlayana kadar önlem alma gereği

Nitekim 9.yüzyılda yıllıklar Vikingleri hayvanlara benzeterek korkunç katliamlar yaptıklarını belirtmektedir. Ancak dikkate almadıkları nokta daha öncesinde benzer katliamların Şarlman tarafından yapılmış olduğudur. Tarihi kaynakların çoğunluğunun Franklar tarafından yazılmış olması Vikinglerin vahşi olduğu algısının oluşmasına neden olmaktadır. Bakınız. Winroth *Vikings*, 41-43. Aziz Willibrord’un hayatı için bakınız. *Butler's Lives of the Saints*, 11. Cilt, Edt. Alban Butler & Paul Burns, (Collegeville: The Liturgical Press, 1997), 52-54. “De Vita Sancti Willibrordi Episcopi”, *Poetae Latini Aevi Carolini*, Edt. Ernestus Dümmler, MGH, (Berlin: Hahn, 1881), 207-220.

⁵⁷ Eleanor Shipley Duckett, *Carolingian Portraits: A Study in the Ninth Century*, (University of Michigan Press, 1988), 66. *Chronicles*, 55-61. Winroth, *Vikings*, 42. *The Annals of Hildesheim*, 50-51. *Annales Hildesheimenses*, 13-14.

⁵⁸ İskandinavya’da bulunan paralar için Ildar H. Garipzanov, “Carolingian Coins in Early Viking Age Scandinavia (c.754-c.900): Chronological Distribution and Regional Patterns” *Nordisk Numismatisk Krsskrift 2003-2005*, 65-92.

⁵⁹ Britanya’daki Northumberland bölgesinin açıklarında bulunan Lindisfarne adasındaki manastırdır.

duymamıştır.⁶⁰ 793 yılına kadar geçen süreç iki toplumun karşılıklı olarak birbirlerini tanımaya başladıkları bir dönem olarak adlandırılabilir.

Tarihsel sürecin getirdiği bir kesişim 780’li yıllardan itibaren Vikingleri ve Karolenjleri karşı karşıya getirmiştir. Şarلمان’ın yayılmacı politikası Karolenj Devleti’ni kuzeye doğru genişletmiştir. İskandinavya’da yaşanan nüfus artışı ve aynı dönem içinde yaşanan iklimsel değişiklik ise kuzeyli halkları 8.yüzyılın sonunda batıya doğru yöneltmiştir. Ortaya çıkan kesişim, Vikingleri hem Britanya hem de Frankia ile karşı karşıya getirmiştir.

793 yılına gelindiğinde Viking saldırıları başlamıştır. Saldırlardan etkilenen ilk bölge Britanya olmuştur. İskandinavya’dan gelen Vikingler, yağmacı gruplar halinde ilk saldırılarını 793 yılında Britanya kıyılarındaki Lindisfarne Manastırı’na gerçekleştirmiştir.⁶¹ Böylece Avrupa ve İskandinavya arasındaki ilişki yeni bir evreye girmiştir. Nitekim Lindisfarne Manastırı’na yapılan saldırının büyük bir yankı uyandırdığı söylenebilir. Saldırının ayrıntılarına değinen fazla eser olmamasına rağmen Durham’lı Simeon tarafından kaleme alınan *Historia Regum (Kralların Tarihi)* adlı eser günümüzde kayıp olan bazı *Northumbria Yıllıkları*’nı kullanarak 793 yılındaki saldırının ayrıntılarını vermektedir⁶²:

“Paganlar kuzey bölgelerinden bir donanma ile geldikleri yıl(793) eşek arıları gibi her yere dağıldılar. Korkunç kurtlar gibi soydular, parçaladılar, katlettiler. Sadece yük hayvanlarını değil koyunları, öküzleri, papazları, diyakozları ve hatta keşişler ile rahibeleri bile. Sonra onlar(Vikingler) Lindisfarne Kilisesi’ne geldiler. Her şeyi yıkıp açlıkla yağmaladılar. Kirli ayakları ile kutsal yerleri ezdiler. Mihrapları kazdılar ve Kilise’nin kutsallarını aldılar. Kardeşlerimizin(Din Adamları) bir kısmını öldürdüler, bir kısmını zincirleyerek götürdüler, birçoğu çıplak ve utanç içinde giderken denizde boğuldu.”⁶³

⁶⁰ Şarلمان’ın İskandinavya’ya yönelik bir harekette bulunmaması coğrafi bilginin yetersizliğinden de kaynaklanıyor olabilir. Bremen’li Adam’ın *Gesta Hammaburgensis Ecclesiae Pontificum (Hamburg Kilisesi Başpiskoposları Tarihi)* eserinde Nortmannia yani Kuzey ülkesi dediği yere dünyanın en uzak ülkesi demektedir. Bakınız. Adamus Bremensis, *Vikingler-Hamburg Kilisesi Piskoposları Tarihi (Gesta Hammaburgensis Ecclesiae Pontificum)*, Çev. Selahattin Özkan, (İstanbul: Yeditepe Yayınları Mayıs 2017), 213. Richard Hodges & David Whitehouse, Muhammed, Şarلمان ve Avrupa’nın Kökeni, Çev. Ahmet Aybars Çağlayan, (İstanbul: Ayrıntı Yayınları, Şubat 2018), 126-127.

⁶¹ İlk saldırının 789 yılında üç gemi ile Dorchester’a yapıldığını belirten kaynaklarda vardır. Bakınız. R.Macleod, M. Stern & R.Dale, *All About History Book of Vikings*, (Future Publishing 2016), 46.

⁶² Antonia Gransden, *Historical Writing In England I*, (London & New York: Routledge Publishing, 1998), 31. Robert Ferguson, *The Hammer and The Cross*, (Londra: Penguin Books, 2010), 41-42.

⁶³ Durham’lı Simeon’un çalışmalarının çevirilerinin toplandığı eser, bakınız. *The Church Historian Of England-Volume III Part II*, Edt.Joseph Stevenson, (Londra: Seeleys Press, 1855), 456-457. Aynı alıntının kullandığı başka bir eser için bkz. Thomas J.Craughwell, *How The Barbarian Invasions Shaped the Modern World*, (Massachusetts: Fair Winds Press, 2008), 131.

Yıllıkta anlatılanlar göz önüne alındığında Lindisfarne Manastırı'na gerçekleştirilen saldırının bölgedeki Hristiyan toplumu için büyük bir can, mal ve onur kaybına neden olduğu söylenebilir. Mallarının yağma edilmesinin yanısıra aynı dini paylaştıkları insanlar, dinsizler olarak nitelendirilen bir grup tarafından öldürülmüş ya da esir alınıp götürülmüştür. Meydana gelen hadise kolayca kabullenilebilecek bir durum değildir. Saldırının denizden kim olduğu anlaşılmayan kişilerce gelmiş olması yarattığı etkinin artmasında diğer bir unsur olarak kabul edilebilir. Kaydedilen anlatının, yıllığın yazarı tarafından abartılmış olması da bir ihtimal olarak görülmelidir. Buna rağmen saldırının korkunç bir etki bıraktığı açıktır. Öte yandan saldırıya uğrayan yerin bir manastır olması ve Vikinglerin yarattığı büyük zarar saldırının etkisinin Britanya adasının dışına çıkmasıyla sonuçlanmıştır. Çünkü saldırıyı takiben üzüntülerini ve korkularını bildiren kişilerin başında kendisi de Britanya doğumlu olan York'lu Alcuin gelmiştir. Lindisfarne Manastırı'nın Başrahibi Higbald'a gönderdiği mektupta Alcuin şu sözleriyle endişelerini dile getirmektedir: *“Bu daha büyük acıların başlangıcı mı? Yoksa orada yaşayan insanların günahlarının bir cezası mı? Bu büyük bir suçun cezasının işaretidir.”* Alcuin'in mektubu sayesinde anlaşılmaktadır ki pagan bir grup tarafından Lindisfarne Manastırı'na saldırıldığı ve bir katliam gerçekleştiği haberi Karolenj Devleti'ne kadar ulaşmıştır.⁶⁴

Siyasi ve coğrafi avantajları Vikinglerin Avrupa'da etkili olmasını sağlamıştır. Vikinglerin saldırı yapmaya başladıkları 793-799 yılları arasında Frankia ve Britanya arasında coğrafi farklılıkların yanısıra siyasi farklılıklar ilerleyen yıllarda gerçekleşecek saldırılara imkân sağlamıştır. Britanya, birçok krallıktan oluşan parçalı bir siyasi haritaya sahiptir. Bu Britanya'yı saldırılara karşı daha savunmasız hale getirmekteydi. Siyasi birliğin yoksunluğu savunmaları bireysel hale getirmekte ve bu nedenle Vikinglere karşı etkili bir savunma oluşturulamamaktaydı. Ancak Frankia'da ise Şarلمان'ın liderliğindeki Karolenj iktidarı daha güçlüydü. Bu sayede Frankia ilk saldırılardan daha az etkilenmiştir.⁶⁵ Aynı zamanda Britanya'nın sahip olduğu uzun kıyı şeridi bölgeyi Viking saldırılarına açık hale getirmekteydi. Buna karşın Britanya ile karşılaştırıldığında Frankia'da iç bölgelere kadar uzanan birçok nehrin bulunması Vikinglere Frankia'ya saldırmaları konusunda büyük bir avantaj sağlamaktaydı.

⁶⁴ Bertin Yıllığı 829 yılından itibaren yazılmaya başlanan bir yıllıktır. İlk Viking saldırısından yıllar sonra 845 yılında bile aynı düşüncenin Frankia'da mevcut olduğu yıllıkta görülebilir. Bakınız. *The Annals Of St-Bertin*, Çev. Janet L. Nelson, (Manchester & New York: Manchester University Press, 1991), 62. Gwyn Jones, *A History Of Vikings*, (Oxford University Press, 1969), 196. Alcuin tarafından yazılan mektubun İngilizce çevirisi için bakınız. “Letter Of Alcuin”, *Carolingian*, Dutton, 109-110.

⁶⁵ Frankia'ya düzenli Viking saldırılarının 829 yılında başlayan iç savaşın ardından başlaması da buna bir gösterge kabul edilebilir.

Yani Vikinglerin sahip olduğu denizci hayat tarzı Britanya ve Frankia bölgelerine yapılan saldırılarda bir üstünlük haline gelmektedir.

Vikingler için bir diğ er avantaj ise Karolenj ordu yapısıdır. Yerel beylerden gelen desteğ in önemli bir yer tuttuğ u Karolenj ordusunda süvariler önemli bir güç oluşturmaktaydılar. Fakat sabit bir kıyı savunmasından bahsedilemezdi. Hatta bir deniz gücünden ilk bahis 800 yılında geçmektedir. Bu şartlar altında atlı ve yaya güçler ile temel özellikleri denizden ani saldırı yapmak olan Vikingler’e karşı savunma oluşturmak bir hayli zordu. Aynı durumun Britanya için de geçerli olduğ u söylenebilir. Bu nedenle 8.yüzyılın sonunda Vikingler’in karşılaştıkları Avrupa hem askeri hem de coğ rafi avantaj sahibi oldukları bir coğ rafia idi.⁶⁶

793 saldırısını takip eden 794-795 yıllarında Vikingler Britanya kıyılarında bulunan adalara saldırmaya ve adalardaki manastırları yağmalamaya devam etmişlerdir. 799 yılında ise Avrupa anakarasına ilk saldırılarını düzenlemişlerdir. Nourmoutier Manastırı’na⁶⁷ gerçekleştirilen saldırı Lindisfarne saldırısının bir benzeridir. Aslında Karolenjler’in bu tip saldırıların gerçekleştiğ inden haberdar olduğ u Alcuin’in mektubu sayesinde bilinmektedir. Ancak bu seferki saldırının Karolenj topraklarında olması Şarlman’ı daha farklı bir tepki vermeye iter. Noirmoutier’e gerçekleştirilen saldırıyı takiben 800 yılında Şarlman tarafından bir filo kurulması için emir verilir.⁶⁸ Elinde olan ordu düşünöldüğ ünde Şarlman süvari temelli ordusunu kullanarak ciddi bir direniş gösteremeyeceğ inin farkındadır. Bu denli direkt tepki vermesinin arkasında ise Şarlman’ın sahip olduğ u otorite yatmaktadır. Şarlman’ın 800 yılında Batı Avrupa’nın büyük bir kısmında otoritesini kabul ettirmiş bir hükümdar olduğ u göz önüne alındığında Şarlman, Vikingler gibi küçük korsan grupları tarafından otoritesinin tehdit edilmesini istememektedir. Şarlman’ın savunma hamlesi incelendiğ inde aslında oluşturulan filo kuzeyden gelen tehlikenin ortadan kaldırılması için önlem almayı amaçlamaktadır. Ancak alınan tedbire rağmen var olan tehlike sadece donanma oluşturularak yok edilebilecek gibi durmamaktadır.

⁶⁶Nicholas Hooper & Matthew Bennett, *The Cambridge Illustrated Atlas of Warfare The Middle Ages(768-1487)*, (Cambridge: Cambridge University Press 1996), 12-17.

⁶⁷ Fransa’nın batı kıyılarında bulunan bir ada olan Nourmoutier’de bulunan manastırdır. Loire nehrinin girişine çok yakın bir konumdadır. Günümüzde Vendee şehrine bağlıdır.

⁶⁸ Simon Coupland, “The Carolingian Army And The Struggle Against Vikings” *Viator Medieval And Renaissance Studies*, Volume 35 (2004), 50. *Historian Of England*, Edt.Stevenson, 457-458. Sawyer, *Vikings*, 2-3. Kurulan donanmanın korsanlar için olduğ u yıllığı yazılsa da yine yıllığın yazarı olan Einhard Şarlman’ın ölümünden sonra yazdığı Şarlman biyografisinde donanmanın kuzeylilere karşı kurulduğ unu belirtmektedir. Bakınız. Einhard, *Vita*, 121.

I.4 Kral Godfred İmparator Şarlman'a Karşı

Dan Vikingleri 804 yılına kadar herhangi bir şekilde Frankia'da saldırılarda bulunmamıştır. 8.yüzyılın son on yılında saldırgan bir tavır alan Viking grupları arasında Norveç Vikingleri başı çekmektedir. Sigfred yönetimindeki Danlar'ın, liderlerinden kaynaklı olarak Karolenj Devleti ile barışçıl ilişkiler sürdürdükleri dikkat çekmektedir. Ancak 800-804 yılları⁶⁹ arasında Danlar'ın Kralı Sigfred'in hayatını kaybetmesi İskandinavlar ile Frankia arasındaki ilişkilerine yeni bir boyut kazandırmıştır. Norveç Vikingleri'nin başlattıkları saldırıların etkisinin iki boyutlu olduğu bu noktada unutulmamalıdır. Saldırıları sayesinde elde edilen ganimet diğer saldırı grupları için Frankia'yı cazibe merkezi haline getirmeye başlamıştır. Dan Vikingleri'nin de saldırgan bir tavır kazanması yeni Kral Godfred'in, Karolenjler'in pagan topluluklara karşı tavrına verdiği tepki ile alakalıdır. Sigfred'i takiben Danimarka tahtına çıkan Godfred⁷⁰ de tepkiyi ortaya koyan bir liderdir. Godfred hırslı ve idealleri olan bir Kral olarak öne çıkmaktadır. Godfred'in kişiliği konusunda Einhard'ın şu sözleri önemlidir: *"Onların (Danların) Kralı Godfred tüm Germanyana'nın hâkimiyeti için kendisine söz vermişti. Frizya ve Saksonya'yı kendi vilayetlerinden ayrı düşünmüyordu. Komşuları Obodritleri önceden kendi hâkimiyetine almış, kendine vergi verir konuma getirmişti."* Godfred'in organize ve yayılmacı politikasının Einhard üzerinde dahi yansıması olduğu görülmektedir. Ayrıca Godfred'in Şarlman ile rekabete girecek kadar hırslı bir yapısı olduğu söylenebilir. 804 yılında *Frank Kraliyet Yıllığı*'nda ilk bahsi geçtiğinde de hırslı ve tehditkâr olduğunu Şarlman'a göstermiştir. Ordusuyla Saksonya sınırına gelen Dan Kralı Godfred, Şarlman ile elçiler aracılığıyla görüşmüştür. Nitekim yaptığı bu hareket ne kadar ciddi olduğunu göstermektedir. Ordusuyla Saksonya'da olan Şarlman ile görüşmek için Godfred kendi ordusuyla gitmektedir. Bu doğrudan bir gövde gösterisidir. Fakat asıl önemli olan Şarlman'ın Saksonya'da bulunma nedenidir. Elbe'nin ötesinde yaşayan Saksonlar, Şarlman tarafından zorunlu göçe tabi tutulmuşlardır. Şarlman'ın bu hareketi ile Godfred'in Saksonya üzerinde nüfuz sahibi olmasını engellemeye çalıştığı öne sürülebilir. Açıkçası göç hamlesini takiben Godfred'in Şarlman ile görüşmeye tehditkâr bir şekilde gelmesi bu ihtimali kuvvetlendirmektedir.⁷¹ Şarlman kuzeyden gelen baskıyı kırmak için farklı farklı tedbirlere başvurmaktadır. Önce donanma oluştururken ardından Saksonları göç ettirmektedir. Aldığı bu

⁶⁹ Godfred'in Dan Kralı olarak yıllıklara ilk girişi 804 yılındadır. Sigfred'in tam olarak ne zaman öldüğüne dair bilgi ise bulunmamaktadır. Ancak 803-804 civarında ölmüş olması kuvvetle muhtemeldir.

⁷⁰ Muhtemelen Sigfrid'in oğludur. Ancak kesin bilgi bulunmamaktadır. Bakınız. *Cambridge*, Edt.McKitterick, 207.

⁷¹ Sawyer, *Vikings*, 21. Gwyn, *Vikings*, 98. *Chronicles*, 83-84. Ferguson, *The Vikings*, 163. Einhard'ın Godfred ve Danlar hakkında sözleri için bakınız. Einhard, *Vita*, 109.

tedbirlerin belli bir süre sınırlara saldırı gelmesini geciktirdiği söylenebilir. Çünkü 804-808 yılları arası Kuzey Denizi sakin bir dönem geçirmiştir.

Ancak Şarlman ile girdiği mücadele zaman içerisinde Godfred'i saldırgan bir tavır izlemeye itmiştir. Frizya ve Obodrit bölgelerine hakim olmak isteyen Godfred özellikle 808 yılından itibaren bu bölgelere saldırıları arttırmıştır. Nitekim Godfred'in planlı bir politika istediği söylenebilir. 804 yılından sonra Godfred saldırmak için 808 yılına kadar beklemiştir. Godfred'in 804 yılından sonra saldırmak için 808 yılını seçmesi Şarlman'ın Akdeniz sınırında yaşadığı problemlerle ilgili olabilir. 806-807 yıllarında Müslümanların Karolenjlerin Akdeniz'deki kıyılarına saldırması Şarlman'ın odağını bu bölgeye yoğunlaşmasına neden olmuştur. Hatta Şarlman, Mareşal Buchard yönetimindeki ordusunu Akdeniz'e Müslümanlarla savaşması için yollamıştır. Karolenj ordusunun Müslümanlar ile meşgul olması kuzey sınırını Godfred'in saldırılarına karşı savunmasız kılmak demektir.⁷²

808 yılında Godfred yönetimindeki Dan ordusu Wilzi kuvvetlerinin desteği ile Saksonya'ya saldırır. Birkaç yeri ele geçirir ve bazı yerleri yağmalar. Godfred'in karşısında Şarlman'ın oğlu Charles, bir direniş gösterir. Godfred'in yeğeni Reginold'un da öldüğü çatışmada Godfred püskürtülse dahi kesin bir Karolenj zaferi olmadığı vurgulanmaktadır. Charles'ın Godfred üzerine seferi yalnızca *Frank Kraliyet Yıllığı*'nda değil *Hildesheim Yıllığı*'nda da yer etmektedir. 806 ila 810 yılı arasında gerçekleştiği belli olan ve Charles tarafından yapıldığı belirtilen bir sefer, yıllıkta yer etmektedir. Wendler üzerine gerçekleştirildiği kaydedilen seferin Godfred'e yönelik sefer olması ihtimali yüksektir. Bu sefer esnasında Charles'ın büyük başarısızlığı sonucu birçok Frank askerin hayatını kaybettiği belirtilir. Nitekim bu iki şey gösterir. Öncelikle *Frank Kraliyet Yıllığı*'nın gösterdiği gibi Frankların lehine bir sonuç yoktur. İkincil olarak Frankların kayıpları göz önüne alınırsa Godfred'in Karolenj birliklerine karşı elde ettiği bir zafer vardır. Godfred'in devamında seferi sürdürecektir. Bu en büyük gösterge Godfred'in Danimarka'ya çekilmeden Reric Şehri'ne⁷³ yaptığı saldırıdır. Önemli bir ticaret şehri olan Reric'te Godfred'in birkaç gün boyunca tüm ordusu ile durduğu belirtilmektedir. Godfred burada bulunan tüm tüccarları Danimarka'da bulunan Hedeby Şehri'ne göç ettirir. Godfred ve ordusu, Şarlman'ın oğlu Charles emrindeki Karolenj ordusu tarafından mağlup edilip püskürtülen bir ordu ve lideri gibi

⁷² *Chronicles*, 84-89. Sawyer, *Vikings*, 21. Rosamond McKitterick, *The Frankish Kingdoms Under the Carolingians, 751-987*, (Singapur: Longman, 1983), 229.

⁷³ Günümüzde Almanya'nın Wismar Şehri yakınlarındadır.

gözükmemektedir. Godfred'in Reric hamlesi ile yine görülmektedir ki sağlam temelleri olan bir Danimarka Krallığı hedefi bulunmaktadır. Hedeby'in Godfred'in hedefi içinde önemli bir ticaret merkezi olarak yer aldığı düşünülebilir. Godfred, Şarlman ile baş edebilmek için ekonomik anlamda da güçlü olması gerektiğinin farkındadır.⁷⁴ Bu nedenle Reric üzerine bir saldırı düzenler. Godfred'in bu hamleleri göstermektedir ki Şarlman'ın tedbirleri yeterince etkili değildir.

Godfred'in Reric hamlesinin altında yatan bir diğer amaç ise sınır güvenliğini arttırmaktır. *Frank Kralliyet Yıllığı*'na göre 808 yılında Godfred'in bir savunma hattı kurduğundan bahsedilmektedir. "Danevirke" olarak adlandırılan bu hat her ne kadar yıllıkta 808'e tarihlendirilse de arkeolojik çalışmalar bu savunma hattının 8.yüzyılda oluşturulduğunu gösterir.⁷⁵ Aslında Danimarka Kralı Godfred'in 808'de yaptığı saldırı ile hem ticari anlamda Hedeby'i güçlendirmeyi hem de ele geçirdiği kaleler ile Danevirke hattını kuvvetlendirmeyi hedeflemektedir. Godfred'in hamlesi onun daha büyük amaçları olduğuna delalettir. Hamlelerini gerçekleştirmeden önce Godfred savunma anlamında Danimarka'yı Frankia'dan ayıran sınırı, güvenli hale getirme ihtiyacı hissetmektedir. Nitekim 808 yılına ait son yıllık kaydı Elbe nehri üzerinde Şarlman tarafından yaptırılan iki adet kaledir. Kayıtlar kalelerin Slavlara karşı yapıldığını belirtse de kalelerin inşa edildiği konuma bakarak Dan tehlikesine karşı bir önlem olarak yaptırıldığı söylenebilir.⁷⁶

809 yılından itibaren kayıtlar Godfred'in etkisinin daha şiddetli hissedilmeye başladığını göstermektedir. En önemli gösterge Şarlman'ın askeri olarak karşılık vermek konusunda çekince duymasıdır. Godfred'in kışkırtmalarına ve ortaya koyduğu tehdide rağmen Şarlman, Godfred'e karşı askeri bir tepki vermemektedir. Aynı Şarlman, hükümdarlığı süresince Frankia'ya sınır olan Avarlar, Obodritler, Saksonlar gibi ufak kavimlere her yıl gönderdiği ordular ile sınırlarını kontrol altında tutmak için çabalamıştır. Fakat Godfred'e karşı askeri bir önlem almamaktadır. Ayrıca Godfred'in barış görüşmesi teklifine olumlu yanıt vermesi Şarlman'ın Godfred'e karşı temkinli bir tavrı olduğuna da işarettir. Barış görüşmelerinin gerçekleştirildiği belirtilse de önemli bir kararın alınmadığı bir toplantı olarak

⁷⁴ *Chronicles*, 84-89. Sawyer, *Vikings*, 21. Ferguson, *The Vikings*, 163-164. *The Annals of Hildesheim*, 54. *Annales Hildesheimenses*, 15. 808 yılında Godfred'in seferi ve Şarlman'ın tepkisi için bkz. "Annales Sancti Amandi", *Scriptores Rerum Germanicarum I*, MGH, (Hannover:Hahn, 1826), 814.

⁷⁵ Rosamond McKitterick, *Charlemagne The Formation of a European Identity*, (Cambridge: Cambridge University Press,) 2008, 128.

⁷⁶ Danevirke savunma hattı hakkında ayrıntılı bilgi için bakınız *Medieval Archaeology*, Edt. Pamela Crabtree. (New York: Garland Publishing, 2001),71-74. Collins, *Europe*, 316-317. Frank Kralliyet Yıllığında bulunan kayıtlar için bakınız. *Chronicles*, 84-89. Ferguson, *The Vikings*, 164.

gözükmektedir. Çünkü sonucunda ikili ilişkilerde herhangi bir iyileşmeye rastlanmamaktadır. Bununla birlikte Şarlman'ın Elbe nehrine yakın bir bölgede kale inşa(bir başka kale) ettirmesi Godfred'in Şarlman üzerinde yarattığı etkiyi gösteren bir diğer hadisedir. Yine aynı yıl Obodritler'in Dükü Thrasco'nun da saldırgan bir tavır ile Danlar ile ittifak halinde olan Wilziler'e saldırdığı kayıtlara girer. Godfred'in Thrasco'nun saldırısına verdiği tepki kayıtlara göre düzenlettiği bir suikast olur. Dük Thrasco suikast sonucu öldürülür.⁷⁷ İlk olarak Godfred tarafından düzenlendiği belirtilen suikast, Godfred'in Şarlman ile girdiği rekabeti ne kadar ciddiye aldığının göstergesidir. Otoritesini sağlamak için Godfred kendine tehdit olabilecek Dük Thasco'yu öldürtmekten çekinmemiştir. İkinci olarak ise Şarlman Godfred'in büyük bir tehlike oluşturabileceğinin farkına varmıştır. Dük Thrasco'yu öldürtmekten çekinmeyen Godfred'in imkân bulduğunda aynısını Şarlman'a yapmaması beklenemez. Godfred, ciddi bir tehlike olduğunu gösteren diğer bir hamlesini Frizya'ya saldırarak yapmıştır. Kayıtlara göre 810 yılında Frizya'ya 200 gemi ile gelen Godfred bölge kuvvetlerini yenip haraç almıştır. Godfred'in yaptığı saldırıda Şarlman'ı savaşa çağırdığından da kayıtlarda bahsedilmektedir. Şarlman'ın, Godfred'e askeri olarak karşılık verememesi Godfred'den çekindiğine bir göstergedir.⁷⁸ Nitekim Şarlman'ın Dan tehlikesinin ne kadar büyük olduğunu anlaması Einhard tarafından yazılan biyografisinde bile yer etmiştir. Einhard eserinde şu sözlere yer verir:

*“(Godfred) büyük bir orduyla kralın sarayının olduğu Aachen önlerine varacağı konusunda böbürleniyordu. Çok boş vaatler olsa da onun söylediklerine olan inanç tamamen reddedilemez. Çünkü çabuk gelen bir ölümle durdurulmazsa, bu tür bir şeyi başlatacağı daha çok düşünülüyordu.”*⁷⁹

Einhard'ın sözlerinde Godfred'in Şarlman üzerinde yarattığı korku ve endişeyi görmek mümkündür. Öyle ki İmparator unvanını taşıyan Şarlman'ın biyografisini yazarken Einhard bu tür bir tehlikeyi biyografiye ekleme gereği duymuştur. Sonuçta Şarlman, Danlar'a karşı bir zafer kazanmış değildir. Ancak Godfred'in yarattığı tehlikenin Şarlman'ın yönetimi süresince oluşan en ciddi tehlikeler arasında olduğu düşünüldüğünde Einhard bu siyasi çekişmeyi, siyasi bir zafer gibi yansıtmaya uğraşmıştır. “Çabuk gelen ölüm” ile kasıt Godfred'in ölüm şeklidir. 810 yılında Godfred bir hizmetkârı tarafından öldürülür.⁸⁰ Açık bir şekilde şüpheli bir ölümdür.

⁷⁷ *Chronicles*, 89-91. Sawyer, *Vikings*, 21.

⁷⁸ *Chronicles*, 89-93. Ferguson, *The Vikings*, 164. Gwyn, *Vikings*, 101-102. Ferguson, *The Hammer*, 95-96. Winroth, *Vikings*, 133. Savaş çağrısı Bremen'li Adam'ın eserinde de yer etmektedir. Bknz. *Bremensius*, *Vikingler* 40.

⁷⁹ Einhard, *Vita*, 109.

⁸⁰ Bu suikast Frizya saldırısını takiben Godfred'in Danimarka'ya dönüşünde gerçekleşmiştir. Bu faktör ölümü daha şüpheli bir hale getirmektedir.

Nitekim yerine gelen Hemming'in(Godfred'in yeğeni) ilk işinin Karolenj Devleti'nden barış istemek olduğu düşünüldüğünde bu şüphe daha da artmaktadır. Şarlman'ın Godfred'e düzenlenen suikastın arkasında olduğu bahsedilmesi gereken bir ihtimaldir.⁸¹ Einhard, Godfred'in ölümünü kullanarak Danlar'ın geri çekilmesini bir mağlubiyet olarak yansıtmaktadır. Şüphesiz ki Şarlman'ın 45 yıllık hükümdarlığında en büyük rakibi Godfred olarak öne çıkmaktadır. Öyle ki Şarlman'ın Godfred ile doğrudan bir savaştan kaçındığı açıktır.

Godfred'in saldırıları ve Şarlman üzerinde yarattığı etki göstermektedir ki Karolenj Devleti dış saldırılar karşısında kırılğan bir yapıya sahiptir. Şarlman'ın karşısına çıkan en ciddi rakip İber yarımadasında sınır komşusu oldukları Endülüs Emevi Devleti'dir. Nitekim Şarlman'ın İber yarımadasında da pek bir başarısının olduğu söylenemez. Heinrich Fichteneau, *The Carolingian Empire* adlı eserinde Şarlman'ın Avrupa'nın lideri haline gelmesini bir cümle ile açıklamaktadır: “Ona(Şarlman) direnebilecek kimse yoktu” Bu cümleden Şarlman'ın durdurulamayacak derecede güçlü olduğu anlamı da çıkarılabilir. Lakin 8.yüzyıl Avrupa siyasi haritası düşünüldüğünde Şarlman'a büyük tehlike yaratacak bir rakip bulunmamaktadır. Yani Şarlman askeri açıdan başarılarını çok büyük güçlere karşı elde etmiş bir lider değildir. Kavimler üzerinde kurduğu hâkimiyet ve genişlettiği sınırlar sayesinde, amacı olan Roma İmparatorluğu'nu canlandırmak hususunda elinden geleni yapmıştır. Ancak askeri açıdan değerlendirildiğinde yönetici kimliği gibi başarılı değildir. Bu nedenle Şarlman'ın üstün bir askeri profilinin olmaması Godfred tehdidi karşısında tepkisiz kalmasına neden olarak gösterilebilir. Fichteneau ek olarak Şarlman'ın tüm Hristiyanlığın koruyucusu olduğuna dair inancı olduğunu vurgulamaktadır. Bu durum Şarlman'ın Hristiyanlaştırma politikası konusundaki ısrarcılığını da açıklamaktadır.⁸²

Şarlman'ın yönetiminin ilk yıllarından itibaren yayılmacı bir anlayış içerisinde olduğu görülmektedir. Saksonya'yı ele geçiren Karolenj Devleti, Danimarka sınırına kadar topraklarını genişletmiştir. Askeri hareketleri sonucu Karolenj Devleti ve Danimarka Krallığı sınır komşusu olmuştur. Hristiyanlaştırma amacı güden bu yayılma hareketi önce Saksonya'nın ele geçirilmesine neden olmuştur. Devamında Saksonya'da Karolenj Devleti'nin Hristiyanlaştırma politikasına karşı oluşan direniş, 777'de Danimarka Krallığı'nın ilk kez Karolenj yıllık

⁸¹ *Chronicles*, 89-93. Ferguson, *The Vikings*, 164. Gwyn, *Vikings*, 101-102. Ferguson, *The Hammer*, 95-96. Winroth, *Vikings*, 133. Savaş çağrısı Bremen'li Adam'ın eserinde de yer etmektedir. Bknz. *Bremensis*, Vikingler 40.

⁸² Heinrich Fichteneau, *The Carolingian Empire*, Çev. Peter Munz, (New York. Harper Torchbooks, 1964), 23. Bernard S. Bachrach, *Charlemagne's Early Campaigns(768-777)*, (Leiden-Boston: Brill, 2013), 632, Einhard, *Vita*, 38-40.

kayıtlarına girmesi sonucunu doğurmuştur.⁸³ Godfred gibi rekabetçi ve atılgan bir hükümdarın Danimarka'nın başına geçmesi ise Karolenj-Danimarka çatışmasını doğurmuştur. Yani 8.yüzyılda, Danimarka-Karolenj Devleti ilişkisinin oluşmasını sağlayan faktör, Şarlman'ın kendisidir.⁸⁴ Şarlman-Godfred rekabeti göstermektedir ki daha 9.yüzyılın başında Vikingler ile Karolenj Devleti arasında bir savaş vardır.

1.5 Godfred Sonrası Danimarka ve Frankia

810 yılında Godfred'in ani ölümü Danimarka'nın Frankia üzerinde yarattığı baskının kırılmasına sebep olur. Yeni Danimarka Kralı Hemming'in Karolenj Devleti ile barış yapması Karolenjler adına en rahatlatıcı hamle olmuştur. Bu sayede Frankia, üzerinde oluşan askeri baskıdan kurtulmuştur. Zaten meydana gelen olayların Karolenjler açısından yararı Şarlman'ın Godfred'in ölümünde parmağı olabileceği düşüncesini akıllara getirmektedir. Godfred'in ölümünün ardından 812 yılında Hemming'in de ölümü ile Danimarka'da başlayan taht kavgaları 810-814 yılları arasında Viking gruplarının Frankia'ya saldırmasını önlemiştir. Taht kavgaları ile meşgul olan Viking beyleri, Avrupa kıyılarına yağma akınları yapma fırsatı bulamamışlardır. İskandinavya'daki siyasi durum Karolenj Devleti'nin lehine olmuştur. Fakat bu dönemde de Frankia'nın İskandinavya'ya yönelik askeri bir hamlesinin olmadığı göze çarpmaktadır. Şarlman'ın çekingen tavrı, İskandinavya'dan uzak durması Godfred'in etkisi ile yorumlanabilir. 814 yılının başında Şarlman'ın hayatını kaybetmesi de kuzeyli toplumlara yönelik askeri bir hareket oluşmasını engellemiştir. Ancak Şarlman'ın ölümüne giden 810-814 arasındaki süreçte Şarlman, biri dışında tüm meşru erkek evlatlarını kaybetmiştir.⁸⁵ En küçük oğlu Louis bu sayede herhangi bir itiraz ile karşılaşmadan 813 yılında babası tarafından eş imparator ilan edilerek taç giydirilir. 814 yılında babasının ölümüyle ise Louis sorunsuz bir şekilde tahta çıkar. Şarlman'ın Louis dışında tüm evlatların ölmesi aslında Karolenj Devleti'nin devamı için büyük bir şans kabul edilebilir. Çünkü Karolenj Veraset Sistemi tıpkı 768 yılında Şarlman tahta çıkarken olduğu gibi ülke topraklarının kardeşler arasında eşit paylaşımını savunmaktadır.⁸⁶ Eğer birden fazla evladı halen hayatta olsaydı ülke yine bir paylaşıma maruz kalacaktı. Louis'in herhangi meşru bir kardeşinin olmaması bir taht kavgasını ve kuvvetle muhtemel devletin parçalanmasını önlemiştir. Bunun en büyük yararı Karolenjlerin Avrupa'da oluşturduğu otorite ve iktidarın devamının sağlanması olmuştur.⁸⁷

⁸³ 777'yılına ait kayıt Sakson Direniş Lideri Widukind'in Kuzeyli İnsanlara sığınması ile alakalıydı

⁸⁴ *Chronicles*, 48-89.

⁸⁵ Meydana gelen ölümler gelecekte Karolenj veraset anlayışının karmaşık bir hal almasına sebep olacaktır.

⁸⁶ İmparator Louis'in yönetiminin ilk yıllarında yeğeni Bernard'ın isyan etmesinin nedeni de yine bu anlayıştır.

⁸⁷ *Chronicles*, 97-104.

Louis'in sorunsuz bir şekilde tahta çıkmasında etkili olan bir diğer nokta ise ciddi bir dış tehlikenin var olmamasıdır. Şarlman döneminde bir sorun haline gelen Dan Vikingleri yaşadıkları iç savaş nedeniyle Karolenj Devleti için bir tehdit olmaktan çıkmıştır. İç savaş nedeniyle saldırılar âdeta durma noktasına gelmiştir. Danimarka'da yaşanan iç savaş, İmparator Louis'in rakipsiz bir şekilde tahta geçmesini kolaylaştırmıştır. Şarlman'ın ölümünü takiben eski Kral Godfred'in oğullarının, Kral Harald'ı tahtından indirmesi Karolenj siyaseti için büyük bir fırsat yaratmıştır. Godfred'in oğulları nedeniyle tahtını kaybeden Dan Kralı Harald'ın sığındığı kişi yeni İmparator Louis olmuştur. 810 yılında Godfred'in ölümüyle başlayan iç karışıklıklardan Harald'ın tahtını kaybettiği 814 yılına kadar Karolenj kıyılarına herhangi bir Viking saldırısı kaydedilmemiştir. Bu noktada Louis'in babası Şarlman'ın da yaptığı gibi Danimarka Krallığı'nın siyasi dengesiyle oynadığı görülmektedir. Bu nedenlerden dolayı Louis, İskandinavya'daki karışıklıkların devamı için Harald'ı desteklemiştir. Tahta çıktığında Godfred'in Karolenj başkentine ulaşan tehdidinin üzerinden çok zaman geçmemiş olması Louis'in Harald'ı desteklemesinde ilaveten etkili bir unsurdur. Verdiği askeri destek ile Harald'ı Danimarka'ya 815 yılında geri yollayan Louis'in bu denemesi başarılı olmasa dahi Karolenj Devleti'nin İskandinavya'daki güç dengelerine etki etmeye çalıştığını gösterir.⁸⁸ Çünkü tahta yeni çıkmış bir hükümdar olarak çözmesi gereken iç sorunlar bulunmaktadır.

Viking tehlikesinin azaldığı bir dönemde tahta çıkan Louis karşısında en önemli sorun olarak Veraset Sistemi Sorunu'nu⁸⁹ bulmuştur. Şarlman'ın 800 yılından itibaren "İmparator" unvanını taşıması bunun nedenidir. Karolenj hükümdarının yeni statüsü zaten sorunlu olan veraset sisteminin daha da karmaşık hale gelmesine sebebiyet vermiştir. Louis tek çocuk olması sebebiyle İmparator unvanını kimin alacağı tartışması yaşanmamıştır. Fakat birden fazla çocuk olursa taht nasıl el değiştirecektir? İmparatorluk unvanının yarattığı baskının veraset sistemi ile birleşmesi Louis'i iki sorunla karşılaştırmıştır. İlki otoritesini sağlayıp ülke sınırlarını kontrol altına almasıdır. Bu nedenle Aachen'da bulunan sarayda yeni bir düzen oluşturmak için çabalar. Zaten kısa sürede yayınladığı birçok emirname babasının düzeninden memnun olmadığını da göstermektedir. Bu emirnamelerdeki emirler arasında sarayı Şarlman'ın metreslerinden temizlemek ile saraydaki kız kardeşlerini ve diğer akrabalarını manastıra göndermek de vardır.⁹⁰ Louis'in kendini kanıtlamak ve otoriteyi eline almak için çabalamasının sebebi İmparator olması beklenmeyen evlat olmasıdır. En küçük evlat olarak Louis'in kendine ait bir yönetim

⁸⁸ Dan İç savaşı için bkz. Adamus Bremensis, *Vikinger*, 39-40. *Chronicles*, 93-99.

⁸⁹ Veraset Sistemi Sorunu, "İmparatorluk" unvanının kime geçeceği sorusunu da içeren bir sorun idi.

⁹⁰ Louis'in çıkarttığı emirnameler için bakınız; *Capitularia Regum Francorum I*, Edt. Alfredus Boretius, MGH, (Hannover: Hahn, 1883), 264-292.

bölgesi elbet olacaktı. Ancak İmparator olması ve tek hükümdar olarak kalması beklenen bir olay değildi. Birçok lord ve vassal da Louis tahta çıktığında muhtemelen hala aynı düşünceye sahipti. Ayrıca Şarlman'ın başkent Aachen'da oluşturduğu onlarca yıllık bir yönetim anlayışı vardı. Louis'in, saray yönetimini ele geçirmek için birçok emir çıkartıp tasfiyeler gerçekleştirmesinin nedeni budur. Louis'in yönetiminin ilk yıllarında Sorb, Obodrit, Slav ve Bask kavimleri askeri müdahaleler ile kontrol altına alınırken Doğu Roma İmparatorluğu ve Endülüs Emevi Devleti ile barışçıl politika izlenmiştir. Aslında Harald'a verilen destek de yine bu politikanın bir ürünüydü. Louis'in yapmaya çalıştığı, Karolenj Devleti'nin yaşadığı politik karışıklığın üstesinden gelmekti. Çünkü Şarlman'ın hayatını kaybetmesi büyük bir otorite değişimine neden olmuştu. Danimarka'da yaşanan iç savaşın Karolenj Devleti lehine olmasının sebebi de zaten buydu. Bundan dolayı Louis Karolenj Devleti'nin Vikingler ile sorun yaşamaması için Harald'ı kullanmakta ve Danimarka siyasetini karmaşaya sürüklemeye çalışmaktaydı Bu sayede Karolenj Devleti olası bir Viking tehlikesinden kurtulabilirdi.⁹¹

Louis'in otoritesini sağlayıp ülke sınırlarını kontrol altına almasının ardından çözmesi gereken ikinci sorun ise veraset sistemini netliğe kavuşturmaktı. Karolenjler, İmparator unvanıyla Hristiyanlığın siyasi liderleriydiler. Bundan hareketle Karolenj hükümdarının ölümünün ardından Karolenj Devleti'nin ve Hristiyan dünyasının kaosa sürüklenmemesi için bir emirname yayınlanmıştır. 817 yılında yayınlanan *Divisio Imperii (İdarenin Bölünmesi)*⁹² adlı emirname ile yeni bir veraset işleyişi oluşturulmaya çalışılmıştır. 806 yılında aynısını babası Şarlman gerçekleştirmeye çalışırken Louis de benzer bir yöntem izlemiştir.⁹³

Aslında hem Şarlman hem de Louis yeni hükümdarın belirlenmesi esnasında ortaya çıkabilecek bir taht mücadelesinden korkarak hareket etmekteydiler. Bu nedenle Louis, babası Şarlman'ın başlattığı işi 817 yılında yayınlanan emirname ile bitirmeyi amaçlar. Emirname'yi yayınlamadan önce önemli din adamlarının ve soyluların bulunduğu genel bir kurul düzenlenir. Burada oylama sonucu Louis'in en büyük oğlu Lothar'ın bir sonraki İmparator olması

⁹¹ *Chronicles*, 97-115. Mayke de Jong, *The Penitential State*, (Cambridge: Cambridge University Press, 2009), 19-26.

⁹² *Ordinatio Imperii* adıyla da bilinir. Ancak bu isimi modern olarak kullanılan isimdir. Bknz. Mayke, *State*, 26.

⁹³ Aslında yeni bir veraset anlayışı 806 yılında Şarlman tarafından oluşturulan *Divisio Regnorum (Krallıkların Bölünmesi)* adlı emirname ile denenmişti. Bu emirnameye göre devlet, Şarlman'ın oğulları arasında bölünecekti. Ancak emirname Şarlman'ın ölümünden sonra yürürlüğe girecektir. Louis'in Şarlman'ın ölümünden önce tek evlat olarak kalması herşeyi değiştirmiştir. Ayrıntılı bilgi için bknz. "Divisio Regnorum", *Francorum I*, Edt. Boretius, 126-130. Rosamond McKitterick, *Charlemagne The Formation of a European Identity*, (Cambridge: Cambridge University Press, 2008), 96-100. Şarlman'ın oğulları arasında yaptığı krallık paylaşımının kaydedildiği bir başka yıllık bknz. *Annales Altahenses Maiores*, Edt. Wilhelm De Giesebrecht & Edmundus L.B. Oefele, MGH, (Hannover: Hahn, 1891), 4. Şarlman'ın ilk yönetim yılları için bknz. *Chronicles*, 47-48.

kararlaştırılır. Ayrıca İmparator Louis'in yönetimi süresinde üç taht varisine⁹⁴ de yönetmeleri için bölgeler verilir.⁹⁵ Pepin, Akitanya ve Gaskonya bölgelerinin kralı olacaktır. Diğer oğlu Louis, Bavyera ve Bohemya bölgelerinde Kral olarak babasına hizmet edecektir. Lothar ise İtalya Kralı olacak ve babasının ölümünün ardından İmparator olarak Karolenj Devleti'nin başına geçecektir. Fakat Louis'in yaptığı düzenleme bunlarla sınırlı değildir. İmparator Louis, ölümünün ardından İmparatorluk unvanını tek oğluna verirken diğer evlatlarını bağımsız krallar olarak nitelendirmemektedir. Pepin ve Louis abileri Lothar'a bağlı krallardır. Louis, oğullarının bir arada uyum içerisinde Karolenj Devleti'ni yönetebileceklerini ummuştur. Bu tip bir yönetimde Lothar herkesin üstünde birleştirici bir güçtür. Hatta Pepin ve Louis her yıl abilerinin huzuruna giderek Lothar'a hediyeler sunmakla yükümlüydüler. Bu sistemde iki küçük kardeş Louis ve Pepin, Lothar'ın haberi olmadan yabancı elçiler ile dahi görüşemeyeceklerdir. Emirname'de adı geçen Lothar dışındaki evlatları düşünüldüğünde İmparator Louis, hazırladığı veraset sistemi ile adeta imkânsız denemektedir. Kardeşlerin güç hırsıyla hareket etmeden belki onlarca yıl koordineli bir yönetim sergilemesi gerçekleşmesi zor bir senaryodur.⁹⁶ Buna rağmen ortaya konmuş bir emirname vardır. Emirname gereğince ülke yönetiminin nasıl olacağı ve Karolenj Devleti'nin geleceğinin nasıl şekilleneceği kararlaştırılmıştır. Emirname de adı geçen kardeşler babaları İmparator Louis ve ülkenin önde gelen kişileri tarafından varılan karara tepki göstermemişlerdir.

Louis, yönetim yönetiminin ilk yıllarında hem diplomatik hem de idari anlamda devlet işleyişine yön vermiştir. Buna rağmen, Louis'in askeri seferleri incelendiğinde babası Şarlman'ın aksine yayılmacı politika gütmeyeceği görülmektedir. Louis'in asıl derdi devletin sistemli bir şekilde yürüyeceği yönetim şeklini oluşturmaktır. Özellikle Şarlman döneminde Avrupa'da sağlanan hâkimiyet Louis'e, yönetiminin ilk yıllarında Karolenj Devleti'nin işleyişinin düzeltilmesi için odaklanma şansı vermiştir. 820-21 arası çıkarttığı emirnameler incelendiğinde para, saray işleyişi ve elçiler gibi konularda birçok emir görülmektedir. Ayrıca Şarlman'a kıyasla daha sık genel kurul toplayarak yönetimde kontrolü elinde tutmak için uğraşmıştır. Yönetim üzerinde bu derece kontrol sahibi olmak için uğraşmasının bir nedeni ise yeğeni Bernard'ın ona karşı giriştiği isyandır. *Divisio Imperii* emirnamesinin yayınlanmasını takiben gerçekleşen Bernard'ın isyan denemesi Louis'i derinden etkilemiştir. Öyle ki 822

⁹⁴ Louis'in taht varisi üç oğlu vardır. Lothar, Pepin ve Louis.

⁹⁵ Aynı babası Şarlman'ın *Divisio Regnorum*'da yaptığı gibi. Bakınız; *Francorum I*, 127-128. paylaşım hakkındaki yıllık kaydı için bkz. *The Annals of Hildesheim*, 54. *Annales Hildesheimenses*, 15.

⁹⁶ "The Ordinatio Imperii of 817", *Carolingian*, Dutton, 176-179. Jacques Le Goff, *Ortaçağ Batı Uygarlığı*, Çev. Hanife Güven & Uğur Güven, (Ankara: Doğu Batı Yayınları, Şubat 2017), 57.

yılındaki günah çıkarmasında⁹⁷ dahi Bernard ile yaşadıkları ve sonucunda meydana gelenler yer etmektedir. İsyan girişimi ciddi bir tehlike yaratmadan engellense dahi altında barındırdığı mesajlar vardır. Bernard, veraset sistemi içerisinde yer almamayı kendine yedirememiştir. Sonuç olarak yönetiminde bulunduğu İtalya’da kendi ayrı bir Krallık oluşturmayı denemiştir. Buna rağmen atlanmaması gereken bir diğer nokta Bernard’ın isyanı tek başına yapamayacak olmasıdır. İsyanın ardından verilen cezalar ile görülmektedir ki birçok piskopos ve soylu Bernard’a destek olmuştur. Bernard kör edildikten kısa bir süre sonra hayatını kaybederken soylular ve din adamları görevden azledilmişlerdir. İsyan denemesi Louis’e karşı ciddi bir muhalefetin varlığını göstermektedir. Louis’in çıkardığı onlarca emirname ile yönetimi düzenlemek için çabalamasının nedeni de budur.⁹⁸ Louis’in tahta çıkışını izleyen on yıl içerisinde, bulduğu devlet karmaşa içerisinde ve yönetmesi zor bir devlettir.

Louis’in yaşadığı problemler göz önüne alındığında Şarلمان’ın ölümünden itibaren güç kaybeden bir Karolenj Devleti’nin varlığı gözükmemektedir. Fakat politik açıdan yine de gücünü kısmen koruduğu söylenebilir. Kontrol altında tutulmaya çalışılan kavimlere gönderilen ordular problem çıkmasını önlemektedir. Hatta Danimarka Kralları(Godfred’in oğulları ve Harald) her yıl toplantılara gönderdikleri elçiler ile barışı sürdürmeye çalışmaktadır. 820 yılında yaşanan bir dizi Viking saldırısı dışında Karolenj kıyıları da güvendedir. Ancak Louis halen ülkenin yönetimini düzeltmek için çabalamaktadır. 820’li yıllarda çıkardığı emirnameler taşra teşkilatının düzenlenmesi hususunda yoğunlaşmaktadır. ⁹⁹ Çünkü taşrada görevli olan din adamları ve soyluların Bernard İsyanı ile yönetime karşı tavır aldıkları görülmüştür. Louis’in yaşadığı bütün sorunlar Karolenj Devleti’nin yavaş yavaş bir yönetim krizine gittiğinin ilk işaretleridir.

İmparator Louis’in bir arada tuttuğu Karolenj Devleti, Avrupa siyasetine 820’li yıllarda liderlik etmektedir. Ancak Louis’i tahta çıkışından beri en çok uğraştıran konulardan biri ise eski Dan Kralı Harald olmuştur. Birçok defa problem yaşayan Harald her defasında Louis’e

⁹⁷ Louis, 822 yılında din adamları ve soylulara açık bir şekilde günah çıkarma yapmıştır. Yaptığı yanlışları açıklayarak af dilemiştir. İlerleyen yıllarda 830 ve 833 yıllarında yine açık olarak günah çıkarma yapmıştır. Louis’in bu günah çıkarmaları ona Dindar Louis lakabının verilmesine neden olmuştur. Bakınız; Courtney M. Booker, *Past Convictions: The Penance of Louis the Pious and the Decline of the Carolingians*, (University of Pennsylvania Press, 2009), 159.

⁹⁸ Astronomer, *Son of Charlemagne. A Contemporary Life Of Louis The Pious*, Çev.Allen Cabaniss, (Syracuse University Press, 1961), 54-73. *Chronicles*, 100-112. Louis’in askeri seferleri için bkzn. Mayke, *State*, 34. “Thegan’s Life Of Louis” *Carolingian*, Dutton, 141-149. Vikinglerin küçük gruplar halinde saldırıları için bkzn. Sawyer, *Vikings*, 51.

⁹⁹ Rachel Stone, *Morality and Masculinity in the Carolingian Empire*, (Cambridge University Press, 2011), 153, Ildar H. Garipzanov, *The Symbolic Language of Authority in the Carolingian World (c. 751–877)*, (Leiden: Brill, 2008), 288-301.

yardım istemeye gelmiştir. Tekrar tahta çıksa da yerini korumak konusunda, Harald'ın defalarca problemler yaşadığı kaynaklara girmiştir. Hâliyle Danimarka Krallığı'nın yaşadığı sorunların Louis için halen bir avantaj olduğu söylenebilir. Nitekim Frankia kıyıları bu dönemde saldırıya uğramamıştır. Bu yararlarla bağlı olarak kaynaklarda 823 yılında Louis'in yine Harald'a yardım ettiğinden bahsedilir. Louis, Harald'ı yanında iki Frank soylusu ile tekrar Danimarka'ya yollar. Gönderilen soylular, Louis'in Danimarka'nın siyasi durumuna verdiği önemi göstermektedir. Harald, Louis tarafından Danimarka'da adeta bir Truva Atı gibi kullanılmaktadır. Fakat 823 yılında Louis'in Harald ile yolladığı desteğin ayrı bir önemi bulunmaktadır. Harald ile birlikte giden Rheims Başpiskoposu Ebbo bölgede Hristiyanlaştırma hareketlerine girişmiştir. Ebbo'nun bölgeye gitmesi ve misyonerlik çalışmaları Papa Paschal tarafından dahi desteklenmiştir. Ebbo'nun seyahati İskandinavya'ya yapılan ilk misyonerlik yolculuğu olarak göze çarpmaktadır.¹⁰⁰ Yolculuğun nasıl ve ne kadar sürdüğü hakkında bilgi bulunmamaktadır. Ancak ciddi veya geniş çaplı bir hareket olmamasına rağmen misyonerlik faaliyetleri açısından önemli bir başlangıçtır.

Ebbo ile başlayan Hristiyanlaştırma hareketleri neticesinde İskandinavya-Frankia ilişkisi farklı bir şekil kazanmıştır. Louis döneminde misyonerlik faaliyetleri başlamıştır. Siyasi olarak ise 826 yılında Harald'ın Danimarka'dan ayrılışına zemin hazırlanmıştır. Aslında Harald'ın ailesi ile birlikte 826 yılında Mainz'a gelişi hem dini hem de siyasi olarak yeni yapının oluşumunu tamamlamıştır. 823-826 yılları arasında ilk misyonerlik faaliyetini takiben Harald'ın Danimarka'da yaptıkları konusunda bilgiler bulunmamasına rağmen pek de başarılı olmadığı Frankia'ya dönüşünden anlaşılmaktadır. Frankia'ya döndüğünde ise belki Başrahip Ebbo'nun etkisi altında kalarak ya da siyasi bir araç olarak kullanmak için, Harald Hristiyan olma kararı alır. Eşi ve çocukları ile birlikte Mainz şehrine gelen Harald ve tüm ailesinin vaftiz töreni gerçekleştirilir. Louis'in Harald'ın vaftiz babası olduğu bu tören ile birlikte eski Danimarka Kralı Harald artık bir Hristiyan olmuştur. Bu din değiştirme, İskandinavya'nın Hristiyanlaşması açısından bir kilometre taşı kabul edilebilir. Ancak dikkat edilmesi gereken nokta Harald'ı Hristiyanlığa sürükleyen süreçtir. Harald'ın 826 yılında Mainz'a geldiği belirtilmesine rağmen aynı yıllıkta Danimarka'dan kovulduğu ibaresi 827 yılına ait bir bilgidir. Yıllıkta geçen *“İmparator, Frizya üzerinden evine dönmeden önce ona(Harald'a) birçok hediye bahşetti. Burada Rüstringen adlı bölgeyi ona(Harald'a) tahsis etti. Böylece kendisini*

¹⁰⁰ Bremensius, *Hamburg*, 41. *Chronicles*, 119. Collins, *Europe*, 332-333. Winroth, *Vikings*, 203, Rimbart, *Anskar Apostle Of The North*, Edt. Charles H. Robinson, (Society for the Propagation of the Gospel in Foreign Parts 1921),38. *The Lives Of Ninth-Century Popes (Liber Pontificalis)*, Çev. Raymond Davis, (Liverpool University Press 1995), 2.

tehlikede hissederse sığınacak bir yeri olacaktı."¹⁰¹ cümlelerinden de anlaşılmaktadır ki Harald, Hristiyan olmasını takiben Danimarka tahtını yeniden ele geçirmek için bir denemede daha bulunmuştur. Bu hamlesi onun din değiştirmesinin siyasi temelli olduğuna bir işaret iken 827 yılında Horik tarafından kovulduğu görülmektedir. Harald'ın kovulması ile Louis, Danimarka üzerindeki piyonunu yani Harald'ı kaybederek siyasi etkinliğini yitirmiştir. İlaveten Horik'ten 827 yılından itibaren tekil olarak Danimarka Kralı olarak bahsedilmektedir. Görünüşe göre bilgilerin az olduğu bu süreçte bir şekilde Horik'in kardeşleri hayatını kaybetmişlerdir. Böylece Danimarka'da yaşanan taht problemleri sona ermiştir. ¹⁰² Sonuçta Harald, Danimarka'dan kovulmuş ve Horik tek başına Kral olmuştur. Danimarka Krallığı, 810 yılından beri yaşadığı yönetim krizine bu sayede son vermiştir.

826-827 sürecinde Harald taht mücadelesi için geri döndüğünde bir Hristiyan taht talibi idi. Bununla birlikte yanında bir rahip de bulunuyordu. Anskar adlı genç rahip, Ebbo'nun yaptığı gibi bölgede Hristiyanlığı tanıtmaya amaçlı bir göreve sahipti. Üstelik Hristiyanlığın kuzey bölgelerine yayılma amacını taşıyan görevi bizzat Papa Eugene tarafından da desteklenmekteydi. Harald seferin sonunda her ne kadar tahtı ele geçirme denemesinde başarısız olsa da Anskar'ın genç bir rahip olarak öne çıkmasını sağlamıştı. Yaptığı yolculuğun büyük bir tecrübe olmasının yanında Anskar, Danimarka'dan getirdiği çocuklar ile misyonerlik çalışmalarını daha sistemli hale getirme şansı elde etmişti. Kurduğu okul sayesinde hem Harald ile birlikte gelen çocuklara hem de İskandinavya'dan getirilen köle çocuklara dini eğitim vermeye başlamıştır. İskandinavya'dan gelen bu çocukların bir Hristiyan olarak yetiştirilmesi planlanmaktaydı.¹⁰³ Bu şekilde bölgenin anadilini bilen misyonerler yetiştirmeyi amaçladığı düşünülmektedir. Ebbo ile başlayan misyonerlik faaliyetlerinin Anskar ile devam etmesi Louis ve Katolik Kilisesi tarafından ödüllendirilmesine sebep olur. Ancak Başta Danimarka olmak üzere İskandinavya üzerinde artan faaliyetlerin ise Kral Horik gibi isimler tarafından hoş karşılanması beklenemez. İlaveten Harald tahtı kaybetmesini takiben Danimarka'da saldırı ve yağma faaliyetleri düzenlemekteydi. Harald'ın saldırıları Karolenj-Dan kuvvetleri arasında küçük çaplı bir çatışmaya dahi sebebiyet vermişti. Nitekim 827 yılından itibaren Frankia-İskandinavya ilişkilerinin misyonerlik faaliyetlerine ve Harald'ın saldırılarına paralel olarak

¹⁰¹ *Chronicles*, 121-122.

¹⁰² *Chronicles*, 118-122. Bremensius, *Hamburg*, 41. Collins, *Europe*, 332-333. Winroth, *Vikings*, 203. Rimbert, *Anskar*, 38.

¹⁰³ Winroth, *Vikings*, 203. *Anskar*, 38. Eric Knibbs, *Ansgar, Rimbert and the Forged Foundations of Hamburg-Bremen*, (New York: Routledge, 2016), 68-69.

bozulmaya başladığı görülmektedir.¹⁰⁴ Yıllıkta Karolenj Devleti'nin barışçıl bir tavır izlediği yansıtılmaya çalışılsa da Horik liderliğinde birleşen Danların, Karolenj Devleti tarafından bir tehdit olarak algılanmaması beklenemez. Nitekim yıllıklara Danların Saksonya'yı işgal edeceği iddiasının girmesi bile Frankia-İskandinavya ilişkilerinin kısa sürede ne derece gergin hale geldiğini ortaya koymaktadır.¹⁰⁵

829 yılında İskandinavya bir toparlanma sürecine girmişti. Bu toparlanma süreci esnasında İmparator Louis'in yıllardır yerleşik bir hale getirmeye çalıştığı devlet idaresini kendi kendine yerle bir etmesi Karolenj hanedanını önü alınamaz bir karışıklığa sürüklemeye başlar. Aslında Karolenj Devleti'nin 829 yılında karışıklığa sürüklenmesi 819 yılına dayanan bir geçmişe sahipti. 819 yılında önceki yıl ilk eşi Ermengard'ı kaybeden İmparator Louis, uzun arayışların ardından Kont Welf'in kızı Judith ile evlenir. Judith önceki İmparatoriçe'ye kıyasla daha genç bir isimdir. Evlilik gerçekleştiğinde 22 yaşında olan yeni eş Judith 823 yılında Charles adlı İmparator Louis'in dördüncü meşru varisini doğurur. Ancak hali hazırda Louis'in üç meşru oğlunun bulunması taht için tehlike yaratacak bir durum oluşturmuştur.¹⁰⁶

Louis'in Ermengard'dan doğma üç oğlu da yetişkinliğe ulaşmış taht varisleridir. En küçüğü olan ve babası ile aynı adı taşıyan oğlu Louis bile Charles doğduğunda 18 yaşında Bavyera bölgesinin kralı'dır. Küçük kardeşleri Louis ile birlikte Pepin ve Lothar'ın da taht için yeni bir veliaht doğmasından hoşnut olmaları beklenemez. Çünkü oluşturulmuş bir taht düzeni vardır. Üstelik yeni kardeşleri başka bir kadındandır. Buna rağmen oğullarının, babaları İmparator Louis'e hoşnutsuzluklarını bildirmeleri için bir gerekçeleri bulunmamaktadır. Babaları Louis tarafından hazırlanmış bir emirname ve emirnameye dayalı bir taht veraseti mevcuttur. Her kardeş kendi bölgelerinde yönetimlerini sürdürmektedir. Öte yandan İmparator Louis kendine uygun yönetim sistemini yavaş yavaş oturtmaya başlamıştır. Fakat Louis, hükümdarlığının ilk yıllarında yayınladığı *Divisio Imperii* emirnamesine rağmen 829 yılında taht verasetini yeniden yapılandırma kararı alır. Louis'i veraseti yeniden yapılandırmaya yönelten şüphesiz yeni oğlu Charles'dır. İkinci eşi Judith'in etkisinde kalarak hareket ettiği belirtilen Louis önce 828'de Tours'lu Hugh ve Orleans'lı Matfred adlı soyluları danışma meclisinden uzaklaştırmıştır. İlerleyen süreçte onların yerini Müslümanlar'a karşı mücadelesi

¹⁰⁴ Harald'ın 827 yılından sonra Louis tarafından kendisine verilen bölgeye yerleştiği ve bir Karolenj vassalı haline geldiği *Frank Kraliyet Yıllığı*'nda yer etmektedir. Bknz. *Chronicles*, 121-123.

¹⁰⁵ Collins, *Europe*, 332-333. Winroth, *Vikings*, 203. *Chronicles*, 118-125. Astronomer, *Son of Charlemagne*, 87. "Thegan's Life Of Louis" *Carolingian*, Dutton, 149.

¹⁰⁶ Elizabeth F. Ward, *The Career of The Empress Judith (819-843)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, (University of London, 2002), 92-93. Astronomer, *Son of Charlemagne*, 69-88. *Chronicles*, 118-125

ile öne çıkan Barcelona Kontu Bernard gelmiştir. Aynı zamanda Karolenj ailesinden olan Bernard, İmparatoriçe Judith'in yönetimdeki en önemli destekçisi olarak öne çıkmaktadır.¹⁰⁷

İmparator olmanın verdiği gücü kullanarak hareket eden Louis, 829 yılının Ağustos ayında toprak paylaşımını yeniden düzenler. Yeni paylaşımına göre Charles en küçük evlat olarak Alamanya, Alsace, Raetia bölgelerini ve Burgonya bölgesinin bir kısmını yönetimi altına alarak Kral olacaktır. Verilen bölgelerin Judith'in üyesi olduğu Welf ailesine ait olması dahi İmparatoriçe Judith'in İmparator Louis üzerindeki etkisine örnek verilebilir. Judith oğlunun diğer kardeşlerine karşı güçlenmesini sağlamak için din adamlarından ve soylulardan destek sağlamaya başlamıştır.¹⁰⁸ Judith'in destek aldığı isimlerin arasında Lisieux Başrahibi Freculf da bulunuyordu. Freculf desteğini öyle bir boyuta taşımıştı ki yazdığı tarih eserini Judith'e adamıştı. Hatta Judith'e yazdığı mektupta 6 yaşındaki küçük Charles'ı dedesi Şarlman ile karşılaştırmaktaydı. Judith'in yönetimdeki etkisinin Louis'in büyük oğulları Lothar, Pepin ve Louis tarafından fark edilmemesi beklenemez. 817 yılında yapılan antlaşmanın da küçük kardeşleri Charles'ın lehine değiştirilmesi başta Lothar olmak üzere evlatların tepkisi ile sonuçlanmıştır. Açıkça görülmektedir ki Louis eşinin etkisinde kalarak büyük oğullarını karşısına almaktaydı. Louis'in eşinin etkisinde kaldığı konusunda verilebilecek bir diğer örnek ise 820'li yıllardaki yönetimidir. 820'li yıllarda kendisinden önceki hükümdarlara uyarak ilk yıllarında yaptığı gibi Batı Frankia'da değil eşinin ailesinin de bulunduğu Doğu Frankia'da zaman geçirmeye başlamıştır.¹⁰⁹

Bu olaylar sayesinde Louis ve Şarlman'ın yönetim anlayışlarının farklılığının devlet yönetimine yansıdığı anlaşılmaktadır. Louis babası gibi otoriter ve kontrolcü değildir. Louis'in, eşi Judith ve danışmanları ile 824-25 yılından sonraki ilişkisi buna en büyük göstergedir. Ayrıca Louis yönetiminde babası döneminde sürdürülen yayılmacı anlayış terk edilmiş ve yerini diplomatik faaliyetler almıştır. Louis ve Şarlman gibi iki farklı karakterde hükümdarın tahta

¹⁰⁷ Astronomer, *Son of Charlemagne*, 69-88. *Chronicles*, 118-125. "Thegan's Life Of Louis" *Carolingian*, Dutton, 148-149. İmparator Louis'in yerel güçlere karşı kontrol sağlamaya çalışmaktadır. Louis'in çabası İmparatoriçe Judith tarafından oğlu Charles yararına kullanılmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Janet Nelson, *Charles The Bald*, (Singapur: Longman, 1992), 81-83.

¹⁰⁸ Charles'ın küçük yaşı onu abilerine karşı kolay bir rakip konumuna getirmişti.

¹⁰⁹ Judith'in yönetimdeki etkisi için bkz. Pierre Riché, *The Carolingians The Family Who Forged Europe*, Çev. Michael Idomir Allen, (Philadelphia: University Of Pennsylvania Press, 1993), 151. McKitterick, *The Frankish Kingdoms* 169-170. Freculf'un mektubu için bkz. *Epistolae Karolini Aevi III*, Edt. Ernestus Dümmler, MGH, Berlin: Hahn, 1899), 319-320. İmparator Louis'in en küçük oğlu Louis'e karşı olan zaafı için bkz. Nelson, *Charles*, 87. Louis'in 829 kararı ve Judith etkisinde doğu temelli yönetim anlayışı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Eric Joseph Goldberg, *Struggle for Empire: Kingship and Conflict Under Louis the German, 817-876*, (New York: Cornell University Press, 2006), 59.

geçmesi Karolenj Devleti'ni bir geçiş sürecine sokmuştur. Bu geçiş süreci ayrıca İmparatorluk unvanı ve veraset sorununu da barındırmaktadır.

829 yılına giden süreçte yaşanan olaylardan kaynaklarda fazla bahsedilmediği görülmektedir. Temel nokta ise veraset sisteminde yapılan değişikliğin nasıl karşılandığıdır. Birincil kaynaklar incelendiğinde 829 yılında Louis tarafından yapılan bu değişikliğin yarattığı etkinin Thegan, Nithard, gibi yazarlar veya yıllıklar tarafından göz ardı edildiği görülmektedir. Louis'in ilk üç oğlunun küçük kardeşleri Charles için yapılan veraset değişikliğine tepki verdiğini sadece iki kaynak belirtir. Thegan ve Nithard'ın eserlerinde geçen bu bilgilerde Nithard, Charles safında olan biri olarak olayı Charles'ın ve Louis'in haklılığı bakışı ile anlatmaktadır. Thegan ise kardeşlerin İmparator Louis'in kararını hoş karşılamadığını belirtmektedir. Yani İmparator Louis'in iç savaş çıkartacak kararı yıllıklar ve biyografiler tarafından önemsizleştirilemeye çalışılmıştır. Bu kararın üstünün kapatılmasının nedeni biyografilerin Louis'in ölümünün ardından yazılmasıdır. Yıllıklar ise zaten Louis'in emri ile yazdırılmaktadır. Bu durum birincil kaynaklara güven sorunu yaratmaktadır. Kaynaklar, İmparator ile oğulları arasındaki iç savaşa değinirken savaşın fikir ayrılığından kaynaklandığına değinmemektedir. Anlatımlarda nedenlerin üstü kapatılmakta olaylar geçiştirilmeye çalışılmaktadır.¹¹⁰

İmparatoriçe Judith'in, oğlu Charles'ı taht için iddialı bir varis haline getirmek umuduyla gösterdiği uğraş, ülke yönetimini karışıklığa sürüklemiştir. İmparator Louis bu süreci iyi idare edememişti. Louis'in süreci iyi okuyamaması 829 yılında Karolenj Devleti'ni bir iç savaşın eşiğine getirmişti. İç savaşın muhtemelen en önemli etkisi Frankia'yı dış tehlikelere karşı savunmasız bırakacak olmasıydı. 827'den itibaren Danimarka Krallığı ile kötüye giden ilişkilerin varlığı bu nedenle bir tehdit haline gelmişti. 829 yılının ardından Karolenj dünyası hem iç hem de dış tehlikeler ile dolu yeni bir döneme girmektedir. İç savaş, Frankia'yı kaosa sürüklerken Vikingler bu kaos ortamından yararlanma fırsatına sahipti. İç savaşın başladığı 829 yılına kadar Karolenj Devleti'nin geçirdiği siyasi süreç ve İskandinavya ile ilişkiler şunu göstermektedir. Vikingler, Karolenj Devleti'nin yıkılış sürecine girmesinde bir faktör değildir. Karolenj Devleti, Şarlman'ın ölümünün ardından Louis'in devleti yönetmekte yaşadığı problemler ve Veraset Sistemi Sorunu'nun çözilememesi sonucu iç savaşa sürüklenmiştir.

¹¹⁰ Dönem yazarlarının Louis ve Charles'a toprak vermesi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Hans J. Hummer, *Politics and Power in Early Medieval Europe Alsace and the Frankish Realm, 600-1000*, (Cambridge: Cambridge University Press, 2005), 162. "Thegan's Life Of Louis" *Carolingian*, Dutton, 148-149. . Astronomer, *Son of Charlemagne*, 85-88. *Chronicles*, 121-125. "Nithard's Histories" *Carolingian Chronicles*, Çev. Bernhard W. Scholz, (University of Michigan Press 1999), 127-174.

İKİNCİ BÖLÜM

KAROLENJ İÇ SAVAŞI VE VİKİNGLER(829-843)

II.1 Giriş

Karolenj Devleti, Şarlman'ın ölümünden itibaren eski siyasi gücünden uzaklaşmıştır. Giderek artan iç sorunlar arasında Veraset Sistemi en etkili olmuştur. İmparator Louis'in, Veraset Sistemi'ni düzenlemekte sorun yaşaması oğulları Pepin, Louis ve Lothar ile arasının bozulması sonucunu doğurmuştur. Karolenj Devleti'ndeki iç sorunlar 829-840 yılları arasında aralıklı olarak isyanlar çıkmasına neden olmuştur. İsyanlar nedeniyle İmparator Louis bir dönem tahtını dahi kaybetmiştir. Fakat İmparator Louis'in tahtını geri kazanması iç sorunları sona erdirmemiştir. Karolenj Devleti, İmparator Louis'in soylular ve taht varisleri ile yaşadığı sorunlar nedeniyle bir kaosa sürüklenmiştir. Frankia'daki kaos 840 yılında İmparator Louis'in ölünce, Karolenj Devleti'nin parçalanmasına neden olmuştur. On dört yıllık süreç içerisinde taht mücadeleleri Frankia kıyılarının savunmasız kalmasına neden olmuştur. Şarlman döneminden beri Karolenj Devleti'ne karşı saldırgan bir politika izlemeyen Vikingler de bu dönemde saldırılarına yeniden başlamışlardır. İç Savaş ile paralel bir şekilde faaliyetlerine başlayan Vikinglerin, Batı Avrupa'da güç kazanmasını sağlayan faktör Karolenj İç Savaşı(829-843) olmuştur.

Bu bölümde odaklanılacak sorular şunlar olacaktır: Karolenj İç Savaşı'nın başlamasının asıl nedeni nedir? Lothar, dönem kaynaklarında yansıtıldığı gibi tek ve asıl suçlu mudur? Viking saldırılarının başlaması ile İç Savaş arasında nasıl bir bağlantı bulunmaktadır? Dönem kaynakları İç Savaş esnasında Viking saldırıları hakkında ne kadar bilgi vermektedir? İç Savaş'ın Karolenj Devleti'nin soylularına yararı olmuş mudur? Verdun Antlaşması'nın Karolenj Devleti'ne nasıl bir etkisi olmuştur? Bu sorular ışığında bu bölümün temel argümanı: Karolenj İç Savaşı'nın Frankia kıyılarında savunmasızlığa neden olması sonucu Vikinglerin, İç Savaş büyüdükçe daha etkili olmaya başladıklarıdır.

II.2 Karolenj Devleti'nde İç Savaşın Başlangıcı ve Başlangıç Nedenine Dair Yaklaşımlar

İmparator Louis'in ilk on beş yıllık hükümdarlığında çeşitli problemler ile karşı karşıya kaldığı görülmüştür. Karşılaştığı problemler arasında başı çekenler; Veraset sistemi, Yeğeni Bernard'ın isyanı, Şarlman dönemindeki yönetim anlayışı ve İmparatorluk unvanı sorunudur. Ayrıca İmparator Louis'e yönetimi boyunca soylular otorite oluşturmaları konusunda engel oluşturmuşlardır. İmparator Louis'in oğulları ile arasının bozulması ve bu nedenle yaşadığı sorunlar, Karolenj Devleti'ni bir iç savaşın eşiğine getirmiştir. Olayların başlangıç tarihi olan

829 yılında *Frank Kraliyet Yıllığı*'na ait kayıtlar sona ermektedir. *Frank Kraliyet Yıllığı* yerine bu tarihten itibaren *Bertin Yıllığı* tutulmaya başlanmıştır. Bu yıllık 829 yılının sonrasında Frankia'da yaşanan olaylar konusunda başlıca kaynak haline gelmiştir. Kayıt tutulması konusunda yaşanan bu değişiklik iç karışıklıkların yıllık yazımına bir etkisi olduğunu göstermektedir.¹¹¹ 829 yılına ait kaynaklar soyluların ve İmparator Louis'in oğullarının bir araya gelerek başlattıkları isyanı, ayrıntısı ile ele almaktan kaçınmıştır. Kaynaklar¹¹² incelendiğinde isyanın nedeninin, Louis'in yönetim anlayışının yarattığı karşıt görüşler olduğu görülmektedir. Ancak isyanın nedeni, Louis'in oğulları ve Frankia soyluları ile yaşadığı sorunlar olmak üzere ikiye ayrılabilir.¹¹³ Ancak araştırma eserleri, belli nedenler ışığında 829-830 isyanını incelemektedir. Dönem içerisindeki kaynakların, isyanı aktarırken ortaya koydukları farklılıklar bundan dolayı iyi yansıtılamamaktadır. Kaynaklar farklı senaryolara uyarken, eserlerin İmparator Louis'in yönetimi altında yazılması verilen ve verilmeyen bilgilere etki etmiştir.

Birincil kaynaklar isyanın başlangıcı konusunda iki farklı senaryo sunmaktadır. Bunların ilki Nithard'ın¹¹⁴ *Historiae*¹¹⁵ adlı eserinde sunulmaktadır. Bu eser, İmparator Louis'in oğlu Charles¹¹⁶ tarafından yazdırılmıştır. *Historiae* eserindeki senaryoya göre, hırslarının peşinden giderek babasına karşı hareket eden ve tüm olanların sorumlusu olan kişi Louis'in en büyük oğlu Lothar'dır.¹¹⁷ Tek ve en büyük suçlu Lothar'dır. Eserin anlatımı göze önüne alındığında Nithard tarafından ortaya koyulan senaryonun yanıltıcı olduğu söylenebilir.¹¹⁸ Sonuçta, Dazlak Charles'ın emri ile yazılmış olan bir eserde Lothar'ın masum gösterilmesi beklenemez.

Nithard'ın anlatımını destekleyerek Lothar'ı baş suçlu olarak gösteren başka bir eser daha vardır. Aziz Paschasius Radbertus(d.785-ö.865) tarafından kaleme alınan *Wala'nın*

¹¹¹ Frank Kraliyet Yıllığı'nın bu yıl sona ermesi tamamen isyana bağlanamaz ancak isyanın bu değişimde bir payı olduğu da göz önüne alınmalıdır.

¹¹² Döneme ait mektuplar, eserler, yıllıklar, şiirler.

¹¹³ "Royal Frankish Annals" *Carolingian Chronicles*, Çev. Bernhard W. Scholz, (University of Michigan Press 1999), 7; *Early Lives Of Charlemagne By Eginhard And The Monk Of St.Gall*, A.J. Grantz(Edt), (Chatto & Windus 1922), XI-XIV. *The Annals Of St.Bertin*, Çev. Janet Nelson, (Manchester University Press,1991).

¹¹⁴ Nithard, Şarlman'ın yeğenidir.

¹¹⁵ Charles'ın safında savaşması nedeniyle iç savaşı temel alan başlıca kaynaktır.

¹¹⁶ Charles, araştırma eserlerinde Dazlak lakabı ile bilinmektedir.

¹¹⁷ Dazlak Charles'ın emri ile Nithard tarafından 840-843 yılları arasında yazılan tarih eserinin adı *Historiae*'dir. Siyasi bir propaganda amacıyla yazılan eser Charles'ın masumiyeti ve Lothar'ın haksızlığı temeliyle bilgilerin manipüle edildiği örnekler ile doludur. Charles'a veya İmparator Louis'e herhangi bir hata ya da suç yüklenmez. Hatta olaylara neden olmalarından bahis bile edilmez.

¹¹⁸ "Nithard's History", *Carolingian Chronicles*, Çev. Bernhard W. Scholz, (University of Michigan Press 1999). Rosamund McKitterick, *The Frankish Kingdoms Under the Carolingians 751-987*, (London & New York: Longman, 1983), 169-170.

Hayatı(Vita Walae) adlı eser Şarlman'ın kuzeni Aziz Wala'nın hayatını anlatmaktadır. Öte yandan eserde Wala'nın İmparator Louis ile oğulları arasında yaşanan anlaşmazlıktaki konumuna da değinilmektedir. Radbertus eserinde alegorik bir anlatım izleyerek konuya farklı bir anlatımla yaklaşmaktadır. Alegorik anlatım içerisinde Radbertus, İmparator Louis için Justinianus ve Lothar için Honorius isimlerini kullanmaktadır. Kullandığı sembolik karakterler aslında yazarın düşüncelerini ortaya koymaktadır. İmparator Louis, Doğu Roma İmparatoru Justinianus'a¹¹⁹ benzetilmekte ve Justinianus gibi büyük bir İmparator olarak anlatılmaktadır. Honorius¹²⁰ ise pek başarılı bir hükümdar değildir. Radbertus kullandığı bu isimle Lothar'ı aşağılamaktadır. Louis'i yüceltirken oğullarını karşısına almasına neden olan olaylara değinmemektedir. Radbertus, Lothar'ı olayların nedeni, Wala'yı ise hak ettiği değeri görmemiş bir kahraman olarak yansıtmaktadır.¹²¹ Ancak Radbertus'un da eserinde aynı Nithard gibi, olayların sorumlusunu Lothar olarak göstermektedir. Buna rağmen Lothar'ı isyana sürükleyen nedeninin ne olduğuna değinilmemesi şüphe uyandırıcıdır. Çünkü Louis'in kötü yönetimi sonucu Karolenj Devleti iç savaşa sürüklenmiştir. Bu nedenle yönetime yakın kaynaklar olayların nedenine değinmekten kaçınmakta ve bu sayede Louis'i zan altında bırakmamaktadırlar.¹²²

Kaynakların sunduğu ikinci senaryo yaşanan olayların başlamasına sebep olan faktörün soylular olduğudur. Özellikle Astronomer¹²³ ve Trier'li Thegan¹²⁴ tarafından yazılan biyografiler olayların İmparator Louis'in yönetimine karşı olan soylular tarafından başlatıldığını belirtmektedir. Ayrıca *Bertin Yıllığı* da 830 yılında yaşanan karışıklığı anlatırken İmparator'un oğullarına destek veren soyluları öne çıkarmaktadır. Hatta Radbertus da soyluların yaşanan olaylar da önemli bir yeri olduğunu belirtmektedir. Görüldüğü üzere soyluların oynadığı rol üzerine farklı kaynaklar benzer noktalar sunmaktadır. İsyen esnasında da soylular ve oğulların işbirliği halinde olduğu kaynakların birleştiği bir noktadır. Kaynaklar,

¹¹⁹ İmparator Justinianus ve dönemi hakkında ayrıntılı bilgi için; *The Cambridge Companion to the Age of Justinian*, Edt. Michael Maas, (Cambridge University Press, 2005).

¹²⁰ İmparator Honorius ve dönemi hakkında ayrıntılı bilgi için; Stephen Mitchell, *A History of the Later Roman Empire, AD 284–641*, (Wiley Blackwell, 2015), 92-119.

¹²¹ *Charlemagne's Cousins Contemporary Lives Of Adalard And Wala*, Çev. Allen Cabaniss, (Syracuse University Press, 1967), Chapter 10, 167-173.

¹²² Kaynaklardaki bu taraflılığın, araştırma eserlerinde Lothar'ın asıl suçlu olarak gösterilmesine neden olduğu durumlar da olmuştur. Ancak 829 yılına giden süreç göstermektedir ki olayların başlamasına neden olan Louis'in yönetimidir.

¹²³ Astronomer'ın gerçek kimliği konusunda kesin bir bilgi yoktur. Ayrıntılı bilgi için; Astronomer, *Son of Charlemagne; A Contemporary Life Of Louis The Pious*, Çev. Allen Cabaniss, (Syracuse University Press, 1961), 6.

¹²⁴ Thegan'ın hayatı ile ayrıntılı bilgi için; *Charlemagne and Louis the Pious: Lives by Einhard, Notker, Ermoldus, Thegan and The Astronomer*, Çev. Thomas F.X. Noble, Edt. Thomas F.X. Noble, (Pennsylvania: Pennsylvania State University Press, 2009), 187-188.

geleceğin hükümdarları olan oğulların soylular tarafından kandırıldığı konusunda fikir birliği etmiştir. Ancak yine oğulları isyana destek vermeye sürükleyen sebebin ne olduğu konusuna pek değinilmemektedir. Soylular ön plana çıkarılmakta ve İmparator Louis yine yüceltilmektedir.¹²⁵ Asıl odaklanılması gereken nokta ise yine kaçırılmaktadır. Soyluların ve oğullar kime karşı bir araya gelmiştir? Sorunun cevabı İmparator Louis'dir. O halde isyanın nedenleri arasında İmparator Louis de önemli bir yer tutmalıdır. Nitekim Charles'a toprak verilmesinden daha öte bir neden olmalıdır. Hem soyluların hem de oğulların ortak sorunu İmparator Louis'in yönetimidir. Louis'in yönetim anlayışı, iki tarafın bir noktada buluşmasını sağlamıştır. Kısacası kaynaklar Lothar'ı iç savaşın suçlusu olarak göstermesine rağmen asıl suçlunun İmparator Louis'in kötü yönetimi olduğu vurgulanmalıdır.¹²⁶

Liderliğini Tours'lu Hugh ve Orleans'lı Matfred'in¹²⁷ yaptığı soyluların çıkarları için hareket ettiği belirtilmektedir. Ancak kaynaklar soyluların neden böyle bir tavır içerisinde olduğu hakkında kasıtlı olarak ayrıntılı bilgi vermemektedir. Özellikle *Bertin Yıllığı* isyancıların amacını açıklarken isyanın nedeninin Louis olduğunu belirtmektedir: “*Plan onu(Louis) tahttan indirmek, üvey annelerini(Judith) ve Bernard'ı yok etmektir*”¹²⁸. *Bertin Yıllığı*'na göre isyancılar tarafından ülkenin kötü yönetilişinin sorumlusu olarak Saray Nazırı ve Septimanya Dükü Bernard ile İmparatoriçe Judith görülüyordu. İmparator Louis ise bu kişilerin etkisi altında kalmış biriydi. Soyluların ihanet içindeki düşüncelerin etkisinde taht varislerini kullandıkları ve şeytani bir yapıya sahip oldukları imgesi yaratılıyordu. Yıllığa girilen bu kayıt aslında olayın nedeninin doğrudan İmparator Louis'in yönetimi olduğuna dair bir göstergedir.¹²⁹ Zaten tahta çıktığından İmparator Louis'in problemler yaşadığı görülüyordu. Bu problemler, sonunda bir iç savaşa neden olmuş gibi gözükmektedir.

814 yılında Şarlman'ın ölümü ile Karolenj Devleti'nin tek hükümdarı olan Louis, ilk yıllarından itibaren saray yönetiminde birçok değişikliğe gitmiştir. Açıkçası süreç içerisinde Louis'in yerel güçleri yönetmek konusunda problem çektiği anlaşılmaktadır. Bu durum Louis'in, Şarlman ile olan farklılığından kaynaklanıyor olabilir. Örneğin; tüm gücü elinde bulunduran otoriter bir yönetim sürdüren Şarlman döneminde sınırlar önemli ölçüde

¹²⁵ St.Bertin, 21-24. “Thegan's Life Of Louis”, *Carolingian Civilization: A Reader*, Edt. Paul Edward Dutton, (Canada: Broadview Press 1996), 141-156. Astronomer, *Son of Charlemagne*, 89-94.

¹²⁶ İmparator Louis'in, veraset sistemi sorununu çözmemesi sonucu bu isyan çıkmıştır. Ancak kaynakların bu soruna değinmediği görülmektedir. Karolenj Devleti'nin çöküş sürecini başlatan olay konusunda asıl sorumlunun anlaşılması gerekmektedir.

¹²⁷ İmparator Louis'in 829 yılı öncesinde yönetimden uzaklaştırdığı iki soyludur.

¹²⁸ St.Bertin, 21.

¹²⁹ St.Bertin, 21.

genişletilmiştir. Ancak babasını takiben tahta çıkan İmparator Louis babasından çok farklı bir yönetim anlayışı izlemiştir. Daha merkezi hale getirmeye çalıştığı Karolenj Devleti'nin yayılmacı anlayışı İmparator Louis tarafından terk edilmiştir. Birbirinden farklı karakterlere sahip iki hükümdarın arka arkaya hükümdar olması, Louis tahta çıktığında onun yönetiminin kabullenilmesini zorlaştırmıştır.¹³⁰ Bölgesel lordların ülke yönetiminde taşıdığı önem Karolenj Devleti'nde çok yüksektir. Bu nedenle yönetimi merkezileştirme hamlesinin soylular tarafından hoş karşılanmaması ve bu hoşnutsuzluğun iç savaşa neden olduğu düşünülebilir.

Louis ile soyluların içinde bulunduğu anlaşmazlığın 820'li yıllarda giderek arttığına dair kanıtlar da bulunmaktadır. Örneğin; İmparatoriçe Judith'in yönetimde giderek söz sahibi olması ve Bernard'ın Saray Nazırı olmasının tepki çektiği yıllıklara yansıyan bir durumdur. Öyle ki Judith kendi istediği kişileri yönetime getirmeye başlamıştır. Bu bilgiler isyancıların *Bertin Yıllığı*'nda belirtilen amaçlarını da açıklamaktadır.¹³¹ Judith ve Bernard'a duyulan ortak nefret ve beğenilmeyen Louis yönetimi olaylarda hem oğulları hem de soyluları birleştiren noktalar olmuştur.

İç savaşın başlangıcı konusunda farklı yaklaşımların bulunduğu görülmektedir. İç savaş başlatan olayın başlıca faili olarak ise aslında ne soylular ne de Lothar öne sürülmemelidir. İmparator Louis'in otorite kurmak için çabalaması soylular ile arasında anlaşmazlığa sebebiyet vermiştir. Bernard ve Judith'in İmparator Louis üzerindeki etkisi soylular ile olan çekişmenin artmasına neden olmuştur. Louis'in, eşi Judith'in etkisi altında bir yönetim sergilemesi soylular gibi oğullarının da tepki göstermesine ve babalarına karşı cephe almasına sebep olmuştur. Bu durumun, 829 yılına kadar ilerleyen süreç içerisinde babalar ile oğulların arasını bozduğu ortadadır. Bütün faktörler birleştiğinde oklar İmparator Louis'i göstermektedir. Çünkü sergilediği yönetim öncelikle soyluların desteğini kaybetmesine sebep olmuştur. Devamında ise eşinin etkisinde bir yönetim sergilemesi hem soylular hem de oğulları ile arasının daha da kötüleşmesine neden olmuştur. Sonucunda, veraset sisteminin yeniden düzenlenmesi iç savaş başlatan olay olmuştur.

Divisio Imperii emirnamesi yayımlandığında Charles henüz doğmamıştır. Bu nedenle İmparator Louis, oğlu Charles'a yöneteceği bir bölge vermek istemiştir. Sonucunda İmparator Louis tarafından Alamanya bölgesi yönetmesi için Charles'a verilir. Lakin Alamanya bölgesi

¹³⁰ Mayke de Jong, *The Penitential State*, (Cambridge: Cambridge University Press, 2009), 34.

¹³¹ Pierre Riché, *The Carolingians The Family Who Forged Europe*, Çev. Michael Idomir Allen, (Philadelphia: University Of Pennsylvania Press, 1993), 151. *St.Bertin*, 21-22.

en büyük evlat Lothar'ın yönetim alanına dâhil¹³² olan bir bölgedir.¹³³ İmparator Louis'in bu kararı tetikleyici bir hamle olmuştur. Charles'a toprak verilerek veraset sisteminin değiştirilmesinin İmparator Louis'e tepki gösterilmesine neden olduğu söylenebilir. Bu konuda en ayrıntılı bilgileri Nithard aktarmaktadır. Ancak Nithard, paylaşımı anlatırken eserinde önemli ancak doğruluğu şüphe içeren bilgiler vermektedir. Nithard'ın anlatımına göre isyan şu şekilde gerçekleşmiştir:

*"Charles'ın doğumunun ardından Louis daha önce oğulları arasında toprakları paylaştığı için ne yapacağını bilemedi. Louis oğullarından yardım istediğinde Lothar razı oldu ve Charles, Krallığından hangi bölümü isterse vereceğine yemin etti. Ayrıca gelecekte tüm düşmanlara karşı Charles'ın koruyucusu ve savunucusu olacağına söz verdi. Ancak Hugo, Matfrid ve diğerleri tarafından baştan çıkarıldıktan sonra yaptığından pişman oldu ve yaptığıı iptal etmeye çalıştı. Babasına komplo kurarak Bernard denen bir adamı göreve getirtti. Bernard ise İmparatorluğun gücünü yükselteceğine sömürdü. Bu arada Alamanya Charles'a verildi. Lothar sonunda şikayet edecek güzel bir sebep bularak kardeşlerini ve tüm halkı İmparatorlukta düzeni ve otorite yeniden oluşturmaya çağırdı."*¹³⁴

Öncelikle, Lothar'ın böyle bir izni vermesini gerektiren hiçbir zorunluluğu yoktur. Ayrıca Charles'a hayatı boyunca koruyucu olmaya yemin etmesini gerektiren bir durum da yoktur. İmparator'un, oğlu Charles'a diğer oğullarının sınırlarından toprak vermesi gibi bir zorunluluğu yoktur¹³⁵. Aslında İmparator Louis, geniş Karolenj Devleti topraklarından uygun herhangi bir bölgeyi oğluna verebilir. Bu sayede diğer oğullarından tepki çekmeyebilir. Ancak Nithard verdiği bilgileri anlatımı ile öyle bir sunmaktadır ki Lothar'ın bir hain olduğu algısı oluşmaktadır. Nithard'ın eserinde Lothar sözünde durmamaktadır ve İmparator Louis ile küçük oğlu Charles'ın hiçbir suçu yoktur. Hatta ilerleyen yıllarda Karolenj Devleti için bir problem haline gelen Bernard'ın yönetime girişinden dahi Lothar sorumlu tutulmaktadır. İlaveten Lothar'ın verdiği izin ve ettiği yemin hakkında başka herhangi bir kaynakta geçen bahis yoktur. Nithard, izlediği anlatım ile bütün suçların sorumlusu olarak Lothar'ı göstermektedir. Bu

¹³² Lothar'ın olayların içerisinde aktif bir şekilde yer almasında yine aynı durum etkindir.

¹³³ *Annales Xantenses et Vedastini*, Edt. B.De Simson, MGH, (Hannover:, 1909), 7. McKitterick, *Carolingians*, 181. Timothy Venning, *A Chronology of Early Medieval Western Europe 450–1066*, (Routledge, 2018), 309. "Nithard's History", *Chronicles*, 131. Marios Costambeys & Matthew Innes & Sean Mclean, *The Carolingian World*, (Cambridge University Press, 2011), 214-215.

¹³⁴ "Nithard's History", *Chronicles*, 131.

¹³⁵ Burada adı geçen yemin muhtemelen Lothar tarafından babasına 839 yılında verilen yemindir. Nithard burada bilerek ya da hata yaparak bu tarihi on yıl önceye almaktadır. Bu hata olayların sorumlusunun bir anda Lothar olarak gözükmesine neden olmaktadır. Bknz; "Nithard's History", *Carolingian Chronicles*, 131.

sayede İmparator Louis ve Charles'ın aklanmasını sağlamaktadır. Nithard'ın anlatım tarzı, sunduğu bilgilere olan güveni azaltmaktadır. Thegan ise yazdığı biyografide İmparator Louis'in Charles'a toprak vermesinin kardeşleri kızdırdığından bahsetmektedir. 836-837 yıllarında, daha önce yazılmış bir eser olarak Nithard'ın iddia ettiği herhangi bir bilgi vermemesi de İmparator Louis'e karşı bakış oluşmasına neden olmaktadır. Nitekim Nithard'ın verdiği bilgilere Astronomer tarafından yazılan ayrıntılı biyografide de rastlanılmamaktadır.¹³⁶

Açıkçası Louis'in oğlu Lothar'dan bölge alarak Charles'a vermesi bir nevi oğulları üzerinde bir güç göstergesidir. Ayrıca verilen bölgeler arasında İmparatoriçe Judith'in ailesine ait olan Rhaetia, Alsace ve Burgondiya'nın bir kısmının bulunması Judith'in İmparator üzerindeki etkisinin göstergesidir. Bu nedenle Louis'in oğullarını karşısına aldığı söylenebilir. Belki de Judith'in etkisi nedeniyle İmparatorluğun başka yerlerinden değil de Lothar'ın yönetim bölgesinden Charles'a toprak verilmekteydi.¹³⁷

Soylular ve oğulların ilişkisi için ise basit bir cevap ile bağlantı kurulabilir. Soylular kendi aralarında bir isyan başlattıkları takdirde etkili olabilmeleri zordur. Ancak bir taht varisi durumu isyancılar lehine çevirebilir. Yani isyan için meşru bir varis etrafında bir oluşum meydana getirilerek harekete geçilmelidir.¹³⁸ Nitekim soylular, aynı tip isyan girişimini 818 yılında Şarlman'ın torunu Bernard etrafında toplanarak yapmıştır. 829 yılında oğulların, babaları İmparator Louis ile ters düşmesi, hükümdar ile arası bozuk olan soylular için de bir fırsat olmuştur. Bundan dolayı Lothar'ın liderlik ettiği isyanın soylular tarafından desteklendiği ve İmparator Louis'e karşı bir ittifak oluşturulduğu düşünülebilir.

II.3 İç Savaşın İlk Aşaması: 829-830 İsyanı

829 yılının Ağustos ayında Worms şehrindeki genel kurulda İmparator Louis, oğlu Charles'ı¹³⁹ Alamanya Kralı yapmıştır. Bu karar iç savaşı başlatan kıvılcımı olarak araştırma eserlerinde yer etmektedir.¹⁴⁰ Fakat *Bertin Yıllığı* ve *Frank Kraliyet Yıllığı* toprak verme olayını

¹³⁶ Astronomer, *Son of Charlemagne, 89-94. Nithard's History*, *Chronicles*, 131-133. "Thegan's Life Of Louis", *Carolingian*, 141-156. Nithard'ın taraflı anlatımına değinen bir diğer eser Mayke de Jong, "The Empire that was always Decaying: The Carolingians (800-888)" *Medieval Worlds : Comparative & Interdisciplinary Studies*, volume 1, issue 2, 6 – 25. Ancak bu olayın sadece bardağı taşıran damla olarak görülmesi gerekir. Nithard'ın kullandığı manipülatif anlatım dahi, Charles'a toprak verilmesine sert tepki koyulduğunu göstermektedir

¹³⁷ Riché, *The Carolingians*, 150-152. Costambeys, *World*, 214-215.

¹³⁸ McKitterick, *Carolingians*, 170.

¹³⁹ Bu esnada 6 yaşındadır.

¹⁴⁰ Susan Wise Bauer, *Ortaçağ Dünyası*, Çev. Mehmet Morali, (Alfa Yayınları 1.Basım, Nisan 2014), 466. *The New Cambridge Medieval History Volume 2 c.700–c.900*, Edt. Rosamund McKitterick, (Cambridge University Press 2008), 142-143. Janet Nelson, *Charles The Bald*, (Singapur: Longman, 1992), 87-88. Erik Goosmann, *Memorable Crises-Carolingian Historiography and the Making of Pippin's Reign, 750-900*, (Yayımlanmış

hiçbir şekilde anmamaktadırlar. İsyanı başlatan olay yıllıklara göre askeri bir sefere çıkılmasının soylular tarafından istenmemesidir. Yıllardır Louis'in yönetiminden memnun olmayan soylular en başta Pepin'in liderliğinde İmparator Louis'e karşı harekete geçerler. 830 Nisan ayında Lothar'ın da isyana katılmasıyla daha da ciddi bir tehlike halini alır. Soylular ve taht varisleri tarafından oluşturulan isyancılar komitesi sonunda ülke yönetimini devralır. Yönetimi devralmaları kansız bir şekilde gerçekleşir. İlerleyen süreçte Compiègne şehrinde babaları İmparator Louis ve kardeşleri Charles'ı kontrol altına alan isyancılar burada bir görüşme gerçekleştirir.¹⁴¹

Bu görüşme, Lothar'ın liderlik ettiği isyancı gücün kuvvetini göstermektedir. Louis burada Radbertus'un aktardığına göre şu sözleri kullanmıştır:

“Bugün daha önce hiçbir halkın yapmadığını yaptınız. Çünkü ben kendimden önce hiçbir Kralın yapmadığı şeyleri yaptım. Böyle kötü bir olayı barışçıl sonuçlandıran Tanrı'ya şükürler olsun. Şimdi huzurunuzda ciddiyetle söylüyorum. Bir daha sizin tavsiyenizi almadan bir şey yapmayacağım. İmparatorluğun, benim ve sizin buyurduğunuz şekilde yönetileceğini belirtiyorum. Yargıladığınız kadına(Judith) ise hayatımı adadım. Sizin uygulanmasını istediğiniz yasalara göre onun suçu benimdir. Her şeye rağmen kutsal kıyafetin altında yaşayarak günahının cezasını ödemelidir.”¹⁴²

İmparator Louis'in yaptığı konuşmadan yola çıkarak anlaşılmaktadır ki Louis'in oğulları ve destekçileri yönetimde tamamen söz sahibi olmuşlardır. İlaveten Lothar ve soyluların yönetim üzerinde baskı oluşturması üzerine İmparator Louis'in Compiègne'de kendine ve eşine yöneltilen suçlamaları kabul ettiği görülmektedir. Radbertus tarafından kaleme alınan bu sözlerin yalan olması ihtimali düşüktür. Eseri yazan kişinin Louis'i büyük bir hükümdar gibi göstermeye çalışıyor olmasının yanısıra 822 yılında gerçekleştirdiği günah çıkarma konuşması Louis'in bu sözleri söylemiş olma ihtimalini arttırıyor. Yönetimde oluşan baskı düşünüldüğünde bu ihtimal ayrıca mantıklı gözükmektedir. Fakat Louis'in bu sözleri baskı altında söylemiş olduğu da kuvvetli bir ihtimaldir. Bu sayede isyancıların Louis hakkında ne düşündüğü bizzat Louis'in ağzından çıkan sözlerle anlatılmaktadır.

Doktora Tezi, Amsterdam Üniversitesi Press,2013), 119. Bu eserler 829 yılında Dazlak Charles lehine veraset sisteminde yapılan değişikliği, iç savaşı başlatan olay olarak kabul etmektedir.

¹⁴¹ “Royal Frankish Annals” *Chronicles*, 124-125. Jong, *State*, 41. *Annales Mettenses Priores*, Edt. B. De Simson, MGH, (Hannover: Hahn, 1905), 95-98. *Annales Xantenses*, 7. *St.Bertin*, 21-22. “Thegan’s Life Of Louis”, *Carolingian*, 149.

¹⁴² *Charlemagne's Cousins*, 168.

Lothar'ın, Karolenj Devleti'nin yönetimini ele almasından İmparator Louis dışında en çok etkilenen İmparatoriçe Judith ve Saray Nazırı Bernard olmuştur. Bernard İspanya'ya kaçmak durumunda kalmıştır. İmparatoriçe Judith ise erkek kardeşleriyle birlikte bir manastıra kapatılmıştır. Zaten Louis'in "*Her şeye rağmen kutsal kıyafetin altında yaşayarak günahının cezasını ödemelidir.*" cümlesindeki kasıt da manastır yaşamıdır.¹⁴³

Babasının adına yönetime başlayan Lothar'ın ilk hamlelerinden biri Worms'ta alınan kararları iptal etmek olmuştur. Bu esnada İmparator Louis ile oğlu Charles ev hapsinde tutulmuştur. Bu süreç içerisinde Louis'in konumu Astronomer'in deyiimiyle "*İsmen İmparator*" olmuştur. Kısacası Judith'in hapsedilmesi ve İmparator Louis'e karşı bir güç oluşturulmasıyla isyan belli bir başarı kazanmıştır.¹⁴⁴

Fakat başarılı bir şekilde Louis'in yönetimi üzerinde güç oluşturan bu isyan kısa süre içerisinde çökmüştür. Olayların İmparator Louis lehine dönmesine sağlayan belli gelişmeler olmuştur. En başta dikkat edilmesi gereken isyanın iki aşamadan oluştuğudur. İlk aşamada isyancılar yönetimde ciddi anlamda kontrol sahibi olmuşlardır. Ancak İmparator Louis bu esnada dini anlamda sahip olduğu desteği kullanmıştır. İmparator Louis tarafından daha fazla toprak vaat edilen Pepin ve Louis de ilerleyen süreçte isyancılara cephe alınca siyasi güç bir anda isyancıların aleyhine dönmüştür. Bu sayede Louis tekrar Karolenj Devleti'nin kontrolünü sağlamıştır. Lothar, kardeşleri Louis ve Pepin sayesinde babası Louis'in topladığı desteği görünce isyanı sona erdirmek zorunda kalmıştır. İsyan savaşı bir şekilde sona ermiş olsa da ülke yönetimine ciddi bir etki yapmıştır.¹⁴⁵ İsyanın başlangıcında İmparator Louis'in oğullarının yönetimi ele geçirmesini sağlayan faktörün soyluların desteği olduğu görülmektedir. Aynı desteğin İmparator Louis'e Pepin ve Louis sayesinde dönmesi Lothar'ın ele geçirdiği iktidarı kısa sürede kaybetmesine neden olduğu düşünülebilir. Dikkatlerden kaçmaması gereken nokta soyluların giderek artan önemi ve ülke siyasetinde belirleyici konuma yükselmeye başlamaları olmalıdır.

İsyanın ülke yönetiminde yarattığı etkiyi görmek için yayınlanan emirnamelere yoğunlaşmak gerekir. 829 Ağustos ayı ile 831 Şubat ayı arasında yayınlanmış emirname yoktur. Bu bilgiden yola çıkarak isyanın 829 sonunda başlayıp bir yıl boyunca devam ettiği varsayılabilir. Ayrıca süreç içinde yayımlanmış bir emirnamenin olmayışı isyan içinde ya hiç

¹⁴³ Judith, isyanın başından itibaren Bernard ile ilişki yaşamakla suçlanmıştır. Ayrıntılı bilgi için; Astronomer, *Son of Charlemagne*, 90-91.

¹⁴⁴ Riché, *The Carolingians*, 153. Astronomer, *Son of Charlemagne*, 91.

¹⁴⁵ "Nithard's History", *Chronicles*, 131-133. *Charlemagne's Cousins*, 169-173. *St.Bertin*, 21-22. Astronomer, *Son of Charlemagne*, 89-94

ya da çok az sayıda olduğunu göstermektedir. Nitekim Frankia'nın yönetimindeki problemler zaten Karolenj Devleti'nin genişlemesini bir süredir durdurmuştu.¹⁴⁶ Bu sayede isyanın ülke yönetimini aksattığı görülmektedir. İsyanın, Karolenj Devleti'ni yönetilemez duruma sürüklemesi başta Vikingler olmak üzere dış güçleri¹⁴⁷ saldırıya teşvik etmeye başlamıştır.

İmparator Louis'e karşı oluşan isyan ülkenin durumunun anlaşılmasını sağlamaktadır. İlk on beş yılda yayınlanan emirnameler ve yollanan *missi*¹⁴⁸ adlı imparatora bağlı görevliler ile Louis'in ülkeyi yönetmekte sorun yaşadığı açıkça ortaya çıkmış oldu. Soyluları yönetmekte zorlanan Louis'in döneminde önce askeri genişleme durduğu dikkat çekmektedir. Ayrıca bu dönemde Şarlman'ın aksine kale ve donanma gibi savunma önlemlerinin ihmal edildiği görülmektedir. Ülkede soyluların askeri açıdan barındırdığı önem düşünüldüğünde Louis, ülke savunmasını yönetemez hale gelmiştir. Meydana gelen isyan bu nedenle önemlidir. Karolenj Devleti'nin yaşadığı sorunlar ilk olarak 829-830 yıllarında yaşanan isyan ile patlak vermeye başlamıştır. Sonucunda Louis tekrar kontrol sahibi olsa dahi Karolenj Devleti'nin güçsüzlüğü ortaya konmuş oluyordu.

İsyanın bastırılmasının ardından İmparator Louis tarafından otoritenin tekrar sağlanmaya çalışıldığı görülmektedir. 831 Şubatında yayınlanan *Regni Divisio*(*Krallığın Bölünmesi*) emirnamesine isyan sonucunda Louis'in güç kaybettiği açıkça göze çarpmaktadır. Kendisinin tahtı yeniden kazanmasını sağlayan oğulları Pepin ile Louis bu emirname ile sahip oldukları yönetim bölgelerini genişletmekteydiler. Aynı emirname ile isyanın çıkmasına sebep olan Charles da daha fazla toprak kazanıyordu. Lothar'ın ise adı dahi anılmamaktaydı. İsyan esnasında İspanya'ya kaçan Bernard'ın görevini halen koruduğu görülürken Guntbald adlı bir din adamının Louis'e baskı yaptığı kaynaklarda yer etmektedir. Guntbald, Louis için ulaklık yapıp oğulları Pepin ve Louis'in desteğini almasını sağlayan din adamıdır. Şimdi ise mevki istemektedir. Tüm bunlar göstermektedir ki isyanın sonunda Louis tahtını korumuştur. Ancak Louis dışında ki karakterler bu isyandan güçlenerek çıkmıştır. Lordlar bir tehdit olduklarını göstermiştir. Lothar, toprak hakkını savunacağını açıkça ortaya koymuştur. Pepin ve Louis toprak kazanırken Bernard mevkiini korumuştur. İmparator Louis ise halen otorite problemlerini aşmak için çabalamaktadır. Ancak oğlu Charles'ı desteklemekten de

¹⁴⁶ İmparator Louis ve oğullarına ait yayınlanan emirnamelerin bulunduğu edisyon eserdir. *Capitularia Regum Francorum II*, Edt. Alfredus Boretius, MGH, (Hannover: Hahn, 1897), 2-20.

¹⁴⁷ Bretonları, Endülüs Emevi Devleti, Müslüman korsanlar, Slav ve Sakson kavimleri

¹⁴⁸ Missi olarak geçen elçiler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz; Jan Clauß (Münster), "Imports and Embargos of Imperial Concepts in the Frankish Kingdom. The Promotion of Charlemagne's Imperial Coronation in Carolingian Courtly Culture", *Transcultural Approaches to the Concept of Imperial Rule in the Middle Ages*, Edt. Christian Scholl & Torben R. Gebhardt & Jan Clauß, (Peter Lang, 2017), 77-116.

vazgeçmemektedir. Louis'in değişmeyen ve hatta isyanın sonuçları nedeniyle kötü giden otoritesi ve yönetim anlayışı yeni sorunlar için kapı açmaktadır.¹⁴⁹

İmparator Louis'in yönetimi geri almasının ardından birçok isyancı yargılanmıştır. Bu yargılamalarda taht varisi olan oğullara herhangi bir ceza verilmemiştir. Ancak isyanda rol oynayan soylular ölüm ve sürgün cezalarına çarptırılmışlardır. Aynı yargılamada İmparatoriçe Judith, isyancıların ona karşı yaptığı suçlamalardan aklanmıştır. Soyluların cezaları sonradan sürgüne çevrilirken temel neden olarak idam sonucu oluşabilecek tepki gösterilebilir. Aynı neden taht varislerine ceza verilmemesi konusunda da öne sürülebilir.¹⁵⁰

II.4 İç Savaşın İkinci Aşaması: 833-34 İsyanı

830 yılında meydana gelen isyan İmparator Louis'e yönetimde bir şeyleri değiştirmesi konusunda açıkça bir mesajdı. Ancak ne yönetim konusunda ne de oğulları ile ilişkisinde İmparator Louis herhangi bir yenilik getirmemiştir. Üstelik kendisini kurtaran oğulları Pepin ve Louis ile arası bozulmuştur. Hatta 832 yılında oğlu Louis ile savaşın eşiğine dahi gelmiştir.¹⁵¹ İsyan sonrası baba oğul ilişkileri göstermektedir ki her iki taraf da çıkarları doğrultusunda bir araya gelmişlerdir. *Bertin Yıllığı*'nda bulunan kayıt Oğul Louis'i isyana sürükleyen nedenin ilk isyan ile bağı olduğunu ortaya koymaktadır:

*“Louis özgür olan ve olmayan tüm Bavyeralılar ve toplayabildiği tüm Slavlar ile bir süre önce babası tarafından kardeşi Charles'a verilen Alamanya'ya saldırıp yakıp yıkmayı, yağmalamayı ve kendi krallığına eklemeyi planlıyormuş. Ardından o(Alamanya) krallıkta bulunan tüm sadık insanları alıp her şey tamamlandığında aynı orduyla Frankia'ya saldırıp elinden geldiğince babasının krallığını işgal ve fetih edecekti.”*¹⁵²

Öncelikle oğul Louis'in isyanındaki temel hedeflerinden biri olarak, kardeşi Charles'a ilk isyan öncesinde verilen Alamanya'nın gösterilmesine dikkat çekilmelidir. Oğul Louis yıllıkta geçen orduyu kurmuş hatta babası ile karşı karşıya dahi gelmiştir. Ancak sonunda yeterince güç toplayamamış olacak ki babasından af dilemiştir. Oğul Louis'in af dilemesine rağmen babasıyla problem yaşadığı ortadadır. Nitekim 830 yılında İmparator Louis'e, Karolenj

¹⁴⁹ Regni Divisio emirnamesi için *Francorum II*, 20-24. Gunbald'ın isyandaki önemi için “Nithard's History”, *Chronicles*, 131-133. Riché, *The Carolingians*, 154.

¹⁵⁰ Nelson, *Charles The Bald*, 89. Verilen cezalar ile ilgili Nithard's History”, *Chronicles*, 133. “Thegan's Life Of Louis”, *Carolingian*, 149. McKitterick, *Carolingians*, 170.

¹⁵¹ Elizabeth F. Ward, *The Career of The Empress Judith (819-843)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, (University of London, 2002), 155. *St.Bertin*, 24-28.

¹⁵² *St.Bertin*, 24.

tahtını geri kazanmasında yardım etmesine neden olan nokta sevgi değil kendisine vaat edilen topraklardır. Ayrıca Pepin de Akitanya’da problemler yaşamaktadır. Babasından hak ettiği değeri görmediğine inanması Pepin’in gelen emirlere itaatsizlik etmesine ve babası ile zaten bozuk olan ilişkisinin kötüleşmesine sebep olmuştur. En büyük evlat Lothar’ın ise babasının yönetiminden memnun olmadığı bilinmektedir.¹⁵³

İmparator Louis’in, yönetimi geri kazanmasının ardından oğulları ile yaşadığı problemlerin devam ettiği görülmektedir. Babaları ile sorun yaşayan üç kardeş 833 yılında babalarını yeniden tahttan indirmek için yeniden isyan başlatmıştır. Kardeşler Rotfeld’de ordularını topladığında Lothar’ın yanında Papa IV.Gregorius’un bizzat kendisi bulunmaktadır. Papa Gregory’nin sadece barışı sağlamak için orada bulunduğunu söylemesine rağmen Lothar’ın, safında Batı Hristiyanlığının en önemli din adamını bulundurması isyan açısından hayatidir. Papa’nın varlığı Lothar’ın taht iddiasında meşruiyetini ve haklılığını kuvvetlendirmesi için bir araçtır. Ayrıca *Liber Pontificalis*’te Papa’nın Lothar’ın tarafında olmasından dolayı din adamlarından gelen yoğun tepkiye dair bahis geçmektedir.¹⁵⁴ Bu sayede Louis’in iktidarının soylulardan tepki almasına rağmen ayakta kalmasını sağlayan güçlerden biri ortaya çıkmaktadır. Bu güç din adamlarıdır. 825 yılında çıkarılan *Admonitio Ad Omnes Regni Ordines (Krallığın Tüm Sınıflarına Uyarı)* emirnamesi ile Louis soylulardan din adamlarına yardımcı olmasını istemekteydi. Buradan da soyluların neden Louis’e karşı hareket ettiğine dair diğer bir sebebe ulaşılmaktadır. Louis’in din adamları ile iyi ilişkisi soylular ile olan ilişkisini olumsuz etkilemektedir.

İmparator Louis’in oğulları 832-833 yılları arasında destek toplamış ve hazırlık yapmış olmalıdırlar. Çünkü Papa’dan bile destek aldıkları isyanda Louis’in tüm desteği kaybettiği kayıtlarda belirtilmektedir. Kardeşlerin oluşturduğu güç bir anda oluşturulacak bir güç gibi gözükmemektedir. 833 yılının 24 Haziran’ında yani bir Aziz John Günü’nde¹⁵⁵ İmparator Louis ve oğullarının güçleri Worms şehri yakınlarında karşı karşıya gelmiştir. Paschasius’un aktardığına göre taraflar 29 Haziran’a kadar karşılıklı elçiler ile görüşmüşlerdir. Lothar, babası Louis’den tahtı bırakmasını değil kendisine eşit yetki vermesini istemiştir. Aslında babası Louis ile birlikte devleti Lothar yönetecektir. Ancak Louis sadece isim olarak İmparator olacaktır. İsyanlı evlatlar amaçlarını “İmparatorluğa eski zarafeti ve merhameti getirebiliriz. ...

¹⁵³ St.Bertin, 24-29. Nelson, Charles, 88-89. “Thegan’s Life Of Louis”, *Carolingian*, 149-150.

¹⁵⁴ Jong, State, 1. *The Lives Of Ninth-Century Popes (Liber Pontificalis)*, Çev. Raymond Davis, (Liverpool University Press 1995), 45-46. St.Bertin, 26-27.

¹⁵⁵ Her yıl 24 Haziran günü İslam dininde Vaftizci Yahya olarak bilinen kişinin doğumunun kutlandığı gündür.

*Sana(İmparator Louis) ve tahta en üst derece şanı sağlamak istiyoruz.”*¹⁵⁶ sözleriyle belirtmektedirler. İfadeye göre İmparatorluğun yönetimini beğenmemeleri ve kendilerinin daha iyi yöneteceğini düşünmeleri onları isyana teşvik etmiştir. Ancak asıl neden kendi geleceklerinin İmparator Louis’in elinde parlak görünmemesidir. İsyancılar ve İmparator Louis arasında gerçekleşen görüşmeler sonucu bir savaş meydana gelmemiştir. Çünkü Louis’in yanında bulunan kişiler dahi ya savaşmak istememişler ya kaçmışlar ya da karşı tarafa geçmişlerdir. İmparator Louis oğullarına şartsız teslim olmuştur. Louis’e yapılan bağlılık yeminlerinin bozulduğu yere o günden itibaren “Yalanlar Meydanı” dendiği kaynaklarda yer etmektedir.¹⁵⁷ Yalanlar Meydanı ismini kullanarak Louis’e ihanet edildiği görüntüsü yaratılmaktadır.

Böylece ülke yönetimi üç kardeşin eline geçmiştir. Frankia’yı kendi yönetim bölgelerine göre üçe bölerken Lothar İmparator olmuştur. İmparator Louis ile Charles, Lothar tarafından esir alınırken farklı bölgelere hapsedilmişlerdir. İmparatoriçe Judith ise İtalya’ya gönderilmiştir. Sadece ele geçirilen esirlerin kimin elinde olunduğuna bakıldığında isyanın liderinin Lothar olduğu açıkça görülmektedir. Lothar ve kardeşleri Pepin ile Louis’in önderlik ettiği isyanda soylular yine önemli bir rol oynasa da ilk isyanın aksine kaynaklar suçu soylular üzerine yıkmaya çalışmamıştır. Kaynaklara göre de bu bir Baba-Oğul çatışmasıdır. İmparator Louis onuruna yazılan kaynaklara bakılırsa oğullar babalarına ihanet etmişlerdir. Oğulların bunu yapma nedeni ise kişisel çıkar olarak yansıtılmaktadır. Aslına bakılırsa bu ilk isyandan beri böyledir. Babalarının Charles için veraset sistemini yeniden düzenlemesi en başından beri kardeşlerin kişisel çıkarları için savaşmasına neden olmaktadır.¹⁵⁸ Lakin kişisel çıkar bir neden olmakla birlikte kesinlikle tek neden değildir. İmparator Louis’in yönetiminin yine nedenler arasında olduğu unutulmamalıdır. Sahip olduğu yönetim tarzı her kesimi memnun etmemektedir. Asıl problem ortak bir noktanın bulunamamasıdır. İmparator Louis, zaafından ve eşi Judith’in etkisinden dolayı yönetimi Charles’a kayıran bir yönetim izlemektedir. Bu nedenle İmparator Louis’in diğer evlatları geleceklerinden endişe ederek hareket etmektedir. Baba ve oğullar olarak iki taraf da birbirine güven vermemektedir. Oğullar gelecekleri

¹⁵⁶ *Charlemagne's Cousins*, 186-187

¹⁵⁷ Riché, *The Carolingians*, 155-156. “Thegan’s Life Of Louis”, *Carolingian*, 150-151. *Charlemagne's Cousins*, 185-187. Astronomer, *Son of Charlemagne*, 96-97.

¹⁵⁸ Astronomer, *Son of Charlemagne*, 97-99. Nithard’s History”, *Carolingian Chronicles*, 133-134. Eric Joseph Goldberg, *Struggle for Empire: Kingship and Conflict Under Louis the German, 817-876*, (Cornell University Press, 2006), 68-69. Goldberg de çalışmasında Louis’in oğlu Charles’ı diğer oğullarından kayırıp *Ordinatio Imperii* emirnamesini bozmasının iç savaşı tetiklediğini belirtmektedir.

konusunda babalarına güvenmemekte ve İmparator Louis ise Charles'ın geleceği konusunda büyük oğullarına güvenmemektedir.

İsyancılar, Karolenj Devleti'ni 834 Mart ayına yönetmiştir. Lothar bu süreç içerisinde en yetkili kişi olmuştur. Ancak Lothar'ın elde ettiği güç, kardeşleri ile arasında fikir ayrılıkları yaşamasına neden olmuştur. (Oğul)Louis ve Pepin daha fazla yetki istemektedirler. Kişisel çıkarlar Frankia'nın siyasi durumunun düzelmesini engellemiştir. Öncelikle (Oğul)Louis ile Lothar arasında yapılan görüşme olumsuz sonuçlanması tetikleyici bir gelişme olarak durmaktadır. Kaynaklar bu görüşmenin Louis'in babalarının durumundan hoşnut olmadığından¹⁵⁹ dolayı gerçekleştirildiğini yazmaktadır. Ancak daha birkaç ay önce babasına karşı ordu toplayan evladın bir anda babasının esir edilmesinden rahatsızlık duyması mantıklı durmamaktadır. Asıl sebebin ipucunu yine *Liber Pontificalis*(Papalık Kitabı) adlı eser vermektedir. Eserde İmparator Louis'in en başta desteğini kaybetmesine neden olan şeyin kardeşler tarafından soylulara verilen rüşvet olduğu belirtilmektedir. Aynı şekilde, Pepin ve Louis'in, Lothar'dan belli vaatler alarak savaş girmiş olmaları muhtemeldir. İsyan içinde yer alan soyluların önemli bir kısmının da para ve güç için orada olduğunun belirtilmesi bunu desteklemektedir. En büyük gücü eline geçiren Lothar karşısında diğer kardeşler durumdan memnun değildir.¹⁶⁰ Yeğenleri II.Pepin'in de bu isyana dâhil olması kardeşlerin, Lothar'ın elde ettiği güçten rahatsız olduğuna bir delalettir. Nitekim ilk isyanda Louis ve Pepin'in, babaları İmparator Louis'in daha fazla toprak vermeyi vaat etmesinden dolayı abileri Lothar'a karşı hareket ettiği unutulmamalıdır. Ayrıca İmparator Louis'in tahtını geri almasının ardından hem Louis hem de Pepin ile ciddi problemler yaşaması hiç de babalarını tahta isteyen evlat görüntüsü vermemektedir. Oğul Louis, babası İmparator Louis'e karşı isyan ederken Pepin sürekli olarak babasının emirlerini hiçe saymıştır. Babalarını ikinci kez tahta geçirseler de ne Pepin ne de Louis'in, babaları İmparator Louis ile arasının düzelmediği kaynaklara yansımaktadır. Bu olayların her biri kardeşlerin ülke yararına ya da babaları için değil de kişisel çıkarları uğruna hareket ettiğine birer kanıttır.

Lothar'ın kazandığı güçten rahatsız olan Louis ve Pepin, Lothar'a karşı babaları İmparator Louis'in tarafına geçmişlerdir. Lothar en önemli askeri müttefiklerini kaybetmesi

¹⁵⁹ Aslında kaynakların Oğul Louis'in babasına değer vermesini anlatmalarının altından yatan neden İmparator Louis'in yeniden tahtı geri almasına duygusal bir temel oluşturmaktır. Bu sayede anlaşılmaktadır ki isyanın başlangıcına neden olan kişisel çıkarlar, isyanın sonunu hazırlamıştır.

¹⁶⁰ "Thegan's Life Of Louis", *Carolingian*, 151-152. *Ninth-Century Popes*, 45-46. *St.Bertin*, 24-32. Goldberg, *Struggle for Empire*, 71. Goldberg bu noktada biyografilerde yer alan Alman Louis'in babası İmparator Louis'e olan sevgisini temel alan iddiaları aynı şekilde tekrarlamaktadır. Ancak eserlerde iddiaların sonradan yazılan yanıltıcı anlatımı olabileceğine değinmemiştir.

üzerine yönetimde tutunamamıştır. Bu sayede İmparator Louis, 834 yılının mart ayında oğulları Louis ve Pepin sayesinde tahtını geri almayı başarmıştır. İsyanı kardeşlerin arasındaki rekabetin neden olduğu bu sonuç Lothar'ın kaçmasıyla noktalanmıştır. Bir süre kaçan ve isyanı devam ettirmeye çalışan Lothar'ın kısa süre sonra babasından af dilendiği görülmektedir. Muhtemelen gerekli desteği bulamadığı için böyle bir harekette bulunan Lothar, babası tarafından yine affedilmiştir. Bu noktada Louis'in, oğullarına karşı gösterdiği merhametin sorgulanması gereken bir yanı vardır. Louis'i oğullarına affetmeye zorlayan Lothar'ın sahip olduğu destektir. Bu durum Lothar'a, İmparator Louis'in daha ciddi cezalar vermesini önlemektedir. Papa başta olmak üzere Lothar, aristokrat kesim içerisinde ciddi bir desteğe sahip gibi gözükmektedir. Lothar'ın ölüm bir yana kör edilme gibi bir uygulama ile cezalandırılması¹⁶¹ bile zaten soylular ile arası kötü olan Louis'in otoritesini daha da kötüleştirecektir. Ayrıca Louis, Dindar karakteri ile ön plana çıkan bir İmparator'dur. Sıradaki İmparator olacağı istişare edilerek belirlenen en büyük evladı Lothar'ın elinden İmparatorluk unvanını alması İmparator Louis'in kiliseden elde ettiği desteğin zarar görmesine sebep olabilirdi. Bu nedenlerden ötürü affedilmesine rağmen Lothar, İtalya Krallığı'na sürüldü.¹⁶² Bu sayede İmparator Louis devlet içinde belli dengeleri korumuş oldu.

Lothar'ın başında bulunduğu iki isyan ülkede kısa süreli yönetim değişikliklerine neden olmuştur. İsyanlar, Şarلمان'ın ölümünden beri siyasi bir gerileyiş yaşayan Karolenj Devleti'ni daha kötü bir duruma sokmuştur. İsyanların ülke yönetimi ve İmparatorluk unvanı açısından etkisine Lyon'lu Agobard, İmparator Louis'e yazdığı mektubunda özel olarak değinmektedir. Öncelikle değindiği nokta İmparatorluk unvanının Tanrı'dan geldiğidir. Lothar'ın kendisi(İmparator Louis) tarafından eş İmparator yapıldığına değinen Agobard resmi evraklarda bile iki ismin birlikte geçtiğini İmparator'a aktarmaktadır. Bunlar zaten İmparator Louis'in de farkında olduğu şeylerdir. Ancak Agobard'ın aslında belirtmeye çalıştığı Lothar'a seçimle verilen İmparatorluğun Tanrı'dan geldiği ve unvanı Lothar'ın elinden almasının sonuçlarının olacağıdır. Agobard mektubunda, isyana kalkışmış dahi olsa Lothar'ın sıradaki İmparator olması gerektiğini tehditkar bir şekilde İmparator Louis'e belirtmektedir. Agobard, ülkenin iç durumu hakkında bilgi vererek mektubunu bitirmektedir: *“Birçok adamımızın memnun olmadığı bir gerçeği siz Ekselanslarından saklamamam gerekir. Çünkü türlü türlü ve çelişkili yeminler memnunsuzluk yaratmaktadır. Bu memnunsuzluklar size keder ve iftira olarak*

¹⁶¹ Örneğin körleştirilmesi.

¹⁶² Jong, *State*, 249-251.

geri dönmektedir.”¹⁶³ Bu sözleriyle Agobard ülke içinde halen ciddi bir muhalefetin olduğunu göstermektedir. Geçmişten gelen muhalefet halen Lothar’ın arkasındadır. Bu nedenle İmparator Louis tarafından Lothar’a verilecek ağır bir cezanın yaratacağı etki yeni bir isyana sebep olabilir. Agobard’ın mektubu sayesinde İmparator Louis’in ülke yönetiminde nasıl kontrolü yitirmeye başladığı ve Lothar’a neden ceza veremediği anlaşılmaktadır.

II.5 Ölümüne Kadar İmparator Louis’in Yönetiminde Karolenj Devleti’nin Durumu

İmparator Louis’in tahtını ikinci kez geri almasının ardından Lothar ile dengeli bir yönetim sergilemeye çalıştığı görülmektedir. Bu durumun nedeni yeni bir isyandan çekinmesi olarak görülebilir. Ancak İmparator Louis’in diğer oğulları(Pepin ve Louis) ile ilişkisini geliştirmek için pek çaba sarf etmediği kaynaklarda yer etmektedir. Aslında Lothar ile olan ilişkisi de mecburiyete dayanmaktadır.¹⁶⁴ İmparator Louis’in izlediği idari politika da ikinci isyanın ardından bu mecburiyetin etrafında şekillenmiştir. İmparator Louis ülke içi siyasetin dengelerinin geri döndürülemeyecek derecede zarar gördüğünü görmüştür. Bundan dolayı artık ülke içi sorunları çözmek yerine ileride yaşanacak sorunları öngörerek önlem almayı tercih etmiştir. İmparator Louis’in bu tercihinin en büyük nedeni de yaşanan iç savaşlar olarak öne çıkmaktadır.

İmparator Louis beş yıl içinde yaşadığı iki isyanın ardından Frankia üzerinde yeniden kontrol oluşturabilmiştir. Ancak Frankia’nın isyandan öncesine kıyasla çok daha kötü bir duruma geldiğini anlamaya başlamıştır. İkinci kez tahtını geri kazanmasının ardından İmparator Louis iki büyük problemin farkına varmaya başlamıştır. İlki Frankia’nın tümünde kaybolan düzendir. Eski Saray Nazırı Bernard’ın barındırdığı tehlike, Bretonya’da başlayan isyanı ve en önemlisi Vikinglerin saldırıları kaybolan düzenin göstergeleridir. Ayrıca Frankia’nın, iç savaş esnasında bir kaosa sürüklendiğini göstermektedir. İkincisi ise Lothar’ın kendisinden sonra tahta geçeceği gerçeğidir. Bozulan yönetim kontrolünü toparlamaya çalıştığı, kurdurduğu donanma ve soyluları yönetmeye çalışmasından anlaşılmaktadır. Ancak diğer yandan oğulları Pepin ve Louis ile olan ilişkisi çok kötüdür. Pepin babasının emirlerine itaatsizlik etmektedir. Bu şekilde isyan etmeye çok açık bir gidişatı varken Pepin 838 yılında hayatını kaybetmiştir. İmparator Louis, oğlu Pepin’in ölümünü diğer oğlu Louis’e sefer düzenlerken haber almıştır. Oğul Louis, babasına karşı isyana girişmiştir. İşte oğulları ile yaşadığı bu problemlere çözüm

¹⁶³ Agobardi *Lugdunensis Opera Omnia* (Corpus Christianorum. Continuatio Mediaevalis, 52), Edt. L. Van Acker, Çev. William North, (Turnholt: Brepols, 1981), 245-50.

¹⁶⁴ Louis’in Charles ile diğer oğullarının arasını yapması ve oğulları ile ilişkileri hakkında ayrıntılı bilgi için; *Kinship, Community, and Self: Essays in Honor of David Warren Sabean*, Edt. Jason Philip Coy, Jared Poley, Benjamin Marschke, Claudia Verhoeven, (Berghan Books, 2015), 28-29. *St.Bertin*, 36-41.

bulamayan Louis çareyi küçük oğlu Charles'ı korumaya almakta bulmuştur.¹⁶⁵ Astronomer, Charles'ın neden ve nasıl korunmaya alındığını açıkça belirtmektedir:

*“İmparator'un bedeni zayıflamaya başladığından ve ölümün artık uzak olmadığından anlaşılmıştı. Bu yüzden İmparator'un danışmanları ve Judith, Charles'ı ve onu(Judith'i) tehlikeden korumak için bir plan yaptılar. Plan büyük evlatlardan birinin desteğini kazanmaktı. Bu amaç için Lothar'dan iyi uygunu yoktu. Bu nedenle İmparator'a, Lothar'a barış için elçiler yollaması ve aynı amaç(Barış) uğruna çağırması konusunda baskı yaptılar.”*¹⁶⁶

Bu sözlerden de anlaşılmaktadır ki İmparator, eşi Judith ve çevresindeki danışmanlardan ciddi derecede etkilenmektedir. Açıkçası 823 yılından beri Judith'in yönetimde etkisi olduğu tartışılmalı bir konu olmuştur. İmparator Louis'in 829 yılına kadar karşısına çıkan belli olaylar İmparatoriçe Judith'in etkisine açık bir göstergedir. İmparator Louis'in oğlu Charles'a karşı olan aşırı sevgisi ve diğer oğullarını Charles için karşısına alması bu etkiyi açıkça ortaya sermektedir. Ayrıca 833-34 isyanının ardından sadece Lothar ile arasının düzgün olması, 829-30 isyanında açıkça Judith'in suçlanmış olması, Judith'in saray hiyerarşisi içinde kendi elemanlarını yerleştirdiğine dair iddialar, 829 yılında Charles'a verilen toprakların Judith'in ailesinin bölgesi olması, Judith'in yönetime kendine sadık adamları yerleştirdiğine dair iddialar diğer destekleyici bulgulardır. Meydana gelen olayların her biri Louis'in üzerinde Judith'in ciddi bir etkisi olduğuna delalettir. Elbette İmparator Louis'e bir kukla yakıştırmaları yapılamaz. Ancak gerçekleştirdiği icraatlar 827 yılından itibaren Judith ve oğlu Charles yararınadır. Anlaşılmaktadır ki İmparator Louis'in, eşi ve küçük oğluna olan bağlılığı devlet yönetiminde keyfiliğe neden olmaktadır. Nitekim 820'li yıllardan itibaren giderek daha da kötüleşen Karolenj Devleti'nin siyasi yapısının bu hale gelmesinde temel nedenlerden biri de budur.

İmparator'un Judith'in etkisi altında hareket ettiğine dair teorinin kuvvetli olasılığını gösteren en önemli olay ise Louis'in oğlu Charles için aldığı kararlardır. 837-839 arasındaki üç yıl içinde Dindar Louis, üç kez oğlu Charles'a bağışladığı topraklar ile oğlunun yönetim bölgesinin ciddi oranda genişlemesini sağlar. İlk seferinde Meuse nehrinden başlayarak Saksonya'ya kadar Frankia'yı kapsayan kuzey kesimini Charles'ın yönetimine bırakır. 838 yılında 15 yaşına girmesiyle Charles'a yapılan törende ona Neustrasya'yı, Le Mans'ı ve Galya'nın batı kıyılarını verir. Bu esnada erkeklığe geçiş töreninde kontrolü altına aldığı tüm

¹⁶⁵ Riché, *The Carolingians*, 157. St.Bertin, 32-48. Astronomer, *Son of Charlemagne*,110-112.

¹⁶⁶ Astronomer, *Son of Charlemagne*, 107.

bölgelerin yöneticiler ve hatta din adamları Charles’a bu törende sadakat yemini ettirilirlir. 838 yılında Pepin’in ölümü ile Akitanya’nın da kontrolü tamamen Charles’a bırakılır. Böylece üç yıl içinde Charles ‘ı bir anda en geniş sınırlara sahip evlat konumuna getirir. İmparator Louis, ölmeden önce oğlu Charles koruma altına almak için elinden geleni yapmaya çalışmıştır. Bunun için Lothar ile, Charles’ı ve eşi Judith’i koruyacağına dair görüşme gerçekleşmiştir. Lothar’ın, kardeşi Charles’ı koruyup Charles’a verilen topraklara saldırmayacağına söz verdiği kaynaklarda geçmektedir.¹⁶⁷ *Bertin Yıllığı* ise toprak verme ve erkeklığe geçiş töreninin oğulları Louis ve Pepin’in önünde yapıldığını belirtmektedir. Yani İmparator Louis isyana kalkışan tüm oğullarını kontrol altında tutmaya çalışmaktadır. Ayrıca İmparator Louis’in hamleleri bir çeşit gözdağı da kabul edilebilir. Charles’ın güçlenmesi üzerine Louis’in bu derece çaba harcamasındaki neden basittir. İmparator Louis, kendi ölümünden sonra Karolenj Devleti’nin daha da kötü olacağını farkına varmıştır. İmparator Louis’in bu düşüncelerinden en fazla yararlanan ise yaptığı planlar ve kocasına etkisi açık bir şekilde görülen İmparatoriçe Judith’tir. Kocasını etki altına alarak oğlu Charles’ı taht için kuvvetli bir konuma getirmek için uğraşmıştır.¹⁶⁸

Ravennalı Agnellus’ta Lothar’ın imparator olmasına değinirken yapılan anlaşmayı aynı şekilde aktarmakta ve ufak ayrıntılar ile farklı bir bakış açısı vermektedir. “*İmparator Louis ölmeden önce toprakları oğulları arasında bölüştürdü. Ermengard’dan olan ve en büyük parçanın sahibi İmparator Lothar, Akitanya Kralı Pepin*¹⁶⁹, *Bavyera Kralı Louis ve İmparatoriçe Judith’ten olup bu pay içerisinde en verimli ve en iyi bölümü alan Charles. Kızı Gisela’yı ise Eberhard adlı dindar bir adamla evlendirdi.*”¹⁷⁰ Krallığın en iyi bölümünün Charles tarafından alındığının belirtilmesi yine dikkat çekici bir noktadır. Geçmişten gelen rekabet ile birlikte babasına daha önce iki kez isyan etmiş olan Lothar’ın Charles’ın bağımsız bir güç olarak büyümesine izin vermesi ütopya olur. İmparator Louis daha önce oluşturduğu veraset sistemini kendi elleriyle bozmuştur ve ölümlerinde hatalarını düzeltmek için çaba sarf etmektedir.

¹⁶⁷ Muhtemelen Nithard’ın eserinde bahsettiği yemin bu yemindir. Ancak Nithard bu yemini 829 yılına tarihlendirerek yanlış bilgilendirme yapmaktadır. Bknz; “Nithard’s History”, *Carolingian Chronicles*, 131.

¹⁶⁸ Goldberg, *Struggle for Empire*, 80-82. Riché, *The Carolingians*, 157-159. Nelson, *Charles The Bald*, 94-100. *St.Bertin*, 32-49.

¹⁶⁹ Louis’in, oğlu Pepin’den olan torunu Pepin.

¹⁷⁰ Agnellus of Ravenna, *The Book Of Pontiffs Of Church Of Ravenna*, Çev. Deborah M. Deliyannis (The Catholic University of America 2004), 300.

Siyasi sorunların¹⁷¹ yarattığı savunmasızlık Louis'in 834 sonrasında yavaş yavaş dikkatini çekmiştir. Özellikle 835 yılı içerisinde Worms kentinde düzenlenen Genel Kurul'da savunmasızlık tartışılan bir konu olmuştur. Louis, yönetimi altında bulunan her bölgeden temsilcileri çağırdığı kurulda artan Viking saldırılarına karşı tedbir alınması gerektiğine değinmiştir. Ülke kıyılarına barbarlara karşı savunma oluşturması gerektiğine dair emirler vermiştir. Yaşanan yönetim sorunlarının ülke savunmasına yansıdığına açıkça bu noktada şahit olunmaktadır. Çünkü Viking saldırılarında herhangi bir azalma görülmemektedir. Bunun nedenine tarihçi Astronomer eserinde yer vermektedir: *"Lordların tembelliği haydutların ezilmesini ve püskürtülmesini engellediği için o (İmparator Louis), onların (lordların) tembelliğini ağır sözlerle azarladı."*¹⁷² Astronomer bu sözleriyle İmparator Louis'in lordlarına söz geçiremediğine değinmektedir aslında. Bu nedenle Vikinglere karşı bir savunma oluşturulmaya çalışıldığında Louis'in otorite yoksunluğu öne çıkmakta ve Vikingleri önleyecek bir savunma oluşturmaya engel olmaktadır. Bu sayede iç savaşın dış sorunların oluşmasına zemin hazırladığı görülmüştür. Nourmutier'de bir rahip olan ve Viking saldırılarını ciddi bir şekilde hisseden Ermentarius bu konuda İç savaşı suçlamıştır ve *"Onların(Louis, Charles ve Lothar) anlaşmazlığı yabancılara güç kazandırıyor. Okyanus kıyılarının savunması terk edildi."* diye yazmıştır.¹⁷³

840 yılına gelindiğinde İmparator Louis kendisinden sonra verasetin nasıl el değiştireceği konusunu halen tam anlamıyla çözememişti. Ayrıca Karolenj iktidarını tehdit eden birçok ciddi tehdit oluşmuş durumdadır. Septimanya Dükü Bernard, Viking saldırıları, Bretonlar, Akitanya Krallığı'nın isyanı, veraset sistemi, yerel güçlerin kontrolünün kaybedilmiş olması ve en önemlisi kardeşler arasındaki rekabet. Bu sorunların her biri Louis döneminde ortaya çıkmıştır. Son günlerini yaşayan Louis özellikle 830'lu yıllarda Frankia'yı sürüklediği iç savaşlar ve taht değişiklikleri ile istikrarsızlığa sebep olmuştur. Karolenj Devleti'nin içine düştüğü kaos ortamından en çok yararlananlar ise tartışmasız Vikingler olacaktı.

¹⁷¹ Siyasi sorunlara rağmen Frankia'nın ekonomik durumu gayet iyidir. Bu durum, isyanların nedenleri arasında ekonomik durumun bulunmadığını göstermektedir. Ayrıntılı bilgi için; Simon Coupland, "Money And Coinage Under Louis The Pious", *Francia* 17/1(1990), 23-54.

¹⁷² Astronomer, *Son of Charlemagne*, 105-106.

¹⁷³ "The Wandering Relics Of St. Philibert, Described By The Monk Ermentarius", *The History Of Feudalism*, Ed. David Herlihy, Çev. David Herlihy, (New York: Harper & Row, 1970), 10. Simon Coupland, "The Carolingian Army And The Struggle Against Vikings", *Viator Medieval And Renaissance Studies Volume* 35 (2004), 67. Astronomer, *Son of Charlemagne*, 105-106. . St.Bertin, 32-34. Riché, *The Carolingians*, 158-159.

II.6 İç Savaştan Sonra Başlayan Viking Saldırıları

829 yılının sonrası dönem kaynaklarının Frankia’da kaydettiği ilk Viking saldırı 834 yılında Dorestad’ın yağmalanmasıdır. Britanya kıyılarında ise *Anglo-Sakson Yıllığı* tarafından 832 yılında Sheppey’e gerçekleştirilen kuzeyli saldırısı kaydedilmiştir. Sadece dönem kaynakları ele alındığında saldırılar ile İç Savaş esnasındaki zamanın tam uyuşmadığı görülmektedir. Bu süreçte Viking gruplarının Frankia kıyılarında olmadığı gibi bir varsayım yapılmamalıdır. Çünkü kuzey denizinde gerçekleştirilen korsanlık faaliyetleri bilinmektedir. Korsanlık ile ilgili az ama en önemli kayıtlardan biri misyonerlik faaliyetleri sayesinde bilinmektedir. 829 yılında daha önce Eski Dan Kralı Harald ile birlikte Danimarka’ya gitmiş olan Anskar aynı tip bir misyonerlik görevi için İsveç’e gitmek ile görevlendirilir. Ancak İsveç’e varmak için katıldığı tüccar grubunun gemisinin yolda saldırıya uğradığı ve tüm kraliyet hediyelerinin yağmalandığı Rimbart tarafından kaydedilmektedir. Korsanlık saldırısının Vikingler tarafından gerçekleştirildiği gayet kuvvetli bir olasılıktır. Fakat korsanlık faaliyetleri ile ilgili, kaynaklarda şöyle bir sorun bulunmaktadır. Açık denizde gerçekleşen bu saldırılar sadece belli sayıda insanın ölmesi ve mal kaybı ile sonuçlanır. Bu gibi saldırılar dönem kaynaklarına girilmemiştir. Rimbart, Anskar’ın çektiği zorlukları göstermeye çalışırken Vikinglerin açık denizdeki korsanlığına dair nadir bir kayıt almıştır. Bu saldırılar, İç Savaş başlamadan önce Vikinglerin korsanlık faaliyetleri ile Kuzey Denizini çok tehlikeli bir hale getirdiğini göstermektedir.¹⁷⁴

832 yılında Britanya kıyılarına yaptıkları saldırıyı takip eden yıllarda da başka yerlere saldırılar düzenlenmiştir. 834 yılında Frankia’ya ilk saldırıyı yapana kadar ise Vikingler çekingen bir tavır göstermişlerdir. Bu çekingen tavır, ilk isyan bittiği gibi 831 yılında Danlar’ın barış yapmak için elçi göndermesinden anlaşılmaktadır. Danlar’ın çekingen davranmasının sebebi ise karşılarında son yüzyılda Avrupa’yı yöneten Karolenj Devleti olmasıdır. Ama ikinci isyan ile tüm kuzeyliler, Karolenjlerin artık eskisi gibi olmadığını anlamaya başlamıştır. Nitekim bu süreç içinde Karolenj Devleti’nin herhangi bir deniz gücü olmadığı belirtilmelidir. Deniz gücü olmayan ve hem soyluları hem de oğulları ile savaşan bir hükümdar tarafından yönetilen Karolenjler, Vikingler için bir av sahası olarak kabul edilmeye başlanmıştır. Ayrıca

¹⁷⁴ Rimbart, *Anskar Apostle Of The North*, ed. Charles H. Robinson, (Society for the Propagation of the Gospel in Foreign Parts 1921), 45-47. *St.Bertin*, 28-32. *Annales Xantenses*, 9-10. Robert Ferguson, *The Vikings : A History*, (2009 Penguin Group), 145.

kralın iki kez tahttan inip yeniden tahta çıkması ülkede yaşanan istikrarsızlığın kuzeylilerce daha iyi anlaşılmasını sağlamıştır.¹⁷⁵

829-834 yılları arasında, Karolenj İç Savaşı'nda Vikinglerin de bir taraf olduğuna dair bilgiler vardır. Buna göre Lothar, babasına karşı girdiği savaş esnasında Danlar'a toprak vaat ederek Frizya'ya saldırmıştır. Hatta *Bertin Yıllığı* 841 yılındaki kaydında Lothar'ın Eski Dan Kralı Harald'a Walcheren ve çevresini fief olarak vermesinin altında yatan neden olarak bunu sürmektedir. Açıkçası saldırıların başlangıç vakti düşünüldüğünde ülke siyasetindeki karmaşanın devam etmesini Lothar bir avantaj olarak görmüş olabilir. Ancak bir de saldırıların yarattığı etki vardır. 834 yılından itibaren yüksek miktarda ganimetle Frizya'dan ayrılan Viking gruplarının, diğer korsan grupların saldırısına ön ayak olduğu savunulabilir.¹⁷⁶ Lothar'ın, saldırıları teşvik etmesi zaman ve çıkar olarak mantıklı durmasına rağmen Lothar'ın Harald yönetiminde yalnızca birkaç saldırıyı tetiklediği düşünülmelidir. Kısacası 834 yılında iç savaşın yarattığı zayıflık göstergesi sonucu başlayan saldırıların yanısıra Lothar da iç savaşın bir tarafı olarak saldırılara destek olmuş gibi görünmektedir.

834 yılında Vikingler Dorestad'a saldırı düzenleyip bölgeyi yağmalarlar. Devam eden 835 ve 836 yıllarında yine Dorestad bölgesi ve Frizya bölgesi hedef alınır. Birçok adanın bulunduğu ve Meuse ile Rhine nehirlerine giriş bölgesi olan Frizya artık Vikinglerin birincil yağma alanıdır. Gelen saldırılar, elbette İmparator Louis'in dikkatini çekmiştir. İlk saldırının gerçekleşmesini takiben Louis bölgede bir kıyı savunması meydana getirilmesine dair emir vermiştir. Fakat Louis'in emri sonucu ne tip önlemler alındığı bilinmese de işe yaramadığı saldırıların önlenememesi ile anlaşılmıştır. 837 yılı ise adeta Louis için bir felaket iken Vikingler için güçlerini kabul ettirmeye başladıklarının göstergesidir.¹⁷⁷ 837 yılına ait bir kayıt kuzeyli Viking gruplarının yarattığı psikolojik etkiyi gözler önüne sermektedir.

"Kuzeyliler bu sefer sürpriz saldırıları ile Frizya'ya saldırdılar. Walcheren adasındaki halkımızın üzerine hazırlıksız bir şekilde geldiler. Birçoğunu öldürdüler ve daha çoğunu yağmaladılar. Bir süre adada kalıp istedikleri kadar ödeme topladılar.

¹⁷⁵ *The Anglo-Saxon Chronicle*, Çev. E.E.C. Gomme, (London, G. Bell and Sons, 1909), 53. *St.Bertin*, 28-32. Peter Sawyer, *The Oxford Illustrated History of the Vikings*, (Oxford University Press 1997), 23-24. Cambridge Edt.McKitterick, 190-192. Karolenj Devleti'nin zayıflığı ile ilgili Gwyn Jones, *A History of the Vikings*, (Londra: Oxford University Press, 1968), 210.

¹⁷⁶ Jones, *Vikings*, 109. Sawyer, *Vikings*, 24-25. *St.Bertin*, 51. *Medieval History Volume 2*, 190-192.

¹⁷⁷ Peter Sawyer, *Kings and Vikings (Scandinavia and Europe AD 700-1100)*, (Routledge, 1982), 81-82. Ferguson, *The Vikings*, 180-181. Coupland, *Viator*, 50. *St.Bertin*, 28-38. *Xantenses*, 9-10.

Sonra aynı öfke ile Dorestad'ın üstüne çöktüler ve haraç topladılar. Ancak kuzeyliler İmparator'un geldiğini duyunca hemen geri çekildiler."¹⁷⁸

Bu yıllık kaydının içerdiği birçok ayrıntı bulunmaktadır. Öncelikle herhangi bir direniş gösterildiğine dair ibare yoktur. Hazırlıksız bir şekilde yıldırım saldırısı denen ani saldırı taktiğini düzenlemişlerdir. Ardından adada belli bir süre kalan Vikingler devamında Dorestad'a saldıracak zaman dahi bulmuşlardır. Onlara karşı duracak ne bir derebey ne de yerel güç yoktur. İmparator kendi gelerek Dorestad'a destek olmak zorunda kalmıştır. İstedikleri gibi ganimet elde etmişlerdir. Zaten korsanlık yapan bu insanların tekrar gelerek Frankia kıyılarına saldırmaması için hiçbir neden yoktur. Ancak kayıtlar saldırıların yalnızca Frizya bölgesine yapıldığı izlenimini uyandırmaktadır. Buna karşın kayıtta en çok öne çıkan nokta *bu sefer* ibaresidir. *Bertin Yıllığı* özellikle Frizya'ya yapılan saldırıları kaydetmektedir. Diğer kaynaklar ise sadece saldırı olduğuna dair bilgi vermekte ve saldırının nereye olduğuna değinmemektedir. Saldırılarından kaynaklarda sıkça bahis edilmemesinin iki nedeni olabilir. İlk olarak gerçekten fazla saldırı olmadığı ihtimali akıllara gelmelidir. Ancak sadece Frizya bölgesine yapılan saldırılar sonucu tüm kıyı hattına savunma oluşturulması emri mantıksız durmaktadır. İkincil olarak ise yaşanan iç savaşın, Viking saldırılarının kayıtlarda ikinci plana itilmesine ve önemslenmemesine neden olmasıdır. Bu duruma en iyi örnek Nourmoutier adasına yapılan saldırılardır. Ermentarius tarafından kaleme alınan *Aziz Philibert'in Gezgin Rahipleri*(*Ex Ermentarii Miraculis Sancti Filiberti*) adlı eser bu saldırılara dair bilgiler sunmaktadır. Eserin girişinde Aziz Philibert rahiplerinin manastırı terk ettiklerini açık bir dille belirtmekte ve nedenini açıklamaktadır. Ermentarius "...zorluk ani ve görünmez kuzeyli saldırılarıydı. O adamlar bu adanın limanına o kadar çok geldiler ki insanların içinde bir korku oldular, orayı vahşice yıktılar, yaşayanlar liderlerinin örneğini izlediler ve yok edilmeyi beklemek erine yaşamak için kaçtılar."¹⁷⁹ cümleleri ile Nourmoutier adasındaki Aziz Philibert Manastırı'nın ve bölge halkının durumunu açıklamıştır. Nourmoutier'e Viking saldırıları o kadar sıklaştı ki manastır sakinleri, Akitanya Kralı Pepin ile görüşildükten sonra manastırdaki din adamlarının ve Nourmoutier halkının Akitanya'ya taşınması kararı alınmıştır. Viking saldırılarının etkisi İç Savaş başladığı gibi artmıştır. Öyle ki yerleşim yerleri terkedilmeye başlanmıştır. Bu durum Frankia'daki siyasi durumun Viking saldırılarına doğrudan bir etkisi olarak göze çarpmaktadır. Çünkü Viking saldırılarının artışı ile İç Savaşın başlangıcı paralellik göstermektedir.

¹⁷⁸ St.Bertin, 37.

¹⁷⁹ "The Wandering Relics Of St. Philibert, Described By The Monk Ermentarius" *Feudalism*, 8-13.

Aziz Philibert Manastırı'nın rahiplerinin yaşadıkları şu nedenle önemli ki onların taşınma kararı 836 yılında alınmıştır. Ermentarius'un aktardıklarına rağmen yıllıklarda bu saldırılara dair hiçbir kayıda rastlanmamaktadır. Bu sayede anlaşılmaktadır ki başta *Bertin Yıllığı* olmak üzere temel kaynaklar, Güney Frankia'da gerçekleştirilen saldırılara gereken önemi vermemektedir. Şüphesiz ki şu çıkarımı yapmak yanlış olmayacaktır. Saldırıları sadece Frizya kıyılarında değil Frankia'nın birçok yerinde kendini göstermektedir. Ancak kaynaklar İç Savaşın yarattığı karmaşaya odaklanması Viking saldırılarının etkisini arka plana itmektedir. Bu nedenle kaynaklar yalnızca Frizya gibi önemli bölgelere yapılan saldırıları yazmaktadır. Ermentarius'un aktardıkları sayesinde anlaşılmaktadır ki Vikingler'in saldırıları 834 yılı itibarı ile tüm Frankia kıyılarını vurmaya başlamıştır. Saldırıları karşı çare bulunamadığı görülmektedir. Çaresizliğin en büyük nedeni ise İmparator Louis'in otoritesini neredeyse tamamen kaybetmiş olduğudur. Soylular dahi emirleri uygulamamaktadır. Uygulanmayan savunma planları ülkeyi dış saldırılara açık hale getirmektedir. Viking saldırıları bu ortamdan yararlanmış ve Frankia'da bulunan belli noktaları yağmalarıyla boğmuştur. Sırf bu nedenle Nourmoutier adasının yerleşik halkı başka bir yere taşınmıştır.¹⁸⁰

Vikinglerin neden durdurulamadığı aynı dönemde çıkan bir isyan ile anlaşılmaktadır. Bretonlar yaşanan iç savaş sebebiyle zayıflayan Karolenjlere 837 yılında isyan etmiştir. Ancak bu isyanın kısa süre içinde bastırılması dikkat çekicidir. Bu durum yerleşik ve konargöçer toplum farkını gözler önüne sermektedir. Yerleşik bir toplum olan Bretonlara karşı kısa süre içinde bir çözüm getirilebilmektedir. Ancak aniden gelen ve dönemsel saldırılar düzenleyen Vikinglere karşı çözüm üretmek kolay değildir. Savunma oluşturulamadığı zaten görülmektedir. Tüm İskandinav'ı ele geçirmek ise zaten siyasi sorunlara boğulmuş Karolenj Devleti'nin yapabileceği bir şey değildir. Nitekim bu dönemde saldırı düzenleyen tek kuvvet kuzeyliler de değildir. Vikingler kuzey ve batı kıyılarını baskı altına almışken Müslüman korsanlar güney kıyılarına ara ara saldırılar düzenleyerek kaos ortamından payına düşeni almaya çalışmaktaydılar.¹⁸¹ Karolenj devleti ise yalnızca alternatif savunma önlemleri ile saldırılara direnmeye çalışmıştır.

829 yılından itibaren Vikingler ile artan münasebetlerin bir de dini yönü bulunmaktadır. Misyonerlik faaliyetleri olarak nitelendirilebilecek aktiviteler alternatif bir savunma yöntemi olarak düşünüldüğünde çok önemlidir. Anskar'ın korsanların saldırısına uğradığı yolculuğunu

¹⁸⁰ “Annales Engolimenses”, *Monumenta Germanica Historia SS 16*, Edt. Georg Heinrich Pertz, (Hannover, 1859), 485-489. *St.Bertin*, 28-38. Dorestad'ın ekonomik önemi için Anders Winroth, *The Age of The Vikings*, (New Jersey: Princeton University Press 2014), 122-123.

¹⁸¹ *St.Bertin*, 36-41. *Medieval History Volume 2*, 192.

takiben iç savaş süresince İskandinavya’da Karolenj Devleti desteğinde bir Hristiyanlaştırma politikası uygulanmıştır. Anskar liderliğinde bir gelişim izleyen misyonerlik çalışmaları bir çeşit savunma önlemi olarak görülebilir. Şarlman döneminde, kuzeyden gelebilecek saldırılara karşı bir kale olarak kurulmuş Hamburg dahi misyonerlik faaliyetlerine merkez olması sebebiyle kısa sürede şehir haline gelmiş ve önce Piskoposluk sonra da Başpiskoposluk haline getirilmiştir. Anskar’ın ve misyonerlik çalışmalarının hızla gelişmesinde İmparator Louis’in ve Papa’nın desteği de önemli bir yer tuttuğu unutulmamalıdır. İsveç ve Danimarka’da kilise inşa edilip Hristiyanlık dininin tanıtılması gibi basit bir işleyişi olan faaliyetlerin bazı sonuçlarının olduğu vurgulanmalıdır. Öncelikle iki kültür birbirini daha iyi tanıma fırsatı bulmuştur. İskandinavya halkları Hristiyanlığı ve onla beraber gelen Karolenj kültürünü tanırken Karolenjler kıyılarına saldırılar düzenleyen insanların nasıl yaşadığını ve onların dinini öğrenmişlerdir. Fakat en çarpıcı sonucu bunun bir savunma olarak yapılmasıdır. Şarlman döneminde tehdit olarak görülen kuzeylilere karşı İskandinavya’yı Hristiyanlaştırmaya dair fikirler sunulmuştu. Anskar’ın faaliyetlerinin desteklenmesinin bir nedeni de Vikinglerin Hristiyanlaştırılarak saldırılarının azaltılması düşüncesi olabilir. Nitekim Hristiyan olan Harald’ın bir Karolenj soylusu olması gibi bir örnek bulunmaktadır. Fakat Anskar’ın denemeleri de ufak başarılar elde etmesine rağmen kesintiye uğramıştır. İç savaş nedeniyle Anskar’ın görevi bir türlü istenen sonuç vermemiştir. Faaliyetler kısıtlı alanda kalmıştır.¹⁸² Misyonerlik faaliyetlerinin başarısızlığına rağmen iç savaş ile birlikte hem askeri hem dini hem de siyasi olarak Karolenj-Viking ilişkilerinin geliştiği söylenebilir.

Artan saldırılara karşı ülkede kontrolü sağlayamaması sonucu önlem almakta zorlanan ve bir kıyı savunması oluşturamayan İmparator Louis 837 yılında bir filo oluşturularak Viking problemini karada değil de denizde savaşılarak çözmeye karar verir. Filo muhtemelen kuzey denizine mevzilenmiştir. Louis bu savunma hamlesi ile ne kadar çaresiz kaldığını göstermektedir. Hayatları deniz olan kuzeylilere karşı, bir kara devleti olarak filo oluşturmak Karolenj Devleti için başarısız olacağını bile bile denemektir. Filonun istenen savunmayı sağlamadığı Vikingleri saldırıları göz önüne alınarak düşünülebilir.¹⁸³ İlerleyen dönemde

¹⁸² Saxo Grammaticus, *First Nine Books Of The Danish History*, Çev. Oliver Elton, (London: The Folk-Lore Society Publishing 1893), 379. Rimbart, *Anskar*, 49-57. *Chambers's Encyclopaedia A Dictionary Of Universal Knowledge Vol. 5*, (London & Edinburgh: W. & R. Chambers, Limited; Philadelphia, J.B. Lippincott Company 1901), 526. Sawyer, *Vikings*, 202. *Silver Economy in the Viking Age*, Edt. James Graham-Campbell & Gareth Williams, (New York: Routledge, 2007), 25-26.

¹⁸³ Alman Louis, 842 yılında bir filo ile abisi Lothar’a saldırır. Bu filonun İmparator Louis’in inşa ettirdiği filo olduğu düşünülebilir. İkisinin de aynı filo olduğu düşünüldüğünde ortaya çıkan manzara içler acısıdır. Çünkü Viking savunması için hazırlanan donanma iç savaşta kullanılmaktadır. Bu durum tüm kıyıları savunacak hiçbir deniz gücü olmadığı anlamına gelmektedir. Ayrıntılı bilgi için; “Nithard’s History”, *Chronicles*, 165-166

kötüye giden süreçten dış güçlerin daha fazla yararlanmaya çalıştığı görülmektedir. Bunun en çarpıcı örneği hedeflerini yükselttiği gözlerden kaçmayan Danimarka Kralı Horik'tir. 838 yılında saldırgan korsan grubunu yok ettiğini iddia ederek elçi yollayan Horik, yaptığı iyiliğin karşılığında Frizya ve Obodrit bölgesinin kendisine verilmesini ister. Bu istek alenen Horik'in, babası Godfred'in hedefleri doğrultusunda hareket ettiğine işarettir. 839 yılında gelindiğinde iki ülkenin barış yaptığına dair girdi olmasına rağmen Viking saldırıları devam etmektedir. Korsanlar, 839-840 dönemine gelindiğinde ülke tekrar Louis'in yönetimi altında birleşmiş olmasına rağmen saldırılarını arttırarak devam ettirmektedirler.¹⁸⁴

Açık deniz korsanlığı, yağma ve haraç Vikingler için bir kaynak, Karolenjler için ise önlenemeyen bir sorun haline gelmiştir. Kaynakların değinmekten kaçındığı bu saldırılar Karolenjleri kuzeyli toplumlar önünde yolunacak kaz durumuna getirmiştir. Saldırılara karşı en önemli çıkar yolun düzenli ve kontrolü sağlamış bir yönetim olarak görülebileceği bir anda, İmparator Louis'in hayatını kaybetmesi Frankia'nın siyasi durumunu bir daha düzelmeyecek şekilde paramparça etmiştir. Hem kuzeyli hem de Karolenj yönetimindeki kavimler ortaya çıkan zayıflıktan yararlanmak için fırsat beklemekteydiler. Bu nedenle 840 yılında İmparator'un ölümü bütünlüğü pamuk ipliğine bağlı olan Karolenj Devleti için kötü sonun başlangıcı olmuştur.

II.7 Karolenj Devleti'nin Parçalanması: 840-843 İç Savaşı(Üç Kardeş Savaşı)

İmparator Louis, 814 yılından beri (iki defa tahttan indirilmesine rağmen) Karolenj Devleti'nin hükümdarı konumundadır. 840 yılına gelene kadar geçen süreç içerisinde Karolenj Devleti çeşitli sorunlar ile karşılaşmıştır. Tüm sorunların ortak noktası olan İmparator Louis ise artık yaşlanmış bir hükümdardır. İmparator Louis, yaklaşan ölümünün aynı zamanda yaklaşan bir fırtına olduğunun farkındadır. Çünkü hem Louis hem de Louis'in oğulları, yaşanan isyanların büyük bir iç savaş ile sonuçlanacağını bilmekteydiler. Bu iç savaşın başlangıcı ise İmparator Louis'in vefatı olacaktır. Nitekim İmparator Louis ölene kadar Frankia içindeki karışıklıklar devam etmiştir. 840 yılının başında ölümünden kısa bir süre önce bile Louis halen ülke içi sorunlar ile uğraşmaktadır. Batı'da Akitanya'da oğlu Charles'a karşı çıkan isyanı sonlandırmaya çalışırken Frankia'nın doğu sınırında isyankâr oğlu Alman Louis de ilaveten babasına sorun yaratmaktadır. Uğraştığı sorunlar ve ülkenin bir türlü tam bir merkezi yönetime

¹⁸⁴ Coupland, *Viator*, 50-51. *The Annals Of Fulda*, Çev. Timothy Reuter, (Manchester & New York: Manchester University Press, 1992), 15-16. *St.Bertin* 36-48. Henri Pirenne, *Economic and Social History of Medieval Europe*, (New York: Mariner Books, 1956), 21. Pirenne de eserinde Karolenj Devleti'nin deniz gücüne sahip olmayışının kendini savunamamasına neden olduğuna değinmektedir.

kavuşamaması nedeniyle Frankia'nın farklı yerlerine seyahat eden Louis'in yolda hastalandığı haberi farklı kaynakların ortak noktasıdır. *Bertin Yıllığı* oğlunu takipten bıkan ve geri dönmekte olan İmparatorun hastalandığını söylemektedir. *Fulda Yıllığı* ise Meine nehrinde Frankfurt'a doğru yelken açılmışken İmparatorun hastalanmaya başladığını anlatır. Bilinen şey yolda hastalanan İmparator Louis'in Mainz'da bulunan İngelheim Sarayı'na götürüldüğüdür. Hastalığın zaman içinde şiddetlenmesi üzerine 840 yılının Haziran ayında Şarlman'ın oğlu Louis hayatını kaybeder. Naaşı Metz'e getirilir ve İtirafçı Aziz Arnulf Manastırı'na gömülmüştür.¹⁸⁵

Elbet bir gün öleceğini bilen İmparator Louis, oğlu Charles'ın oluşacak iç savaşta elini güçlendirmek için Frankia'nın neredeyse yarısını oğluna bahşetmişti. Hatta soylulara bile bağlılık yemini ettirmişti. Nitekim Louis'in aldığı önlemlerin önemi o öldüğü gibi anlaşılmıştır. Babasının ölümü üzerine her yere haberciler yollayan Lothar, babası tarafından verilen toprakların aynı şekilde kalacağını hatta daha da genişleyeceğini tüm Frankia'ya bildirmiştir. İlaveten herkesin en kısa sürede ona katılmasını istediğini belirtmektedir. Görülmektedir ki Lothar kendisini desteleyenlerden bir ordu toplamaya başlamıştır. Lothar, en büyük evlat ve babası Louis tarafından sonraki İmparator ilan edilmiş olmasının avantajına sahiptir. Aslında Lothar'ın ordu toplama çabası çıkacak sorunlara bir işarettir.¹⁸⁶

Yönetimi devralması iki kez engellenmiş olan Lothar'ı tahttan indirebilecek en büyük güç olan babası vefat etmiştir. Artık en büyük problem kardeşleridir. Beklendiği üzere kardeşler kısa süre içerisinde birbirine karşı harekete geçerler. Kardeşlerin her birinin isteği kendilerine göre mantıklıdır. Charles ve Louis veraset usulünde gelenek olduğu üzere kendilerine ait ve bağımsız bir krallık istemektedirler. Lothar ise kardeşlerinin kendisine bağlı olduğu bir İmparatorluk yönetimi istemektedir. Aslında Lothar'ın istediği İmparator Louis'in 817 yılında oluşturduğu veraset anlayışıdır. Ancak Charles'ın abisine karşı hareket etmesinin nedeni yine İmparator Louis'in 829 yılında oluşturduğu veraset anlayışıdır. Louis ise 817 yılında kendisine vaat edilen toprakları Charles gibi bağımsız yönetmek istemektedir. Tüm kardeşler kendileri açısından haklı gerekçelere sahiptirler. Bu gerekçeler, kardeşleri birbirine düşürenin İmparator Louis'in Karolenj Devleti'ni yönetmekte zorlanması olduğunu göstermektedir. Tahta çıktığından beri var olan veraset problemi, İmparator Louis tarafından çözülememiştir. Hatta

¹⁸⁵ *St.Bertin*, 48-49. Agnellus, *The Book Of Pontiffs*, 300. "Nithard's History", *Chronicles*, 140. Rimbart, *Anskar*, 74.

¹⁸⁶ Goldberg, *Struggle for Empire*, 93-94. *The Annals Of Fulda*, 18. *St.Bertin*, 49. "Nithard's History", *Chronicles*, 141-142. Elina Screen, "The Importance of the Emperor: Lothar I and the Frankish Civil War, 840–843", *Early Medieval Europe* 12, 1 (2003), 25-34.

oğlu Charles'ın lehine izlediği yönetim ile ilişkiler daha kötü hale gelmiştir. İmparator Louis'in yaptığı paylaşımlar ve veraset sisteminin belirsizliği diğer hanedan üyelerini de iç savaşın bir parçası yapmıştır. 840 yılında iç savaşın başında taraflar yalnızca üç kardeşten oluşmamaktadır. Ayrıca Akitanya Kralı olduğunu babası I.Pepin'e dayanarak iddia eden II.Pepin de dördüncü bir taraf olarak zaten kaosa sürüklenen Frankia'nın siyasi yapısını darmadağın etmiştir.¹⁸⁷

Aralarında bulunan sorunlara rağmen iç savaşın ilk safhası olarak değerlendirilebilecek ilk yıl içinde kardeşler birbirlerine karşı doğrudan savaştan kaçınmaktadırlar. Örneğin; orduları ile karşı karşıya gelen Lothar ve Louis anlaşarak savaştan vazgeçerler. Aslında Lothar diğer kardeşi Charles'ı daha büyük bir tehdit olarak görürken Louis'in ise Sakson isyanı ile uğraşması gerekmektedir. Charles ise Akitanya'nın yönetimi için Pepin ile mücadele etmektedir. Ayrıca baş etmesi gereken Eski Saray Nazırı Dük Bernard problemi vardır. Yani İç Savaşın başladığı dönemde her kardeşin taht rakipleri dışında çözmesi gereken bölgesel sorunları bulunmaktaydı.¹⁸⁸ Bu durum, Frankia'nın iç savaş esnasında daha çok zarar görmesine sebebiyet verecekti.

Nithard eserinde kardeşler arasında görüşmeler olduğunu belirtmektedir. Fakat Nithard'ın verdiği bilgiler tutarsız gözükmektedir. Nithard, *“Charles, Lothar'a eğer babasının ona(Charles'a) bahsettiği toprakları verirse ona(Lothar'a) ilk doğan olarak sadık ve bağlı olacağına yemin etti.”* diye yazmaktadır. Lothar'ın bunu reddettiğini belirtirken Lothar'ın niyetinin ne olduğunu yazmamaktadır. Peki, kardeşi Charles'ın bağlılığını ve İmparatorluk unvanını istemiyorsa Lothar ne istemektedir? Nithard'ın anlatımındaki açıklık budur. İfadeler göstermektedir ki Nithard'ın eseri Charles'ı haklı göstermeye çalışmaktadır. Çünkü Lothar'ın Charles'ı öldürmek gibi bir niyeti olduğuna dair hiçbir kanıt veya kayıt bulunmamaktadır. İlâveten tahttan çekilmesi konusunda da herhangi bir bahis geçmemektedir. Aslında Lothar'ın aklında, tüm Frankia'da imparator olmak ve kardeşlerinin ona bağlı krallar olması düşüncesi vardı. Zaten ilk iki isyanda gerçekleştirmeye çalıştığı yönetim tarzı da bu şekilde işlemekteydi. Nithard'ın, Lothar'ın niyetini ve sebebini açıklamak konusundaki eksikleri, bilinçli olarak bilgileri manipüle ettiği algısını doğurmuştur. Lothar, kaynaklarda gösterilenin aksine İç Savaşın tek suçlusu değildir.¹⁸⁹ Asıl suçlu İmparator Louis'in kötü yönetimidir.

¹⁸⁷ *The Annals of Hildesheim*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Çev. Bethany Hope Allen, (University Of New Hampshire, 2007), 58. *St.Bertin*, 48-49. *The Annals Of Fulda*, 15-18. Costambeys, *World*, 379. “Nithard's History”, *Chronicles*, 141-142. *Medieval History Volume 2*, 118-119

¹⁸⁸ Riché, *The Carolingians*, 157-161. *The Annals Of Fulda*, 18.

¹⁸⁹ Screen, “The Importance of the Emperor”, 46-48. “Nithard's History”, *Chronicles*, 141-143.

İç savaşın tarafları olan üç kardeş 841 Mayıs ayına kadar savaştan kaçınmışlardır. Her birinin odağı kendi bölgelerinde kontrolü sağlamak ve rakiplerini mağlup edebilmektir. Lakin her kardeşin bir arada savaşıması sonucu İmparatorluk unvanını taşımanın da getirdiği güç sayesinde savaştan Lothar'ın galip çıkması içten bile değildir. Lothar'ın avantajı olarak nitelendirilebilecek bu durum Louis ve Charles'ın yakınlaşması sonucunu doğurur. İkisinin de en ciddi rakibi kesinlikle Lothar'dır. Mantıklı bir karar alarak Lothar'a karşı ittifak kuran Louis ve Charles üstün bir konum elde etmiştir. Ancak Lothar'ın, savaşı kazanacağına dair özgüveni barış yapmaya yanaşmamasına da neden olmuştur.¹⁹⁰

Orta Krallığı ve İtalya'yı elinde bulunduran Lothar'a karşı batı ve doğu Krallıklarını ellerinde bulunduran Louis ve Charles bu ittifak sayesinde ciddi bir avantaj sahibi olmuşlardır. Bu şekilde 841 yılının Haziran ayında iki tarafın orduları karşı karşıya gelir. Orduların kesin sayısı hakkında bilgi bulunmasa da Lothar'ın savaştan kaçınmaya çalıştığı dikkat çekmektedir. Louis ve Charles'ın yönettiği toprakların daha fazla olmasının destek aldıkları soylu sayısı ile ilişkili olduğu düşünüldüğünde az bir oranla sayı avantajına sahip olan taraf Louis ve Charles gibi gözükmemektedir. Lothar ise yeğeni Pepin'den destek almaktadır. İki taraf savaş meydanında buluşana kadar geçen bir yıllık süreçte sürekli asker toplayarak gerçekleşecek savaş için güç toplamışlardır. Bu şekilde bir yıl hazırlanan ordular iki taraf içinde dönülmez ve telafisi olmaz bir noktaya ulaşılmasına neden olur. 25 Haziran 841 günü iki ordu karşı karşıya gelir. Açık bir meydan muharebesi olan savaşın aşırı kanlı olduğu her kaynağa yansımıştır. Öyle ki *Fulda Yıllığı* Frank tarihinin daha büyük bir kayıp hatırlamadığı gün olarak Fontenoy Muharebesini anlatır. Savaş Aziz John Günü'nün ertesi günü (bir sabat günü) başlar. Agnellus şöyle anlatır: “...herkes birbirine parlak mızraklar attılar. Birçok silahın sesi birbirine girerken müthiş kalkanlar omuzlarda ve sırtlardaydı, sağa ve sola sallanıyordu. Ruhlar ürküyor, korku dolu kalpler derin hislerin içine çekiliyordu. Birçok beden kılıç darbeleriyle yere yığılıyordu.”

¹⁹¹Agnellus'a göre savaşın ilerleyen safhalarında yenilen, kaçan ve öldürülen askerlerini görünce Lothar kendisini ileri atar. Düştüğü konumda kimse Lothar'a yardım edemez. Uzun çatışmaların sonunda Lothar ve ordusu geri çekilir. Agnellus burada ekler ve der ki: “Eğer 10 adamı daha olsaydı belki bugün imparatorluk hiç bölünmeyecek krallıklar olmayacaktı.”¹⁹² Agnellus'un, Fontenoy'da yaşananları epik bir dille anlattığı gözlerden kaçmamaktadır. Ancak tüm abartılarında ve örneklerinde aslında savaşın ne kadar zor geçtiğini anlatmaya çalışmaktadır. Örneğin; Lothar'ın düştüğü durumu anlatırken aslında savaşın diş diş, kana kan

¹⁹⁰ St.Bertin, 49-52. Nithard's History”, *Chronicles*,146-157.

¹⁹¹ Agnellus, *The Book Of Pontiffs*, 301.

¹⁹² Agnellus, *The Book Of Pontiffs*, 301.

vahşi bir savaş olduğuna değinmektedir. Bu savaş daha önce meydana gelen ufak çatışmalar gibi değildir. Nitekim 40.000 kişinin yaşamını kaybettiği ifadesi yine Agnellus tarafından dile getirilmektedir. Agnellus tarafından verilen rakamın abartılmış olması kuvvetle muhtemeldir. Ayrıca Şarlman'ın ordusunun 40,000 kişiden oluştuğu düşünülürse Fontenoy meydanındaki savaş zayıatının böyle büyük bir rakam olması beklenemez.¹⁹³ Ancak yalnızca dörtte birinin savaş meydanında yitip gidildiği kabul edilirse bile 10,000 kişinin savaş meydanında yitip gitmesi dahi gerçekten çok büyük bir rakamdır. Bu rakam savaşın iki taraf için de acı sonuçlar doğurduğunu göstermektedir. Frankia, kendi ordusunu ve gençlerini Fontenoy Muharebesi'nde tüketmiştir ve bu nedenle Frankia onlarca yıldır olmadığı kadar savunmasız bir duruma düşmüştür. Aslında savaşın ardından birbirlerine verdikleri zarar nedeniyle iki taraf da kendilerini kaybeden durumuna sokmuştur. *“Üç kardeşin her biri bu savaşta kendi gücünü tüketir. Nitekim Frankların gelecekte kendi sınırlarını koruması bir yana ellerinde şuan bulunanları bile koruyabilecekleri şüphelidir.”*¹⁹⁴ diye yazar Prümlü Regino. Frankia, hem insanları hem de devletiyle günden güne erimektedir. Ülke sınırlarını koruması ve hatta genişletmesi gereken ordular birbirini yok etmektedir.

Bu kadar ölümün ardından iç savaşta dengeler açıkça kendini göstermiştir. Louis ve Charles gerçekleştirdiği ittifak meyvelerini vermiştir. Lothar'a karşı ciddi bir tehlike olduklarını ve savaşı kazanabileceklerini göstermişlerdir. Ancak bu savaşı kazandıkları anlamına gelmemektedir. Savaşın bitmesi için artık iki yol vardır. Ya barış yapılacaktır ya da Lothar kesin olarak mağlup edilip teslim alınacaktır. Hem Nithard hem de Agnellus savaşın aslında kesin bir galibinin olmadığını belirtmektedirler. Bu nedenle Lothar'ın kesin bir mağlubiyete uğratılması her ne kadar gücü ellerinde bulundursalar da Louis ve Charles için kolay değildir.

Ayrıca iç savaşın kardeşleri ilgilendiren tek problem olmadığı dikkat çekmektedir. Savaşın bitimini takiben Louis ve Charles, abileri Lothar'ı takip etmek yerine hemen kendi bölgelerine dönmüşlerdir. Charles'ın Akitanya ve Louis'in ise Slav kavimleri ile sorunu vardır. Lothar ise odağını tamamen iç savaşa vermiş durumdadır. Fontenoy savaşından sonraki aylarda Lothar'ın herhangi bir saldırı ya da girişimde bulunmadığı görülmektedir. Lothar kendisini pasif konuma sokarak bir toparlanma sürecine girmiştir. Fontenoy savaşının yarattığı büyük asker kaybı da bu duruma başlıca bir nedendir. Hatta Louis ve Charles'ın da Lothar'ı takip etmek yerine kendi bölgelerine dönmesi de asker kaybına bağlanabilir. Savaşın iki tarafı da

¹⁹³ Şarlman'ın ordusunun boyutu hakkında ayrıntılı bilgi için; Bernard S. Bachrach, *Charlemagne's Early Campaigns (768-777)*, (Leiden & Boston: Brill, 2013), 286-287.

¹⁹⁴ Reginonis Abbatis Prumiensis, *Chronicon*, MGH, (Hannover: Hahn, 1890), 75. *The Annals of Hildesheim*, 58. *St. Bertin*, 50. *The Annals Of Fulda*, 19-20. Screen, “The Importance of the Emperor”, 25-34

kaybeden konumuna sokmasının sebebi de her iki tarafın savaş meydanının da verdiği zayıftır.¹⁹⁵ Yaşanan karmaşa içinde Vikingler, ülke dışından gelen bir tehdit konumunda olduğu için ihmal edilmiş tehlike durumundadırlar.

Fontenoy'da yaşanan muharebenin iç savaşı sonlandırmaması Frankia'nın yıkımının devam etmesine sebep olmuştur. Söz konusu makamın Karolenj Devleti hükümdarlığı olması tüm taht varislerinin inatçı bir şekilde savaşı sürdürmelerini sağlamıştır. Bu duruma en iyi örnek Lothar'ın gücünü tekrar kazandığı gibi kardeşi Charles'ın üzerine yürümesidir. Lothar, Paris'i dahi kuşatırken Charles, Lothar ile direkt bir savaştan kaçmıştır. Bunun sonucunda Lothar, kış mevsimi boyunca Charles'a bağlı bölgelerde yağmalar düzenlemiştir. Yani iç savaş yalnızca ülkedeki yönetimin parçalanmasına değil sivil halka da doğrudan etki etmektedir. Fakat Lothar'ın düzenlediği seferin başka bir anlamı daha vardır. Charles tek başına Lothar'a karşı koyamayacağını anlamıştır. Louis de bu mevcut statükonun farkındadır.¹⁹⁶ Lothar'ın elinde bulundurduğu kuvvet Louis ve Charles'ı yeniden ittifak yapmaya itmiştir. İki kardeşin oluşturduğu ittifakın ilk örneği Fontenoy Savaşı'nda görülmüştü. 842 yılının şubat ayında Louis ve Charles'ın yaptığı görüşme tarihe "Strasbourg Yemini" olarak geçerken Lothar'ın savaşı kazanma ihtimallerini düşüren bir olay olmuştur.

II.8 Strasbourg Yemini ve Verdun Antlaşması

Louis ve Charles'ın Strasbourg kentinde gerçekleştirdikleri toplantının konusu abileri Lothar'ın yarattığı tehlikedir. Lothar'a karşı birlikte hareket ettiklerinde Louis ve Charles ciddi bir avantaj sahibiydiler. İlaveten tek başlarına olduklarında da Lothar'ın elde ettiği avantajın farkındaydılar. Bu nedenle birlikte planlı bir harekât yürütmeli ve ittifaklarının içeriğini belirlemelidirler. Düzenlenen toplantının asıl amacı budur. Toplantıda hem Louis'i hem de Charles'ı destekleyen Karolenj soyluları hazır bulunuyorlardı. Sadece toplantıda bulunan kişiler bile toplantının taşıdığı önemi gözler önüne sermektedir. Ancak toplantının içeriği hakkında, biri dışında kaynaklar pek bilgi vermemektedir. Ayrıntılı bilgi veren tek kaynak Nithard'dır.¹⁹⁷

Nithard'ın eserinde toplantının amacı Charles'ın ağzından "*Lothar ve adamları yenilerek kaçabildikleri her yere kaçtı. Kardeş sevgisi ve Hristiyan toplumuna olan bağlılığımız*

¹⁹⁵ Duckett, *Carolingian Portraits*, 141. Agnellus, *The Book Of Pontiffs*, 300. St.Bertin, 50-52. *The Annals Of Fulda*, 18-20.

¹⁹⁶ Costambeys, *World*, 381. St.Bertin, 51. Nithard's History", *Chronicles*, 154.

¹⁹⁷ Nelson, *Charles The Bald*, 122-123. Nithard's History", *Chronicles*, 161-164. Toplantının gerçekleştiği yıllıklardan teyit edilmektedir. Ayrıca bir ittifak olduğu da edinilen diğer bir bilgidir. Ancak konuşulan konular ve edilen yemin konusunda tek kaynak Nithard'dır. St.Bertin, 52-53.

neticesiyle onları takip edip yok etmek istemedik... Bunlara rağmen kardeşimiz Lothar halen beni(Charles) ve kardeşimi(Louis) askerleriyle rahatsız etmeye devam ediyor. Ayrıca o insanlarımızı yangına, yağmaya ve kıyıma sürüklüyor. Bu nedenle acil bir ihtiyaç dolayısıyla burada bir araya geldik.”¹⁹⁸ sözleriyle açıklanmaktadır. Nithard, savaşın Charles’ın ve müttefiklerinin üzerindeki etkisinden bahsetmemektedir. Ancak Lothar’ın yaptığı saldırılar ile özellikle Charles’ı zor duruma soktuğu cümlelerinden anlaşılmaktadır. Lothar’ın yarattığı baskı kardeşleri ittifak yapmaya itmiştir. Bu durum nedeniyle kardeşler birbirlerine sadakat yemini etmişlerdir. “Eğer kardeşime karşı Tanrı’nın yasakladığın şeyi yapıp yemini bozmaya kalkarsam her birinizi bana vermiş olduğunuz bağlılık ve yemininizden azat ediyorum.”¹⁹⁹ Edilen yemin, Charles’ın bu sözleri ile mühürlenmektedir. Lordlar ittifakın en önemli savunucusu olacaklardır. Yapılan toplantının böylesine kapsamlı olmasının nedeni de böylece anlaşılmaktadır. Nithard, kardeşlerin birbirine karşı duydukları sevgi ve sadakat ile müttefik olduklarını belirtmesine rağmen Nithard’ın aktardığı sözler ve toplantının yapısı, aksini açığa çıkarmaktadır. İki kardeş de birbirine güvenmemektedir. Güvensizlikten dolayı kendi lordlarının gözü önünde lordların da dâhil olduğu bir yemin edilmektedir. Bu şekilde ilerleyen süreçte biri ihanet etmeye kalkarsa soylular bunun önünde en büyük engel olacaktır.²⁰⁰

Strasbourg’ta edilen yeminin bir diğer önemi ise kullanılan diller olmuştur. Batı Frankia’nın hakimi olan Charles, Eski Frank dilini ve Doğu Frankia’nın hakimi olan Louis, yönettiği toplumun dili olan Eski Yüksek Almanca’yı kullanarak yeminlerini dillendirmişlerdir. Latince yerine yerel dillerin tercih edilmesi şaşırtıcıdır. Ancak lordların iç savaşta kazandığı önemi göstermektedir. Her lordun Latince bilmediği düşünüldüğünde yeminlerin yerel dillerde yapılması herkesin anlaması içindir. Basit şekilde yerel dille yapılan bu yemin iç savaşın hükümdarların otoritesine yaptığı etkinin birebir göstergesidir. Ayrıca Fontenoy Savaşı ile yaşanan asker kaybı, lordları taht varisleri için daha mühim hale getirmiştir. Bu nedenle oluşan ittifak içerisinde de büyük yer edinen Lordlar için yeminler Latince değil yerel diller ile yapılmıştır. Starsbourg Yemini, kardeşler arasındaki ilişkinin dayandığı temelleri ve iç savaşın krallar üzerinde ne denli bir otorite kaybına neden olduğunun görülmesi için başlıca bir gösterge olmuştur.²⁰¹

¹⁹⁸ Nithard’s History”, *Chronicles*, 162-163.

¹⁹⁹ Nithard’s History”, *Chronicles*, 162-163.

²⁰⁰ Rosamund McKitterick, *The Carolingians and the Written Word*, (Cambridge: Cambridge University Press 1995), 9. Nithard’s History”, *Chronicles*, 162-163.

²⁰¹ Riché, *The Carolingians*, 162-163. Nelson, *Charles The Bald*, 121-123. Nithard’s History”, *Chronicles*, 161-163. Wendy Ayres-Bennett, *A History of the French Language Through Texts*, (London: Routledge, 1996), 16-18.

Charles ve Louis arasında yapılan ittifak İç Savaşın dengelerini ciddi anlamda değiştirmiştir. Nitekim kısa sürede İç Savaş, Charles ve Louis'in lehine dönmüştür. Charles ve Louis ittifakı Lothar'ın bulunduğu başkent Aachen'a koordineli bir sürpriz saldırı gerçekleştirmiştir. Louis filosuyla destek verirken Charles karadan askeri sefere destek vermektedir. Lothar'ın ani saldırı karşısında Aachen'dan ve Aziz Mary Şapelinden Kraliyet Hazinesini²⁰² yanına alırken bu hazineye ki çok değerli gümüş tabakları parçalattırarak askerlere rüşvet olarak verdiği anlatılır. Görünüşe göre meydana gelen ordu Lothar'ın direnebileceğinden daha büyüktür. Ayrıca saldırı, ittifakın ne derece önemli olduğunu göstermiştir. Kardeşler Lothar'ı barışa zorlamak istemektedirler. İlaveten ellerinde Lothar'ın başkentini ve hatta onun yönetiminde ki tüm bölgeyi ele geçirme şansı vardır. Fakat bu şekilde hareket etmeden önce piskopos ve rahiplerden onay alma girişiminde bulunurlar. Yapacakları hareketin meşruluğunu ve karşılığını öğrenmek istemektedirler. Ama sonuçta onay alacakları rahipler onların yönetim alanında bulunan din adamlarıdır. Nitekim din adamları beklendiği gibi onay verirken bu sayede Lothar bir devlet düşmanı ilan edilir. Oluşturulan kurul Lothar'ı hırsı yüzünden Hristiyan halkına olan yeminini bozmakla, babasına ve kardeşlerine karşı olan sözlerini tutmamakla, kardeşlerini mirastan mahrum bırakmaya ve yok etmeye çalışmakla, kilise bölgelerinde yaşanan cinayet, yağma ve suçlara neden olmakla suçlarlar. Bu nedenle ulusunu nasıl yönetmesi gerektiğini bilmediğini ve sonucunda Tanrı tarafından önce savaş meydanından sonra da krallığından kaçmak zorunda kaldığını belirtirler. Lothar neredeyse yenilmiş ve şimdi de itibarsızlaştırma süreci başlamıştır.²⁰³ Sonunda savaş sonlanacak gibi görünen bir yola girmiştir.

Lothar başkentini terk etmesinin ardından belli şeylerin farkına varmaya başlamıştır. İç savaşın gidişatı artık tamamen kardeşlerinin lehine dönmüştür. Ancak bu Lothar'ın pes edeceği ya da amaçlarından vazgeçeceği anlamına gelmemektedir. Yalnızca barış düşüncesi Lothar'ın aklında yer etmeye başlamıştır. Sonuna kadar çıkarlarını koruyacağını belli edeceği barış görüşmelerini başlatmak için kardeşlerine elçi gönderen Lothar, Haziran ayında kardeşleriyle buluşur. Barış görüşmelerinin başlangıcından itibaren bir yıldan uzun süren sürüncemeli bir süreç göze çarpmaktadır. Yapılan ilk görüşmelerde Louis ve Charles'ın da barış yanlısı olduğu görülmektedir. Elbette bunun en büyük nedeni istediklerine kavuşmuş olmalarıdır. Hem Charles hem de Louis, babaları öldüğünden beri abileri Lothar'dan, bağımsız kendi yönetim

²⁰² Bu kraliyet hazinesi için muhteşem güzellikte ve çok değerli Gümüş tabaklar, gezegen ve yıldız hareketlerini de gösteren bir dünya haritası da bulunuyordu. Ayrıntılı bilgi için; *St.Bertin*,53.

²⁰³ *Annales Hildesheimenses*, Edt. Georg Waitz, MGH, (Hannover: Hahn 1878), 17. Hildesheim Yıllığı 842 yılında eksik kalmış bir anlatıma sahiptir. Ancak Lothar'ın Krallığından kovulduğunu yazamaktadır. Nithard's History", *Chronicles*, 165-166. McKitterick, *The Frankish Kingdoms*, 172.

bölgelerini istemekteydiler. Lothar da düştüğü durum neticesinde onların isteklerine olumlu yaklaşmak mecburiyetindedir. Yapılan ilk görüşmelerde belli konularda fikir birliğine varılır. Öncelikle Bavyera, Akitanya ve Lombardiya (Her kardeşin birinin kralı olduğu topraklar) hariç tüm topraklar olabildiğince eşit üç parça haline getirilecek ve Lothar bunlardan birini seçecektir. Antlaşmada böyle bir zemin oluşturulması bile Lothar'ın İmparator unvanı, en büyük kardeş sıfatı ve lordlardan aldığı desteğe işarettir. Ayrıca Lothar iki kardeşiyle rekabet edemeyeceği için bu antlaşmaya yanaşırken Louis ve Charles'ın da uzlaşmacı tavır izlemesine neden olan sorunlar bulunmaktadır. İlk olarak Charles'ın batıda yaşadığı otorite sorunları ve Louis'in doğuda yaşadığı kavim isyanları yaşanan sorunlara örnektir. Ayrıca Frankia'ya ciddi zararlar vermeye başlayan bir Viking sorununun varlığı fark edilmiştir. Özellikle Charles için ciddi bir tehlike haline gelmiş olan Vikingler, aynı zamanda Louis için de potansiyel bir tehdittir. İlaveten soylular da uzayan İç Savaş'a dair memnuniyetsizliklerini belirtmeye başlamışlardır. Çünkü Fontenoy Muharebesi çok sayıda askerin yanı sıra soyluların da ölümüne sebep olmuştur. Nitekim artık yönetimde ciddi anlamda söz sahibi olmaya başlayan soylular savaşın kanlı bir hal aldığının görmeye başlamışlardır. Bu durum hem Lothar hem de Louis ile Charles tarafında yer alan soyluların barış yapılması konusunda baskı oluşturmalarına neden olmuştur. Bu şartlar altında başlayan barış görüşmeleri kesintiler halinde bir yıl sürmüştür. Ülke kontrolünde soylular etkinlik kazanırken kardeşlerin her biri amaçlarından en az ödünü vererek barış yapmaya çalışmıştır. Bu nedenle barış görüşmeleri kısa sürede sonuçlanmamıştır.²⁰⁴

Her kardeş ve onların temsilcileri görüşmeler boyunca kendi lehlerine karar aldirmek için çabalamıştır. Bundan dolayı görüşmeler defalarca durmuş ve bir türlü ilerleme kaydedilememiştir. Bu nedenle savaşı başlatan veraset sisteminin yarattığı belirsizliğin, barışın yapılmasına da engel olduğu düşünülebilir. Hangi evladın hangi bölgeyi alacağı konusunda daha önce yapılmış birçok değişikliğin olması tartışmaların uzamasına ve barışın yapılamamasına sebep olmuştur. Her ne kadar Nithard, Lothar'a istediği yeri seçme özgürlüğü verildiğini söylese de bu pek de bir seçenek değildir. Doğu Frankia'da Louis, Batı Frankia'da Charles'ın ve başkent Aachen dahil olmak üzere Orta Frankia'da Lothar'ın hâkimiyetinin olacağı genel olarak bellidir. Savaş esnasında her bir taht varisi Frankia'nın belli bir noktasında güç kazanmıştır. Buna rağmen İmparator Louis'in daha öncesinde kesin sınırlar belirlemekte çektiği sıkıntılar taht varislerinin orta yol bulmasını engellemektedir. Görüşmelerindeki en büyük problem, Lothar'ın temsilcilerinin eşit bölünmeye karşı çıkmasıdır. Lothar, tüm Karolenj

²⁰⁴ Nelson, *Charles The Bald*, 125-127. Nithard's History", *Chronicles*, 170-174. Doğu Frankia'da yaşanan isyanlar için; *The Annals Of Fulda*, 21. Batı Frankia'da yaşanan isyanlar için *St.Bertin*, 50-51.

topraklarının hükümdarı olmak niyetinden taviz vermek zorunda kalmıştır. Ancak en büyük kardeş olarak daha fazla hakkı olduğuna inanması²⁰⁵ aylarca görüşmeleri tıkamıştır. Gerçekleştirilen bunca görüşmeye rağmen iç savaşın yarattığı yıkımın kardeşlerin gözünden kaçmadığı da söylenebilir. Her biri tekrar savaşılmaya hazır olmalarına rağmen savaşmamak için çabalamaktadır. Elbette lordların baskısı büyük bir etkidir. Ancak Fontenoy'da yaşanan asker kaybının yarattığı ciddi psikolojik baskı da hissedilmektedir.²⁰⁶

Gerçekleştirilen görüşmelerin ardından 843 yılının Ağustos ayında kardeşler bir noktada fikir birliğine varmıştır. Lothar'ın inadı bir şekilde kırılmıştır.²⁰⁷ Verdun'da yapılan antlaşma sonucunda Karolenj Devleti, İmparator Louis'in hayatta kalan oğulları arasında üçe bölünmüştür. Yapılan antlaşmaya göre Charles, Rhone ve Meuse nehrinin batısında kalan bölgeleri; Alman Louis, Ren nehrinin doğusunda kalan bölgeleri hâkimiyetine alacaktır. Orta Frankia olarak adlandırılan ve başkent Aachen'ı da kapsayan bölgeler, İmparatorluk unvanı dâhilinde Lothar'ın olacaktır. Antlaşma sayesinde kardeşler iç savaşı sonlandırmışlardır. Varılan karara göre artık bir savaş olmayacak ve kardeşler kendi bölgelerinde uyum içerisinde hüküm süreceklerdir.²⁰⁸ Verdun Antlaşması ile Batı Avrupa'nın siyasi yapısını kökten değiştirmiştir. Şarlman döneminde, Avrupa'da iktidar olan ve İmparator unvanı ile Katolik Hristiyanlığının lideri konumuna gelen Karolenj Devleti, bu antlaşma ile artık parçalanmıştır. Bu barışın Avrupa'ya huzur getireceği düşüncesinin hayata geçirilmesi güç bir senaryo olduğu iç savaşın bitmesiyle birlikte görülmeye başlanacaktı.

İç savaşın geri döndürülemez bazı sonuçları olduğu söylenebilir. Öncelikle üç yıllık savaş boyunca yüzleşilen problemler, yapılan görüşmeler, çıkar ilişkileri gibi faktörler her kardeşin bir şeyin farkına varmasına sebep olmuştur. Çıkarlar söz konusu olduğu zaman her kardeş kan bağına bakmaksızın kendi yararına hareket etmektedir. Kardeşler arasında meydana gelen kopmanın soylulara yansımaması beklenemez. Çünkü inandıkları değerler ve çıkarlar

²⁰⁵ Lothar'ın bu inancı tamamen veraset anlayışından kaynaklanmaktadır.

²⁰⁶ Riché, *The Carolingians*, 163-164. Nelson görüşmeler esnasında Charles'ın evliliği ve özel hayatındaki gelişmeler ile ilgili dikkate değer bilgiler vermektedir. Ayrıntılı bilgi için; Nelson, *Charles The Bald*, 126-129. Görüşmeler ile ilgili en ayrıntılı bilgiler yine Nithard tarafından aktarılmaktadır. Ancak eser Mart 843'te sonlanmakta ve yarım kalmaktadır. Ayrıntılı bilgi için; Nithard's History", *Chronicles*, 165-174. *St.Bertin*,52-55

²⁰⁷ Lothar ciddi bir ticaret merkezi olan ve ekonomik olarak yarar sağlayacak Frizya bölgesini elinde tutmayı başarmıştır.

²⁰⁸ Sawyer, *Vikings*, 24-25. *St.Bertin*, 56. *Medieval History Volume 2*, 419. *Ortaçağ 1*, Edt. Umberto Eco, Çev. Leyla Tonguç Basmacı, (Alfa Yayınları 2.Basım, Nisan 2014), 208. Colin McEvedy, *Ortaçağ Dünya Atlası*, Çev. Ayşen Anadol, (Sabancı Üniversitesi 2004), 44. Susan Wise Bauer, *Ortaçağ Dünyası*, Çev. Mehmet Morali, (Alfa Yayınları 1.Basım, Nisan 2014), 467. Ferguson, *The Vikings*, 178. Stefan Brink, *The Viking World*, (Routledge Publishing 2008), 446. Sean MacLean, *Kingship and Politics in the Late 9th Century Charles the Fat and the End of the Carolingian Empire*, (Cambridge University Press 2003), 4. Riché, *The Carolingians*,165-166. Nelson, *Charles The Bald*, 132. *The Annals Of Fulda*, 22. Araştırma eserlerinin her biri Verdun Antlaşmasının içeriği ve İmparatorluğu parçaladığı konusunda fikir birliği etmiş anlatım izlemektedirler.

doğrultusunda taraf seçen soylular, zamanında yan yana aynı İmparator'a hizmet ettikten sonra, birbirlerini öldürmek için Fontenoy Muharebesi'nde çarpışmışlardır. Bu iki neden ortaya çıkan üç yeni hükümdarın da birbirlerinden ayrı, kendine has ve güven ortamı olmayan bir tavır takınmalarına sebep olmuştur. Fontenoy Muharebesi'nin etkilerini silmek ise hiç kolay olmamıştır. Kaybedilen yüksek sayıda ki asker sayısını telafi etmek kısa vadede mümkün olmamıştır. Bu durum zaten hali hazırda Frankia'da yer etmiş olan Viking tehlikesinin daha da artmasına sebebiyet vermiştir. Kardeşler, Vikingler'in yarattığı tehlikenin farkına ancak savaş bittikten sonra varabilmişlerdir. Savaş sona erdiğinde, Vikingler tüm Frankia kıyılarına sistemli saldırılar düzenler hale gelmişlerdir. Kaynaklar incelendiğinde Vikinglerin yarattığı tehlikenin büyümemesi için, Louis döneminde alınan kıyı savunma önlemlerinin tamamen terkedildiği göze çarpmaktadır. Nitekim saldırıların yeterince önemsenmediği kayıtlarda da kendini belli etmektedir. İç savaş ülkeyi öylesine bir kaos içine sokmuştur ki hiçbir kardeş²⁰⁹ kuzeylilere karşı savunma önlemi almaya zahmet etmemiştir. Ermentarius'un kaleminden çıkan *"Onların anlaşmazlığı yabancılara güç kazandırıyor. Okyanus kıyılarının savunması terk edildi."*²¹⁰ cümleleri İç savaşın ardından ülkenin ne duruma düştüğünü açık bir şekilde anlatmaktadır.

II.9 Üç Kardeş Savaşı Esnasında Viking Saldırılarının Artışı

İmparator Louis'in ölümünün tüm Avrupa için yıkıcı bir etki bıraktığı rahatlıkla söylenebilir. İç savaş esnasında da Viking hareketleri, İmparator Louis'in oğullarının izlediği siyasete göre giderek cüretkâr hale gelmiştir. 840 yılında iç savaşın başlangıcında ciddi bir saldırısı kaydedilmeyen Vikinglerin küçük bölgeleri yağmaladıkları ve korsanlık faaliyetleri ile yetindikleri düşünülebilir. 840 yılına dair fazla saldırı kaydının bulunmamasının nedeni olarak öncelikle gerçekleştirilen küçük çaplı saldırıların kaydedilmeye değer bulunmadığı zaten dikkat çekmektedir. İlaveten İmparator'un ölümü ve oğullarının iç savaş başlatması gibi olayların, gerçekleştirilen saldırıların kayıtlarda ikinci plana itilmesine neden olduğu söylenebilir. Ancak 840 yılı ile 841 yılına ait saldırı kayıtları iç savaşın yarattığı etkinin anlaşılmasını sağlar. 840 yılı ve öncesinde yağma amaçlı, risk alınmadan vur ve kaç taktiği ile gerçekleştirilen saldırılar göze çarpmaktadır. Fakat Vikinglerin saldırı anlayışının 841 yılında değiştiğine dair ayrıntılı bir kayıt bulunmaktadır.

"12 Mayıs'ta görülen Kuzeyli adamlar 14-16 Mayıs arası Rouen'i yağmaladılar. 24 Mayıs'ta Jumieges Manastırı'nı yakıp yıktılar. 25 Mayıs'ta St.Wandrille

²⁰⁹ Özellikle en uzun kıyı şeridinde sahip olan Charles'dır.

²¹⁰ The Wandering Relics Of St. Philibert, Described By The Monk Ermentarius" *Feudalism*, 10.

Manastırı'ndan 6 Pound (2.72 kg) gümüş alırken 28 Mayıs'ta 68 esir için St.Denis'ten 26 Pound (11.79 kg) gümüş aldılar."²¹¹

Dikkat edilmesi gereken ilk nokta Vikinglerin ilk defa bir vur kaç saldırısı yapmamalarıdır. Karaya çıkmalarının ardından Jumieges, Aziz Wandrille, Aziz Denis Manastırları ve Rouen şehri yağmalanmıştır. Karaya çıkan Viking grubu ilk olarak Rouen'i yağmaladıktan sonra bölgede kalarak manastırları hedef almıştır. Saldırının gösterdiği ikinci husus, Vikinglerin artık daha cüretkâr hale geldiğinin bir kanıtı olmasıdır. Peki, ne değişmiştir? Basit bir cevapla Karolenj iç savaşı, Vikingleri daha cesur ataklar gerçekleştirmek konusunda teşvik etmiştir. Çünkü iç savaşın gerçekleştiği 840-843 yılları arasında Vikinglere karşı alınan herhangi bir önleme kaynaklarda rastlanmamaktadır. Üçüncüsü ise ülke savunmasının nasıl çökmüş olduğudur. 841'de Seine'de şu olay aktarılır: "*Kralın vassalı Wulfard onları bir ordu ile karşıladı. Ama paganlar savaşmak için hiçte hazır değillerdi.*"²¹² Lord Wulfard'ın Viking saldırısını önlemesi göstermektedir ki saldırılar halen küçük gruplar ile yapılmaktadır. Ayrıca kıyıların savunması için tek önlem yerel beylerdir. Savaşta taht varislerinin yanında bulunan yerel beylerin fiefleri bu durumda saldırıya açık olmaktadır. Öyle savunmasız bir kıyı hattı vardır ki küçük Viking grupları herhangi bir direniş ile karşılaşmadan 20 gün boyunca Karolenj topraklarında ilerleyip dini merkezleri yağmalayabilmektedirler.²¹³ Zaten daha önce yapılan saldırılarda da İmparator Louis'in bizzat müdahalesi bölgenin daha fazla zarar görmesini önlemişti. Yani bütün bu sonuçlar sayesinde kuzeyli halklar yalnızca Frankia kıyılarına değil nehir içlerinde ve karada ilerleyebileceklerinin farkına varmışlardır. Frankia'nın içine düştüğü iç savaşın kendileri için bir fırsat olduğunu anlamışlardır.

Yine 841 yılında Lothar'ın yaptığı bir hamle dikkat çekicidir. Eski Dan Kralı Harald²¹⁴ 829 yılından beri Lothar'ı desteklemesinin meyvesi olarak Frizya bölgesinde Walcheren'i fief olarak alır.²¹⁵ Lothar'ın, Harald'a toprak vermesi nedeniyle artık Viking şefleri Frankia'da mülk sahibi olabileceklerinin farkına varmıştır. Vikinglerin bakış açılarını değiştirmeleri, Frankia'nın yağmalanacak toprakları yerine yeni bir yurt olarak görülmeye başlanmasının başlangıcı olmuştur.

²¹¹ "*Fragmentum Chronici Fontanellensis*", Edt. Georg Heinrich Pertz, *Scriptorum Tomus II*, MGH, (Stuttgart: Hahn, 1829), 301-304.

²¹² Coupland, *Viator*, 67.

²¹³ Robert Ferguson, *The Hammer and The Cross*, (Londra:Penguin Books, 2010), 94-95.

²¹⁴ 827'de vaftiz olup sonrasında İmparator Louis'in bir vassalı olan Harald.

²¹⁵ *Annales Xantenses*, 11-12. Sawyer, *Vikings*, 25. *St.Bertin*, 51.

İç savaşın uzaması Viking grupları için daha fazla saldırı yapacak zaman demektir. 842 yılında gerçekleştirilen Quentoviç saldırısı ile Vikinglerin etkisinin devam ettiği görülmektedir. Ayrıca Britanya’da Londra ve Rochester aynı yıl saldırıya uğrayan bölgelerdir. Ancak bu dönemde halen Viking saldırılarının amatör olarak nitelendirilebileceği söylenebilir. Büyük olmayan grupların, yağma saldırıları denebilecek bir yapıya sahip olan akınlar 843 yılıyla birlikte farklı bir boyut kazanır.²¹⁶ 840 yılından beri devam eden iç savaş ülkeyi tamamen savunmasız bırakmıştır. Bu süreç içinde yapılan saldırılar giderek Viking saldırılarının organize bir yapı kazanmasına neden olmuştur.

24 Haziran 843’te Nantes kentine yapılan saldırı ise Viking saldırılarının iç savaşta zirve yapması olarak nitelendirilebilir. Planlı olarak yapılan Nantes saldırısı kendinden önceki Viking saldırılarına kıyasla daha büyük ve organize bir yağma hareketidir. Uzun süreden beri çekişme içerisinde olan Nantes Kontu Rainald ile Batı Frankia Kralı Charles’ın rekabetini bilen Vikingler bu rekabetten ciddi bir biçimde yararlanmışlardır. Nitekim saldırının gerçekleştiği tarih bunu gösteren diğer bir işarettir. 24 Haziran, Hristiyanlarca “Aziz John Günü” olarak kutlanan önemli bir gündür. Ayrıca saldırıdan bir ay önce 24 Mayıs ‘ta Bretonlar ile bir savaşa tutuşan Kont Rainald yenilmiş ve zayıf durumdadır. Hristiyanlık adetlerine ve Akitanya’nın siyasi durumuna dair bilgileri olduğu görülen Vikingler 67 adet gemi toplamışlardır. Gemilerin sayısı daha önceki saldırılardan çok daha fazladır.²¹⁷ Yapılan incelemeler iki katı büyüklükte bir deniz gücünü göstermektedir. Yıllık kayıtları kontrol edildiğinde ise daha önceki saldırılarda bu derece bir kuvvetin toplandığı görülmemiştir. Saldırının gerçekleştirildiği tarih, Vikinglerin saldırdıkları bölgenin dini durumunu avantajlarına çevirdiklerini göstermektedir. Ayrıca Nantes Kontunun siyasi durumu da zayıflatıcı bir etkidir. Tüm bu etkenleri lehlerine kullanmalar Vikinglerin haber alma gücünü ve taktisyenliklerini göstermektedir. Vikingler, kıyılara saldırı yapan normal yağmacı gruplar olmadıklarını Nantes saldırısı ile göstermiştir. Askeri açıdan zayıflamış bir şehre hemen saldırmak yerine kutlamaların olduğu bir gün saldırmışlardır. Bu kutlamalar insan sayısını artırır. Böylece nüfusun daha fazla olması daha fazla ganimet ve köle olarak satılabilecek daha fazla insan anlamına gelir. Bu hazırlık ciddi bir iletişim ağı gerektirmektedir. Ayrıca saldırının gerçekleşmesi için ciddi bir askeri güce ihtiyaç vardır. Bu askeri gücü toplamak da diğer Viking grupları ile bir iletişim gerektirir. Haziran 843 tarihine kadar ufak gruplar halinde saldıran Vikinglerin, Nantes saldırısı ile birlikte organize olmaya başladıkları görülmektedir. Bu saldırı sonucunda yüklü miktarda ganimet elde etmişlerdir.

²¹⁶ Sawyer, *Vikings*, 25-26. St.Bertin, 53. Ferguson, *The Vikings*, 255.

²¹⁷ Önceki saldırılarda saldırı gruplarının büyüklüğü 30 gemiyi geçmemekteydi.

Fakat ganimetin yanısıra Vikinglerin yüksek miktarda köle elde ettikleri kaynaklarda yer etmektedir. Çevre bölgelerden kutlamalar için gelen halk neden olduğu nüfusun fazlalığı düşünüldüğünde daha önceki küçük Viking saldırılarına kıyasla daha çok insanın köleleştirildiğine dikkat çekilmelidir.²¹⁸ Nantes Saldırısı, Vikinglerin tüm Frankia'ya neler yapabileceklerini gösterdikleri gövde gösterisi olarak nitelendirilebilir. Saldırının büyüklüğünün, dikkatlerin artık tamamen kuzeyli gruplara dönmesine ve hatta barış görüşmelerinin hızlanmasına neden olduğu varsayılabilir.

843 yılıyla birlikte saldırıların organize hale geldiğini gösteren bir diğer olay ise kuzeyden gelen saldırı gruplarının Frankia'da kışlamaya başlamasıdır. Akitanya bölgesine saldıran bir Viking grubu, ilk kez 843 yılında kış mevsimini Frankia'da geçirir. Aslında bu hareket yine ülkenin savunmasızlığına gösterilebilecek bir örnek iken ilaveten gelecekte yapılacak saldırıların planlandığına işarettir. Kışı bölgede geçirmelerinin anlamı, saldırıların artık dönemsel olmaktan çıkıp ve istikrarlı bir hal kazanmaya başlamasıdır.²¹⁹ Frankia, üç yıllık iç savaş esnasında Viking grupları tarafından kalıcı av sahası olarak görülmeye başlanmıştır. Savunmanın yerle bir olmuş olması, direniş ile karşılaşılması ve elde edilen ganimetler, iç savaş sürecinde Frankia'ya gelen Viking gruplarının sayısının arttırmasına neden olmuştur.

Vikingler, saldırılarıyla birlikte psikolojik bir etki yaratmaya başlamışlardır. Olaylara tanık olan bir keşişin kaleme aldığı yıllık kaydı, saldırı günü insanların nasıl bir dehşet içine düştüklerini göstermektedir. Yağmanın vahşeti kelimelere dökülmüştür:

“O günkü acıyı ve kayıpları kim unutabilir? Çocukların annelerinin memelerinden süt yerine kan emdiğini, benim aziz kardeşlerimin kanlarının düşman kılıçlarıyla akıtıldığını, tapınak ve sunakların masumların kanı ile bulandığını anlattığımda kim gözyaşlarını tutabilir?”²²⁰

İç savaşta hem nitelik hem de nicelik olarak artan saldırılar, İskandinav yağmacılara yüklü miktarda köle ve para kazandırmıştır. Yağmaları gerçekleştirirken izledikleri vahşi tutum, Viking gruplarının namının kısa sürede Avrupa kıtası genelinde duyulmasını sağlamıştır. Viking saldırıları sonucu öldürülen, sakat bırakılan, kaçırılan, tecavüz edilen birçok insan bulunduğu kaydedilirken Vikinglerin yaptığı saldırılara şahit olup hayatta kalan insanlar da olmuştur. Bu durum Vikinglerin, Britanya ve Frankia olmak üzere tüm Avrupa'da psikolojik

²¹⁸Fontanellensis, 301-304. Winroth, *Vikings*, 15-19; Sawyer, *Vikings*, 26. Bertin, 55-56. Coupland, *Viator*, 67.

²¹⁹ Jones, *Vikings*, 211. Sawyer, *Vikings*, 26. St.Bertin, 56.

²²⁰ Winroth, *Vikings*, 16.

etki bırakmasına neden olmuştur. *Bertin Yıllığı* ve *Xantenses Yıllığı* yada *Prüm'lü Regino Kroniği* gibi kaynaklar Viking korkusunu kaydetmişlerdir. Artan saldırılar Vikinglerin yarattığı korkunun yayılmasına neden olmuştur.²²¹ Yayılmasında da en önemli faktör tartışmasız bir şekilde Karolenj İç Savaşı olmuştur. Frankia, kendi içinde parçalanırken Viking grupları, askeri ve psikolojik olarak güç kazanarak yayılmışlardır.

²²¹ Ele geçirdikleri esirlere işkence ederek manastırların ve yağmalanabilecek yerleşimlerin yerini öğrenmeleri .vikinglerin acımasızlığına bir örnektir. Larissa Tracy, *Torture and Brutality in Medieval Literature: Negotiations of National Identity*, (Cambridge: D.S. Brewer, 2012), 109-110,130. Judith Jesch, *Women in the Viking Age*, (Woodbridge: Boydell Press, 2001), 2. Saldırı olayları ilerleyen süreçte giderek artmıştır. 845 yılında İsveç'te kurulan kilise yıkılarak orada bulunan din adamı öldürülmüştür. Hatta Hamburg da misilleme olarak yağmalanmıştır. Ayrıntılı bilgi için; Rimbert, *Anskar 58-59*, Anders Winroth, *The Conversion of Scandinavia*, (Yale University Press 2012), 107. Sawyer, *Vikings*, 163.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

FRANKİA'DA SİYASAL DÜZEN VE VİKİNG ETKİSİNİN ARTIŞI (843-870)²²²

III.1 Giriş

İkinci bölüm, Karolenj İç Savaşı'nın aşamalarına ve Vikinglerin İç Savaş sayesinde gerçekleştirdikleri saldırılara değinmekteydi. İç Savaş süresince Frankia'da bir kaos yaşanmıştı. Soylular, din adamlar ve hanedan üyeleri birbirlerine düşman olmuşlardı. Karolenj Devleti'nde işleyen tüm yönetim sistemi bozulmuştu. Bu ortamda Viking grupları, Frankia'nın bütün kıyılarındaki ve nehirlerindeki saldırılarını arttırmışlardı. Karolenj İç Savaşı, 843 yılında Verdun Antlaşması ile sona ermişti. Ancak Karolenj Devletleri, Verdun Antlaşması'ndan sonra İç Savaş'tan kalan sorunlar ile mücadele etmekteydi. Viking saldırıları ise artmaya devam ediyordu. Karolenj Krallıkları'nın²²³ aldığı çeşitli önlemler yeterli olmamaktaydı. Bu nedenle bu bölüm Verdun Antlaşması'nın ardından üç parçalı hale gelen Frankia'nın siyasi durumuna ve Karolenj Devleti'nin parçalanmasından güç alan Viking saldırılarına odaklanmaktadır.

İkinci bölümde odaklanılan Karolenj İç Savaşı'nın etkilerini anlamak için üçüncü bölümde şu sorulara cevap aranacaktır: İç Savaş bitmesine rağmen neden II.Louis, II.Charles ve Lothar kendi yönetim bölgelerinde iç sorunlar yaşamaya devam etmişlerdir? Vikingler'in saldırılarının artmaya devam etmesinin nedeni nedir? Karolenj hükümdarları Viking saldırılarını neden durduramamışlardır? Viking saldırılarını durdurmanın bir yolu var mıydı? Bu sorular ışığında Viking saldırılarının 829 yılından itibaren Frankia'da etkili olmasının sağlayan hususun iç sorunlar olduğu birincil kaynaklar ışığında sunulacaktır. Ciddi bir güç olmalarına rağmen Vikinglerin, Batı Avrupa kıyılarını on yıllarca durdurulamadan yağmalarını sağlayan asıl faktör Karolenj İç Savaşı ve ardından da Karolenj Devleti'nin parçalanmasıdır.

III.2 Verdun Antlaşması'nın Ardından Frankia'da Siyasi Durum(843-855)²²⁴

Verdun Antlaşması ile İmparator Louis'in üç oğlu Lothar, Charles ve Louis, iç savaşı sonlandırdılar. Sonucunda, üç ayrı devlete bölünen Karolenj Devleti topraklarında, her kardeş kendi yönetim bölgesine sahip oldu. Her kardeşin kendi yönetim bölgesine sahip olmasından

²²² 843 yılından itibaren gerçekleşen Viking saldırılarının yoğunluğu Batı Frankia yaşanmaktadır. Bu nedenle Batı Frankia Krallığı, Doğu Frankia Krallığı'na kıyasla bu bölümde daha fazla yer edinecektir.

²²³ Batı Frankia Krallığı, Doğu Frankia Krallığı ve Orta Frankia Krallığı

²²⁴ Batı Frankia Kralı Charles bu bölümde II.Charles ve Doğu Frankia Kralı Louis, II.Louis olarak adlandırılacaktır. I.Charles, İmparator Şarلمان'dır. I.Louis ise İmparator Louis'dir. Böyle bir isimlendirmenin tercih edilmesinin sebebi İmparator Lothar'ın evlatlarının benzer isimlere sahip olmasıdır. Adları Lothar, Louis ve Charles olan evlatlar 855 yılından itibaren kendi hükümdarlıklarına kavuşmuşlardır. Birden fazla aynı ismin bulunması karışıklık yaratabileceğinden dolayı böyle bir ayrıma gidilmiştir.

beklenen veraset sisteminden kaynaklanan siyasi karmaşanın sonunu getirmekti. Fakat parçalanma, ortaya çıkan üç Karolenj Devleti için de yeni sorunların ortaya çıkması anlamına gelmekteydi. İç savaş esnasındaki iktidar boşluğu nedeniyle oluşmuş sorunlar vardı. Bu sorunlar hükümdarlara otoritelerini oluşturmaları konusunda engel teşkil edecekti.²²⁵ Ayrıca her hükümdarın birbirleriyle, iç savaşa dayanan bir husumeti bulunmaktaydı. Verdun Antlaşmasıyla kardeşler arası husumetin üzerine sadece bir örtü örtülmüştü. Her ne kadar Lothar, elinde İmparator unvanını bulundursa dahi fırsat bulmaları takdirinde her kardeş birbiri ile mücadele edecekti. İlâveten Verdun Antlaşması'nın ardından devam eden bir veraset problemi vardı. Bu sorunların tamamı, kaos ortamının varlığını sürdürmesine ortam hazırlamaktaydı.²²⁶

En ciddi sorunları, Batı Frankia Kralı II.Charles yaşamaktaydı. II.Charles için, babası İmparator Louis'in, çabaları ile belli bir yönetim hakkı elde etmesi "Güçsüz Kral" imajının oluşmasına sebep olmuştu. Güçsüz Kral imajının yarattığı iç problemler görülmekteydi. Bu problemlerin başında yeğeni Pepin ile Akitanya'nın hâkimiyetini ele geçirmek için girdiği mücadele gelmekteydi. Yeğeni Pepin hem iç savaş ve sonrasında II.Charles için ciddi bir problemdi. II.Pepin'in, bölge soyluları tarafından Akitanya Kralı ilan edilmesi, Akitanya'da uzun yıllar süren çatışmalara neden olmuştu. II.Charles'ın Akitanya'da otoritesini kabul ettirememesi Güçsüz Kral imgesini kuvvetlendirmişti. Bu durum II.Charles'ın yönetimi altındaki toplulukları isyan etmeye yöneltmekteydi. Ayrıca Septimanya Dükü Bernard'ın isyanı da II.Charles için sıkıntı vericiydi. Dük Bernard, 844 yılında yakalanıp öldürülünceye kadar II.Charles'ın hâkimiyetini kabul etmeyerek birçok defa II.Charles'ın kuvvetleri ile çatışmaya girmiştir. Nitekim bu II.Charles'ın soylular üzerinde otoritesini kurmakta zorlandığını gösteren bir durumdu.²²⁷ II.Charles'a yönelik oluşan Güçsüz Kral imgesi onun yeterince kudretli bir lider olmadığı anlayışını doğurmuştur. Bretonların lideri Nominoe, II.Charles'ın bir diğer sorunuydu. II.Charles'ın yaşadığı sorunları bir fırsat olarak gören Nominoe, Frankia'da saldırı faaliyetlerinde bulunmuştu. Nominoe'un da isyan hareketleri iç savaş ile paralel ilerlemekteydi.

²²⁵ Dük Bernard Olayı, Slav ve Obodrit İsyanları, Akitanya'daki hâkimiyet çatışması ve önceden beri var olan Viking ve Müslüman saldırıları verilebilecek örneklerdir.

²²⁶ *The Annals Of St-Bertin*, Çev. Janet L. Nelson, (Manchester & New York: Manchester University Press, 1991), 21-55. *The Annals Of Fulda*, Çev. Timothy Reuter, (Manchester & New York: Manchester University Press, 1992), 15-22. Marios Costambeys & Matthew Innes & Sean Mclean, *The Carolingian World*, (Cambridge University Press, 2011), 381-382. *Annales Fuldenses*, Edt. G.H.Pertzii & Fridericus Kurzee, MGH, (Hannover: Hahn 1891), 29-35. Eric Joseph Goldberg, *Struggle for Empire: Kingship and Conflict Under II.Louis the German, 817-876*, (Cornell University Press, 2006), 119-120.

²²⁷ İç savaş, soyluların taraf seçmesine sebebiyet vermiş ve bu soylular arasında bölünmeye neden olmuştur. Bernard, iç savaşın başlarında İmparator Louis'in danışmanıyken ilerleyen yıllarda Louis'e karşı savaşması dikkat çekici bir durumdur.

II.Charles’a karşı her direnişin kendine özgü bir nedeni bulunmaktaydı. Ancak hepsinin ortak noktası Karolenj Devleti’nin yaşadığı güç ve otorite kaybıydı. II.Charles’ın, Batı Frankia sınırları içinde yaşadığı problemlerden öte Batı Frankia Krallığı’nın güneyinde bulunan Endülüs Emevi Devleti ile de problemleri bulunmaktaydı. Müslümanlar, güneyden²²⁸ Batı Frankia Krallığı’na saldırılar düzenlemekteydiler.²²⁹ Müslümanlar ile Karolenjlerin arasındaki savaş geçmişe dayansa dahi Müslümanların saldırılarının artışının nedeni de iç savaşı bir zayıflık ibaresi olarak görmeleri idi.

Frankia ve Avrupa anakarasında ortaya çıkan tüm sorunların nedeni Karolenj Devleti’nin parçalanmasıydı. Saldırı tehditlerinin büyümesi hali hazırda üçe bölünmüş iktidarın daha da parçalanmasına neden olabilirdi. Nitekim bu tehlikenin farkında olan II.Charles barış ve ittifak antlaşmaları ile sakin bir ortam oluşturmak için çaba sarf etmekteydi. Bunun sonucu olarak Bretonların lideri Nominoe²³⁰ ile barış yaparak kuzey sınırını ve Müslümanlar ile barış yaparak güney sınırını güvenli hale getirme amacını güdüyordu. Ayrıca II.Charles’a karşı hareket eden Bernard’ın 844 yılında öldürülmesi onun hâkimiyetini güçlendirmesine ortam hazırlamıştır. Bu durumu Akitanya Kralı II.Pepin’in 851²³¹ yılında yakalanması izlemiştir. II.Charles, uzun yıllar uğraşarak krallığın üzerindeki tehditlerin bir kısmını durdurmayı veya yok etmeyi başarmıştır.²³²

II.Charles otoritesini güçlendirmek adına sorunlarını çözmek için uğraşırken Lothar ve II.Louis’in de kendi problemleri vardı. Slavlar ve Obodritler Doğu Frankia’da II.Louis için ciddi bir tehlikeydi. Kral II.Louis neredeyse her yıl bu kavimlere karşı bir ordu göndererek kontrol altında tutmak için çabalamaktaydı. Lothar ise Müslüman korsanların saldırılarına karşı mücadele vermekteydi.²³³ Fakat diğer kardeşleri II.Louis ve Lothar ile karşılaştırıldığında en çok sorunu II.Charles yaşamaktaydı. Buna rağmen her kardeşin sahip olduğu iki ortak sorun

²²⁸ Günümüzde İspanya ve Portekiz Devletlerinin bulunduğu İber yarımadası ve günümüzde Fransa Devleti’ne ait olan Akdeniz kıyıları üzerinden saldırılar gelmekteydi. Endülüs Emevi Devleti’nin kara ordusu ve kuzey afrikalı Müslüman korsanlar saldırıların kaynakları idi.

²²⁹ *St-Bertin*, 55-60. *Fulda*, 22-25. Timothy Reuter, *Germany In Early Middle Ages(800-1056)*, (Londra & New York: Longman Publishing, 1991), 70.

²³⁰ Nominoe bu antlaşmayı sonradan ihlal etmiş olsa dahi 851 yılında hayatını kaybetmesinin ardından yerine geçen oğlu Erispoe saldırgan politikayı terk etmiştir.

²³¹ *Fulda Yıllığı* 851 yılını verirken *Bertin Yıllığı* 852 yılında bu olayın gerçekleştiğini belirtir. İlerleyen yıllarda Pepin, Charles’a bağlılık yemini etmiş ve Akitanya’yı ona bağlı bir şekilde yönetmiştir.

²³² *St-Bertin*, 57-69. *Fulda*, 22-32.

²³³ Bu saldırılar öyle ciddi duruma gelmiştir ki Roma’ya gelen Müslümanlar Aziz Petrus Kilisesi’ni yağmalamışlardı. İlerleyen yıllarda ise Roma’nın tekrar yağmalanmasını önlemek amacıyla Papa IV.Leo, Aziz Petrus Kilisesi için tahkimat yaptırmak durumunda kalmıştır. Bakınız; *St-Bertin*, 63-64.

bulunmaktaydı. Birincisi ve en önemlisi Vikinglerdi. İkinci problem ise kardeşlerin birbirleri ile olan kötü ilişkileriydi.²³⁴

Kardeşler arasındaki fikir ayrılıkları Verdun Antlaşması'nın imzalanması ile ortadan kalkmamıştı. Çünkü aralarında ciddi bir güven sorunu bulunmaktaydı. Bu nedenle Verdun Antlaşması'nın ardından bazen üç kardeşin bir araya geldiği bazen ise sadece ikisinin bulunduğu toplantılar sık sık yapılmaktaydı. Bu toplantıların ana mevzusu genelde dış ve iç tehlikelere karşı ittifak yapılmasıydı. Bu şekilde kardeşler, tekrar bir savaşın çıkmaması için birbirleri ile ilişkilerini sağlam tutmaya çalışıyorlardı. Üç kardeşin Viking saldırılarından duydukları rahatsızlık nedeniyle 847 yılında yaptıkları görüşme en önemlilerinden biridir. Toplantı sonucunda bir elçi ile Dan Kralı Horik'e açık bir tehdit yollanmıştır. Eğer Hristiyanlar üzerine yapılan Viking saldırıları devam ederse II.Louis, Lothar ve II.Charles, Horik'e hep birlikte savaş ilan edeceklerini bildirmişlerdir. Bu, Viking saldırılarının yarattığı etkiyi göstermekteydi.²³⁵

II.Charles, II.Louis ve İmparator Lothar aralarında sorunları çözmek için 851 yılında 8 maddelik bir metni kabul etti.²³⁶ Önceki görüşmelerde de konuşulan ittifak, birbirlerine sadakat ve destek, metnin de temelini oluşturmaktaydı. Ancak alınan kararların üzerinden uzun bir süre geçmeden II.Louis'in, oğlu Louis'i(Aynı adı taşıyan Genç lakaplı Louis) Akitanya tahtına geçmesi için göndermesi konuşulanlara zıt bir hareketti.²³⁷ II.Louis'in bu hamlesi, kardeşlerin fırsat elde ettiklerinde birbirlerine karşı harekete geçmekten çekince duymayacaklarını göstermekteydi.²³⁸ 829-843 yılları arasındaki süreçte oluşan anlaşmazlıkların yok edilmesi için birçok çaba harcanmaktaydı. Ancak iç savaşın yarattığı kalıcı fikir ayrılıkları kardeşlerin dostça geçinmesine engel olmaktaydı.

Üç kardeş arasındaki mücadele aktif savaş ile olmasa da siyasi oyunlar ile 855 yılına kadar devam etmiştir. Fakat 855 yılından itibaren farklı bir yapı kazanmıştır. İmparatorluk

²³⁴ *St-Bertin*, 57-81. *Fulda*, 22-37. Reuter, *Germany*, 70.

²³⁵ *St-Bertin*, 64-68. *Fulda*, 26-31.

²³⁶ Bu metine göre birbirlerine karşı olan kötü niyetleri ve yaşananları arkada bırakacaklardır. Dış güçlere karşı birlikte hareket edilecek ve herhangi birinin topraklarında sorun olması durumunda birbirlerinin yardımına koşacaklardır. Adaletli olacaklar ve Tanrının yolundan şaşmayan bir yönetim sergileyeceklerdir. Eğer içlerinden biri bu antlaşmayı bozarsa diğerleri ona karşı birlikte hareket edeceklerdir.

²³⁷ 853'te Akitanyalılar Charles'ı bir tiran olarak görerek II.Louis'in aynı isimdeki oğlu Genç Louis'i kendilerine Kral olması için göndermesini ister. Ertesi yıl Genç Louis bölgeye tahtı ele geçirmek için gitse de başarılı olamaz. Bu durumun gerçekleşmesindeki en önemli etken Kral Pepin'in aynı yıl içerisinde esiri olduğu Charles bağlılık yemini etmesidir. Kaynaklarda bölge halkının Charles'ı desteklediği bazı kayıtlar mevcuttur. Fakat lordların başını çektiği bir tepki vardır.

²³⁸ *St-Bertin*, 69-81. *Fulda*, 34-35.

unvanının da sahibi olan en büyük kardeş Lothar, 855 yılında hayatını kaybetmiştir. Lothar'ın ölümünü izleyen süreçte yine veraset sisteminden kaynaklanan sorunlar baş göstermiştir.²³⁹

III.3 Verdun Antlaşması'nın Ardından Frankia'da Vikingler Saldırıları(843-855)

İç savaş esnasında Vikingler tarafından gerçekleştirilen Nantes saldırısı tam anlamı ile çığır açan bir olaydı. Çünkü Nantes saldırısı ile birlikte, yağmacı gruplar Frankia'nın içine düştüğü kaos durumundan açıkça yararlanmaya başlamışlardı. Diğer bir önemi ise Nantes saldırısını izleyen ağustos²⁴⁰ ayında imzalanan Verdun Antlaşması olmuştu. Verdun Antlaşması ile Karolenj Devleti üçe bölününce Viking-Frankia ilişkileri yeni bir boyut kazanmıştır. Vikingler artık üç ayrı yönetim bölgesinin ortak sorunu haline gelmiştir.²⁴¹

Karolenj Devleti'nin üçe bölünmesi, Vikinglere otorite boşluğu olan bir Frankia bırakmıştı. Bu otorite boşluğu sayesinde Viking grupları Frankia'nın her suyunu baskı altına almışlardı. İç savaşın ardından her kardeş kendi yönetim bölgesinde otoritesini kurmaya çalışmaktaydı. Yeni bitmiş savaş ve oluşturulmaya çalışılan bir düzen vardı. Bundan dolayı Vikinglere, gereken önem verilememekteydi. 843 yılının ardından gereken savunma önlemlerinin alınmaması Vikingleri düzenledikleri saldırılarda daha cüretkar hale getirmiştir. İç savaşı takiben gerçekleştirdikleri saldırılarda Viking grupları giderek Frankia'nın daha içine girmeye başlamışlardır. Seine, Loire, Ren ve Elbe gibi nehirlerin en dip noktalarına kadar ilerlemişlerdir. Vikinglerin giderek daha cüretkâr ve etkili saldırılar yapmaya başlamaları etkin savunma yapılamamasından kaynaklanmaktaydı.²⁴²

Vikinglerin gerçekleştirdikleri saldırıların sayısını tespit etmek eldeki kaynaklar ile pek mümkün değildir. Bunun nedeninin altında yine Vikingler yatmaktadır. Vikinglerin saldırdıkları bölgelerin ortak özellikleri suyollarına yakın olmasıdır. Saldıran gruplar denizcilikte iyi olmalarının onlara getirdiği bir özellik olan bu durum sayesinde su ve rüzgâr gücünü kullanarak çok hızlı hareket edebilmekteydiler. Suyolları sayesinde su kıyısındaki her yere saldırma fırsatları bulunurken temel kaynakları oluşturan Kilise kayıtlarında sadece önemli şehirlere ve manastırlara yapılan saldırılar yer almaktadır. Kayıtlardan köy ve kasabalara yapılan saldırılar hakkında fazla bilgi sahibi olunamamaktadır. Kırsal nüfusun saldırıların

²³⁹ Costambeys, *World*, 386.

²⁴⁰ Bazı kaynaklara göre Temmuz bazı kaynaklara göre Ağustos ayında.

²⁴¹ Orta Frankia(Lotharingia) Krallığı'nda Frizya, Doğu Frankia'da ise Elbe Nehri kıyıları Vikinglerin saldırı alanları arasındaydı.

²⁴² Costambeys, *World*, 383-391. *St-Bertin*, 55-81. *Fulda*, 22-38. *Fontanellensis*, 301-304. Simon Coupland, "The Carolingian Army And The Struggle Against Vikings" *Viator Medieval And Renaissance Studies*, Volume 35 (2004), 67.

ardından daha korunaklı bölgelere göç etmesi bir ihtimal olarak öne çıkmaktadır. Ama bu kırsal nüfusun tamamen yok olduğunu göstermemektedir. Nitekim 853 yılında Loire nehrine giren ve 855 yılına kadar bölgede saldırılarına devam eden Dan Vikingleri iki yıl boyunca iâşesini yağma ile karşılamıştır. Fakat büyük ve önemli yerleşimlere yılda birkaç kez saldırı yapıldığı kayıtların ortak noktasıdır. İâşenin ise Vikinglerce kıyıda bulunan yerleşim yerlerinden yapılması kuvvetle muhtemeldir. Her ne kadar büyük şehirlerden yüksek miktarda ganimet elde edilse de bu saldırılardan elde edilenlerin iki yıl boyunca bir filo için yeterli olması mantıklı görünmemektedir. Kayıtlarda rastlanılamayan bir diğer şey ise ticari filoların uğradığı saldırılardır. Deniz ticaretinin dönem çerçevesinde çok önemli olduğu bilinmektedir. Ticari filolar ise deniz ticaretinin en önemli parçalarındandır. Vikinglerin bu ticari filoları hedef alması muhtemel bir durum olarak gözükürken kayıtlara buna benzer saldırı hiç girilmemiştir. Kayıtlarda yer almamasının sebebi de yine kırsal bölgelere yapılan saldırılar ile aynıdır. İki saldırı tipinde de meydana gelen olay küçük çaplıdır. Sınırlı sayıda nüfus etkilenir. Bu nedenle olaylar yıllık yazarları tarafından duyulmayabilir veya duyulsa dahi yıllıklara geçirilecek kadar önemli görülmebilir. Çünkü kilise yıllıklarında amaç o yıl meydana gelen önemli olayları kayıt altına almaktır. Nitekim Vikingler saldırdıkları şehirlerde yüzlerce insanın ölümüne sebep olurken kırsal bölgelerde ve denizde yaptıkları ufak çaplı saldırılar umursanmamaktadır. Sadece bazı yıllarda olaylar anlatıldıktan sonra “*Aynı yıl Hristiyanlar pek çok bölgede saldırıya uğradılar*”²⁴³ cümlesi ile gerçekleştirilen diğer saldırılara değinilmektedir.²⁴⁴ Büyük yerleşimlere yapılan saldırılar ne kadar artarsa saldırıları yapan Viking gruplarının kırsal alanda yaptıkları saldırıların sayısı da o derece artmaktadır. Fakat yeterli kaydın tutulmaması Viking saldırılarının arkasında bıraktığı hasarın gerçek yüzünün görülmesini engellemektedir.

Vikingler tarafından gerçekleştirilen saldırıların çoğunun 843-55 döneminde Batı Frankia’da olduğu görülmektedir. Kıyı şeridinin uzunluğu ve su yollarının fazlalığı buna sebep olmuştur. Saldırı için su yollarını kullanan Vikingler için Batı Frankia en uygun yağma alanıdır. Buna rağmen Vikinglerin, daha büyük ve daha cüretkâr saldırılar yapmasının 840 yılı ve sonrasına kadar gerçekleşmediği görülmektedir. Saldırıların 840 yılının öncesi ve sonrasında farklılık göstermesinin sebebi olarak da yine iç savaş öne çıkmaktadır. Viking grupları iç savaş Frankia’nın içine düştüğü kaos ortamından yararlanabileceklerini anladılar. Bu durum Viking gruplarının saldırılar için daha cesur davranmalarına sebebiyet vermiştir. İç Savaş ve sonrasında

²⁴³ *Annales Xantenses et Vedastini*, B.De Simson, edt, (Hannoverae Et Lipsiae Impensis Bibliopelli Hahniani 1909), 14; James Harvey Robinson, *Reading On European History Volume 1*, (Ginn & Company, 1906), 158-159.

²⁴⁴ *Carolingian Chronicles Royal Frankish Annals and Nithard’s History*, Çev. Bernhard W. Scholz, (University of Michigan Press 1999), 2-3; *St-Bertin*, 55-81; *Fulda*, 22-38; *Fontanellensis*, 301-304.

Akitanya'da II.Charles'ın hâkimiyet kuramaması, burada bulunan Bordeaux, Toulouse ve Nantes gibi şehirleri cazip hale getirmişti. Bu nedenle 843 yılı sonrası Loire nehrine giren Viking gruplarının sayısında ciddi bir artış olmuştu.²⁴⁵ Genel tablo göstermektedir ki Vikingler'in Frankia'ya düzenlediği saldırılar iç savaş ile birlikte katlanarak artmıştır. Karolenj Devleti'nin siyasi durumu bunun temel nedendir. Nantes saldırısının çığır açıcı olması da bu nedenle önemlidir. Bu saldırı ile birlikte Viking saldırıları daha kapsamlı hale gelmiştir.

Nantes saldırısı ile Vikingler, adeta kendileri oluşturduğu bir tabuyu yıkmışlardır. Bu tabu küçük yerleşimlere saldıran ufak saldırı grupları anlayışıydı. Bu durumu destekleyen bir şekilde, takip eden yılda hem nehir içlerine hem de okyanus kıyısında bulunan yerleşimlere saldırdıkları görülmekteydi. Bu saldırılar Viking gruplarının daha büyük amaçlar doğrultusunda hareket ettiklerini göstermekteydi. Tüm Frankia nehirlerini kontrol etmeye başlamışlardı. Viking grupları 845 yılında tüm Karolenj Krallıkları'nda iz bırakan saldırılarda bulundular. Daha önceki yıllarda görülmeyen bir şekilde tüm suyollarında, meydana gelen saldırı haberleri kayıtlara girmiştir. Frizya'da Vikingler ile birden fazla çatışmaya girilmiştir. Doğu Frankia'da Elbe Nehrine giren ve 600 gemilik²⁴⁶ saldırı grubu Hamburg'u yağmalamıştır. Akitanya'da ise Danlar birçok yere saldırmışlardır.²⁴⁷ Seine'ye giren bir diğer grup burada birçok kıyı yerleşimine saldırmıştır. Fakat bu saldırılar arasında tartışmasız en önemlisi Paris kentine yapılan saldırı olmuştur. Bu tarihe kadar yapılan saldırılar arasında Vikinglerin gücünü en ciddi şekilde gösteren saldırı olmuştur. Vikingler, Nantes Saldırısı'nda büyük kentlere de saldırabileceklerini anlamışlardır. Hedef yükselten gruplar, Batı Frankia'nın en önemli kenti olan başkent Paris'e saldırarak kadar ciddileşmiştir. Reginherus²⁴⁸ olarak adı geçen şef eşliğinde, 120 gemilik Viking grubu Seine kıyılarını yağmalayarak 845 yılında Paris'e ulaşmışlardır. Bir gruptan öte ordu olarak nitelendirilebilecek bu kuvvete karşı Batı Frankia Kralı II.Charles bir ordu toparlamıştır. Böylece uzun süredir önlem alınamayan Vikingler sonunda bizzat II.Charles ile karşılaşma fırsatı bulmuştur. Nehre tamamen hâkim olan Vikingler karşısında Kral II.Charles'ın bir kara ordusu bulunmaktaydı.²⁴⁹ Ordusunu nehrin iki

²⁴⁵ *St-Bertin*, 55-81. *Fulda*, 22-38. *Fontanellensis*, 301-304. *Xantenses*, 13-18. Robinson, *Reading*, 58-162.

²⁴⁶ 600 Gemi abartılı bir rakamdır. Fakat aksini gösteren bir bilgi elde bulunmamaktadır.

²⁴⁷ Dan Vikingleri bu saldırıları geçen sene saldırdıkları yerlere yapmıştır. Bu cüretkar saldırı hiçbir kıyı savunması olmadığının bilinmesinden kaynaklıdır.

²⁴⁸ Bu ismin Ünlü Viking lideri Ragnar Lodbrok'un olduğu düşünülmektedir. Ancak kaynaklarda Ragnar diye biri yoktur. Fakat Ragnar isminin Reginherus isminin farklı bir şekli olduğu düşünülmektedir. Saldıran grubun şefi için *Xantenses Yıllığı*, Reginherus olarak ismini verirken *Fontanelle Yıllığı*, Ragneri ismini kullanır. Ayrıntılı bilgi için; *Fontanellensis*, 301-304, *Xantenses*, 14-15.

²⁴⁹ Nitekim kara ordusunun olması suyollarını kullanan Vikinglerin durdurulamamasının ayrı bir nedenidir. Bir deniz gücüne karşı kara ordusu yeterli derecede efektif olamamaktadır. Yıldırım saldırısı denen saldırılara karşı yeterince hızlı tepki veremedikleri kaynaklarda anlaşılmaktadır.

yakasına yerleştiren II.Charles’a karşı Reginherus ve grubu sert ve acımasız bir saldırı düzenlediği kaynaklarda yer etmiştir. Diğerine göre daha kuvvetsiz olan Frank ordusuna saldırıp mağlup eden Reginherus, 111 Frank askerini asarak nehrin diğer tarafındaki Frank ordusuna gözdağı vermiştir.²⁵⁰ Reginherus, II.Charles’a karşı zaferini takiben 28 Mart’ta bir “Paskalya Günü” Paris’e saldırmıştır. Kuşatmayı kaldırmaları ve şehri terk etmeleri için II.Charles, Reginherus ile sonunda antlaşma yapmıştır. Gitmeleri karşılığında Vikinglere 7000lb(3175 kg) ağırlığında gümüş haraç olarak verilmiştir. Böylece II.Charles, Paris’i Vikinglerin elinden kurtarmıştır. Ancak bu ödeme Viking-Frankia ilişkilerinde ilk Danegeld²⁵¹ ödemesi olarak kayıtlarda yerini almıştır. Bu sayede Viking grupları yağmadan daha kolay ganimet elde etmenin yolunu keşfetmiştir.²⁵²

Artan saldırıların İskandinavya’da uygulanan misyonerlik faaliyetleri ile de alakası olduğu düşünülebilir. 830’lu yıllarda istikrarlı bir yapı kazanan misyonerlik faaliyetleri 845’te sekteye uğramıştır. Önce Hamburg’a saldırılmış ve devamında İsveç’te inşa edilen kilise yakılmıştır. Misyonerlik faaliyetlerinin merkezi olan Hamburg’un yağmalanması ciddi bir mesajdır. Hamburg’ta bulunan din adamı Rimbart “...saldırı öyle ani gerçekleşti ki köylerdeki insanları toplayacak vaktimiz bile olmadı.” sözleriyle saldırının yarattığı vahameti dile getirmiştir. Saldırının meydana gelme şekli klasik bir Viking Saldırı tarzı olarak öne çıkmaktaydı. Ayrıca şehir reisinin şehir olmadığı bir zamanın seçilmesi Nantes’e düzenlenen saldırı ile benzerlik gösteriyordu. Rimbart, Vikingler şehre girdiğinde yaşanan karmaşayı şu sözlerle açıklamıştır: “Din adamlarının bazıları üzerlerini örtmeye yarayacak bir kumaş parçası olmaksızın etrafa kaçıştı. Herkes amaçsızca dolanarak farklı bir yöne doğru kaçıyordu ve bir kısım kaçarken, kaçamayanların büyük bir kısmı öldürüldü ve kalanlar esir edildi.” Şehir öyle savunmasız bir durumdadır ki saldırıyı gerçekleştiren Vikinglerin üç gün boyunca şehirde geceledikleri ve her yeri yakıp yıktığı Rimbart tarafından kaydedilmektedir.²⁵³ Bu durum Vikinglerin verdiği siyasi ve toplumsal zararı gözler önüne serer. Birçok şehir ile

²⁵⁰ Başka bir kaynak bu eylemi Baş tanrı ve herkesin babası olarak görülen Odin’in şerefine yapılan bir eylem olarak nitelendirir. Kaynak için George C. Kohn, *Dictionary Of Wars*, (New York: Checkmark Books, 2007, 3rd ed.), 588. Ayrıca II.Charles’ın nehrin iki tarafında ordusunu yerleştirmesi Viking gruplarının büyük çatışmalardan kaçtığı algısı ile alakalıdır. Ancak iç savaştan sonraki Viking saldırılarının tarzındaki değişimi kavrayamayan II.Charles, büyük bir kayıp vermiştir.

²⁵¹ Saldırıların neticesinde Vikinglere gitmeleri için verilen haraçtır. İlerleyen yıllarda sık sık alınmaya başlanan Danegeld ödemesi ekonomik açıdan ciddi sonuçlar doğurmuştur. Ayrıntılı bilgi için. Katherine Holman, *Historical Dictionary of the Vikings*, (Scarecrow Press, 2003), 73-74.

²⁵² Gwyn Jones, *A History Of Vikings*, (Oxford University Press, 1969), 211-213. Rory McTurk, *Studies in "Ragnars Saga Loðbr'okar" and Its Major Scandinavian Analogues*, (Oxford: society for the study of mediaeval languages and literature, 1991), 222. St-Bertin, 60-62. Fulda, 23-24. Fontanellensis, 301-304, Xantenses, 14-15. Robinson, *Reading*, 158-159. Sawyer, *Vikings*, 10.

²⁵³ Rimbart, *Anskar*, 57-58.

manastırı ve hatta bazılarını birden çok sefer yağmalayan Vikinglerin bu saldırılarında birçok insan hayatını kaybetmiştir. Ayrıca tüccarları soyarak, haraç alarak, şehirlerde ki işyerlerini yakarak ve daha birçok şekilde ekonomiye darbe vurmuşlardır.²⁵⁴ Ayrıca bölgede gerçekleştirilen Hristiyanlaştırma faaliyetlerinin hoş karşılanmadığı ve zor şartlar altında gerçekleştirildiği görülmüştür.

Hem Hamburg Kilisesi hem de şehir gerçekleşen bu saldırı sonucunda elinde ve avucunda ne varsa kaybetmiştir. Bu saldırıyı takiben İsveç'te ki halk Gautbert'e karşı ayaklanmıştır. Bu bilgileri bize aktaran Rimbert'in eserinde her ne kadar bu noktaya kadar her şey çok güzel gidiyor havası hâkim olsa da Gautbert'in Hristiyanlığı yaymak için harcadığı çabalar sonucu insanların tepkisini çekmiş olması muhtemeldir. Rimbert, eserinde İsveç'e ulaştıktan sonra karşılaşılan tepkilere bu noktaya kadar hiç yer vermemiştir. Bu tepki sonucu Gautbert'in başında bulunduğu kilise yakılıp içinde bulunan Aziz emanetleri yağmalarken Gautbert ise İsveç'ten kaçmak zorunda kalmıştır. Hamburg'un yağmalanması ve üstüne İsveç'te meydana gelen bu ayaklanma, o zamana dek özellikle Anskar tarafından gerçekleştirilmiş tüm Hristiyanlaştırma çabalarının boşa çıkmasına neden olmuştur. Hamburg şehri yerle bir olmuş ve İskandinavya'da kurduğu kilise de yakılmıştır. Tekrar bölgede faaliyete başlanması zaman alacak bir şeydir.²⁵⁵

Paris ve Hamburg'a yapılan saldırılar Vikinglerin ne denli organize bir güç haline geldiğinin bir göstergesi sayılabilir. Vikingler iç savaşa kadar ufak gruplar ile kıyı bölgelere saldıran kuzeyli yağmacı gruplardı. Fakat 845 yılında Paris ve Hamburg'a saldıracak bilgi, strateji ve cesarete sahiplerdi. Aslında Vikingler, çok daha önceleri Frankia'da bulunan suyollarının dip kısımlarına dair bilgi sahibiydiler.²⁵⁶ Janet Nelson'ın aktardığı anlatıya göre 834 yılında kuzeye(muhtemelen Frizya'ya doğru) bir yolculuk esnasında kuzeyli insanlardan yardım alan bir Frank Rahip, kuzeylilerin nehirler hakkında sahip oldukları bilgi karşısında çok şaşırmıştır. Bu göstermektedir ki Vikingler 830'lu yıllarda(belki daha da önce) Frankia'nın diplerine inen suyolları hakkında bilgi edinmişlerdi.. Buna rağmen bu yolları kullanarak daha iç bölgelere 840'lı yıllara dek saldırmamışlardır. Bunun nedeni yine iç savaşın yarattığı etkidir. Savunmasız kıyılar saldırı gruplarına cesaret vermiştir. Bilgilerini ve stratejik zekâlarını kullanan Vikingler kısa sürede daha büyük hedeflerin peşine düşmüştür. Bu nedenle Paris ve

²⁵⁴ Hatta etkisi büyük olan diğer bir durum ise belki günümüzde adını bildiğimiz ama elimizde olmayan ya da adını hiç duymadığımız ama çok büyük önem taşıyan birçok kitabın Viking saldırılarında ve yağmalarda yitip gitmiş olması ihtimalidir.

²⁵⁵ Rimbert, *Anskar 58-59*, Anders Winroth, *The Conversion of Scandinavia*, (Yale University Press 2012), 107, Sawyer, *Vikings*, 163.

²⁵⁶ Sawyer, *Vikings*, 19-20.

Hamburg saldırıları geçmişten gelen bir hazırlık sürecinin ve gelişimin sonucuydu. Nitekim yarattığı dalgalanma gelecek süreçte oluşacak olan Frankia-Viking ilişkilerinde köklü bir etki bırakmıştır. 829 yılından itibaren her yıl daha çok saldırı düzenleyen Vikingler artık yağma ve köle satışı dışında bir gelir kaynağına sahiplerdi. “Danegeld” adı altında aldıkları haraç, Vikingleri durduramamanın bir sonucu olarak Kral II.Charles’ı 845 yılından itibaren ödemeyi yapmaya mecbur bırakmıştı. II.Charles’ı haraç ödemeye iten bir diğer sebep ise kardeşleri ile girdiği otorite çekişmesi olmuştur. Kardeşler arasındaki çekişme hakkında Ferrieres’li Lupus²⁵⁷ 845 Kasım’ında yazdığı bir mektubuna ismini vermediği bir soylunun oluşan kaos ortamına dair sözünü ekler: “*Her krallık kendine karşı parçalandı ve bu bizi harap hale getirdi.*”²⁵⁸ Soyluyu bu sözleri kullanmaya iten yine bir Viking faaliyetiydi. Bir Viking grubu, Akitanya’ya saldırmış ve Saintes-Bordeaux arasındaki bölgeyi hiçbir direnişle karşılaşmadan yağmalamıştı. Lupus’un “...kendine karşı parçalandı...” sözü de kıyıların savunmasızlığına vurgu yapmaktadır.

Paris saldırısının sonunda II.Charles’ı ödeme yapmaya iten bir diğer sebep ise askerlerine karşı duyduğu güvensizlikti. Askerlerine güvenememesinin nedeni de Vikinglerin etkili saldırı gücünden çekinmesiydi. Nitekim saldırı öncesinde bir kısmı mağlup olan ordusuna II.Charles’ın güvensizliği *Bertin Yıllığı*’nda belirtilmektedir: “*Charles direnmeye çalışsa da askerlerinin kazanamayacağını anladı ve onlara(Vikinglere) gitmeleri için 7000lb gümüş verdi. Bu haraç onları(Vikingleri) sakinleştirdi ve daha ileri gitmelerine engel oldu.*”²⁵⁹ Bu ödeme sayesinde Vikingler artık ganimet için galip gelmek zorunda olmadıklarının farkına varmışlardı. Yarattıkları tehdit ile saldırdıkları bölgelerin yöneticilerini ödeme yapmaya zorlayabilirlerdi. Nitekim bir de madalyonun diğer tarafı vardı. Yapılan ödeme daha fazla Viking grubunun bölgeye gelmesine sebep olacaktı. Gerçekten birkaç yılın ardından Viking gruplarına yapılan Danegeld ödemeleri yararlı bir şey olmaktan çıkmıştır. Vikinglerin haraç almayı temel bir amaç haline getirdikleri, ertesi yıl Frizya’da kendini göstermiştir. Frizya’da genel olarak bölgeye saldıran ve savaşı kazanmalarının ardından hâkimiyet kuran saldırı grubu Danegeld karşılığı geri çekilmiştir.²⁶⁰ Verdun Antlaşması’nın ardından gerçekleştirilen etkinliklerin ardından Frankia’da ki saldırıların başındaki en önemli isim olan Kral Horik ile,

²⁵⁷ Ferrieres manastırında görevli bir Benedikten keşişidir. II.Charles’ın danışma meclisinde de görev almıştır.

²⁵⁸ “*Letters Of Lupus Of Ferrieres*”, Ed. Paul Edward Dutton, *Carolingian Civilization*, (Broadview Press, 1996), 428-429. Ayrıca bu sözleri daha iyi anlamak için Lupus’un hükümdar ile yakın ilişkileri bulunan önemli bir din adamı olduğu bilinmelidir.

²⁵⁹ *St-Bertin*, 60.

²⁶⁰ Daha öncede Frizya’dan haraç aldıklarına dair girdi vardır. Ancak bu daha çok yağma tarzı bir haraç idi. Danegeld ödemesinin gelmemesi, Viking gruplarının daha fazla zarar vermesi anlamına geliyordu.

Karolenj kralları tarafından diplomatik ilişki kurulmuştur. Doğu Frankia Kralı II.Louis'e elçi yollayan Horik elde edilen başarılarla rağmen barış yapmayı önermiştir. Sonuçta iki taraf arasında barış yapılmıştır. Horik'i buna sürükleyen olayın İsveç ile girdiği rekabet olduğu söylenmektedir. Ancak ilerleyen yıllarda, Vikinglerin izlediği saldırgan politikanın yöneldiği bölgeler göz önüne alındığında Horik'in Batı ve Orta Frankia'ya saldırmayı hedeflediği için barış yaptığı anlaşılmaktadır. Kral II.Louis'i barış yapmaya yönelten şey aynı olaydır. Paris ve Hamburg saldırıları II.Louis'i barışı kabul etmeye zorlamıştır.²⁶¹

Paris ve Hamburg saldırılarını takip eden yıllarda Viking akınlarının Batı Frankia'da yoğunlaştığı görülmektedir. Yine aynı dönemde Viking gruplarının karada daha fazla vakit geçirmeye başladığı görülmektedir. Seine ve Loire nehirlerinin hattında bulunan her bölgeye saldırılar düzenlenmiştir. Saldırıların sayısı giderek artmıştır. Bu artışın nedenleri konusunda üzerinde durulması gereken iki öge daha vardır. Birincisi, bölgede kışlamaya başlayan Viking gruplarıdır. 840'lı yılların başından beri bazı Viking grupları kışları Frankia'da veya çevre adalarda geçirmeye başlamıştır. Bu hareketleri Vikinglerin kalıcı bir tehlike olmaları anlamına gelmekteydi. Ancak Vikingleri, Frankia'da kışlamaya iten şey ise sahip oldukları rahatlıktı. Ciddi bir direniş ile karşılaşmadan saldırılarda bulunan Vikingler artık bölgedeki adaları üs olarak kullanmaya başlamışlardı. Bu sayede artık saldırılar tüm yıl boyunca yapılabilmekteydi. Bu durumun bir diğer etkisi bölgeyi yurt olarak görmeye başlamalarıydı. İkincisi ise Orta Frankia Krallığı sınırları içerisinde kalan Frizya bölgesinin Viking kontrolüne girmesidir. Adalar zaten birçok Viking grubu tarafından üs haline getirilmişti. Frizya, İmparator Lothar'a bağlı olsa da başta Rorik²⁶² olmak üzere Viking saldırılarına dayanamayan Lothar anlaşılmak zorunda kalmıştır. Vikingler, adalarda kışlamayı bırakıp 851'den itibaren nehirlerde kışlamaya başlamışlardır. Vikinglerin etkisini arttıran neden şüphesiz kıyıların savunmasızlığıydı. Elbette zaman zaman direnişle karşılaşmış ve şiddetli çatışmalar meydana gelmişti. Fakat sürpriz saldırı etkisini kullanan Vikingler ellerinde bulunan avantajları iyi değerlendirmişlerdir. Örneğin; Bretonya'da ve Akitanya'da bölge lordları ile karşılaşan Viking gruplarının çatışmalardan galip çıkması tesadüfi değildir.²⁶³ Vikinglerin gelişimi göstermektedir ki elde ettikleri başarılar tesadüf değildir. Siyasi durumdan etkin bir biçimde faydalanan Vikingler,

²⁶¹ *St-Bertin*, 55-81. *Fulda*, 22-38. *Fontanellensis*, 301-304. *Xantanses*, 13-18. Robinson, *Reading*, 58-162. Jones, *Vikings*, 212.

²⁶² Eski Dan Kralı Harald'ın yeğeni olduğu düşünülmektedir. Rorik daha öncesinde Lothar'a bağlı olan bir Viking lideridir. Lothar tarafından hain olarak ilan edilen Rorik bunun üzerine Frizya üzerine saldırılara başlamış ve bölgenin kontrolünü ele geçirmiştir.

²⁶³ *St-Bertin*, 55-81. *Fulda*, 22-38. *Fontanellensis*, 301-304. *Xantanses*, 13-18. Robinson, *Reading*, 158-162. *The New Cambridge Medieval History Volume 2 c.700–c.900*, Edt. Rosamond McKitterick, (Cambridge University Press, 2006), 190-200.

saldırılarının sayısını ve etki alanını devamlı olarak arttırmışlardır. Vikinglerce izlenilen gelişim organize ve stratejik gözükmetedir. Başarıya ulaştıkları her hareketi daha büyük bir hamle izlemiştir. İç savaş ile saldırılarını arttırmaya başlayan gruplar iç savaş sürecinin sonunda Nantes gibi büyük şehirlere saldırmaya başlamışlardır. İç savaşın bitişini ve Karolenjlerin parçalanmasını takip eden süreçte ise bölgelerde kalıcı hale gelmek için yerleşik güçler oluşturmaya başlamışlardır. Bilinçli ve organize yapılan bu planların gerçekleşmesini mümkün kılan durum ise Karolenj Devleti için parçalanıp küçük devletlere bölünmüş olmasıydı.

Vikinglerin gerçekleştirdikleri yoğun saldırılar sonucunda 847 yılı içerisinde Lothar, II.Louis ve II.Charles kardeşler üç Karolenj hükümdarı olarak yine bir toplantı gerçekleştirmiştir. Sonuçta üç kardeş gönderdikleri elçi ile Kral Horik'i saldırıları durdurmaları konusunda uyarmış ve savaş ile tehdit etmiştir. Fakat hem Horik hem de üç kardeş bunun boş bir tehdit olduğunun farkındaydı. Çünkü üç hükümdar da kendi otoritelerini henüz yönetim bölgelerinde bile sağlayamamışlardı. Üç hükümdarın birleşip, Danimarka'ya saldırması Horik için hiç gerçekçi değildi. Nitekim Horik saldırılara devam eder ve Karolenj hükümdarları ise İskandinavya'ya bir saldırı gerçekleştirmemişlerdir. Avrupa'daki siyasi durum Karolenj hükümdarlarının Vikingler'in anakarasına saldırı yapmasına engel olmuştur.²⁶⁴

Karolenj hükümdarlarının gönderdiği tehdidin pek de etkili olmadığının en önemli kanıtı 847 yılının sonuna doğru başlayan Bordeaux kuşatmasıydı. Bordeaux şehri, Vikingler tarafından uzun süre kuşatma altında tutulmaktaydı. Bordeaux kuşatması öyle ciddi bir olaydır ki Vikinglerin, Batı Frankia Kralı II.Charles'a karşı bir meydan okuması haline gelmiştir. Kuşatma esnasında II.Charles, ordusu ile kuşatmayı kaldırmaya çalışırken askeri başarılar da elde etmiştir. Hatta kuşatmaya destek veren Viking gruplarından birini mağlup ederek 9 adet gemiyi ele geçirmiştir. Fakat II.Charles'ın çabaları –ki kendisi Batı Frankia'nın en güçlü ismidir- bile kuşatmayı kaldırmaya yetmemiştir. Vikingler şehrin içinden birini ikna ederek kapıları açtırmış ve şehir büyük yıkıma ve yağmaya uğratmıştır. Yağma ve köle edilen insanlar II.Charles'ın Vikingler karşısında ne kadar aciz kaldığının bir simgesi olarak görülebilir. Paris saldırısını takiben yaşanan Bordeaux kuşatılması ve ardından yağmalanması ile Vikingler Frankia'da kalıcı bir tehdit haline gelmeye başladıklarını göstermişlerdir.²⁶⁵

²⁶⁴ *St-Bertin*, 64-65. *Fulda*, 26-31.

²⁶⁵ *St-Bertin*, 64-65. *Fontanellensis*, 301-304. *Xantanses*, 13-18. Robinson, *Reading*, 158-162. “*Annales Engolismenses*”, *Scriptores* 16, Edt. Georg Heinrich Pertz, MGH, (Hannover: Hahn, 1859), 485–487.

Frankia'ya yapılan saldırıların çoğunluğu Danimarka kaynaklıydı. Karolenj hükümdarları II.Louis, II.Charles ve Lothar da bu durumun farkındaydı.²⁶⁶ 850 yılında Danimarka'da iç savaş yaşandığının yıllıklara kaydedilmesi çok önemliydi. Çünkü 848-850 döneminde Viking saldırılarının sayısında gözle görülür bir azalma bulunmaktaydı.²⁶⁷ İç savaşın 850 yılında haber alınmasına rağmen 848'in ikinci yarısında yaşandığı düşünüldüğünde azalan saldırıların nedeninin iç savaş olduğu söylenilebilir. Horik, otoritesini tekrar sağlarken Frankia'ya yapılan Viking saldırılarının sayısı azalmıştır. Danimarka iç savaşı göstermektedir ki 843 yılının ardından Frankia'da etkisini giderek arttıran organize Viking akınlarının liderlerinden biri Kral Horik'tir.

Danimarka Kralı Horik, otoritesini tekrar sağladıktan sonra 850 yılıyla birlikte tekrar tüm Viking grupları Ren nehrinden başlayarak, Seine, Loire, Dordogne ve Garonne nehirlerinde görünmüştür. Saldırıları gözle görülür bir şekilde her bölgeye yayılmıştır. Sadece Frankia değil İber yarımadası bile Viking saldırılarıyla karşılaşmaya başlamıştır artık. Batı ve Orta Frankia ise Viking saldırıları ile adeta bezmiştir. Nitekim Kral II.Charles ve İmparator Lothar, 852 yılında Frizya'ya yapılan saldırının ardından harekete geçmek için işbirliği yapmıştır. Sidroc ve Godfred²⁶⁸'in liderlik ettiği belirtilen Frizya saldırısına o yıl 252 geminin katıldığı *Bertin Yıllığı*'nda kaydedilmiştir. Yüksek miktarda haraç verilerek uzaklaştırılan büyük Viking grubunun Ren nehrine sokulmaması sağlanmıştır. Fakat aynı yıl büyük bir saldırı grubunun Seine nehrine girdiği ve birçok bölgeye saldırdığı yıllıklarda kaydedilmiştir. Kuvvetle muhtemel Ren girişindeki Frizya'dan haraç alarak ayrılan Viking grubu, Seine nehrinde saldırılara devam etmiştir. İlk kez 5 yıl önce Danegeld ödenmesi ile başlayan haraç verme anlayışının, ödemelerin artmasıyla bir çözüm olmadığı görülmüştür. Bunun sonucu olarak II.Charles ve Lothar orduları ile birlikte harekete geçmişlerdir.²⁶⁹ Lothar bir tarafta

²⁶⁶ Buna örnek olarak 847 yılında II.Louis, Lothar ve Charles'ın bir araya gelerek Horik'i tehdit etmesi gösterilebilir. Ayrıca Horik Elbe'ye 600 gemi yolladığı da 845 yılına ait girdilerde yer etmiştir. Ayrıntılı bilgi için *St-Bertin*, 60-65.

²⁶⁷ Yıllıkların sahip olduğu yerel yapı ve haber alma kaynakları düşünüldüğünde kayıtlar yer yer sınırlı görünmektedir. Batı Frankia'da yazılan *Aziz Bertin Yıllığı*'nda ve *Fontanelle Yıllığı*'nda geçen bazı olayların Doğu Frankia'da yazılan *Fulda Yıllığı*, *Xanten Yıllığı* gibi kaynaklarda bulunmadığı görülmektedir. Bu sınırlılığın nedeni manastırlarda yazılan yıllıkların yerel bir yapısının olmasıdır. Ülke içindeki haberleri gezgin Hristiyanlar, tüccarlar, yöneticilere ait ulaklardan ya da mektuplardan almaları muhtemeldir. Bu yüzden her yıllık kendi yazıldığı bölge ile ilgili daha fazla girdiye sahiptir. Haber alma kaynaklarının çoğunlukla Hristiyan kişiler olduğu düşünüldüğünde, Danimarka'da yaşanan iç savaşın geç öğrenilmesi ciddi bir ihtimaldir. Bakınız; *St-Bertin*, 64-65. *Fontanellensis*, 301-304. *Xantanses*, 13-18. *Fulda*, 30-32.

²⁶⁸ Godfred, Dan Kralı Harald'ın oğludur. Aynı 852 yılında babası Harald'ın öldürüldüğüne dair bir kayıt da bulunmaktadır. Bu cinayetin Godfred'in saldırılarından önce mi? Sonra mı? Olduğu belli değildir. Yani cinayet bu saldırılara ya da saldırılar bu cinayete sebep oluşturmuş olabilir. Üçüncü bir ihtimal ise ikisi birbirinden ayrı ve bağlantısız olaylardır. Bu konuda elde yeterince bilgi bulunmamaktadır. Ayrıntılı bilgi için. *Fulda*, 32-33.

²⁶⁹ II.Charles büyük Viking grubunu durdurarak belki de yok etmek için beş yıl önce denediği ve başarısız olan taktiği yeniden kullanmayı seçer.

II.Charles bir tarafta Viking grubu nehrin iki yanından sıkıştırılıp abluka altına alınmıştır. Fakat II.Charles ve Lothar için sonuç yine hüsrana olmuştur. Vikingler, karaya çıkmayarak Karolenj ordusunu bezdirmiştir. Kara ordusuyla bir filo karşı yeterince etkili olunamayacağı bu şekilde yine anlaşılmıştır. II.Charles, *Bertin Yıllığı*'na göre askerlerinin savaşmak istememesi yüzünden antlaşma yapmıştır.²⁷⁰ Ordunun isteksizliğinin yanı sıra iç sorunlar, II.Charles'ın 252 gemiden oluştuğu söylenen Viking grubuyla savaşa tutuşmaktan alıkoymaktaydı.²⁷¹ Fakat en nihayetinde II.Charles ve Lothar gibi iki önemli hükümdarın Vikinglere karşı ittifak yapması dikkat çekicidir. İki kardeşin geçmişte düşman olması bu olayı daha önemli kılmaktadır. Buna rağmen oluşturulabilecek en ciddi güçlerden birini oluştursalar dahi Vikingler yine galip çıkmışlardır. Bu sayede iç savaş döneminde güç kazanan Vikinglerin artık doğrudan hükümdarlara kafa tutacak seviyeye ulaştığına şahit olunmaktadır.

Ablukanın ardından II.Charles tarafından Godfred ile anlaşma yapılarak Godfred ve grubuna yaşaması için Frankia'dan bir bölge verildiği görülmektedir. Bu Godfred ile olan sorunu çözmesine karşın Sidroc kendi grubuyla Seine'den ayrılarak Loire'ye girmiştir. Ordusuyla karaya çıkan Sidroc, Nantes'e saldırıp yağmaladıktan sonra Aziz Florent Manastırı'ndan başlayarak Tours kentine kadar bölgeyi yağmalamıştır. Tours kentine ulaşınca hem şehir hem de Aziz Martin Manastırı yağmalanmıştır. *Fulda Yıllığı*, Sidroc'un Loire'de ilerleyerek yağma seferi düzenlemesinin vahametini bir cümle açıklamaktadır: "*Hiçbir direniş olmadı.*" Vikinglere karşı II.Charles tarafından bir savunma düzenlenememekteydi. II.Charles'ın savaşmadığı Viking grubundan kopan daha küçük bir gruba karşı dahi direnişte bulunulamamıştır. Nitekim Viking Şefi Sidroc, 852 yılında girdiği Loire'de ilk direniş ile 854 yılında karşılaşmıştır. Orleans'ı yağmalamaya giderken Kral II.Charles kara ordusuyla ve Orleans Rahibi Agius'un hazırladığı önü kesildiğinde Sidroc ve grubu geri dönmek zorunda kalmıştır. Bu II.Charles'ın yapabildiği en etkili savunmadır. Dönmek zorunda kalan Sidroc ise Loire nehrinden çıkmayarak Angers şehrini yağmalamıştır. II.Charles ve Lothar'ın yaşadıkları otorite problemi askeri müdahaleleri zorlaştırmaktaydı. Çünkü taşradaki bölgelerin savunulması soylulara ait bir görevdi. Ayrıca hem II.Charles hem Lothar ordu için karizmatik liderler değildiler.²⁷² Bu nedenle askeri müdahalelerden kaçınmaktaydılar. Yeni kurulmuş

²⁷⁰ Fakat aynı yıl II.Pepin, II.Charles'a bağlılık yemini etmiştir. Yeminin sonucu olarak Akitanya'da II.Charles'ın aleyhine hareketlenmeler başlamıştır.

²⁷¹ *Annales Engolismenses*, 485–487. *St-Bertin*, 69-81. *Fulda*, 22-38. *Xantanses*, 13-18. Robinson, *Reading*, 58-162, *Fontanellensis*, 301-304,

²⁷² Theo Riches, "The Carolingian Capture Of Aachen In 978 And Its Historiographical Footprint", *Frankland: The Franks And The World Of The Early Middle Ages: Essays in Honour Of Dame Jinty Nelson*, Edt. Paul Fouracre & David Ganz, (Manchester: Manchester University Press, 2008), 208. Riches çalışmasında Şarlman'ın yarattığı karizmatik lider anlayışının kendisinden sonra gelenleri kötü etkilediğine değinmektedir. Çünkü hiç kimse

ülkelerinde, ordu üzerinde yeterince otoritesi olmayan bu liderlerin denizlere ve nehirlerle hâkim Vikinglere karşı çözüm üretemediği açıktı. Kardeşler halen kendi aralarındaki problemleri çözmeye çalışmaktaydılar. Vikingler ise siyasi sorunlardan doğan otorite boşluğunda önlem alınamayan bir grup haline gelmişti.²⁷³

850'li yıllarda Horik liderliğinde Viking grupları tüm su yollarına hâkim olarak daha etkili saldırılar düzenlemişlerdir. Ancak aynı zamanda Anskar liderliğinde İskandinavya'da misyonerlik faaliyetleri yeniden başlatılmıştır. Anskar, yaptığı ziyaretler neticesinde Kral Horik ile yakın ilişki kuran Anskar'ın, bir süre sonra Kral Horik'ten Hedeby²⁷⁴ bölgesinde bir kilise inşa etmek ve bölgede Hristiyanlığın tanıtılması için izin almıştır.²⁷⁵ Rimbart'ın anlatımında da yıllıklarda da çok olumlu bir anlatım bulunmamasına rağmen Vikinglerin, Avrupalı halklar ile olan ilişkileri göze alındığında İskandinav halkının Hristiyan olmaya olumlu bakması mantıklı gözükmemektedir. Bu bakış açısının, Dan Vikingleri'ni Frankia'ya saldırmaya teşvik etmiş olma ihtimali bulunmaktadır.

854 yılında Vikingler, Frankia'daki tüm su yollarında hakim konumdaydı. Loire, Seine, Ren gibi nehirlerle yerleşmişlerdi. Viking saldırıları bu sayede bir istikrar kazanmıştı. Fakat 854 yılında Danimarka Krallığı'nın iç sorunları, Viking saldırılarının geleceğini tehlikeye düşürmüştür. Kral Horik yeniden, saldırıların 848-849 yıllarında olduğu gibi durmasına neden olacak bir iç savaş içine girmiştir. 854 yılında Horik'e karşı bir darbe teşebbüsü olmuştur. Tahtı ele geçirmek isteyen kişinin adı *Fulda Yıllığı* ve Saxo Grammaticus'un *Danimarka Tarihi* eserinde Gudurm olarak verilmektedir. Gudurm Eski Danimarka Kralı Harald'ın oğlu olarak nitelendirilmektedir. *Bertin Yıllığı*'nda ise Godfred ve Rorik'in Danimarka tahtını ele geçirmekte başarısız olduğu belirtilmektedir. Godfred'in de Eski Danimarka Kralı Harald'ın oğlu olduğu düşünüldüğünde Godfred ve Gudurm'un kardeş olmalarından ziyade aynı kişiler olduğu söylenebilir. 856'dan sonra Godfred hakkında kayıtlara bilgi girmediği düşünüldüğünde iki Viking şefinin aynı kişi olduğu olma ihtimali daha yüksektir. Fakat bu defa iç savaşın

Şarlman'ın şanının ve büyüklüğünün üstüne çıkamamıştır. 10.yüzyıla gelindiğinde bile Şarlman'ın hikâyeleri bu nedenle anlatılagelmektedir. Oysa oğulları ve torunları bu derece bilinmemektedir.

²⁷³ *St-Bertin*, 69-81. *Fulda*, 22-38. *Xantanses*, 13-18. Robinson, *Reading*, 58-162, *Fontanellensis*, 301-304. *Annales Engolismenses*, 485-487.

²⁷⁴ Kilisenin bu bölgede kurulmasını çeviriyi yapan II.Charles H. Robinson, Anskar'ın daha önce bölgede kurduğu okulun burada olmasına bağlarken Saxo Grammaticus, bu bölgede Harald zamanından beri orada var olduğunu belirtmesini buna örnek olarak verir. Bakınız; Saxo Grammaticus, *First Nine Books Of The Danish History*, Çev. Oliver Elton, (London: The Folk-Lore Society Publishing 1893), Rimbart, *Anskar*, 82-84.

²⁷⁵ Saxo Grammaticus, *First Nine Books Of The Danish History*, Çev. Oliver Elton, (London: The Folk-Lore Society Publishing 1893), Rimbart, *Anskar*, 82-84, Viking saldırılarının ayrıntısına erişmek için bu iki yıllık özellikle iç savaş yılları ve sonrasını temel almaktadır. Ayrıntılı bilgi için bakınız; *The Annals Of Fulda*, 17-35, *The Annals of St.Bertin*, 21-92. Jones, *Vikings*, 108. Anders Winroth, *The Age of The Vikings*, (New Jersey: Princeton University Press 2014), 146.

sonuçları çok ağır olmuştur. Birçok şefin karıştığı ve üç gün süren savaşta taht için mücadele veren her iki taraftan da birçok ölüm yaşanmıştır. Bütün kaynaklar darbe girişimini bir kan banyosu olarak nitelendirmektedir. Hem Horik hem de Gudurm(ya da Godfred) hayatını kaybetmiştir.²⁷⁶ Ayrıca tüm Kraliyet ailesi bir kişi hariç yok olur. İç savaşın ardından tahta Horik'in soyundan kalan tek kişi "Genç" lakaplı II.Horik geçmiştir.²⁷⁷ Darbe girişimine rağmen Frankia'da ki saldırılar incelendiğinde 848-849 döneminde olduğu gibi azalma olmadığı görülmektedir. Bunun sebebi olarak ise iç savaşın kısa sürede sonuçlanması gösterilebilir. Diğer bir sebep ise Frankia'da saldırılarda bulunan bağımsız Viking şeflerinin sayısının artması olarak düşünülebilir.

854'te Kral Horik'in ölümünün ardından tahta geçen II.Horik, Anskar'ı kendisini ziyarete çağırmıştır. Bunun kesin tarihini bilmemekle birlikte 854'ten sonra olduğu kabul edilmektedir. Anskar, bu çağrı üzerine son kez İskandinavya'ya yolculuğa çıkmıştır. Bu yolculuğun sonunda Kral II.Horik ile yaptığı görüşme sonucu Hedeby'de bulunan kilisenin yeniden açılması ve Ribe'ye ikinci bir kilise inşa edilmesi kararlaştırıldığı aktarılmaktadır. Bu istek ve yapılan antlaşma Danimarka'da zaman içerisinde bir Hristiyan topluluk oluşmasının bir sonucu olarak görülebilir. Fakat 850 yılında alınan izin sonucu açılan bir kilisenin olmadığını da gösterir. İzne rağmen kilisenin açılması belli kesimlerce engellenmiştir ya da böyle bir izin hiç var olmamıştır.²⁷⁸ 865'te Anskar ölene kadar bir daha İskandinavya'da ciddi bir misyonerlik hamlesi gözükmemektedir. Bu durum göstermektedir ki Anskar'ın yaptıkları 43 yıllık misyonerlik faaliyetleri içerisinde ilk adım olmaktan öteye gidememiştir. Birkaç kilise inşası ve yolculuk, bu bölgelerde Hristiyanlaşma etkisi gösterse de kısmen etkili olmuştur. Bu faaliyetlerin yeterince kuvvetli olamamasındaki temel etken tartışmasız siyasi durumun karmaşasıdır. 860'lı yıllarda Anskar'ın II.Louis tarafından Lotharangia üzerinde etkili olmak için kullanılması bunun bir göstergesidir. Viking saldırılarının artmasına sebep olan siyasi karmaşanın, bölgeye daha yoğun misyonerlik faaliyetlerinin düzenlenmesini engellediği Anskar'ın faaliyetlerinde görülmektedir²⁷⁹

²⁷⁶ Godfred'in Frizya'ya döndüğü *Bertin Yıllığı*'nda geçmesine rağmen Godfred'in bir daha saldırı faaliyetinde bulunmaması bu kaydı şüpheli kılmaktadır. Yanlış bir girdi olma ihtimalinin yanısıra savaşta aldığı yaraların ardından Frizya'ya geldiği ve orada hayatını kaybettiği de düşünülebilir.

²⁷⁷ *St-Bertin*, 78-81. *Fulda*, 34-37. Grammaticus, *Danish History*, 383, Rimberty, *Anskar Apostle Of The North*, ed. Charles H. Robinson, (Society for the Propagation of the Gospel in Foreign Parts 1921), 14.

²⁷⁸ Ama Rimberty bu çelişkiye hiçbir açıklama getirmemektedir. İlaveten Rimberty'in bu tutumu da misyonerlik faaliyetlerinin İskandinavya'da hoş karşılanmadığını gösteren bir işarettir.

²⁷⁹ Rimberty, *Anskar* 96-121, James T. Palmer, "Rimberty's Vita Anskarii and Scandinavian Mission in the Ninth Century", *Journal of Ecclesiastical History*, Vol. 55, No. 2, (Cambridge: Cambridge University Press, 2004), 235-256. Winroth, *Conversion*, 104 ve 108-111.

Horik'in ölümü ile sonuçlanan darbe girişimi Frankia'da güç kazanan Viking liderleri tarafından yapılmıştır. Bu sayede anlaşılmaktadır ki, Frankia'daki Viking saldırılarının bir kısmı Horik tarafından yönlendirilirken Horik'ten bağımsız Viking şefleri de bulunmaktadır. Nitekim Harald'dan itibaren Louis ve Lothar'ın emrine giren Viking şeflerinin olduğu bilinmektedir. Rorik ve Godfred de bu bağımsız Viking şeflerinin başında gelmekteydi. Eski Dan Kralı Harald'ın çocukları olan bu ikili Danimarka'dan sürülmüş şeflerdi. Bu kişiler hayatlarının belli sürecini Lothar'ın emri altında geçirmelerine rağmen sonradan korsanlık faaliyetlerine başlamışlardı. Hatta Rorik, Frizya'nın kontrolünü ele geçirmeyi başarmıştır. Sidroc bu bağımsız liderlerden bir diğeridir. 854-55 yıllarında saldırılarda başrolü oynamıştır. Godfred'in grubundan kopan filosu ile Sidroc, Loire nehrinde ciddi saldırılarda bulunmuştu. Nantes, Angers, Bordeaux, Tours, Blois, Luçon, Pitres gibi yerlere saldırmıştı. Sidroc'un grubunun dışında Bernus adlı bir Viking liderinin grubundan da *Fontanelle Yıllığı*'nda bahis edilmektedir. Rorik ve Godfred'in öncülük ettiği ve arkasından sayısı artan bağımsız Viking liderlerini Frankia'ya çeken Bordeaux, Nantes, Paris gibi ses getiren saldırılar olmuştur. Ayrıca Danegeld ödemeleri bu grupların iştahını arttıran bir diğer unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.²⁸⁰

Yıllık kayıtlarının gösterdiği bir diğer husus saldırı gruplarının kışlamalarından bahsetmeleridir. Viking gruplarının nereleri mesken edindiğinin bilindiği yıllıklara yansımaktadır. Ancak merkez olarak kullanılan Jeufosse gibi yerleşimlere ne II.Charles ne de Lothar tarafından saldırı düzenlenmiştir. Bu duruma neden olan faktörün, Vikinglerin yarattığı korku olduğu düşünülebilir. Diğer yandan Frankia'da on yılı aşkın bir süredir kışı geçiren saldırı gruplarının kışlamak için kullandıkları bölgelerde ciddi savunmalar oluşturduğu da kaydedilmiştir. Örneğin; *Fontanelle Yıllığı*'nın son girdilerinden biri de bu tip saldırı üslerinden birine Vikinglerin bir kale inşa etmesidir. Bu savunma korku ile birleştiğinde Vikinglere karşı hamle yapmayı zorlaştırmıştır.²⁸¹

855 yılında Vikingler, Verdun Antlaşması'nı takip eden 12 yıllık süreçte Frankia suyuollarına tamamen hâkim olmuşlardır. 843 yılından itibaren Frankia kıyılarındaki adalarda kışlamaya başlayan Vikingler 850 yılından itibaren nehirlerde kışlamaya başlamışlardır. Etkin bir savunmanın olmadığı sadece bu duruma bakılarak anlaşılabilir. İlâveten meydana gelen saldırıların gösterdiği dalgalanma, Viking akınlarının sayısının hem İskandinavya'da hem de Frankia'da mevcut olan siyasi durum ile alakalı olduğunu göstermektedir. 855 yılında

²⁸⁰ *St-Bertin*, 69-81. *Xantanses*, 13-18. Robinson, *Reading*, 58-162, *Fontanellensis*, 301-304

²⁸¹ *Fontanellensis*, 301-304

gelindiğinde Vikinglerin, Karolenj Devleti'nin siyasi durumundan yararlanmaya devam ettiği görülmektedir. Zaten bu nedenle Frankia üzerindeki etkileri giderek artmaktadır. Bu dönemde ilk zamanlardaki ganimet odaklı bakış açısı bile değişmeye başlamıştı. Bazı Viking grupları, artık Frankia'ya yurt edinilebilecek bir yer olarak bakıyordu.

III.4 İmparator Lothar'ın Ölümünün Ardından Frankia'da Siyasal Düzen(855-860)²⁸²

İmparator Louis 'in en büyük oğlu Lothar, 855 yılında öldü ve Orta Frankia Krallığı, İmparator Lothar'ın oğulları²⁸³ arasında parçalandı. Veraset sisteminden dolayı daha karışık bir harita ortaya çıktı. Orta Frankia Krallığı'nın parçalanmasına giden süreç bir hastalık ile başlamıştı. İmparator Lothar, hastalığının ilerlemesiyle kendisi için ölümün yaklaştığını anladığı zaman babası Louis'in deneyip de yapamadığı taht devrini yaparak Karolenj dünyasında yeniden bir iç savaş çıkmasını engellemek istemiştir. Çeşitli nedenleri ve geçmişteki tecrübelerini göz önünde bulunduran Lothar, tahttan çekilme kararı almıştır. Kalan hayatını Prüm Manastırı'nda dine adanarak geçirme niyetindedir. Fakat öncelikle oğullarını bir araya toplayıp, veraset sisteminin gerektirdiği üzere toprakları pay etmiştir.²⁸⁴Prüm'lü Regino, Kroniğinde bu paylaşım hakkında “...iyi ayarlanmış Krallıklar sayesinde acılara elveda edildi.”²⁸⁵ diye yazmıştır. Lothar ölümünden önce oğulları arasındaki toprak paylaşımını ve taht devrini bizzat kendisi yaparak ortaya çıkması muhtemel çatışmaların önüne geçmek için çabalamıştır. Zaten Regino'nun “*iyi ayarlanmış Krallıklar*” sözüyle kast ettiği budur. Nitekim manastıra kapandıktan kısa bir süre sonra Lothar hayatını kaybetmiştir. Paylaşım ve antlaşmaya rağmen Lothar'ın ölümünün ardından üç oğlu Louis, Lothar ve Charles savaşın eşiğine gelmiştir. Fakat kardeşler kendi aralarında anlaşarak buna engel olmayı başarmışlardır. Böylece iç savaşın etkilerinin, Lothar'ın ölümü ve sonrasında dahi devam ettiği görülmüştür.²⁸⁶ Lothar kendi yaşadığı iç savaşı oğullarının yaşamaması için tahtı erken terk etmesi iç savaşın etkisine bir örnek olarak verilebilir. Ayrıca Lothar'ın oğullarının anlaşarak bir iç savaş

²⁸² Bu bölümden itibaren İmparator Lothar'ın üç oğlu siyasi figürler olarak anlatıma girmektedir. II.Lohtar, Provence Kralı Charles ve İmparator II.Louis olarak adlandırılacaklardır. Ayrıca İmparator Louis, Şarلمان'ın oğlu ve İmparator Lothar'ın babasıdır. Bu nedenle Doğu Frankia Kralı II.Louis, Kral unvanıyla II.Louis'dir. Ama İmparator Lothar'ın oğlu Louis, İmparator unvanıyla II.Louis'dir. Bu nedenle Lothar'ın oğlundan bahsedilirken İmparator II.Louis olarak bahsedilecektir.

²⁸³ Lothar'ın oğullarının isimleri: Lothar, Louis ve Charles.

²⁸⁴ Lothar'ın yaptığı paylaşım uyarınca en büyük oğlu Lothar(II.Lohtar), Doğu ve Batı Frankia arasında kalan Lotharangia'yı alacaktır. Lothar'ın en küçük oğlu Charles, Akdeniz kıyısındaki Provence bölgesinin Kralı olacaktır. Ortanca oğlu Louis ise İmparator unvanıyla birlikte Kuzey İtalya'daki toprakların hâkimi olacaktır.

²⁸⁵ “Dispositis itaque atque ordinatis regni negotiis valedicens suis reliquit seculum atque...” Reginonis Abbatis Prumiensis, *Chronicon*, ed. Fredericus Kurze, MGH, (Hannover: Hahn, Scriptorum 1890), 77.

²⁸⁶ *St-Bertin*, 80-81. *The Annals of Hildesheim*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Çev. Bethany Hope Allen, (University Of New Hampshire 2007), 59. *Annales Hildesheimenses*, ed. Georg Waitz, MGH, (Hannover: Hahn Scriptorum 1878), 17. *Fulda*, 36-37. Reginonis, *Chronicon*, 77.

yaşamaktan kaçınması ise iç savaşın sonuçlarının hanedan üyelerine bir ders olduğuna göstergedir.

Lothar, İmparator unvanına sahip olsa dahi hayatta iken Karolenj hükümdarları arasında iktidar sahibi olup liderlik eden kimse gösterilemez. 855 yılında ise Karolenj Devleti, artık beş parçalı bir yapı²⁸⁷ halini almıştır. Fakat I. Lothar'ın ölümünün, kardeşleri II.Charles ve II.Louis açısından da sonuçları vardır. Lothar'ın ölümü, Karolenj diyarında üç deneyimsiz ve genç hükümdar bırakmıştır. Zaten İmparator Louis'in üç oğlu(Charles, Louis ve Lothar), babasının ölümünden beri iktidarı eline geçirmek için bir rekabet içerisindeydi. Lothar'ın ölümü ile birlikte II.Charles ve II.Louis kendilerini liderlik mücadelesinde karşı karşıya buldu. İmparatorluk unvanının ufak yeğenlerinde olması hem II.Charles hem de II.Louis adına etki alanlarını genişletmeleri için bir şanstı.²⁸⁸ Fakat bu çekişme II.Charles'ın aleyhine dönmekteydi. Verdun Antlaşması'ndan beri üstündeki Güçsüz Kral anlayışını gidermek için çaba sarf eden II.Charles'ın en büyük problemi Vikingler idi. Daha da cüretkâr hale gelen Viking saldırılarına bir çözüm bulunamaması, II.Charles'ın imajını zedelemekteydi. 857 yılında meydana gelen saldırılar ise Batı Frankia soylularını, II.Charles'a karşı döndürüyordu. İlk önce 856'nın son günlerinde 28 Aralık'ta Paris'i yağmalayan Vikingler, 857 yılının içerisinde tekrar Paris'i yağmaladı. Parisliler 8-9 ay içerisinde iki kez yağmaya, ölüme, savunmasızlığa maruz kalıyorlardı. Ayrıca oğlu II.Charles'ı Akitanya Kralı yapmasına rağmen Kral II.Charles bir türlü Akitanya'da kontrolü sağlayamıyordu. Öyle ki Akitanyalılar kendi isteklerine göre Genç II.Charles'ı tahttan indirip tekrar çıkarıyorlardı. Ülkesinin başkentini bile koruyamadığını düşünen bazı soylular, Kral II.Charles'a karşı bir tavır almışlardı.²⁸⁹

Kral II.Louis açısından bakıldığında ise kuvvetli bir yönetime sahip olduğu görülmektedir. Öyle ki otorite sorunu yaşamayan II.Louis, aynı anda üç orduyu farklı bölgelere gönderecek güce sahipti. II.Charles ve II.Louis'in yönetimleri karşılaştırıldığında, II.Louis'in açık bir şekilde daha oturmuş ve kuvvetli bir yönetime sahipti. II.Louis'in II.Charles'tan farkı iki hükümdarın yaşadığı iç sorunlardan kaynaklanmaktaydı. II.Louis'in, II.Charles gibi bir ciddi Viking sorunu ve Akitanya bölgesi gibi bir taht sorunu yoktu. Özellikle Vikinglerin Doğu Frankia'ya saldırmaması II.Louis'e daha rahat yönetim ve gelişim imkânı sunmaktaydı. II.Charles, Vikingleri zamanında durduramaması nedeniyle saldırıların önünü alamaz olmuştu.

²⁸⁷ Batı Frankia Krallığı, Doğu Frankia Krallığı, İtalya Krallığı, Lotharancia Krallığı ve Provence Krallığı.

²⁸⁸ Ayrıca, anlaşılıyor ki üç kardeşin 843-855 yılları arasında bir arada Avrupa siyasetine yöne vermesi, bir denge unsuru görmekteydi. Bu nedenle aralarındaki rekabet tekrar alevlenmiyordu. Ancak Lothar'ın ölümü iç savaştan kalan rekabet duygusunu körüklemiştir.

²⁸⁹ *St-Bertin*, 81-85. Margaret Deanesly, *A History Of Early Medieval Europe 476 to 911*, (London: Methuen & Co Ltd 1969), 449. Costambeys, *World*, 394.

Büyüyen Viking problemi artık onun yönetimini tehdit etmekteydi. Viking tehdidinin sonuçları, sadece saldırıların yarattığı yıkım ile alakalı değildi. Saldırıların sonucu ödenen Danegeld haraçları, Batı Karolenj ekonomisini baltalar hale gelmişti. Vikinglerin bu derece güçlenmesinin altında ise elbette savunmasızlık yatmaktaydı. Savunmasızlığı bu noktaya getiren ise Karolenj Devleti'nin içinde bulunduğu iç savaşı.²⁹⁰

Kral II.Charles ve Kral II.Louis'in tutumlarını belirleyen bir diğer faktörde coğrafyadır. II.Charles'ın yönetiminin kötüye gitmesine sebep olan Vikingler, II.Louis'in topraklarına saldırı düzenlemiyordu. Çünkü II.Louis, II.Charles'ın bölgesinde olduğu kadar geniş kıyı şeridine sahip değildi. Ayrıca Batı Frankia'da yaşanan siyasi çalkantıların benzerlerini II.Louis yaşamıyordu. Fakat daha önemli faktör ise Batı Frankia'nın su yolları ile dolu kıyılarıydı. Seine, Loire, Ren gibi nehirlerle bağlanan ya da bu nehirlerden kopan onlarca su yolu Batı Frankia'yı çevrelemekteydi. Vikinglerin, Batı Frankia'yı temel saldırı bölgeleri olarak belirlemelerine neden olarak Batı Frankia'da Doğu Frankia'ya kıyasla daha çok sayıda su yolu ve daha uzun kıyı şeridi olması gösterilebilir

Kral II.Charles ve Kral II.Louis arasındaki ilişkinin iç savaştan beri hiçbir zaman çok iyi olmadığı unutulmaması gereken bir noktadır. Lothar'ın ölümünden birkaç yıl önce, Akitanyalılar II.Louis'den oğlu Genç Louis'i "Yeni Akitanya Kralı" olması için yollamalarını istemişti. II.Charles'ı yıllardır meşgul eden Akitanya'ya yeni bir kral olarak II.Louis'in oğlunu göndermesi Akitanya'daki durumu daha da karmaşıktırabilirdi. Nitekim II.Louis'in oğlu Louis'i göndermesi II.Charles'ın Akitanya'ya hâkim olmasını zorlaştırdı. II.Louis'in bu hamlesi kardeşi II.Charles tarafından hiç hoş karşılanmadı. Yani Lothar öldüğünde Kral II.Charles ve Kral II.Louis arasında ilişki zaten kötüydü. Bu durum Lothar'ın ölümü üzerine ortaya çıkan üç yeni hükümdar (Lothar'ın evlatları) ile ilişkilerinde de görülür. Kral II.Charles, 857 yılında yeğeni II. Lothar ile bir ittifak yaparken aynı tarihlerde Kral II.Louis ile İmparator Louis(Lothar'ın oğlu) de ittifak yapmışlardı. Kral II.Charles ve Kral II.Louis arasındaki siyasi çekişme de göz önüne alındığında savaş çıkması için gerekli ortam hazırды.²⁹¹ Karşılıklı olarak beş Karolenj hükümdarı birbirleriyle ittifak yapıyordu. İttifakların bir araya gelmesinde belirleyici etken yine çıkar ilişkisiydi. Öyle görünmektedir ki, ölen her Karolenj hükümdarının ardından veraset sistemi nedeniyle varisler savaşa sürükleniyordu. Bu durum Frankia'daki kaos ortamının devam etmesine ve Vikinglerin güç kazanmasına sebep oluyordu.

²⁹⁰ Fulda, 40-45. St-Bertin, 80-89.

²⁹¹ Fulda, 34-40. St-Bertin, 74-85.

Bu nedenlerden dolayı Kral II.Charles ve Kral II.Louis arasındaki sorunlu ilişki 858 yılında savaşla sonuçlandı. Bazı soylular ve din adamları, Kral II.Louis ile iletişime geçerek Batı Frankia'nın yönetimini devralmasını istediler. Bunun nedeni ise Rahip Adalhard ile Kont Odo'nun liderlik ettiği soylular ve din adamlarının, II.Charles'ın yönetiminden duydukları memnuniyetsizlikti. Memnuniyetsizliğin nedeni *Fulda Yıllığı*'nda dillendirilmektedir: “Onlar II.Charles'ın tiranlığına daha fazla dayanamayacaklarını belirttiler. Uzaklardan gelen paganlar onları (Hristiyanları) yağmaladı, köleleştirdi ve bir direniş ile bile karşılaşmadan onları (Hristiyanları) sattılar. Ellerinde kalan ise şeytani bir vahşilikle yok edilmiş bir kraldı (Charles). Onun (Charles) sözlerine ya da yeminlerine inanan hiçbir insan kalmadı ve herkes tüm inancını yitirdi.”²⁹² Yıllığa göre Batı Frankia'da bir takım soylular, Viking saldırılarının yarattığı yıkımdan Kral II.Charles'ı sorumlu tutmaktaydılar. II.Charles'ın saldırılara önlem alamaması “Güçsüz Kral” imajını kuvvetlendirmişti. Özellikle 857 yılında Paris'e yapılan iki Viking saldırısı II.Charles ile ilgili böyle bir imaj oluşmasına neden olmuştu.²⁹³ Tüm bunların sonucu olarak Batı Frankia'da bir isyan çıkmıştır. İsyanlılar, destek isteyebilecekleri en güçlü kişi olan Doğu Frankia Kralı II.Louis'den Batı Frankia'ya gelmesini ve tahta çıkmasını istemiştir. Bu sayede söylenebilir ki parçalanmış Karolenj Devleti, soyluların ve hükümdarların çıkar ilişkileri sebebiyle bir türlü düzleşme çıkamamaktadır.

Gelen davet ve siyasi getirisini göz önünde bulunduran Kral II.Louis, 858 yılında Batı Frankia'ya sefer yapma kararı almıştır. Aslında II.Louis'in Batı Frankia'yı ele geçirmeye çalışması arkasında yine siyasi çıkarlar yatmaktaydı. II.Louis'in hayali Karolenj krallıklarını yeniden birleştirmekti.²⁹⁴ Bunun için en doğru zamanda harekete geçmiş gerekiyordu. Sefere çıkış zamanının bilerek ayarlanmış olduğu söylenebilir. II.Charles, artık en büyük problemi haline gelmiş olan Vikinglere sefer yapmaktayken II.Louis, Batı Frankia'yı ordusuyla işgal etmeye başlamıştır.²⁹⁵ Eylül başından itibaren ordusuyla II.Charles'ı taciz eden II.Louis, Kasım ayına kadar onu savaşa çekememiştir. Savaşa kadar geçen süre esnasında ise II.Charles'ın yaşadığı sorunların nedeni ortaya çıkmıştır. Henüz savaş bile gerçekleşmemesine rağmen

²⁹² *Fuldenses*, 50. *Fulda*, 42.

²⁹³ *Fulda*, 40-46. *St-Bertin*, 83-89

²⁹⁴ Ayrıntılı bilgi için. “Regina nitens sanctissima Hemma: Queen Emma (827–876) Bishop Witgar of Augsburg, and the Witgar-Belt” *Representations of Power in Medieval Germany(800-1500)*, Edt Björn Weiler & Simon MacLean (Turnhout: Brepols 2006), 82.

²⁹⁵ Oissel adasına bir kale yapan Vikingler bu adayı merkez haline getirmişlerdir. Buradan yaptıkları saldırıları kesmenin bir çaresi olarak, II.Charles yeğeni II. Lothar'ın da destek verdiği bir kuşatma yapmıştır. Fakat II.Charles, Vikinglere karşı o zamana dek yaptığı en ciddi hamlelerden birinde sorun yaşamaktadır. Temmuzda başlayan kuşatmaya oğlu II.Charles, yeğenleri Pepin ve Lothar da destek vermiştir. Buna rağmen Eylül sonunda kuşatmadan halen sonuç alınmamıştır. Kuşatmanın başarıya ulaşmamasına neden olan en büyük etkenin soylular olduğu düşünülebilir. Soylular askeri destek vermeyince II.Charles başarı kazanmakta sorun yaşamıştır.

II.Charles'ın birçok soylusu II.Louis'e bağlılık yemin etmişti bile. 12 Kasım'da gerçekleştiği söylenen savaşın ise bu nedenlerden dolayı tam olarak savaş olduğu bile söylenemeyebilir. II.Charles'ın ordusunun II.Louis'in ordusunun karşısında kısa sürede dağıldığı kaynaklara yansımıştır. Bunun nedeni olarak II.Louis'in savaşta sayı üstünlüğüne sahip olması gösterilebilir. Bu üstünlük II.Louis'e destek veren soylular sayesinde oluşmuş gibi görünmektedir. II.Louis'in sayı üstünlüğü nedeniyle, II.Charles'ın kaçtığı ya da ordusunun dağıldığı savaşta yaşandığı düşünülebilecek ihtimallerdir. II.Charles'ın kaçıışı sonucunda Batı Frankia'nın kontrolü II.Louis'e geçmesine neden olmuştur. II.Louis elinde olan askeri üstünlüğü ve II.Charles'ın kendi başındaki sorunlar ile uğraşmasından yararlanarak amacına ulaşmıştır.²⁹⁶

Böylece, Frankia'nın iki lider gücü olan Kral II.Louis ve Kral II.Charles'ın giriştiği savaş, Batı Frankia'nın II.Louis tarafından zaptı ile sonuçlanmıştır. Daha önceki yıllarda ülkeyi savunmasızlığa sürükleyen durumdan II.Louis ve II.Charles'ın ders almadığı görülmüştür. Hükümdarların, siyasi çıkar ile yaptıkları hamleler ağır sonuçlar doğurmuştur. II.Louis'in Frankia'yı zaptı esnasında Vikingler istedikleri gibi saldırı yapma imkânı bulmuşlardır. Viking saldırılarına paralel olarak ise II.Louis, Batı Frankia'nın kontrolünü sağlamak için çaba sarf etmekteydi. Özellikle Querzie şehrinde II.Louis tarafından yapılacağı ilan edilen toplantı, II.Louis'in din adamlarının desteğini alması amacını taşıyordu. Soylulardan ciddi bir destek gören II.Louis, ülke yönetimini de soyluların desteğiyle ele geçirmişti. Fakat kalıcı olmak için kilise ve din adamlarının desteğine ihtiyaç duyuyordu. Çünkü ülke yönetiminde hükümdara soylular ile birlikte en büyük yardımı din adamları sağlamaktaydı. Ancak ülkedeki din adamlarının önemli bir kısmını çevresinde toplayan Reims Başpiskoposu Hincmar, II.Louis'in aradığı desteği bulmasını engellemiştir.²⁹⁷ Hükümdara sadık kalan Hincmar'ın duruşu, II.Louis'in ülkede tamamen hâkimiyet kazanmasını önlemiştir.²⁹⁸

²⁹⁶ Charles *Fulda Yıllığı*'na göre kaçmıştır. *Fulda*, 40-45. *Bertin Yıllığı*'na göre ise askerleri dağılıp kaçınca geri çekilmek zorunda kalmıştır. *Bertin*, 85-89. Reuter, *Germany*, 71. Reginonis, *Chronicon*, 90. Kuşatılan kalenin yapımı ve gerçekleştirilen kuşatma *Fontanelle Yıllığı*'nın son kayıtlarından biridir. Bakınız. *Fontanellensis*, 301-304.

²⁹⁷ Bu noktada İmparator Louis'in din adamları ile soylular arasında yaşanan çatışmada her daim din adamlarını desteklediği unutulmamalıdır. İmparator Louis'in din adamlarına verdiği desteğin etkisi bu savaşta din adamlarının Charles'ın yanında yer almasının temel etkenlerinden biridir.

²⁹⁸ *De Ordine Palatii*(*Saray Yönetimi Üzerine*) eserini 882 yılında kaleme aldığı Hincmar'ın en çok önem verdiği konulardan biri de yine hükümdara sadakat olmuştur. Doğru bir yönetimde herkes hükümdara sadık olmalıdır. Hükümdarın yönetme erkine sahip olup olmadığı dini temellidir. Bakınız. "On the Governance of the Palace, by Hincmar of Rheims", David Herlihy, *The History of Feudalism*, (London & Basingstoke: Macmillan and Co. Ltd 1971), 208-228. Soyluların Karolenj ilişkilerinde oynadığı rol ile alakalı olarak bakınız. Hans J. Hummer, *Politics and Power in Early Medieval Europe-Alsace and the Frankish Realm, 600-1000*, (Cambridge: Cambridge University Press, 2006), 191.

II.Louis'in, kardeşi II.Charles'ın yönetiminden hoşnut olmayan soyluların çağrısı üzerine Batı Frankia'yı ele geçirmeye çalıştığının yalnızca *Fulda Yıllığı*'nda yer alması dikkat çekici bir noktadır. Fakat yapılan Batı Frankia seferi her ne kadar avantajlı bir konumda olursa da bir anda karar verilebilecek bir hamle değildir. II.Charles'a karşı soylular tarafından bir ittifak yapıldığı yıllıklarda yer alan ortak bir bilgi olmasına rağmen II.Louis'e yapılan çağrı sadece *Fulda Yıllığı*'nda bulunmaktadır. Almanya'da yazılan ve Doğu Frankia temelli kayıtları olan *Fulda Yıllığı*'nın girdisi şüphelidir. II.Louis'e, II.Charles'a saldırmak için bir bahane yaratılmış olması muhtemeldir. Yani II.Louis'e yapılan bir çağrı olmasının yanısıra II.Louis, II.Charles'a karşı ittifak yapan soylular ile iletişime geçerek destek almış olabilir. Karolenj krallıklarını bir araya getirebilmek için II.Louis, bir risk almıştır. Aldığı risk olan savaşı kazanmasına rağmen ülkenin kontrolünü sağlayamamıştır.²⁹⁹

Charles, Batı Frankia'nın kontrolünü kaybettiği süre içerisinde Burgonya'da konuşlanarak destek toplamaya başladı. II.Charles'ın sadık görevlisi Hincmar'ın sağladığı kilise desteği ise bu noktada onun en önemli kozu idi. II.Charles'ın II.Louis'e karşı 858-859 döneminde topladığı destek büyük bir önem arz etmekteydi. Başta II. Lothar ve Hincmar olmak üzere II.Charles kendini ve yönetimini yeniden yapılandırıyordu. Çünkü Verdun Antlaşmasını takip eden on beş yıllık süreç içerisinde Batı Frankia Krallığı birlik olmakta zorlanmaktaydı. Ülkeyi bir arada tutan en önemli şey sadakat yeminleriydi. Nitekim bu yeminler II.Louis'in isyanına verilen destek ile bozulmuş oluyordu. En kötü zamanında yanında olan kişiler, II.Charles'a yıllardır oluşturmaya çalıştığı sadık soylular ve din adamlarından oluşan yönetimi oluşturma şansı vermemekteydi. Bu destek sayesinde II.Louis'e karşı bir bezdirme politikası uygulayan II.Charles aylarca ülkesinin yönetiminin II.Louis'e ait olmasına göz yummuştu.³⁰⁰

Kaynaklar 859 yılında II.Louis'in Batı Frankia'yı terk ettiğini göstermektedir. II.Louis'in Doğu Frankia'ya geri dönmesinin birçok nedeni olabilir. Fakat *Fulda Yıllığı*, Sorblar'ın başlattığı bir isyan nedeniyle döndüğünü belirtmektedir. *Bertin Yıllığı*'na göre ise II.Charles gerçekleştirdiği bir saldırı ile kardeşini ülkeyi terk etmeye zorladığı kaydedilmiştir. Görüldüğü üzere kaynaklar II.Louis'in Doğu Frankia'ya dönüşünün tam olarak nasıl gerçekleştiği hakkında yeterli bilgi vermemektedirler. Ama II.Louis'e karşı II.Charles'ın gerçekleştirdiği direnişin etkisi olduğu açıktır. II.Louis'in ise Batı Frankia'nın kontrolünü

²⁹⁹ Reuter, *Germany*, 71-73. *Fulda*, 40-45. Goldberg, *Struggle*, 253-255. *Medieval History*, Edt. McKitterick, 149. Janet Nelson, "Kingship and Empire in the Carolingian World", *Carolingian Culture: Emulation and Innovation*, Edt. Rosamond McKitterick, (Cambridge: Cambridge University Press, 1993), 253-257. Janet L. Nelson, *Charles The Bald*, (London & New York: Routledge, 1992), 186-191.

³⁰⁰ Jean Dunbabin, *France in the Making 843-1180*, (New York: Oxford University Press, 2000), 100. Nelson, *Charles The Bald*, 190-195.

tamamen ele geçirmesinin mümkün olmadığını görmüş olması, gitmesine bir neden olarak gösterilebilir. Bu nedenle Doğu Frankia’da yaşadığı sorunları da göze alarak II.Louis’in çekilmesi en mantıklı senaryodur. Bu geri çekiliş esnasında birkaç çatışma meydana gelmiş olması yıllıklarda farklı girdiler olmasıyla sonuçlanmış olabilir. Örneğin; *Xanten Yıllığı* gerçekleşen geri çekilişi sade bir şekilde anlatmaktadır: “*Kral (Louis) Galya’dan(Batı Frankia) döndü. Tüm İmparatorluk büyük bir yıkıma uğradı.*” II.Louis’in, Karolenj Devleti’ni birleştirme girişimi, on yıllardır iktidarsızlık ve isyanlarla uğraşan Frankia’nın yıkıma uğramasıyla sonuçlanmıştır. Ayrıca II.Louis ve II.Charles arasındaki ilişki çok daha kötü bir duruma gerilemiştir.³⁰¹ II.Louis’in başarısız seferi nedeniyle, Karolenj Devleti içindeki parçalanma kalıcı hale gelmiştir. Doğu ve Batı Frankia arasındaki ayrılma kültürel olmaktan ve bir rekabetten öteye gitmiştir. İki kardeş devlet artık iki düşmana dönüşmeye başlamıştır. Çünkü yönetimin temellerini oluşturan Kral-Ruhban-Soylu Sınıfı üçlüsünün tamamen, kendi ilişkileri neticesinde ayrıma uğradığı görülmektedir. Taht varisleri arasındaki rekabet herhangi bir hükümdar etrafında bu üç yapının tekrar birleşmesini önlemektedir. Şüphesiz ki bunun da en önemli sebebi veraset sistemidir.

II.Louis’in Doğu Frankia’ya dönmesinin ardından II.Charles Batı Frankia Krallığı’nda kontrolü yeniden sağlamıştır. Ayrıca II.Louis’e karşı, II.Charles, II.Louis’e direnmesi sayesinde kendisine sadık olan ve olmayan soyluları ayırt edebilmiştir. Çünkü II.Charles, 858 yılının öncesinde de kendisine sadık olmayan soylular olduğunu farkındaydı. Nitekim bu soylular tek başlarına II.Charles’a karşı mücadele edemeyecekleri için onun rakibi Kral II.Louis ile işbirliğine gitmişlerdir. Fakat II.Charles’ın yönetimi tekrar ele geçirmesi, II.Louis, Batı Frankia’yı yönetirken ona bağlılık yemini eden soyluları tasfiye etmesine imkân sağlamıştır. Bu sayede II.Charles, yönetimdeki gücünü geri kazanmasını takip eden iki yıl içerisinde birçok soylunun yetkilerinin elinden almıştır. Bu başarısı sayesinde II.Charles “Güçsüz Kral” imajını üstünden atmasını bilmiştir. II.Charles, kontrolü sağlamanın ardından, kendisine karşı hareket eden kişileri cezalandırmıştır. Kont Odo’nun elinden Troyes Kontluğu, Başrahip Adalard’ın elinden Bertin Başrahipliği alınmıştır. Başrahip Wenilo, hain ilan edilmiştir. Bu sayede II.Charles aslında bir taşla iki kuş vurmuştur. Öncelikle etrafındaki sadık olmayanlardan kurtulmuştur. İkinci olarak ise ülkesini kaybettiğinde yanında olan isimler ile sadık bir yönetici grubuna sahip olmuştur.³⁰²

³⁰¹ *Xantanses*, 18-19. Robinson, *Reading*, 162. *St-Bertin*, 55-81. *Fulda*, 38-45.

³⁰² Nelson, *Charles The Bald*, 191-192. *St-Bertin*, 85-97. *Xantanses*, 18-19. Robinson, *Reading*, 162

Batı Frankia'nın II.Louis tarafından ele geçirilmeye çalışılması yeniden bir Karolenj İç Savaşı çıkmasını tetikleyebilirdi. Bu nedenle 860 yılında üç Karolenj Kralı II.Louis, II.Charles ve II.Lothar arasında barış antlaşması imzalanmıştır. II.Charles, Doğu Frankia'ya bir intikam seferi düzenleyemeyeceğinin farkında olduğundan Batı Frankia'da kontrolü yeniden sağlasa da hemen bir tepki vermesi mümkün olmamıştır. Bu nedenle II.Charles, II.Louis'e karşı kan davası gütmek yerine, artan Viking saldırılarına karşı ülkesini savunmak için çabalamaya karar vermiştir.³⁰³

III.5 Frankia'ya Yerleşmeye Vikingler ve Saldırıları(855-860)

Vikinglerin düzenledikleri saldırılar ile ilgili kayıtlarda, özellikle 855 yılından sonra değişimler göze çarpmaktadır. 845-855 yılları arasında zaten istikrarlı bir şekilde saldırıların artmıştı. Ancak önceki dönemde kayıtlar daha spesifik bilgiler içermekteydiler. 855 yılının ardından kayıtlarda sıkça genellemelere rastlanmaktadır. Bu genellemeler iki şekilde bulunmaktadır. İlk şekli, nehir ismi verilerek yapılan genellemelerdir. Örneğin; 856 yılına ait *Bertin Yıllığı* kaydında “*Dan Korsanlar, Seine'ye girdi. Nehrin iki yanında bulunan şehirleri, manastırları ve köyleri yağmaladılar. Hatta daha içlerde bulunan şehirleri de yağmaladılar.*”³⁰⁴ İlgili ifadeler dikkat çektiği gibi irili ufaklı birçok yerleşime saldırıldığından bahsedilmektedir. Fakat yerleşim ismi vermekten kaçınılmaktadır. İkinci şekilde ise doğrudan bölge ismi ya da nehir ismi verilerek saldırılar olduğundan bahsedilmektedir. Örneğin; “*Poitiers ve Akitanya'da birçok yer yağmlandı.*” ya da “*Scheldt nehrinin civarındaki yerler yağmlandı.*” şeklinde kayıtlara rastlanmaktadır. Bu örnekler dışında elbette saldırıları ayrıntılı bir şekilde anlatan, spesifik bilgiler veren kayıtlar mevcuttur. Ama genelleme yapılan kayıtlara daha sık rastlamak kayıtları tutan din adamlarının yaşadığı bezginliği göstermektedir. Çünkü 843 yılındaki parçalanmayı takiben geçen on yılı aşkın süre içinde Viking saldırıları öylesine artmıştır ki günlük hayatın bir rutini haline gelmiştir. Sayıların fazlalığı, yıllık kayıtlarını tutan din adamları üzerinde de etki yaratmıştır. Yazmanlık yapan din adamları önemli bölgeler olmadığı sürece, gerçekleşen Viking saldırılarını genelleyerek anlatmaya başlamışlardır.³⁰⁵ Yıllıkların sergilediği bu anlatım tarzı Vikinglerin yaptıkları saldırıların insanlar üzerindeki etkisine temel bir örnektir.

³⁰³ *Xantanses*, 18-19. Robinson, *Reading*, 162. *St-Bertin*, 92-94. Pierre Riché, *The Carolingians The Family Who Forged Europe*, Çev. Michael Idomir Allen, (Philadelphia: University Of Pennsylvania Press, 1993), 174-178. Hummer, *Politic*, 174

³⁰⁴ *St-Bertin*, 82-83.

³⁰⁵ *St-Bertin*, 81-94. *Fulda*, 38-47.

Bu süreç içerisinde Viking saldırıları hakkında öne çıkan bir diğer gelişme halen etkili bir savunma ile karşılaşmamalarıdır.³⁰⁶ Vikinglerin, başta Seine nehri olmak üzere Frankia'da bulunan tüm nehirlerde rahatça hareket edebilmeleri geçen onca yıla rağmen savunma oluşturulmadığının en açık kanıtıdır. Bunun nedeni olarak iki gelişme öne çıkmaktadır. İlki İmparator Lothar'ın ölümünün ardından Orta Frankia Krallığı'nın üçe bölünmesidir. Zaten öncesinde İmparator Lothar, Frizya bölgesinde Rorik ile uyum içerisinde bir yönetim sergilemekteydi. Frizya bölgesi ve civarının yeni hükümdarı II.Lothar da babasının bu anlayışını devam ettirmiştir ve Vikinglere karşı olmak yerine onlar ile iyi geçinmeye çalışmıştır. Yani Orta Frankia Krallığı'nın parçalanması ve II.Lothar'ın uyumlu politikası, Vikingleri daha çok Batı Frankia'ya yöneltmiştir. İkinci neden ise II.Charles'ın bir türlü çözemediği sorunlarıdır. 856 yılına ait *"Nisan'ın 18'inde Orleans'ı yağmaladılar ve yine hiçbir direniş ile karşılaşmadan gittiler"* kaydı, savunmasızlığı gözler önüne seren en açık cümlelerdendir. Savunmasızlığın temel nedeni olarak II.Charles'ın, kendine bağlı soyluları ile olan sorunları öne çıkmaktaydı. Ülke yönetiminde kopukluk yaşanmasına sebep olan bu durum Vikingler için şüphesiz, bir avantajdı. Nitekim savunmasızlık Vikinglerin, Paris'i 857 yılı içerisinde iki defa yağmalamasına sebep olmuştur. İki saldırı sonucunda da Viking gruplarının Danegeld ödenerek Paris'ten uzaklaştırılmaları Kral II.Charles'ın çaresizliğini göstermektedir. Paris saldırılarının sebep olduğu zincirleme reaksiyon, II.Charles'ın soylularını Doğu Frankia Kralı II.Louis ile işbirliği yapmaya itmiştir. Bu olaylar göstermektedir ki Frankia'yı parçalayan Vikingler değildir. Ancak yaptıkları saldırılar Frankia'nın siyasal olarak toparlanmasını engellemiştir. Yine 857 yılı içerisinde Vikingler sadece Paris ve Orleans'a değil Frankia'nın farklı bölgelerinde saldırılar düzenlemiştir. Frizya ve Chartres saldırıya uğrayan bölgeler iken Seine, Ren, Loire, Dordogne, Maine gibi nehirlerde birçok Viking grubu kaydedilmiştir.³⁰⁷ Yapılan genellemeler ve Vikinglerin günlük hayatın bir tehlikesi olarak kabullenilmeleri, adları geçen nehirlerde yapılan ufak saldırıların kaydedilmemesiyle sonuçlanmıştır. Bu nedenle Vikinglerin etkisi tahrip edici olmaktan çıktığı ve Frankia için yıkıcı olmaya başladığı kabul edilebilir. Bunda en büyük etken olarak, Frankia'da ve Frankia'nın suyollarında kalıcı hale gelmeleridir.

Vikingler için 850'li yıllarda Frankia'da yaptıkları saldırılar rutin bir hal almış durumdaydı. Aldıkları Danegeld ödemeleri ve yaptıkları yağmalar bu rutinin bir parçasıydı. Ancak yağmacı gruplar olarak ne kadar alırlarsa alsınlar daha fazla gelir elde etme isteğinin olduğu söylenebilir. Zaten 843 yılından itibaren saldırıların sayısında artış yaşanmasındaki

³⁰⁶ Orta ve Batı Frankia saldırıların gerçekleştirildiği odak noktalar olarak dikkat çekmektedir.

³⁰⁷ Peter Sawyer, *Kings and Vikings Scandinavia and Europe AD 700-1100*, (Routledge, 1982), 85-87. Deanesly, *A History*, 449. Goldberg, *Struggle*, 250-251. St-Bertin, 83-85. Jones, *Vikings*, 215-216.

temel sebep de daha fazla gelir elde etme isteğiydi. Köle ticareti ise yapılan saldırılarda alınan esirlerin sayesinde Vikingler için önemli bir gelir kalemi durumuna gelmişti. Fakat daha fazla gelir peşinde koşan Viking gruplarının, 850'li yıllarda Danegeld ödemelerinin yanısıra din adamlarını kaçıracak fidye aldığı görülmektedir. 858 yılında meydana gelen olayda, Paris yakınlarında bulunan Aziz Deniz Kilisesi'nden Rahip Louis ve onun yarı kardeşi Gauzlin kaçırıldığı kaydedilmiştir. Bu olay kaçırılan Rahip Louis'in normal bir din adamı olmayıp, Şarlman'ın gayrimeşru kızı Rotrud'un oğlu olması nedeniyle ayrı bir önem taşımaktadır. Rahip Louis, Şarlman'ın öz torunudur. Bir hanedan üyesinin Vikingler tarafından kaçırılması Karolenjler için kesinlikle utanç verici bir durumdur. Bu nedenle Vikinglere Rahip Louis'in kurtarılması için kısa süre içerisinde fidye ödenmiştir. Ancak normalin üstünde bir fidye olarak 1.5 ton gümüş ve 310 kg altın Batı Frankia Krallığı'nın ekonomisini ciddi anlamda zorlamaktaydı. Bundan dolayı Kral II.Charles soylulardan din adamlarına kadar birçok kişiden para toplamak zorunda kaldı. Bu olay sayesinde Vikinglerin yarattığı ekonomik etki görülmüştür. On beş yıl içerisinde gerçekleşen yağmalar başta kiliselerin ekonomisini batırmıştır. Batı Frankia Krallığı ekonomik olarak, artık haraç ve fidyeleri ödemeyecek hale gelmiştir. Ödenen fidyeler, Frank halkının fakirleşmesine neden olmuştur.³⁰⁸

Ayrıca benzer bir olayın 860 yılında kaydedildiği görülmektedir. Seine girişini kilitleyen Viking gruplarını uzaklaştırmak için II.Charles yine vergi toplanmasını emretmiştir. II.Charles'ın amacı bir başka Viking grubunu Seine'de bulunan Viking grubuna saldırtmaktır. Parayı bir araya getirmek için halktan, kiliseden ve tüccarlardan vergi alınmıştır. Evlerden ve eşyalardan bile vergi alındığı belirtilmektedir. Buna rağmen söz verilen 1360 kg (3000 lb) gümüş bir araya getirilemez. Bunun üzerine II.Charles'ın bir başka planı daha başarısız olmuştur.³⁰⁹

Rahip Louis ve Gauzlin'in kaçırılmasına benzer Viking kaynaklı faaliyetlerin yeni örneklerine takip eden yılda da rastlanmaktadır. Artık sadece din adamları değil soylular da Vikingler tarafından fidye için hedef alınmaktaydı. 857-860 yılları arasında fidye için insan kaçırma eylemlerinin artması yine Frankia'da meydana gelen siyasi olaylar ile paralellik

³⁰⁸ Adriaan Verhulst, *The Carolingian Economy*, (Cambridge: Cambridge University Press, 2004), 134. Sawyer, *Vikings*, 27-28. F. Donald Logan, *The Vikings in History*, (London and New York: Routledge 1991), 117-119. *St-Bertin*, 86. *Northern World: The History and Heritage of Northern People AD 400-1100*, Edt. David M. Wilson, (New York: Harry N. Abrams, Inc., Publishers, 1987), 170-171. Winroth, *Vikings*, 125. Winroth eserinde, adam kaçırma ylemine Bjorn adlı Viking şefinin yaptığını belirtmektedir. Fakat bu yanlış bir bilgidir. Yazarın kullandığı kaynakta Bjorn'un isminin kaçırma olayı ile aynı yerde geçmesi yanlış bir anlaşılmaya sebebiyet vermiş gibi durmaktadır.

³⁰⁹ *St-Bertin*, 92-93. *The Anglo Saxon Chronicle*, Çev. E.E.C. Gomme, (Londra: George Bell and Sons, 1909), 57-58.

göstermekteydi. Kaynaklarda Vikinglerin yerleşimleri yağmaladığı, insan kaçırdığı, insan öldürdüğü olaylara karşı bir direniş kaydedilmemiştir. Hatta Vikinglerin merkez üssünün nerede olduğu bilinmesine rağmen Batı Frankia'da bir şey yapılamamaktadır. Bunun nedeni tıpkı 840-843 arasında olduğu gibi bir savaştır. Bu süreçte Doğu Frankia Kralı II.Louis Batı Frankia'yı ele geçirmiştir. Bu sayede Vikingler istedikleri gibi hareket etme ve eylem gerçekleştirme özgürlüğüne sahip olmuşlardır. Hatta savaş Vikinglere doğrudan bir fayda sağlamıştır. Oissel adasında kümelenen Viking gruplarına karşı bir kuşatma gerçekleştiren II.Charles, kardeşi II.Louis'in Batı Frankia sınırlarını düşmanca geçmesi üzerine kuşatmayı kaldırmak durumunda kalmıştır. Bu olay, Frankia'daki siyasi karışıklıkların sürmesinin Vikinglerin yararına olduğunu açıkça göstermiştir.³¹⁰

Vikingler, Seine ve Loire nehirleri uzunlukları ve kıyılarında barındırdıkları yerleşim yerleri nedeniyle sıkça bu suyollarında saldırılarda bulunuyorlardı. Suyollarında kalıcı hale gelmeleri, Vikinglerin Frankia'daki siyasi durumu lehlerine kullanmalarına imkân sağlamıştır. 857 yılında II.Pepin'in³¹¹, Loire nehrini zapt eden Vikinglere sığınması buna bir örnektir. Pepin, Vikingler ile kendi halkı Franklara ve şehirlerine saldırmıştır. Ayrıca Rorik'in hem İmparator Lothar hem de Lothar'ın oğlu II.Lohtar ile Dorestad'ın yönetimi konusunda antlaşması bir diğer örnek olarak gösterilebilir. 843 yılındaki Nantes saldırısı ve devamında imzalanan Verdun Antlaşmasını takiben Vikinglerin gözle görülür bir değişim içerisine girdiği söylenebilir. Vikingler, saldırılar düzenleyen bir grup figüründen bölgenin politik dengelerinde etkili olan taraf konumuna evrilmiştir. Ufak yerleşimleri yağmalayan küçük saldırı grupları iken Batı Frankia başkenti Paris'i yağmalayacak bir güç kazanmışlardır. Vikingler tarafından düzenlenen saldırılar giderek daha organize hale gelmiştir. Bunda İç savaşın bitmesine rağmen siyasi rekabet ve tecrübesiz hükümdarların yarattığı savunma boşluğu önemli bir rol oynamıştır. Bu durum daha önce de belirtildiği üzere Viking saldırılarının artışının en temel nedenidir. Artan saldırılar Vikinglerin ciddi bir gelir elde etmesine sebep olmuştur. Tonlarca altın ve gümüşün İskandinav yarımadasına akması Avrupa anakarasında ekonomik bir çöküşe neden olmuştur. Avrupa kaynaklı zenginlik ise daha çok kuzeyli insanı Avrupa'ya çekmiştir. Öyle ki 859-860 döneminde Viking saldırıları artık Akdeniz sınırlarına girmeye başlamıştır. İspanya, İtalya ve Kuzey Afrika Vikinglerin yeni saldırı sahası olarak öne çıkmıştır. Saldırı biçimleri³¹² ve

³¹⁰ Vikinglerin ekonomik hedefleri ve Avrupa üzerindeki etkisi için Winroth, *Vikings*. 124. *St-Bertin*, 83-94. Costambeys, *World*, 357. *Fulda*, 38-47.

³¹¹ II.Pepin yaklaşık yirmi yıldır Akitanya'da amcası Kral II.Charles ile hakimiyet mücadelesi veriyordu.

³¹² Yıldırım Saldırısı

Avrupa'daki parçalanmış yapı, Vikinglere durdurulamaz bir saldırı silsilesi yaratma şansı sunmuştur.³¹³

III.6 Karolenj Dünyası Ve Vikingler(860-870)

860 yılında Avrupa anakarasında beş farklı Karolenj hükümdarı bulunmaktaydı. Bu görüntü Karolenj hanedanının giderek paramparça olduğunu gösteriyordu. Karolenj Devletleri içerisinde II.Charles ve II.Louis dışında Orta Frankia Krallığı'nın parçalanmış yapısı ciddi bir sorun olarak öne çıkıyordu. Çünkü parçalı yapı, Karolenj hanedanının daha da güçsüzleşmesi anlamına gelmekteydi. 829 yılında iç savaşın başlamasına sebep olan veraset sorunu Orta Frankia Krallığı'nın parçalanmasında da temel etkendi. Doğu ve Batı Frankia'nın, veraset sisteminin yarattığı yönetim sorunlarının üstesinden gelmeleri bir hayli zaman almıştı. Şimdi aynı süreci İmparator Lothar'ın oğulları yaşayacaktı.³¹⁴ Lothar'ın evlatları aynı 843-855 yılları arasında II.Charles, II.Louis ve İmparator Lothar'ın yaşadığı gibi bir yönetim sorunu yaşamaktaydılar. İmparator Lothar'ın evlatlarının birbirleri ile sorun yaşamaları II.Louis ve II.Charles'in, yeğenleri üzerinde etkin olması için bir fırsattı. Nitekim artık tecrübe kazanmış iki hükümdar olarak II.Charles ve II.Louis, Karolenj siyaset dünyasının en önemli iki ismi olarak öne çıkmaktaydı. Ayrıca İmparatorluk unvanı, Lothar'ın oğullarına geçmişti. Fakat parçalanmış yapı tüm Orta Frankia Krallıkları'nı³¹⁵ zayıf bırakmış oluyordu.³¹⁶

Diğer yandan Orta Frankia'da yaşanan yönetim sorunlarının benzerini daha önce yaşamış olan II.Charles ve II.Louis yeğenlerinin yaşadıkları sorunlardan³¹⁷ avantaj sağlamaktaydılar. Zaten II.Louis'in yönetimi istikrarlı bir yapıdaydı. Buna ek olarak 860 yılını takiben II.Charles'in da yaşadığı otorite problemlerini aştığı görülmektedir. Kral II.Louis'in de başarısız olan Batı Frankia seferinden dolayı kardeşi II.Charles'a yeniden saldırmayı düşünmemesi II.Charles'in yönetimini daha da güçlendirmiştir. II.Louis'in Batı Frankia'yı işgalinin ardından II.Charles, işgal esnasında kendisine sadık kalmayan soyluları görevlerinden

³¹³ Sawyer, *Kings and Vikings*, 4,86. Costambeys, *World*, 357. St-Bertin, 83-94. Nelson, *Charles The Bald*, 193-195. Fulda, 38-40.

³¹⁴ İmparator Lothar'ın oğullarının adı Charles, Lothar ve II.Louis'dir.

³¹⁵ Orta Frankia, Provence Krallığı ve İtalya Krallığı.

³¹⁶ Kuzey İtalya'ya ve İmparatorluk unvanına sahip olan İtalya Kralı ve İmparator II.Louis bulunduğu konum nedeniyle Avrupa siyasetinde uzaklaşmaya başlamıştı. Gerek 850'li gerek 860'lı yıllarda oluşturulan siyasi ittifakların içinde bu nedenle yer almadığı söylenebilir.

³¹⁷ 860'lı yıllarda hem edebi hem de siyasi olarak en dikkat çeken konu II.Loathar ve Theuthberga'nın boşanmasıdır. Bir türlü sonuçlanamayan boşanma nedeniyle Hincmar, *De Divortio Lotharii Regis et Theuthbergae Reginae*(Kraliçe Theuthberga ve Kral Lothar'ın Boşanması Üzerine) adlı eseri kaleme almıştır. Yine bu durum da Lotharingia'da istikrarlı bir yönetim oluşmasını önlemiştir. Bakınız; Hincmar Von Reims, *De Divortio Lotharii Regis et Theuthbergae Reginae*, Edt. Letha Böhringer, MGH, (Hannover: Hahn, 1992). *The Divorce of King Lothar and Queen Theuthberga- Hincmar of Rheims's De Divortio*,(Manchester University Press, 2006).

azletmiştir. Bu sayede ülke yönetimini etkin bir şekilde ele almıştır. Zaman zaman oğlu Louis³¹⁸ ile sorunlar yaşamasına rağmen II.Charles'ın en ciddi sorunu halen Vikinglerdir. Nitekim II.Charles yönetim üzerindeki hakimiyetinin artması Viking savunmasına da etki etmektedir. 843-860 yılları arasında II.Charles'ın gerek iç gerek dış siyasette yaşadığı kontrol sorunu, Vikinglere karşı savunma oluşturulmasının ihmaline neden oluyordu. Bu nedenle Vikingler, artan saldırıları neticesinde Frankia'da bulunan suyuollarının kontrolünü ellerine geçirmişlerdi.

Artık kalıcı bir güç haline gelmiş olmalarından dolayı, II.Charles'ın Vikinglere karşı daha etkin önlemler alması gerekiyordu. Bu noktada 862 yılından itibaren Frankia'daki suyuollarında Vikingler ile ciddi bir mücadele başladığı görülmektedir. İlk olarak Franklar, nehirlerin en dip noktalarına kadar inmiş olan Vikingleri nehirlerin dışına sürmeliydiler. Bundan dolayı köprü yapımı bir taktik olarak kullanılmaya başlanmıştır. Başta Seine nehri olmak üzere Vikinglerin yerleştiği nehirlere köprü yapılmaya başlandı. Köprü yapımı daha önce uygulanmamış olan farklı bir savunma yöntemi idi. Genel düşünce saldırı gruplarının nehirlerle sıkıştırılmalarıydı. Kıyılara yerleştirilen askeri birlikler ile de Viking grupları nehri terk etmeye zorlanacaklardı. Nehirleri terk etmeyenler ise bir süre sonra karaya çıkmak zorunda kalacaklardı. Düzenli ordu birlikleri ile karşılaşan bu gruplar kaçmayı başarabilseler dahi ciddi kayıplar vereceklerdi. Savunmanın etkili olarak yapılabilmesi için öncelikle kıyılarda mevzilenecek birliklere korunaklı yerleşimler inşa edilmiştir. Ama daha önemli olan, birlikleri komuta edecek soylulardır. İşte bu savunma, II.Charles'ın 859 yılının sonrasında oluşturduğu yeni yönetimin yapabileceği bir şeydi. Çünkü II.Charles, soylular ile arasını düzeltmişti. Sistemin başarısının II.Charles'ın ülke yönetimindeki kuvvetine bağlı olduğu söylenebilir. Zira geçmiş yıllarda Viking saldırılarına çözüm yaratılamamasının nedeni de buydu. Askeri liderler Karolenj Devleti'nin savunma yapısında bir anahtar görevi görmekteydiler.³²⁰

860'lı yıllarda Vikinglerin, Batı Frankia'da yaptıkları saldırılarda birçok direniş ile karşılaştıklarına şahit olunmaktadır. 829 yılından beri nadiren direniş ile karşılaşan Viking

³¹⁸ Kral II.Charles'ın oğlunun adı da Louis'dir.

³¹⁹ Rosamund McKitterick, *The Frankish Kingdoms Under the Carolingians 751–987*, (London & New York: Longman, 1983), 178-181. Nelson, *Charles The Bald*, 197. *St-Bertin*, 85-91.

³²⁰ Costambeys, *World*, 408. Simon Coupland, "The Fortified Bridges of Charles the Bald", *Journal of Medieval History* 17 (1991), 1-12. *The Cambridge History of Scandinavia Volume 1 Prehistory to 1520*, Edt.Knut Helle, (Cambridge: Cambridge University Press, 2003), 111. Nelson, *Charles The Bald*, 205-207. Sawyer, *Kings and Vikings*, 89. Sawyer, *Vikings*, 30. Logan, *History*, 120. *St-Bertin*, 98. Coupland, "Vikings", *Viator*, 59. Carroll Gillmor, "The Logistics of Fortified Bridge Building on the Seine Under Charles the Bald", *Anglo-Norman Studies XI Proceedings Of The Battle Conference 1988*, Edt. Allen Brown, (Woodbridge: The Boydell Press, 1989), 87-107.

grupları için, bu değişim şaşırtıcı olmuştur. Anlaşılmaktadır ki II.Charles sadece köprüler yaparak Vikinglerin bir kısmını nehirlerden atmakla kalmamıştır. İlaveten soylular ile yerel direniş örgütlemiştir. Bunun için öncelikle 861 yılında II.Charles, oğlu Louis'i Vikinglere karşı savunma yapmakla görevlendirmiştir. 862 yılında bizzat II.Charles'ın kendisi bir Viking grubunun peşinden gitmiştir. 863 yılında Angouleme Kontu Turpio'nun bir Viking grubuyla girdiği çatışmada öldürüldüğü kaydedilmiştir. 864 yılında Clermont'a yapılan saldırı sonucunda Kont Stephen, Vikingler tarafından öldürülmüştür. Yine aynı yıl Anjou Kontu Robert, iki defa Viking grupları ile çatışmaya girmiştir. Bir grubu mağlup ederken diğer grubu durduramayarak mağlup olmuş ve geri çekilmek zorunda kalmıştır. Takip eden yıl yine Kont Robert, Poitiers'i yağmalayan Vikingleri yakalayıp büyük bir kısmını öldürmüştür. Hatta zafer nişanesi olarak ele geçirilenleri II.Charles'a yollamıştır. Yine 865 yılında bu sefer Sigfred liderliğinde Akitanya'ya saldırdıkları kaydedilen Vikinglerin ciddi kayıp verdiği kaydedilmiştir. 866 yılında Neustriya'ya bölgesinde saldırılarda bulunan Viking grubu, Kont Gauzfrid tarafından karşılaşıncı büyük kayıp vermiştir. Yine aynı yıl karada atlarla yol alan Viking grubu Le Mans'ı yağmaladıktan sonra Kont Robert, Kont Gauzfrid ve Kont Harvey tarafından yakalanmıştır. Vikingler ciddi bir kayba uğrarken aldığı bir ok yarası nedeniyle Kont Robert'in hayatını kaybetmesi oluşturulan direniş adına ciddi bir kayıp olmuştur.³²¹

860-866 yılları arasında II.Charles yönetiminde, soyluların desteği sayesinde ciddi bir direniş organize edilmiştir. İç sorunların giderilmesi Batı Frankia'da II.Charles'ın otorite oluşturmasını sağlamıştır. Vikinglerin, 829 yılından itibaren durdurulamamasının ve Vikinglere karşı savunma oluşturulamayışının nedeni Frankia'daki siyasi sorunlar olduğu ortaya çıkmıştır. Buna rağmen Vikingler yer yer direniş ile karşılaşsa dahi artık Vikinglerin Frankia'dan atılması gibi bir durumun gerçekleşmesi zordur. Çünkü Viking grupları geçen 20 yıl içerisinde Avrupa siyasetinin kalıcı bir figürü haline gelmişlerdir.³²²

Savunma önlemlerinin başarılı olmasını sağlayanların başında II.Charles ve onun yönetimi vardır. Ancak II.Charles'ın yönetimi düzenlemesini sağlayan Rheims Başpiskoposu Hincmar unutulmaması gereken bir kişidir. İmparator Louis döneminden beri yönetimde bulunan Hincmar, zaman içerisinde II.Charles'ın en yakın ismi haline gelmiştir. 850'li yıllarda

³²¹ *Annales Engolismenses*, 486. *St-Bertin*, 94-138. *Fulda*, 47-57. *Xantanses*, 19-26. *Anglo Saxon Chronicle*, 57-58. *Reginonis, Chronicon*, 78-94. Logan, *History*, 127. Coupland, "The Fortified Bridges", *Journal*, 4-6. Robert Ferguson, *The Hammer and The Cross*, (Londra:Penguin Books, 2010), 174-175. Sawyer, *Kings and Vikings*, 84-91. Verhulst, *Economy*, 135.

³²² Coupland, "The Fortified Bridges", *Journal*, 4-6. Daniel C. DeSelm, *Unwilling Pilgrimage; Vikings, Relics, and the Politics of Exile During the Carolingian Era (830-940)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, (Michigan Üniversitesi, 2009), 247-248.

yönetimdeki etkin figürlerden biri iken önce rakibi Rahip Ebbo'nun vefatı ve devamında Gottschalk'a karşı dini tartışmanın liderliğini yürütmesi Hincmar'ın bir güç olarak öne çıkmasını sağlamıştır. 861 yılında *Bertin Yıllığı* yazarlığı görevini Prudentius'un ölümü ile devralmıştır. Bu sayede Batı Frankia Krallığı'nın tarihini yazan başlıca din adamı olmuştur. Geçmişten bu yana giderek güçlendiği görülen Hincmar 860'lı yıllardan itibaren ölümüne dek Batı Frankia Krallarının baş danışmanı olmuştur. II.Charles'ın yönetimdeki yenilikleri esnasında da arka planda Hincmar'ın etkisi bulunmaktadır.³²³

Vikingle karşı savunma oluşturma girişimleri belli başarılar kazanırken II.Charles aynı zamanda yönetim alanında da yenilikler ve düzenlemeler yapmaya çalışmıştır. Kazanmış olduğu otorite ile taşradan merkeze kadar bir ağ kurmaya çalışan II.Charles, 864 yılında Pitres şehrinde toplanan genel kurulda ülkenin geleceği hakkında bir ferman yayınlattır. Pitres Fermanı olarak bilinen bu metin içeriğinde Frankia'nın durumu hakkında birçok bilgi barındırmaktadır. Fermanın girişinde soyluları Vikinglere karşı gerçekleştirilen savunmaları başarısını övmektedir. Yani II.Charles da, Viking saldırılarına gösterilen direnişten memnundur. Elbette başarılı savunmanın arkasında yatan en önemli neden soylulara dayalı olan taşra teşkilatıdır. Nitekim ferman, soylular ile din adamlarının görevleri hakkında birçok madde içerdiği görülür. Bunlar ekonomik, hukuki ve askeri-idari olarak üçe ayrılabilir.³²⁴

Hukuki maddeler genelde soyluların taşrada adaleti sağlamak konusunda neler yapması gerektiğini anlatmaktadır. Genellikle düşmana yardıma engel olmak, orduya katılmayanları bulup cezalandırmak, tüm vatandaşların devlete karşı görevlerini yerine getirmesini sağlamak ve sosyal problemlerin çıkmasını önlemek bunlar arasındadır. II.Charles, ülkede kontrolü sağlamak için soyluları etkin bir şekilde kullanmaya başlamıştır. Ayrıca Vikingler açısından ele aldığımızda, kuzeyli insanların yarattıkları kaosu Frankia'daki suç oranını arttırması muhtemeldir. Bundan dolayı soyluların, yepyeni bir savunma teşkilatı oluşturdukları zamanda adaleti sağlamak için ilave bir çaba göstermesi gerektiği söylenebilir. Nitekim Frankların içinde

³²³ Sean Gilsdorf, *The Favor of Friends Intercession and Aristocratic Politics in Carolingian and Ottonian Europe*, (Leiden:Brill, 2014), 87. Hincmar'ın hükümdarlık ve yönetim anlayışı için bakınız; Herlihy, *Feudalism*, 208-228. *St-Bertin*, 17. *Hincmar Of Rheims: Life And Works*, Edt. Rachel Stone & Charles West, (Manchester: Manchester University Press, 2015), 79-86. Eleanor Shipley Duckett, *Carolingian Portraits: A Study in the Ninth Century*, (University of Michigan Press, 1988), 265-268. . Goldberg, *Struggle*, 295.

³²⁴ https://www.academia.edu/6680741/The_Edict_of_P%C3%A9tres_-_translation, 23:12, 08.04.2019. Yayımlanmamış *Simon Coupland Çevirisi*, İzin Alınarak Kullanılmıştır. Ayrıca yayınlanan metin hakkında bir de tez çalışması bulunmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bakınız. Brian E. Hill, *Charles The Bald's "Edict Of Pitres"(864): A Translation and Commentary*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Bernard S. Bachrach, (University Of Minnesota, 2013), 86-157. Metnin Latince orijinal haline ulaşmak için; *Capitularia Regum Francorum II*, Edt. Alfredus Boretius, MGH, (Hannover: Hahn, 1897), 310-329. *St-Bertin*, 118. Janet L. Nelson, *Frankish World, 750-900*, (Londra: Hambleton Press, 1996), 28.

devlete ihanet edip Vikingler ile işbirliği yapıldığı da fermanda yer etmektedir. II.Pepin'in bile Vikingler ile hareket ettiği düşünüldüğünde bu durum pek garip gözükmemektedir. II.Charles, Vikinglere bilgi ve teçhizat yardımı sağlayan kişilerin öldürülmesini talep etmektedir. Vikinglerin yarattığı kaos ve II.Charles'ın otorite sorunu yaşadığı yılların ardından yerel kontrolün sağlanması için sert önlemler alındığı görülmektedir.³²⁵

Ekonomik maddeler fermanın çoğunluğunu oluşturmaktadır. Neredeyse hepsi izinsiz para basımıyla ilgili maddelerdir. Bu konuda da II.Charles'ın yine sert önlemler ile kontrolü sağlamaya çalıştığı görülmektedir. İzinsiz para basan kişiye Şarlman döneminden kalma yasalara uygun olarak “*Onun eli kesilecektir.*” cezası uygulanması fermanda açıkça belirtilmiştir. İlaveten net bir şekilde de para basılabilecek yerler listelenmiştir. Hükümdarın Sarayı, Quentovic, Rouen, Reims, Sens, Paris, Orléans, Chalon-sur-Saône, Melle ve Narbonne hariç hiçbir yerde para basılamayacaktır. Bu bilgilerden yola çıkarak bir enflasyon varlığı öne çıkmaktadır. Basılan sahte paralar ile birlikte piyasada düşük kalite paraların ortaya çıkması Karolenj *Denarius* 'unun değerini kaybetmesine sebep olmuştur. Doğal olarak oluşan enflasyon Frankia'nın ekonomisinin daha kötüye gitmesinin nedenlerinden biridir. Basılan paraların ayrıca hükümdarın itibarını temsil ettiği düşünüldüğü zaman otoritesini kuvvetlendirmek isteyen II.Charles'ın sahte paralara önlem almak istemesi gayet normaldir. II.Charles, paraların değerinin korunmasını da bir görev olarak soylulara yüklemektedir.³²⁶

Fermanda bulunan ekonomik maddeler, Vikinglerin Frankia'daki etkisi hakkında da bilgiler sunmaktadır. İlk göze çarpan darphanelerin bulunduğu yerlerdir. Adı geçen şehirlerin her birinin, Vikinglerin sıklıkla saldırdığı yerleşimler olması bir tesadüf olarak nitelendirilemez. Geçmişte yaptıkları saldırılarda da Vikinglerin derin bir istihbarat ağına sahip olduğu göz önüne alındığında bu yerleşimlere yapılan saldırıların bilinçli olduğu söylenebilir. Vikinglerin darphanelerin bulunduğu şehirleri hedef alması, Batı Frankia'nın ekonomik durumunun kötüye gitmesinin nedenlerinden biridir. “*Krallık'ın ve Kilise'nin kaynakları kurutuldu.*” ifadesi Pitres Fermanı'nda, Vikinglerin Frankia'da neden olduğu ekonomik kaosu açıklamaktadır. Diğer yandan ise II.Charles'ın ne şartlar altında ülkeyi yönetmeye çalıştığını

³²⁵ Simon Coupland Çevirisi, Hill, "Edict Of Pîtres", 86-157. *Francorum II*, 310-329. Charles'ın paranın ayarı konusunda hassaslığı ve Viking ilişkilerine etkisi hakkında ayrıntılı bilgi için; Simon Coupland, “The Frankish Tribute Payments to the Vikings and their Consequences”, *Francia* 26/1, (1999), 57–75.

³²⁶ Simon Coupland Çevirisi, Hill, "Edict Of Pîtres", 86-157. *Francorum II*, 310-329. Simon Coupland, *Carolingian Coinage and the Vikings: Studies on Power and Trade in the 9th Century*, (Aldershot: Ashgate, 2007), 218-219.

göstermektedir. Vikinglerin gerçekleştirdikleri yağmalar, aldıkları fidyeler ve Danegeld ödemeleri ekonomik çöküşü hızlandırmıştır.³²⁷

Pitres Fermanı, II.Charles'ın Batı Frankia'da oluşturduğu savunmayı askeri düzenlemeler ile geliştirmeye çalıştığını göstermektedir. Maddeler hem askeri hem idari düzenlemeler içermektedir. Soylulardan asker toplanması ancak bunun adil bir şekilde yapılması istenmektedir. Her soyludan bölgesine dair isim listeleri istenmiştir. Bu listelere göre Viking saldırılarından kaçan bölge soylularının varlığı ortaya çıkmıştır. Sadece yerel halk değil soyluların dahi, Viking saldırıları karşısında zaman içinde pes ettiği anlaşılmaktadır. İlaveten listeler kullanılarak her bölgeden asker alınması tasarlanmıştır. Soylular, topladıkları askerleri nehir kıyılarında inşa edilen savunma yerleşimlerine yerleştireceklerdir. Bu sayede kıyıya çıkan Viking gruplarına en kısa sürede karşılık verilmesi amaçlanmıştır. Köprüler de bu noktada, Vikinglerin nehirlerde sıkışmasını sağlamıştır. Viking grupları saldırı gerçekleştirdikleri zaman ya nehirden çıkmak zorunda kalmışlardır ya da savunma birlikleri ile çatışmışlardır. Hazırlanan bu savunma sistemi sayesinde 860-866 yılları arasında Vikingler ile daha önce görülmemiş sayıda sıcak çatışma meydana gelmiştir. Elbette savunma birliklerinin tepki göstermekte geciktiği durumlar da olmuştur.³²⁸

Fermanda belirtilen bütün emirlere uymanın zorunlu olduğu üstünde durulmuştur. Uygulamayanlar merkezden gönderilen görevlilerce tespit edilecektir ve yine soylular tarafından cezalandırılacaklardır. Öyle ki hiçbir soylu II.Charles'ın izni olmadan bir savunma yerleşimi yapamayacaktır. Askeri hizmet veremeyenler köprü yapımlarında çalıştırılmışlardır. Bu hareketleri ile II.Charles, soyluları kullanarak bir merkezi yönetim oluşturmaya çalışmıştır. Bu yönetim anlayışında Şarlman'ın hükümdarlığının örnek alındığı dikkat çekmektedir.³²⁹ II.Charles, yayınlanan fermanın kopyalanarak tüm Frankia'ya dağıtılmasını istemiştir. Yerel kontrolü sağlamak için aynı Şarlman gibi II.Charles'ın da sürekli seyahat etmiştir.³³⁰

³²⁷ Jean Lafaurie, "The Novi Denarii And Forgery In The Ninth Century", *Studies in Numismatic Method Presented to Philip Grierson*, Edt. C. N. L. Brooke & B. H. I. Stewart & J. G. Pollard & T. R. Volk, (Cambridge: Cambridge University Press, 1983), 139. Lafaurie çalışmasının bir bölümüne II.Charles'ın ekonomik önlemlerinin amacına değinmektedir. *Simon Coupland Çevirisi*, Hill, "Edict Of Pîtres", 86-157. *Francorum II*, 310-329.

³²⁸ Guy Halsall, *Warfare and Society in the Barbarian West, 450-900*, (Londra: Routledge, 2003), 99-100. *Simon Coupland Çevirisi*, Hill, "Edict Of Pîtres", 86-157. *Francorum II*, 310-329. Gillmor, "Fortified Bridge Building", *Conference 1988*, 87-107. Janet L. Nelson, *Rulers and Ruling Families in Early Medieval Europe Alfred, Charles The Bald and Others*, (Aldershot: Ashgate, 1999), VI 146-147. Nelson, *Charles The Bald*, 38-39. Charles D. Stanton, *Medieval Maritime Warfare*, (Pen and Sword, 2015), 196.

³²⁹ II.Charles'ın 864 yılında oluşturduğu hükümdarlık anlayışında mentor ismin Hincmar olduğu varsayılabilir. Çünkü kendisi zaten hükümdar ile yakın ilişkilere sahiptir. Ayrıca uygulanan anlayışı 882 yılında eserinde halleriyle ele alan Hincmar'dır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Herlihy, *Feudalism*, 208-228.

³³⁰ *Simon Coupland Çevirisi*, Hill, "Edict Of Pîtres", 86-157. *Francorum II*, 310-329. Nelson, *Charles The Bald*, 38-39.

Pitres Fermanı'nda belirtilen önlemlerin gerçekleştirildiği kaynaklara yansımıştır. Ancak tamamlanması ve etki göstermesi zaman almıştır. 867 yılından itibaren Viking saldırılarında gözle görülür azalma olmuştur. Şüphesiz meydana gelen azalmanın etkilerinden biri de İngiltere'ye büyük bir saldırı gerçekleştiren Büyük Viking Ordusu idi.³³¹ Bir araya getirilen ordunun içerisinde Fransa kıyılarını yıllardır yağmalayan saldırı grupları da bulunmaktaydı. Bu nedenle, oluşturulan savunmalara ilaveten azalan Viking gruplarının sayısı Frankia'nın rahatlamasını sağladı.. Sayıları ile birlikte amaçları da büyüyen Vikingler için ideal hedef İngiltere olmuştur. Büyük Viking Ordusu, İngiltere'de büyük zararlar vermiştir. Ayrıca birçok şehir Vikingler tarafından ele geçirilmiştir. Bu hareket göstermektedir ki on yıllardır yağmacılık yapan Vikingler artık hâkim güç olmaya başlamışlardır. Zaten Viking gruplarının bu niyetleri Frankia'da da görülmekteydi. İç çekişmeler arttıkça daha da güçlenen bir Viking etkisi hissedilmekteydi. Verdun antlaşmasını takiben Frankia'da kışlamaya başlamalarını suyuollarının kontrolünü ele geçirmeleri izlemiştir. Siyasi rekabet ve parçalanmışlığın verdiği denetimsizlik Vikinglerin güç kazanmasını sağlamaktaydı. Danegeld ödemeleri, fidyeler ve yağma ganimetleri ile ekonomik anlamda da gelişen Vikinglerin durdurulamaması, zaman içerisinde daha büyük isteklerinin oluşmasına neden olmuştur. Britanya'ya saldıran Büyük Viking Ordusu bu gelişimin bir sonucudur. Ada olması ve Frankia'ya kıyasla daha parçalı ve güçsüz yapısı, Britanya'yı Vikinglerin ilk işgal³³² alanlarından biri yapmıştır. Ayrıca II.Charles'ın oluşturduğu otorite ve II.Lothar'ın uzlaşmacı politikası Vikingleri iten bir etken olmuştur.³³³

Viking grupları, dikkatini Britanya'ya kaydırmaya başladığı yıllarda Avrupa anakarası keskin değişiklikler yaşamaktaydı. 869 yılında Orta Frankia'ya hakim olan II.Lothar hayatını kaybetmişti. Ancak II.Lothar'ın herhangi bir meşru evladı yoktu. Tek oğlu Hugh, gayrimeşru olması nedeniyle tahtta hak iddia edememekteydi. Aslında, hükümdarsız kalan Orta Frankia topraklarında ilk hak sahibi olarak öne çıkan kişi II.Lothar'ın kardeşi İmparator II.Louis'dir. Ama İmparator II.Louis'in, kardeşi II.Lothar öldüğü esnada bir askeri seferde bulunması buna engel olmuştur. Bu durum II.Charles ve II.Louis arasında savaşa varabilecek bir hırsın doğmasına yol açmıştır. Her iki kardeş de Orta Frankia'yı kontrol etmek istemekteydiler.

³³¹ İngilizce "Great Heathen Army" olarak bilinen kuzeyli ordusu 865 yılında İngiltere kıyılarına çıkarak işgale başlamışlardır. Ayrıntılı bilgi için bakınız; Sawyer, *Kings and Vikings*, 90-91. John Baker & Stuart Brookes, *Beyond the Burghal Hidage- Anglo-Saxon Civil Defence in the Viking Age*, (Brill, 2013), 20.

³³² Geçmiş saldırılara kıyasla yurt edinme amacı ile toplu bir işgal amacı taşıdığı söylenebilir.

³³³ Coupland, "Consequences", *Francia*, 57-75. Dawn M. Hadley & Julian D Richards, "The Winter Camp Of The Viking Great Army, Ad 872-3, Torksey, Lincolnshire", *The Antiquaries Journal*, 96, (2016): 24-25. *Anglo Saxon Chronicle*, 58. Logan, *The Vikings*, 141. Logan da eserinde 865 yılını bir dönüm noktası olarak almaktadır. 865 yılından itibaren gözle görülür bir amaç değişimi bulunmaktadır. Winroth, *Conversion*, 29.

Bundan dolayı, amaçları uğruna savaşmaktan çekinmiyorlardı. Fakat iç savaş nedeniyle yaşadıkları sorunlar, önlerinde örnek olarak durmaktaydı.³³⁴ Bu nedenle iki kardeş antlaşma yapmaya karar verdiler. 870 yılında yapılan ve tarihe Meerssen Barışı olarak geçen bu antlaşma sonucu II.Lothar'ın toprakları II.Charles ve II.Louis arasında paylaştırılmış oldu. İmparator Lothar'ın son oğlunun da Kuzey İtalya'ya hâkim olduğu düşünüldüğünde Avrupa anakarasının merkezi, sonunda iki büyük güç tarafından ele geçirilmiş oldu.³³⁵ Bu durum Karolenj Devletlerinin yeniden bir hükümdar altında toplanabileceği inancının da resmen sonu olmuş oldu. İktidar, II.Charles ve II.Louis tarafından paylaşılırken Franklar, Doğu ve Batı Frankları olarak ayrıldı.

870 yılında yapılan Meerssen Barışı'nın, Batı Avrupa siyasi haritası için çok ayrı bir önemi olduğuna dikkat çekilmelidir. Batı Avrupa'da, siyasi iktidar olabilmek için yıllardır rekabet eden iki Karolenj Devleti³³⁶ vardı. Meerssen'de yapılan görüşmeler ile birlikte iki devlet de Batı Avrupa'da tek başına bir iktidar kuramayacaklarını kabullenmeye başlamıştır. Fikir ve görüş ayrılıkları devam ettiği sürece ne Batı Frankia Krallığı'nın ne de Doğu Frankia Krallığının Avrupa'ya hakim olması mümkün gözükmemektedir. Çünkü Frank milletini yöneten Karolenj Devleti, Meerssen barışı ile parçalanmış statüsünü korumuştur.³³⁷ İç savaşın parçaladığı Karolenj Devleti, arkasında birbirine düşman devletler bırakmıştır. Bu durum İmparatorluk unvanını kimin taşıyacağı konusunda ilerleyen yıllarda belirsizliğe neden olmuştur. İlaveten tarih boyunca birbirleriyle rekabet eden Alman ve Fransızların çekişmesinin de başlangıcı olmuştur.

³³⁴ Karl Leyser, *Communications and Power in Medieval Europe: The Carolingian and Ottonian Centuries*, (Londra: Hambledon Press, 1994), 44. *St-Bertin*, 157. *Fulda*, 60-61. Goldberg, *Struggle*, 295. Reginonis, *Chronicon*, 98.

³³⁵ Timothy Reuter, *Germany In Early Middle Ages c.800-1056*, (New York: Longman, 1991), 71-72. McKitterick, *Carolingians*, 179. Simon MacLean, *Kingship and Politics in the Late 9th Century Charles the Fat and the End of the Carolingian Empire*, (Cambridge: Cambridge University Press, 2003), 117-118. Costambeys, *World*, 400. Riché, *The Carolingians*, 199. Nelson, *Charles The Bald*, 224-227.

³³⁶ Doğu Frankia Krallığı ve Batı Frankia Krallığı

³³⁷ Doğu Frankia Krallığı, Batı Frankia Krallığı ve Kuzey İtalya'da İmparator II.Louis yönetiminde İtalya Krallığı.

SONUÇ

Karolenj Devleti, Şarlman dönemindeki genişlemenin bir sonucu olarak Vikingleri tanımaya başlamıştır. İlk karşılaşmalarından itibaren Karolenj Devleti-Viking ilişkileri gergin bir yapıya sahip olmuştur. Nitekim Dan Kralı Godfred döneminde yaşanan çatışmalar Karolenj Devleti'ni Vikingler ile rakip durumuna getirmiştir. Fakat 810 yılında Godfred'in ve 814 yılında Şarlman'ın ölümü Karolenj Devleti ile Vikingler arasında bir savaş çıkmasını önlemiştir. Vikingler, İskandinavya'da yaşadıkları iç sorunlar nedeniyle saldırılara ara vermek zorunda kalmışlardır. Karolenj Devleti ise İmparator Louis yönetiminde Veraset Sistemi Sorunu ile uğraşmaya başlamıştır. Nitekim 817 yılında yayınlanan *Divisio Imperii* emirnamesi ile Veraset Sistemi Sorunu'na, İmparator Louis tarafından çözüm bulunması amaçlanmıştır. Ama 823 yılında dördüncü oğlu Charles'ı kucığına alan İmparator Louis 829 yılında *Divisio Imperii*'ni oğlu Charles lehine değiştirmiştir. Bu durum İmparator Louis'in oğulları Lothar, Louis ve Pepin'in babalarına karşı cephe almalarına sebep olmuştur. Aynı dönemde Danimarka Krallığı'nda I.Horik'in yönetime tek başına hakim olması Vikingler için iç sorunların sonu olmuştur. Birbirine paralel bir şekilde Karolenj Devleti'nin iç huzuru bozulmaya ve Vikingler güç toplamaya başlamışlardır.

829 yılında Karolenj Devleti bir iç savaşa sürüklenmiştir. İmparator Louis ile oğulları arasında yaşanan bu savaş Frankia'da bir kaos ortamı doğmasına neden olmuştur. Bu kaos ortamında Frankia kıyıları savunmasız kalmıştır. Savunmasız Frankia kıyılarındaki yerleşimler Karolenj İç Savaşı esnasında Vikingler tarafından hedef alınmışlardır. İmparator, taht varisleri ve soyluların iç savaş ile meşgul olmaları Vikinglere önlem alınmasını engellemiştir. Bu durumdan güç alan Vikingler, saldırılarını zaman içerisinde nitelik ve nicelik olarak arttırmışlardır. Saldırıları daha organize ve daha büyük olmaya başlamıştır. 840 yılında İmparator Louis'in ölmesi Frankia'daki kaosu daha da kötüye gitmesine neden olmuştur. Taht varislerinin birbirleri ile mücadelesi esnasında Vikinglerin saldırıları bir rutin haline gelmeye başlamıştır. 840 yılından önce yazları gerçekleşen Viking saldırıları, korsan gruplarının Frankia'ya yerleşmeye başlaması ile yılın her dönemi gerçekleşmeye başlamıştır. 843 yılında Verdun Antlaşması ile Karolenj Devleti'nin taht varisleri arasında bölünmesi bir çare olmamıştır. Çünkü geçen on dört yıllık süreçte Viking tehdidi Frankia'da kalıcı hale gelmiştir.

Vikingler parçalanmış Karolenj Devleti'nin durumunu gördükçe hedef büyüttmüşlerdir. Karolenj İç Savaşı öncesinde kıyılardaki yerleşimlere saldırmak ile yetinen Vikingler, Verdun Antlaşması'nın ardından nehirlerin dip kısımlarına inmeye ve Paris, Nantes, Bordeaux gibi büyük şehirlere saldırmaya başlamıştır. Verdun Antlaşması ile Karolenj Devleti'nin üç ayrı

krallığa bölünmesi ve bu krallıkların arasındaki rekabet Frankia'daki kaostan devam etmesine neden olmuştur. Özellikle Batı Frankia, Vikinglerin başlıca hedefi haline gelmiştir. 855 yılında İmparator Lothar'ın ölümü ile Orta Frankia Krallığı'nın da Veraset Sistemi Sorunu nedeniyle üçe bölünmesi Karolenj Devleti'nin on beş yıl içerisinde beş parçaya bölünmesiyle sonuçlanmıştır. Bu süreç içinde Vikingler, Frankia kıyılarında ve suyuollarına hâkim olmuşlardır. Frankia'daki hükümdarlar ve soylular ile antlaşma yaparak Frankia'daki siyasi karmaşanın sürmesine neden olmuşlardır.

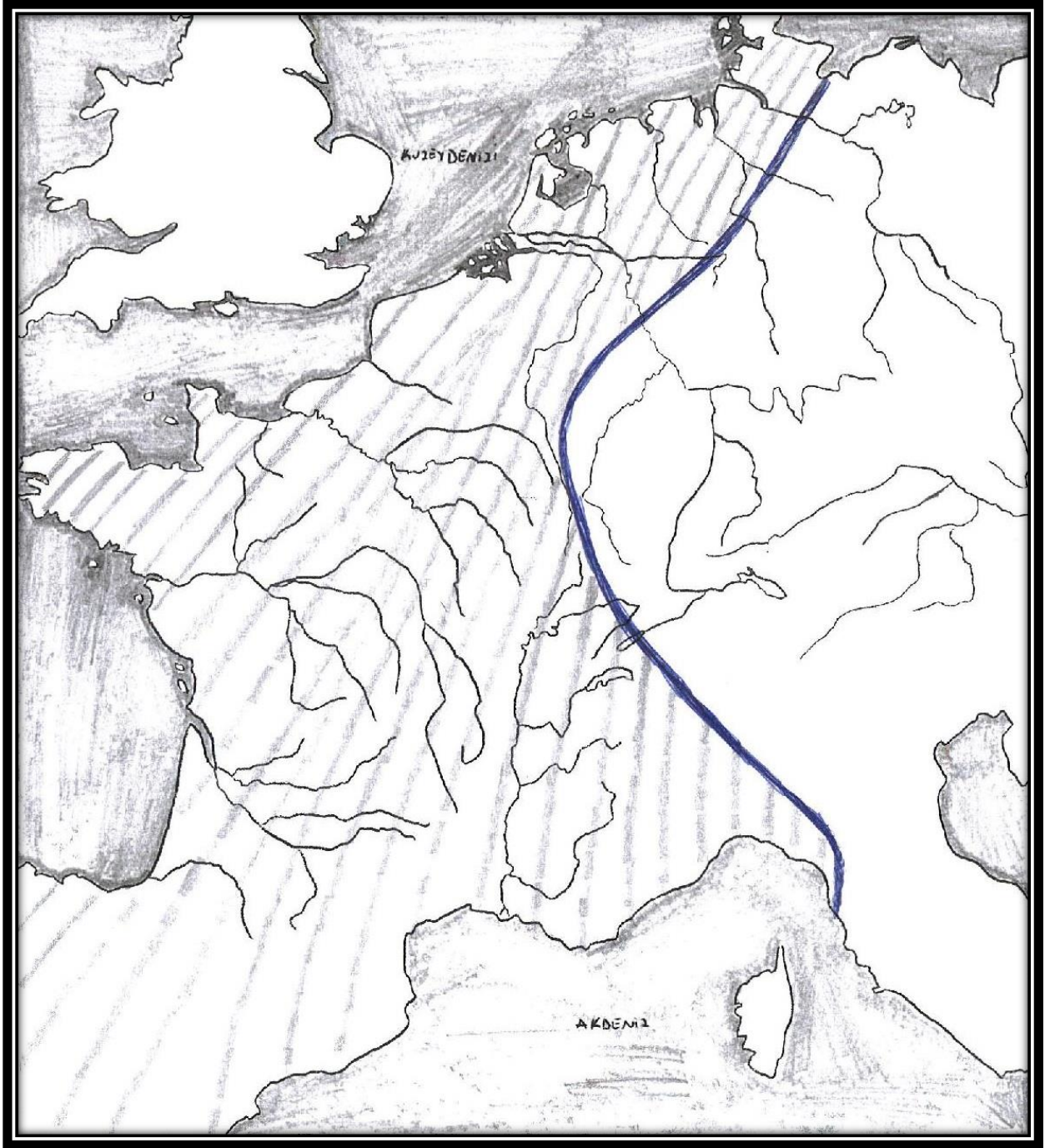
857-858 yıllarında Doğu Frankia Krallığı ile Batı Frankia Krallığı arasındaki savaş Frankia'da devam eden kaostan en büyük göstergesi olmuştur. Frankia'nın soylular, din adamları ve hanedan üyeleri arasında hem fiziki hem de zihinsel olarak bölündüğü bu savaş sayesinde anlaşılmıştır. Ancak bu savaşın ardından Batı Frankia Krallığı'nda otoritesini tam anlamda oluşturan II.Charles, iç savaş esnasında oluşan “Güçsüz Kral” imgesinden kurtulmayı başarmıştır. Organize ettiği savunma ile Vikinglere karşı direniş başlamıştır. Bu sayede Vikinglerin, Frankia'da etkili olmalarını sağlayan temel faktörün siyasi kaos olduğu görülmüştür. Fakat Karolenj İç Savaşı'nın başlangıcından sonra Frankia'da oluşan kaostan yararlanarak Frankia'ya yerleşmeye başlayan Vikingleri Avrupa anakarasından atmak mümkün olmamıştır. Çünkü mobilize halde Frankia'nın tüm kıyılarında ve suyuollarında bulunan Viking birliklerine karşı, Karolenj krallıkları birlik olmayı becerememişlerdir. Üstelik 870 yılında imzalanan bir antlaşma ile Doğu ve Batı Frankia birbirleriyle olan bağına tamamen koparmıştır. Doğu Frankia Krallığı ile Batı Frankia Krallığı arasında Lotharancia'nın paylaşılması konusunda imzalanan Meerssen Antlaşması, Avrupa'daki siyasi haritanın tam olarak belirlenmesi hususunda en önemli adım olmuştur. Bu antlaşma ile Karolenj Devleti'ni tekrar birleştirme idealleri sona ererken Vikinglerin siyasi bir figür olduğu yepyeni bir Avrupa siyaseti oluşmuştur. Gelecekte, Frankia'ya yerleşen Viking grupları Britanya'yı ele geçirirken Meerssen Antlaşması ile Doğu Frankia Krallığı ve Batı Frankia Krallığı arasında çizilen gelecekteki problemlerin ve siyasi çalkantıların tohumlarını atmıştır. Sonucunda Veraset Sistemi Sorunu ile başlayan Karolenj Devleti'nin çöküş süreci Ortaçağ Avrupası'na yön verecek siyasi bir yapının doğmasına neden olmuştur.

HARİTALAR

HARİTA 1: Verdun Antlaşması'ndan Önce Vikinglerin Saldırı Yönleri

HARİTA 3: Verdun Antlaşması'ndan Sonra Vikinglerin Saldırı Alanı

HARİTA 4: Frankia'da Bulunan Nehirlerin İsimleri

- 1)Loire Nehri 2)Seine Nehri 3)Dordogne Nehri 4)Garonne Nehri 5)Midouze Nehri
6)Rhone Nehri 7)Elbe Nehri 8)Weser Nehri 9)Ems Nehri 10)Ren Nehri
10A) Main Nehri 10C) Moselle Nehri 11) Meuse Nehri 12) Somme Nehri

HARİTA 5: Şarlman Döneminde Karolenj Devleti'ni Kazandığı Topraklar

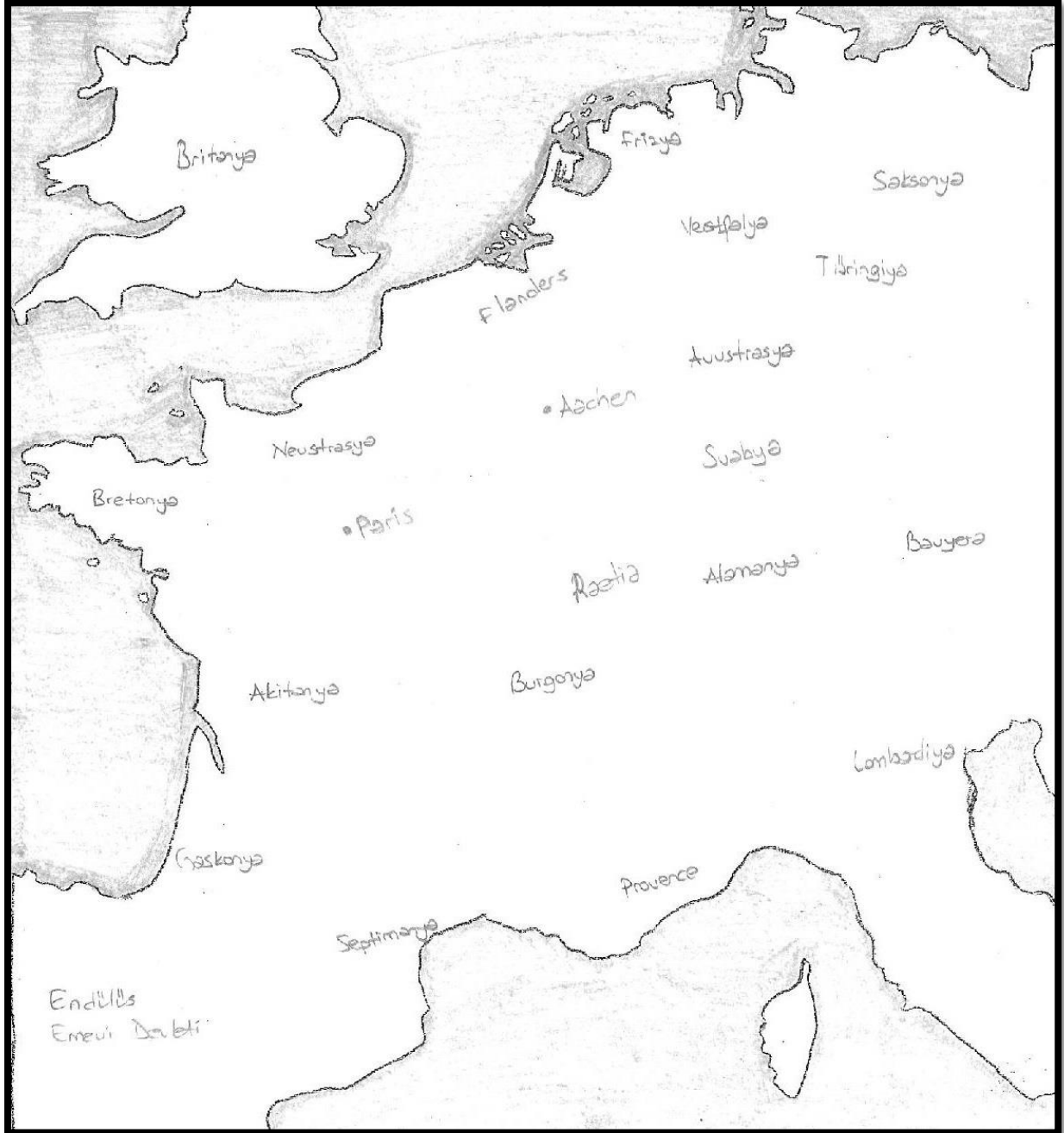
HARİTA 6: 843 Verdun Antlaşması Sonucu Parçalanmış Karolenj Devleti Sınırları

HARİTA 7: 855 Yılında Prüm Antlaşması ile Parçalanmış Orta Frankia Krallığı ve Diğer Karolenj Krallıkları

HARİTA 8: Çalışmada Adı Geçen Bazı Bölgeler ve Avrupa Kıtasındaki Yerleri

HARİTA 9: 870 Meersen Antlaşması ile Karolenj Krallıkları'nın Sınırları

• KAYNAKÇA

• BİRİNCİL KAYNAKLAR

- Acker, L. Van, Edt, *Agobardi Lugdunensis Opera Omnia* (Corpus Christianorum. Continuatio Mediaevalis, 52), , Çev. William North, Turnholt: Brepols, 1981.
- Adam Of Bremen, *History Of The Archbishops Of Hamburg Bremen*, Çev. Francis J. Tschan, New York: Columbia University Press, 1959.
- *Adami Gesta Hammaburgensis Ecclesiae Pontificum*, MGH, Hannover: Hahn, 1876.
- Adamus Bremensis, *Vikingler-Hamburg Kilisesi Piskoposları Tarihi (Gesta Hammaburgensis Ecclesiae Pontificum)*, Çev. Selahattin Özkan, İstanbul: Yeditepe Yayınları, Mayıs 2017.
- Agnellus Of Ravenna, *The Book Of Pontiffs Of Church Of Ravenna*, Çev. Deborah M. Deliyannis, The Catholic University of America, 2004.
- Astronomer, *Son of Charlemagne; A Contemporary Life Of Louis The Pious*, Çev. Allen Cabaniss, Syracuse University Press, 1961.
- Boretius, Alfredus, Edt *Capitularia Regum Francorum II*, MGH, Hannover: Hahn, 1897.
- Boretius, Alfredus, Edt, *Capitularia Regum Francorum I*, MGH, Hannover: Hahn, 1883.
- *Carolingian Chronicles: Royal Frankish Annals and Nithard's History*, Çev. Bernhard W. Scholz, University of Michigan Press, 1999.
- *Charlemagne's Cousins Contemporary Lives Of Adalard And Wala*, Çev. Allen Cabaniss, Syracuse University Press, 1967.
- Coupland, Simon, *Edict of Pitres Çevirisi*
https://www.academia.edu/6680741/The_Edict_of_P%C3%A9tres_-_translation,
23:12, 08.04.2019.

- Dümmler, Ernestus, Edt, “De Vita Sancti Willibrordi Episcopi”, *Poetae Latini Aevi Carolini*, MGH, Berlin: Hahn 1881.
- Dümmler, Ernestus, *Edt, Epistolae Karolini Aevi III*, MGH, Berlin: Hahn, 1899.
- Einhard, *Life of Charlemagne*, Çev. Sidney Painter, Ann Arbor Paperbacks-University Of Michigan Press, 1966
- Einhard, *Vita Karoli Magni*, Çev. Özlem Genç, Gece Kitaplığı Yay. Nisan 2016.
- Giesebrecht, Wilhelm De, & Oefele, Edmundus L.B., Edt, *Annales Altahenses Maiores*, MGH, Hannover: Hahn, 1891.
- Grammaticus, Saxo, *First Nine Books Of The Danish History*, Çev. Oliver Elton, London: The Folk-Lore Society Publishing 1893.
- Gregory Of Tours, *History Of The Franks*, Columbia University Press, 1916.
- Hinkmar Von Reims, *De Divortio Lotharii Regis et Theutbergae Reginae*, Edt. Letha Böhringer, MGH, Hannover: Hahn, 1992.
- Krusch, Bruno, & Levison, Wilhelm, Edt, *Gregorius Turonensis Historia Francorum Libri X*, MGH, Scriptores Rerum Merovingicarum 1, 1951.
- Kurze, Fredericus, Edt, Reginonis Abbatis Prumiensis, *Chronicon*, MGH, Hannover: Hahn 1890.
- Müller, Ernestus, Edt, *Nithardi Historiarum Libri III*, MGH, Hannover: Hahn, 1907.
- Pertz, Georg Heinrich, Edt, *Scriptores Rerum Germanicarum I*, MGH, Hannover: Hahn, 1826.
- Pertz, Georg Heinrich, Edt, *Scriptores Rerum Germanicarum II*, MGH, Stuttgart: Hahn, 1829
- Pertz, Georg Heinrich, Edt, “Annales Engolismenses”, *Scriptores Rerum Germanicarum XVI*, 485-499, MGH, Hannover: Hahn, 1859.
- Pertz, Georg Heinrich, Waitz, Georg, Edt, *Einhardi Vita Karoli Magni*, MGH, Hannover: Hahn, 1905.

- Pertz, Georg Heinrich.& Kurzee, Fridericus, Edt, *Annales Regni Francorum*, MGH, Hannover: Hahn, 1895.
- Pertzii, Georg Heinrich.& Kurzee, Fridericus, Edt, *Annales Fuldenses*, MGH, Hannover: Hahn, 1891.
- Robinson, Charles Henry, Edt, Rimbert, *Anskar Apostle Of The North*, Society for the Propagation of the Gospel in Foreign Parts, 1921.
- Simson, Bernhard De, Edt, *Annales Mettenses Priores*, MGH, Hannover: Hahn, 1905.
- Simson, Bernhard De, Edt, *Annales Xantenses et Vedastini*, MGH, Hannover: Hahn, 1909.
- *The Anglo Saxon Chronicle*, Çev. E.E.C. Gomme, Londra: George Bell and Sons, 1909.
- *The Annals Of Fulda*, Çev. Timothy Reuter, Manchester & New York: Manchester University Press, 1992.
- *The Annals Of St-Bertin*, Çev. Janet L. Nelson, Manchester & New York: Manchester University Press, 1991.
- *The Divorce of King Lothar and Queen Theutberga- Hincmar of Rheims's De Divortio*, Çev. Rachel Stone & Charles West, Manchester University Press, 2006.
- *The Lives Of Ninth-Century Popes (Liber Pontificalis)*, Çev. Raymond Davis, Liverpool University Press, 1995.
- Waitz, Georg, Edt, *Annales Bertiniani*, MGH, Hannover: Hahn, 1883.
- Waitz, Georg, Edt, *Annales Hildesheimenses*, MGH, Hannover: Hahn, 1878.
- **ARAŞTIRMA ESERLERİ**
- Alban, Butler, Edt, *Butler's Lives of the Saints*, 11. cilt, Butler & Paul Burns, Collegeville: The Liturgical Press, 1997
- Allen, Bethany Hope, *The Annals of Hildesheim*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Allen, University Of New Hampshire 2007.

- Ayres-Bennett, Wendy, *A History of the French Language Through Texts*, London: Routledge, 1996.
- Bachrach, Bernard S., *Charlemagne's Early Campaigns (768-777)*, Leiden & Boston: Brill, 2013.
- Baker, John & Brookes, Stuart, *Beyond the Burghal Hidage- Anglo-Saxon Civil Defence in the Viking Age*, Brill, 2013.
- Bauer, Susan Wise, *Ortaçağ Dünyası*, Çev. Mehmet Morali, Alfa Yayınları 1.Basım, Nisan 2014.
- Bhote, Tehmina, *Charlemagne: The Life and Times of an Early Medieval Emperor*, New York: The Rosen Publishing, 2005.
- Brink, Stefan *The Viking World*, Routledge Publishing 2008.
- Brooke, C. N. L. & Stewart, B. H. I. & Pollard, J. G. & Volk, T., Edt, R. *Studies in Numismatic Method Presented to Philip Grierson*, Cambridge: Cambridge University Press, 1983.
- Brown, Allen, Edt, *Anglo-Norman Studies XI Proceedings Of The Battle Conference 1988*, Woodbridge: The Boydell Press, 1989.
- Chambers, Robert, *Chambers's Encyclopaedia A Dictionary Of Universal Knowledge Vol. 5*, London & Edinburgh: W. & R. Chambers, Limited; Philadelphia, J.B. Lippincott Company, 1901.
- Collins, Roger, *Early Medieval Europe(300-1000)*, McMillan Publishing 1991.
- Costambeys, Marios & Innes, Matthew & Mclean, Sean, *The Carolingian World*, Cambridge: Cambridge University Press, 2011.
- Coupland, Simon “Money And Coinage Under Louis The Pious”, *Francia* 17/1(1990), 23–54.
- _____ “The Carolingian Army And The Struggle Against Vikings”, *Viator Medieval And Renaissance Studies Volume 35* (2004), 49-70.

- _____ “The Fortified Bridges of Charles the Bald”, *Journal of Medieval History* 17 (1991), 1-12.
- _____, “The Frankish Tribute Payments to the Vikings and their Consequences”, *Francia* 26/1, (1999), 57–75.
- _____ *Carolingian Coinage and the Vikings: Studies on Power and Trade in the 9th Century*, Aldershot: Ashgate, 2007.
- Coy, Jason Philip, & Poley, Jared, & Marschke, Benjamin, & Verhoeven, Claudia, Edt, *Kinship, Community, and Self: Essays in Honor of David Warren Sabean*, Berghan Books, 2015.
- Crabtree Pamela, Edt, *Medieval Archaeology*, New York: Garland Publishing, 2001.
- Craughwell, Thomas J., *How The Barbarian Invasions Shaped the Modern World*, Massachusetts: Fair Winds Press, 2008.
- Deanesly, Margaret, *A History Of Early Medieval Europe 476 to 911*, London: Methuen & Co Ltd, 1969.
- Desch, Judith, *Ships and Men in the Late Viking Age The Vocabulary of Runic Inscriptions and Skaldic Verse*, Woodbridge: The Boydell Press, 2001.
- DeSelm, Daniel C., *Unwilling Pilgrimage; Vikings, Relics, and the Politics of Exile During the Carolingian Era (830-940)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Michigan Üniversitesi, 2009.
- DeVries Kelly Robert & Smith, Robert Douglas, *Medieval Military Technology*, University Of Toronto Press, 2012.
- Duckett, Eleanor Shipley, *Carolingian Portraits: A Study in the Ninth Century*, University of Michigan Press, 1988.
- Duckett, Eleanor Shipley, *Carolingian Portraits: A Study in the Ninth Century*, University of Michigan Press, 1988.

- Dunbabin, Jean, *France in the Making 843-1180*, New York: Oxford University Press, 2000.
- Dutton, Paul Edward, Edt, *Carolingian Civilization: A Reader*, Canada: Broadview Press 1996.
- Eco, Umberto, Edt, *Ortaçağ Cilt 1*, Çev. Leyla Tonguç Basmacı, İstanbul: Alfa Yayınlar, Nisan 2014.
- Erkoç, Seda, “The Content Of Elementary And Higher Education In 8th - 9th Century Frankish Monasteries”, *Sakarya University Journal of Education*, 4/2 Ağustos 2014, 19-37.
- Ferguson, Robert, *The Hammer and The Cross*, Londra:Penguin Books, 2010.
- _____ *The Vikings: A History*, Penguin Group, 2009.
- Fichteneau, Heinrich, *The Carolingian Empire*, Çev. Peter Munz, New York; Harper Torchbooks, 1964.
- Garipzanov, Ildar, “Carolingian Coins in Early Viking Age Scandinavia (c.754-c.900): Chronological Distribution and Regional Patterns” *Nordisk Numismatisk Krsskrift 2003-2005*, 65-92.
- _____, *The Symbolic Language of Authority in the Carolingian World (c. 751–877)*, Leiden: Brill, 2008.
- Gilsdorf, Sean, *The Favor of Friends Intercession and Aristocratic Politics in Carolingian and Ottonian Europe*, Leiden:Brill, 2014.
- Goldberg, Eric Joseph, *Struggle for Empire: Kingship and Conflict Under Louis the German, 817-876*, Cornell University Press, 2006.
- _____ *Regina Nitens Sanctissima Hemma: Queen Emma (827–876) Bishop Witgar of Augsburg, and the Witgar-Belt” Representations of Power in Medieval Germany(800-1500)*, Björn K. U. Weiler & Simon Maclean, Edt, Turnhout: Brepols 2006.

- Graham-Campbell, James & Williams, Gareth, Edt, *Silver Economy in the Viking Age*, New York: Routledge, 2007.
- Gransden, Antonia, *Historical Writing In England I*, London & New York: Routledge Publishing, 1998.
- Grantz, A.J., Edt, *Early Lives Of Charlemagne By Eginhard And The Monk Of St.Gall*, Chatto & Windus 1922.
- Green, Michael, *St. Augustine of Canterbury*, Londra: Janus Publishing, 2005.
- Halsall, Guy, *Warfare and Society in the Barbarian West, 450-900*, Londra: Routledge, 2003.
- Helle, Knut, Edt, *The Cambridge History of Scandinavia Volume 1 Prehistory to 1520*, Cambridge: Cambridge University Press, 2003.
- Hen, Yitzhak "Charlemagne's Jihad", *Viator*, Volume 37, 33-51.
- Herlihy, David, *The History of Feudalism*, London & Basingstoke: Macmillan and Co. Ltd 1971
- Hill, Brian, *Charles The Bald's "Edict Of Pitres"(864): A Translation and Commentary*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, , University Of Minnesota, 2013.
- Hodges, Richard, & Whitehouse, David, Muhammed, Şarlman ve Avrupa'nın Kökeni, Çev. Ahmet Aybars Çağlayan, İstanbul: Ayrıntı Yayınları, Şubat 2018.
- Holman, Katherine, *Historical Dictionary of the Vikings*, Scarecrow Press, 2003.
- Hooper, Nicholas & Bennett, Matthew, *The Cambridge Illustrated Atlas of Warfare The Middle Ages(768-1487)*, Cambridge: Cambridge University Press 1996.
- Hummer, Hans, *Politics and Power in Early Medieval Europe Alsace and the Frankish Realm, 600-1000*, Cambridge: Cambridge University Press, 2005.
- Jesch, Judith, *Women in the Viking Age*, Woodbridge: Boydell Press, 2001.
- Jones, Gwyn, *A History Of Vikings*, Oxford University Press, 1969.

- Jong, Mayke de, *The Penitential State*, Cambridge: Cambridge University Press, 2009.
- _____, "The Empire That Was Always Decaying: The Carolingians (800-888)" *Medieval Worlds : Comparative & Interdisciplinary Studies*, Volume 1, Issue 2, 6 – 25.
- Kohn, George, *Dictionary Of Wars*, New York: Checkmark Books, 2007.
- Lamb, Hubert, *Climate, History And The Modern World*, London: Routledge, 1997.
- Le Goff, Jacques, *Ortaçağ Batı Uygarlığı*, Çev. Hanife Güven & Uğur Güven, Ankara: Doğu Batı Yayınları, Şubat 2017.
- Leyser, Karl, *Communications and Power in Medieval Europe: The Carolingian and Ottonian Centuries*, Londra: Hambledon Press, 1994.
- Logan, F. Donald, *The Vikings in History*, London and New York: Routledge 1991.
- Maas, Michael, Edt, *The Cambridge Companion to the Age of Justinian*, , Cambridge University Press, 2005.
- MacLean, Sean *Kingship and Politics in the Late 9.Century Charles the Fat and the End of the Carolingian Empire*, Cambridge University Press 2003.
- Macleod, Robert, & Stern, Marjolein, & Dale, Roderick, *All About History Book of Vikings*, Future Publishing 2016.
- Malam, John *Exploring the Vikings*, .Londra: Evans Brothers Limited, 2006.
- McEvedy, Colin, *Ortaçağ Dünya Atlası*, Çev. Ayşen Anadol, Sabancı Üniversitesi 2004.
- McKitterick, Rosamond, *Charlemagne The Formation of a European Identity*, Cambridge: Cambridge University Press, 2008.
- _____, Edt, *Carolingian Culture: Emulation and Innovation*, Cambridge: Cambridge University Press, 1993.

- _____, Edt, *The New Cambridge Medieval History Volume 2 c.700–c.900*, Cambridge University Press, 2006.
- _____, *The Carolingians and the Written Word*, Cambridge: Cambridge University Press, 1995.
- _____, *The Frankish Kingdoms Under the Carolingians 751–987*, London & New York: Longman, 1983.
- McTurk, Rory, *Studies in "Ragnars Saga Loðbr'okar" and Its Major Scandinavian Analogues*, Oxford: Society For The Study Of Mediaeval Languages And Literature, 1991.
- Mitchell, Stephen, *A History of the Later Roman Empire, AD 284–641*, Wiley Blackwell, 2015.
- Nelson, Janet, *Charles The Bald*, London & New York: Routledge, 1992.
- _____, *Frankish World, 750-900*, Londra: Hambleton Press, 1996.
- _____, *Rulers and Ruling Families in Early Medieval Europe Alfred, Charles The Bald and Others*, Aldershot: Ashgate, 1999.
- Noble, Thomas F.X., Edt, *Charlemagne and Louis the Pious: Lives by Einhard, Notker, Ermoldus, Thegan and The Astronomer*, Çev. Thomas F.X. Noble, Pennsylvania: Pennsylvania State University Press, 2009.
- O'Donoghue, Heather, Edt, *Beowulf*, Çev. Kevin Crossley-Holland, New York: Oxford University Press, 1999.
- Ogilvie, Astrid E. J., *Medieval Scandinavia An Encyclopedia*, New York & London: Garland Publishing, 1993.
- Palmer, James, "Rimbert's Vita Anskarii and Scandinavian Mission in the Ninth Century", *Journal of Ecclesiastical History*, Vol. 55, No. 2, (2004), 235-256.
- Pirenne, Henri *Economic and Social History of Medieval Europe*, New York: Mariner Books, 1956.

- Reuter, Timothy *Germany In Early Middle Ages c.800-1056*, New York: Longman, 1991.
- _____, *Germany In Early Middle Ages(800-1056)*, Londra & New York: Longman Publishing, 1991.
- Riché, Pierre *The Carolingians The Family Who Forged Europe*, Çev. Michael Idomir Allen, Philadelphia: University Of Pennsylvania Press, 1993.
- Riches, Theo “The Carolingian Capture Of Aachen In 978 And Its Historiographical Footprint”, *Frankland: The Franks And The World Of The Early Middle Ages: Essays in Honour Of Dame Jinty Nelson*, Edt. Paul Fouracre & David Ganz, Manchester: Manchester University Press, 2008.
- Richter, Michael “The Young Willibrord”, *Willibrord: Apostel Der Niederlande Gründer Der Abtei Echternach*, Georges Kiesel & Jean Schroeder, Edt. Luxembourg : Editions de l'Imprimerie Saint-Paul, 1990.
- Robinson, James Harvey, *Reading On European History Volume 1*, Ginn & Company, 1906.
- Russell, Frederick H., "The Just War In The Middle Ages", *The Just War In The Middle Ages*, Edt. Frederick H. Russell, Cambridge: Cambridge University Press, 1975.
- Sawyer, Peter, *Kings and Vikings Scandinavia and Europe AD 700-1100*, Routledge, 1982.
- _____, *The Oxford Illustrated History of the Vikings*, Oxford University Press 1997.
- Screen, Elina “The Importance of the Emperor: Lothar I and the Frankish Civil War, 840–843”, *Early Medieval Europe* 12, 1 (2003), 25-34.
- Sharpe, John C., *The Viking Expansion: Climate, Population, Plunder*, Basilmamış Yüksek Lisans Tezi, Montana Üniversitesi, 2002.
- Somerville, Angus A., & McDonald Andrew, Edt, *The Viking Age: A Reader*, University Of Toronto Press, 2014.

- Stanton, Charles D., *Medieval Maritime Warfare*, Pen and Sword, 2015.
- Stevenson, Joseph, Edt, *The Church Historian Of England-Volume III Part II*, Londra: Seeleys Press, 1855.
- Stone, Rachel, & West, Charles, Edt, *Hincmar Of Rheims: Life And Works*, Manchester: Manchester University Press, 2015.
- Stone, Rachel, *Morality and Masculinity in the Carolingian Empire*, Cambridge University Press, 2011.
- Syrett, Martin, *Scandinavian History in the Viking Age*, University of Cambridge, 2004
- *The Antiquaries Journal*, 96, (2016): 24-25.
- Tracy, Larissa, *Torture and Brutality in Medieval Literature: Negotiations of National Identity*, Cambridge: D.S. Brewer, 2012.
- Venning, Timothy, *A Chronology of Early Medieval Western Europe 450–1066*, Routledge, 2018.
- Verhulst, Adriaan, *The Carolingian Economy*, Cambridge: Cambridge University Press, 2004.
- Ward, Elizabeth F., *The Career of The Empress Judith (819-843)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, University of London, 2002.
- Wilson, David, Edt, *Northern World: The History and Heritage of Northern People AD 400-1100*, New York: Harry N. Abrams, Inc., Publishers, 1987.
- Winroth, Anders, *The Age of The Vikings*, New Jersey: Princeton University Press, 2014.
- _____, *The Conversion of Scandinavia*, Yale University Press 2012.